

*Burmistrz Ożarowa
Województwo Świętokrzyskie*

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY OŻARÓW W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH**

CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Z a ł ą c z n i k n r 1

*do
Uchwały Nr XXXV / 259 / 2013
Rady Miejskiej w Ożarowie
z dnia 22 października 2013 r.*

Ożarów, 2013

Niniejsze opracowanie sporządził:

Burmistrz Ożarówa

Opracowanie:

na podstawie Umowy Nr BIII.271.11.2011
z dnia 8 grudnia 2011 roku

phu maxi Usługi Urbanistyczne
ul. Władysława IV 14; 86-300 Grudziądz
pracownia w Warszawie

zespół autorski w składzie:

mgr inż. arch. krajobrazu Hanna Czajkowska
- koordynator projektu, główny projektant,
członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie nr 385

mgr inż. budownictwa Włodzimierz Rybarczyk - komunikacja
inż. gospodarki przestrzennej Katarzyna Bazyłko (z domu Samoraj) - baza danych GIS oraz analizy przestrzenne
mgr inż. gospodarki przestrzennej Monika Szymańska - środowisko kulturowe, ochrona zabytków
i zagadnienia społeczne
mgr inż. arch. krajobrazu Urszula Bereza-Tijero - środowisko przyrodnicze

SPIS TREŚCI:

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	9
1.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE OŻARÓW – STAN PRAWNY	9
1.1.1. Dokumenty planistyczne w gminie a aktualny stan prawny	9
1.1.2. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów (Uchwała Nr XVIII/114/2008 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów).....	10
1.1.3. Obowiązujące plany miejscowe	10
1.1.4. Wszczęte procedury sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	15
1.1.5. Wydane decyzje.....	15
1.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW	20
1.2.1. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa.....	22
1.2.2. Tereny usługowo – produkcyjne	23
1.2.3. Tereny inwestycji celu publicznego.....	24
1.2.4. Tereny zieleni i wody	24
1.2.5. Infrastruktura techniczna.....	24
1.2.6. Tereny specjalne i zamknięte.....	25
1.2.7. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony.....	25
2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	26
2.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY	26
2.1.1. Warunki klimatyczne	26
2.1.2. Budowa geologiczna	26
2.1.3. Warunki geologiczno-inżynierskie.....	27
2.1.4. Rzeźba terenu.....	27
2.1.5. Surowce naturalne	28
2.1.6. Warunki glebowe	29
2.1.7. Hydrologia.....	30
2.1.8. Flora.....	31
2.1.9. Fauna.....	32
2.1.10. Powiązania przyrodnicze	33
2.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZAGROŻENIA	34
2.2.1. Zagrożenia i stan powietrza atmosferycznego	34
2.2.2. Klimat akustyczny	36
2.2.3. Pola elektromagnetyczne.....	37
2.2.4. Zagrożenia i stan gleb.....	37
2.2.5. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi	39
2.2.6. Zagrożenia i stan wód.....	39
2.2.7. Zagrożenia fauny i flory.....	40
2.2.8. Zagrożenia i stan lasów	40
2.2.9. Inwestycje uciążliwe dla środowiska i zdrowia mieszkańców.....	41
2.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	41
2.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA.....	42
2.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	44
3. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH...	44
3.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN	44
3.2. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH.....	44
4. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	46
5. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	47
5.1. Obszary osuwisk.....	47
5.2. Obszary zagrożenia powodziowego	47
6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	47
6.1. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	47
6.1.1. Rys historyczny - miasto Ożarów.....	48
6.1.2. Rys historyczny – pozostałe miejscowości.....	48
6.1.3. Osadnictwo, układy urbanistyczne.....	55
6.1.4. Architektura.....	56
6.1.5. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.....	57
6.1.6. Archeologia.....	65
6.2. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO.....	69
7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	70
7.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY	70
7.2. PROJEKCJE DEMOGRAFICZNE NA 2035 R.....	72
7.3. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	72

7.3.1.	Podmioty gospodarcze	72
7.3.2.	Stan zatrudnienia i bezrobocie.....	74
7.4.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	75
7.4.1.	Oświata.....	75
7.4.2.	Kultura	75
7.4.3.	Ochrona zdrowia.....	75
7.4.4.	Sport i rekreacja.....	75
7.4.5.	Turystyka	75
8.	UWARUNKOWANA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA.....	76
8.1.	CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA.....	76
8.2.	JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA	76
9.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA I GMINY OŻARÓW	77
9.1.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA WOJEWÓDZKIEGO.....	77
9.1.1.	Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego (2002 r.)	77
9.1.2.	Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 r. (2006 r.)	81
9.2.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA POWIATOWEGO	83
9.2.1.	Strategia rozwoju powiatu opatowskiego (2000 r.).....	83
9.3.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA LOKALNEGO	85
9.3.1.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ożarów do 2020 r. (2004 r.)	85
9.4.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM	86
9.4.1.	Wnioski instytucji uzgadniających i opiniujących.....	86
9.4.2.	Wnioski mieszkańców i właścicieli nieruchomości zainteresowanych zmianą przeznaczenia na obszarze gminy.....	91
10.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	92
11.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	95
11.1.	OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY	95
11.1.1.	Obszary Natura 2000.....	95
11.1.2.	Użytek ekologiczny	96
11.1.3.	Pomniki przyrody	96
11.2.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.....	97
11.3.	OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW	97
11.3.1.	OBIEKTY I OBSZARY PRAWNEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ	97
12.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI	99
12.1.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z FUNKCJONOWANIA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	99
12.1.1.	Układ drogowy	99
12.1.2.	Komunikacja kolejowa	101
12.1.3.	Komunikacja publiczna autobusowa	102
12.1.4.	Transport ładunków	102
12.1.5.	Ruch pieszy i rowerowy	102
12.1.6.	Parkowanie pojazdów	102
12.2.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCHCZASOWYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM	102
12.3.	OCENA FUNKCJONOWANIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO GMINY	103
13.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI – infrastruktura techniczna	105
13.1.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	105
13.1.1.	Zaopatrzenie w wodę.....	105
13.1.2.	Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	106
13.2.	GOSPODARKA ODPADAMI	107
13.3.	ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ i MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII	108
13.4.	ZAOPATRZENIE W GAZ	109
13.5.	ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ	110
13.6.	TELEKOMUNIKACJA.....	110

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1. Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy i miasta Ożarów w latach 1998 – 2011	11
Rysunek 2. Przeznaczenie podstawowe występujące w planie miejscowym na terenie miasta Ożarów	13
Rysunek 3. Przeznaczenie podstawowe występujące w planach miejscowych na terenie gminy	14
Rysunek 4. Liczba wszystkich wydanych decyzji na terenie miasta i gminy Ożarów w latach 2003-2010	16
Rysunek 5. Działki objęte decyzjami o warunkach zabudowy w latach 2003-2010	17
Rysunek 6. Działki objęte decyzją o warunkach zabudowy polegające na budowie obiektów z podziałem na rodzaj zabudowy na obszarze wiejskim [%]	18
Rysunek 7. Struktura wydawanych decyzji o warunkach zabudowy polegających na budowie obiektów w poszczególnych obrębach geodezyjnych w latach 2003-2010 [liczba działek objętych decyzjami]	19
Rysunek 8. Struktura użytkowania terenów na terenie miasta i w obszarze wiejskim gminy	20
Rysunek 9. Struktura użytkowania terenów zainwestowanych	22
Rysunek 10. Rozmieszczenie złóż kopalni, obszarów i terenów górniczych w sąsiedztwie cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A.	28
Rysunek 11. Rozmieszczenie klas gleb w gminie Ożarów (schemat nieskalowany)	30
Rysunek 12. Miasto i gmina Ożarów na tle sąsiadujących obszarów chronionych	34
Rysunek 13. Gospodarstwa indywidualne według powierzchni użytków rolnych	42
Rysunek 14. Powierzchnia zasiewów według rodzaju roślin	42
Rysunek 15. Układy urbanistyczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie miasta i gminy Ożarów	55
Rysunek 16. Saldo migracji wewnętrznych na terenie miasta i gminy Ożarów	71
Rysunek 17. Przyrost naturalny na terenie miasta i gminy Ożarów	71
Rysunek 18. Wykształcenie mieszkańców miasta i gminy Ożarów	72
Rysunek 19. Kierunki polityki przestrzennej wg „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” na obszarze miasta i gminy Ożarów	77
Rysunek 20. Złożone wnioski na terenie miasta i gminy Ożarów w rozbiciu na poszczególne funkcje i na obręby geodezyjne (podane wartości odpowiadają liczbie działek, na które złożono wnioski)	91
Rysunek 21. Złożone wnioski na terenie miasta i gminy Ożarów w rozbiciu na poszczególne obręby geodezyjne (na terenie których znajdują się wnioskowane działki)	92
Rysunek 22. Struktura mienia komunalnego na obszarze miasta i gminy Ożarów	95

SPIS TABEL:

Tabela 1. Wykaz planów miejscowych obowiązujących na obszarze gminy Ożarów	11
Tabela 2. Uogólnione zestawienie przeznaczeń podstawowych występujących w mpzp	12
Tabela 3. Zestawienie informacji statystycznych dotyczących obowiązujących mpzp w podziale na obręby geodezyjne	14
Tabela 4. Formy użytkowania terenu – obszar miejski	20
Tabela 5. Formy użytkowania terenu – obszar wiejski	21
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie Ożarów w latach 2006-2010	22
Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe według form własności w okresie 2005-2010	22
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD2007 w 2010 r.	23
Tabela 9. Przydatność rolnicza gleb gminy Ożarów na tle powiatu, województwa i kraju	29
Tabela 10. Wykaz GZWP na terenie gminy wraz ze średnią głębokością ujęć i dyspozycyjnymi zasobami	31
Tabela 11. Lista ptaków, których występowanie stwierdzono w rejonie doliny Wisły	32
Tabela 12. Udział powiatu opatowskiego w emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010	35
Tabela 13. Klasy jakości powietrza dla poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń	36
Tabela 14. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie miasta i gminy Ożarów (stan na 10.01.2012)	37
Tabela 15. Właściwości gleb powiatu opatowskiego – wynik badań prowadzonych w 2006 r.	38
Tabela 16. Zawartość badanych metali ciężkich w próbkach gleb na terenie powiatu opatowskiego (wyniki Ogólnokrajowego Programu Badania Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej)	38
Tabela 17. Jakość wód Wisły w Punkcie pomiarowo-kontrolnym Annopol w 2010 r. (na podstawie danych WIOŚ Lublin)	39
Tabela 18. Ocena jakości wód podziemnych poziomu kredy górnej w punkcie pomiarowo-kontrolnym Ożarów.	40
Tabela 19. Udział wybranych typów użytków rolnych w powierzchni ewidencyjnej miasta i gminy Ożarów na podstawie zestawienia zbiorczego Starostwa Powiatowego w Opatowie (stan na dzień 1.01.2012)	41
Tabela 20. Powierzchnia gruntów leśnych i zalesienia wraz z formą władania na obszarze gminy Ożarów	43
Tabela 21. Lesistość gminy Ożarów na przestrzeni 2005-2010 r.	43
Tabela 22. Wykaz złóż na terenie gminy Ożarów na podstawie bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS, Bilansu zasobów złóż kopalni w Polsce (stan na 31. 12. 2011r) oraz danych Geologa Wojewódzkiego (stan na listopad 2012)	44
Tabela 23. Propozycje nakazów zakazów i ograniczeń w proponowanych podobszarach ochronnych A,B,C projektowanego zbiornika ochronnego GZWP nr 405 Niecka Radomska.	45
Tabela 24. Propozycje nakazów, zakazów i zaleceń w proponowanych strefach projektowanego zbiornika ochronnego GZWP nr 420 Wierzbica - Ostrowiec.	46
Tabela 25. Wykaz aktualnych obszarów górniczych (OG) na terenie gminy Ożarów na podstawie bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS oraz danych Okręgowego Urzędu Górniczego w Kielcach i Geologa Wojewódzkiego (stan na listopad 2012)	46

Tabela 26. Wykaz aktualnych terenów górniczych (TG) na terenie gminy Ożarów na podstawie danych udostępnionych przez Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach (stan na listopad 2012).....	47
Tabela 27. Wykaz obiektów nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze miasta i gminy Ożarów	57
Tabela 28. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na terenie miasta i gminy Ożarów	65
Tabela 29. Wykaz stanowisk archeologicznych proponowanych do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków ze względu na wysokie walory kulturowe	68
Tabela 30. Liczba ludności na terenie miasta i gminy Ożarów, stan na 15.02.2012 r.	70
Tabela 31. Prognoza ludności do 2030 r. dla powiatu opatowskiego.....	72
Tabela 32. Formy władania podmiotów gospodarczych 2010 r.....	72
Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD2007 w 2010 r.....	73
Tabela 34. Pracujący w mieście i gminie Ożarów, jako głównym miejscu pracy w latach 2002-2010.....	74
Tabela 35. Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy w latach 2003-2010	74
Tabela 36. Zestawienie strategicznych programów działań realizacyjnych i celów operacyjnych zawartych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ożarów do 2020 r. (2004 r.).....	85
Tabela 37. Wykaz wniosków instytucji uzgadniających i opiniujących złożonych do studium	86
Tabela 38. Wykaz wniosków instytucji branżowych złożonych do studium	89
Tabela 39. Struktura własności gruntów gminy Ożarów stan na dzień 01.01.2012.....	93
Tabela 40. Struktura własności gruntów miasta Ożarów stan na dzień 01.01.2012.....	94
Tabela 41. Pomniki przyrody na terenie miasta i gminy Ożarów.....	96
Tabela 42. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ożarów	97
Tabela 43. Wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ożarów	99
Tabela 44. Długość i nawierzchnie poszczególnych kategorii dróg publicznych.....	100
Tabela 45. Pomiary ruchu	101

SPIS SCHEMATÓW:

- SCHEMAT NR 1.** Aktualne zagospodarowanie i użytkowanie terenów na obszarze miasta i gminy Ożarów
- SCHEMAT NR 2.** Rozmieszczenie obszarów objętych obowiązującym mpzp oraz obiektów dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy wraz ze zgeneralizowanym przedmiotem ich ustaleń
- SCHEMAT NR 3.** Rozmieszczenie wniosków osób fizycznych i prawnych złożonych do studium
- SCHEMAT NR 4.** Rozmieszczenie obiektów i obszarów objętych ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody i ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
- SCHEMAT NR 5.** Rozmieszczenie abiotycznych zasobów środowiska, objętych ochroną prawną oraz obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych
- SCHEMAT NR 6.** Istniejący układ komunikacyjny oraz turystyczne szlaki samochodowe
- SCHEMAT NR 7.** Planowane przebudowy dróg krajowych w ujęciu wariantowym
- SCHEMAT NR 8.** Rozmieszczenie wybranych elementów infrastruktury technicznej

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA

Podstawę formalno – prawną opracowania stanowi Uchwała Nr V/28/2011 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarów w jej granicach administracyjnych.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.), celem niniejszego opracowania jest określenie polityki przestrzennej obszaru miasta i gminy Ożarów, w tym lokalnych zasad zagospodarowania. Tak zdefiniowany cel, jako podstawową funkcję studium, wskazuje określenie polityki jego rozwoju przestrzennego. W świetle art. 9 ust. 2 ww. ustawy studium jest także narzędziem koordynowania planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym i strategicznych zamierzeń gminy z planowaniem krajowym i regionalnym. Jest to druga funkcja studium (koordynacyjna). Rangę studium określa art. 9 ust. 4 i 5 ww. ustawy, w myśl których studium, pomimo, iż nie jest aktem prawa miejscowego, ma moc wiążącą dla opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Zmiana Studium z 2008 r., jako jedyne kompleksowe opracowanie wykonane dla miasta i gminy Ożarów w granicach administracyjnych, opracowane było według ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Wstępne analizy wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych. Wobec powyższego, przystępując do opracowania nowego dokumentu studium uznano, że nie może on dotyczyć poszczególnych ustaleń. Muszą one równocześnie uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe miasta i gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę studium określoną w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i rozporządzeniu w sprawie zakresu projektu studium w części tekstowej i graficznej (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28.04.2004 r. opublikowane w Dz. U z 2004 r. nr 118, poz. 1233).

W konsekwencji opracowano jednolity tekst i rysunek Studium, stanowiący w rzeczywistości nowe opracowanie.

Zakres koniecznych zmian uwzględnia m.in.:

- ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych po 1 grudnia 1995 r.;
- wydane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz pozwolenia na budowę;
- wnioski instytucji i ludności zgłoszone do zmiany studium;
- wnioski burmistrza dotyczące nowych zamierzeń inwestycyjnych.

WPROWADZENIE

Gmina Ożarów wg podziału administracyjnego leży we wschodniej części województwa świętokrzyskiego, w północno-wschodniej części powiatu opatowskiego, granicząc z następującymi gminami:

- od północy z Gminą Tarłów,
- od wschodu z Gminą Annopol i Zawichost,
- od południa z Gminą Dwikozy i Wilczyce,
- od zachodu z Gminą Wojciechowice i Ćmielów.

Wschodnią granicę gminy stanowi rzeka Wisła, która jest jednocześnie granicą między województwem świętokrzyskim, a lubelskim.

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 183,29 km², z czego 7,78 km² zajmuje miasto (siedziba gminy).

Przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu ogólnopolskim, mianowicie:

- odcinek drogi krajowej biegnący z zachodu na wschód Nr 74 (Piotrków Trybunalski – Kielce – Ożarów – Kraśnik – Zamość – Hrubieszów);
- odcinek drogi krajowej biegnący z północy na południe Nr 79 (Warszawa – Kozienice – Ożarów – Sandomierz – Tarnobrzeg).

Uzupełnieniem ww. podstawowych elementów powiązań Ożarowa z jego otoczeniem jest droga wojewódzka nr 755 (Ostrowiec Świętokrzyski – Ćmielów – Ożarów – Zawichost).

Przez teren Gminy przebiega również ważna linia kolejowa Skarżysko Kamienna – Rzeszów. Posiada ona odgańlenie linii do cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A..

W skład gminy wchodzi: miasto Ożarów oraz 36 sołectw: Biedzychów, Binkowice, Czachów, Dębno, Gliniany, Grochocice, Jakubowice, Janików, Jankowice, Janowice, Janopol, Janów, Julianów, Karsy, Kruków, Lasocin, Maruszów, Niemcówka, Nowe, Pisary, Potok, Potok Kolonia, Prusy, Przybysławice, Sobótka, Sobów, Stróża, Suchodółka, Szymanówka, Śródborze, Tominy, Wlonice, Wólka Chrapanowska, Wyszmontów, Zawada.

Wg stanu na dzień 15.02. 2012 r. miasto i gminę Ożarów zamieszkiwało 12 057 osób, z czego blisko 43% (5 143 osób) stanowiło mieszkańców miasta Ożarowa (wg danych pozyskanych z UM). Największymi miejscowościami (poza miastem Ożarów) pod względem liczby ludności są: Sobótka, Sobów, Wyszmontów, Lasocin, Maruszów, Gliniany, Jakubowice, Jankowice, Karsy oraz Czachów.

W strukturze przestrzennej Ożarowa dominują użytki rolne – 71,5% (13093 ha) powierzchni miasta i gminy, co przy średniej krajowej wynoszącej 51,6% i średniej województwa wynoszącej 50,3%, jest wynikiem wysokim. Tereny zurbanizowane i zabudowane stanowią 5,0% łącznej powierzchni gminy i miasta, przy czym na obszarze miasta stanowią ponad 15,0%, zaś na obszarach wiejskich zaledwie 4,6%.

Teren gminy ma charakter rolniczo-przemysłowy, z wyróżniającym się pod względem struktury funkcjonalno - przestrzennej miastem Ożarów.

Na przemysłowy wizerunek gminy wpływa krajobraz północnej części gminy, która związana jest ściśle z przemysłem wydobywczym ukształtowanym w oparciu o występujące tam złoża kopalin - wapień i margle. Obiekty należące do Grupy Ożarów S.A., wraz z kopalnią wapieni i margli, należy uznać za jedno z najbardziej charakterystycznych obiektów w krajobrazie kulturowo-przemysłowym gminy. Południe gminy ma z kolei charakter typowo rolniczy, ze względu na gleby o wysokiej klasie bonitacyjnej (głównie gleby brunatne i czarnoziemne).

Obszar północno-wschodniej części gminy (położony wzdłuż doliny Wisły) wyróżnia się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi.

Analiza materiałów geodezyjnych i kartograficznych wskazuje na rozbieżności w zakresie granic gminy (na podstawie mapy topograficznej i ewidencji gruntów i budynków). Z oczywistych względów studium opracowano uwzględniając granice wynikające z ewidencji gruntów.

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

1.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE OŻARÓW – STAN PRAWNY

Zadaniem własnym gminy, wynikającym z ustawy o samorządzie gminnym jest m.in. prowadzenie polityki w zakresie gospodarowania przestrzenią i zapewnienie ładu przestrzennego. Zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego, zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów oraz określania zasad ich zagospodarowania i zabudowy określone są w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W celu kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w tym określenia lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, Burmistrz Ożarowa sporządza studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, zwane dalej „studium”. Dokument ten, zgodnie z Art. 9 pkt. 5 wspomnianej wyżej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, nie jest aktem prawa miejscowego, tylko opracowaniem kierunkowym, stanowiącym wyraz polityki przestrzennej władz samorządowych gminy. Zgodnie z art. 14 pkt. 8 te same ustawy, aktami prawa miejscowego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy ich sporządzaniu (art. 9 pkt. 4). Powyższe sprawia, że jest ono prawem wewnętrznym gminy wiążącym władzę oraz podporządkowane jej organy i jednostki, w podejmowanych decyzjach w zakresie działań dotyczących polityki przestrzennej na terenie gminy dla realizacji określonych celów.

1.1.1. Dokumenty planistyczne w gminie a aktualny stan prawny

Polityka przestrzenna miasta i gminy Ożarów jest obecnie realizowana poprzez dokument „Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego”, przyjęty 30 stycznia 2008 r. przez Radę Miejską w Ożarowie¹.

Do dnia 31 grudnia 2003 r., obszar miasta i gminy Ożarów posiadał 100% pokrycie swojej powierzchni planami zagospodarowania przestrzennego (Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarów, przyjęty Uchwałą Nr VIII/32/89 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Ożarowie z dnia 28 września 1989 r. opublikowany w Dz. Urz. Woj. Tarnobrzieskiego Nr 7 poz. 169 z dnia 20 maja 1991 r.). Zgodnie z art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stracił on ważność, a obszar miasta i gminy pozostał z niewielką powierzchnią pokrytą planami.

Obowiązującym prawem miejscowym są jednak wszystkie plany miejscowe i zmiany planów uchwalone po 1 stycznia 1995 r. (nawet sporządzone na podstawie Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7 lipca 1994 r.), niezależnie od tego, jaki zakres ustaleń i stopień szczegółowości ustaleń określono w tych planach. Obowiązujące plany miejscowe są obecnie bezpośrednią podstawą do sporządzania dokumentacji budowlanych i ubiegania się o decyzje o pozwoleniu na budowę, wydawaną bezpośrednio przez Starostę Powiatu, który z dniem 1 stycznia 2004 r. stracił prawo upoważnienia wójtów do wydawania takich decyzji w swoim imieniu.

Spośród wszystkich planów uchwalonych w okresie 1998-2011:

- 4 plany miejscowe sporządzono wg ustawy z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym² (w tym 1 plan obejmuje obszar całego miasta, a 2 pozostałe plany znajdują się na obszarze wiejskim);
- 6 planów miejscowych sporządzono wg ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³ (wszystkie na obszarze wiejskim).

Z powyższego wynika, że 40% planów miejscowych zostało sporządzonych na podstawie tzw. „starej” ustawy tj. ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn. zm.), zaś 60% odpowiada wymogom aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.). Obszary objęte planem miejscowym spełniającym nowe wymogi zajmują 2614,59 ha, co stanowi 56,9% ogólnej powierzchni objętej planami i zaledwie niecałe 14,3% ogólnej powierzchni gminy. Pokrycie obowiązującymi planami (stan na 31 grudnia 2011 r.) w gminie wynosi nieco ponad 25,0% powierzchni gminy.

W przypadku braku planu miejscowego ustawodawca, zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.), przewidział alternatywny tryb lokalizacji. Na obszarach, gdzie nie ma planu zagospodarowania terenu, dla lokalizacji inwestycji celu publicznego i dla zmiany zagospodarowania terenu polegającej na budowie obiektu budowlanego lub wykonaniu innych robót budowlanych, obowiązują dwie niezależne procedury uzyskiwania decyzji:

- ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (określone w art. 50 ustawy),
- warunkach zabudowy (określone w art. 59 ustawy).

Decyzje te wydaje Burmistrz dopiero wtedy, kiedy jest znany potencjalny inwestor i konkretnie zdefiniowane zamierzenia inwestycyjne. W tym trybie samorząd gminy zachowuje możliwość prowadzenia bieżącej polityki w zakresie gospodarowania przestrzenią, chociaż musi zachować dosyć rozbudowany tryb

¹ Uchwała Nr XVIII/114/2008 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów

² Na podstawie art. 26 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.1999 r. Nr 15, poz. 139 z późn. zm.).

³ Na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2003 r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.)

wydawania decyzji (szczególnie decyzji o warunkach zabudowy). Problemem mającym często już swoje odzwierciedlenie w przestrzeni jest brak regulacji w aktualnym prawodawstwie odnośnie zachowania zgodności wydawanej decyzji ze studium. Od dnia 06.08.2009 r. problem jest rozwiązany poprzez orzeczenie NSA⁴ w sprawie zachowania zgodności wydawanych decyzji ze studium, jednak skutki wydawanych wcześniej decyzji są widoczne w terenie. Z kolei w wielu sytuacjach przestrzennych wydanie decyzji o warunkach zabudowy nie jest prawnie możliwe i konieczne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.1.2. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów (Uchwała Nr XVIII/114/2008 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 30 stycznia 2008 r. w sprawie Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów).

Zmiana Studium (...) składa się z części tekstowej oraz z rysunku pt. "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów" w skali 1:20000 obejmującej miasto i gminę Ożarów. Zmiana studium opracowana była zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

2 marca 2011 r. Rada Miejska w Ożarowie podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarów w jej granicach administracyjnych (Uchwała Nr V/28/2011 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarów w jej granicach administracyjnych). Uzasadnienie do wskazanej uchwały jako główny powód jej podjęcia wskazuje konieczność dostosowania zapisów studium do potrzeb i oczekiwań mieszkańców miasta i gminy oraz potencjalnych inwestorów, a także na potrzebę realizacji nowych miejscowych planów, co wiąże się z aktualizacją zapisów studium⁵. Ponadto wskazuje na konieczność doprowadzenia do zgodności studium z obowiązującymi przepisami prawa.

W aktualnie obowiązującym studium, obszary istniejącej zabudowy zostały zgeneralizowane w tak silnym stopniu, że stanowią jeden obszar funkcjonalno-przestrzenny (tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej). Ponadto studium wyznacza tereny projektowanej zabudowy - wskazane do "zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne" oraz takie funkcje kierunkowe terenu jak: cmentarze, teren składowy materiałów wybuchowych, obszary zabudowy mieszkaniowej, sportu i rekreacji, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, tereny parków, tereny rzek i wód otwartych istniejących, tereny komunikacyjne oraz tereny związane z infrastrukturą techniczną. W północnej części gminy wyróżniają się ponadto tereny przemysłu, produkcji, składów i magazynów związane z eksploatacją złoża Duranów- Gliniany.

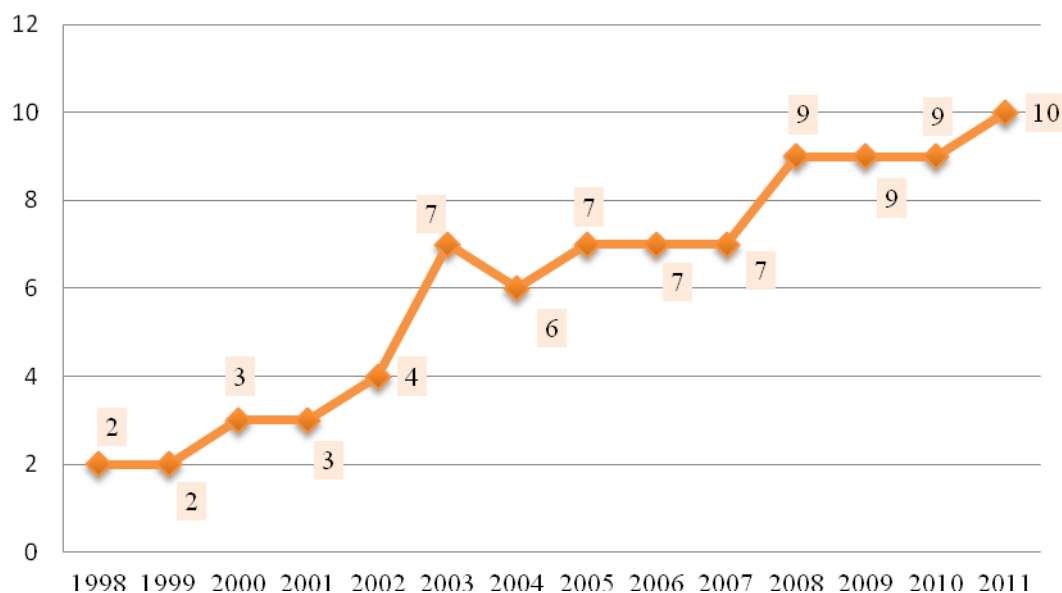
1.1.3. Obowiązujące plany miejscowe

Poniżej zamieszczono wykres obrazujący ilość obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta i gminy Ożarów w latach 1998-2011.

⁴ Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego NSA II OSK 1250/08

⁵ Art. 9. ust. 4. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2003 r. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.) stanowi, że „ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych”.

Rysunek 1. Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy i miasta Ożarów w latach 1998 – 2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Pokrycie planami w gminie miejsko – wiejskiej Ożarów sięga obecnie około 25,0% powierzchni (4595,9 ha), z czego 779 ha na terenie miasta (100% jego powierzchni) oraz 3816,9 ha na obszarze wiejskim (21,7% powierzchni gminy).

Na dzień przystąpienia do sporządzania studium, w mieście i gminie Ożarów obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 1. Wykaz planów miejscowych obowiązujących na obszarze gminy Ożarów

Lp.	Nazwa planu	Data podjęcia uchwały przez Radę Miejską w Ożarowie	Data ogłoszenia uchwały w Dz. Urzęd. Nr.... poz.....	Powierzchnia objęta granicą planu miejscowego lub zmiany [ha]	Teren obowiązujący miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
		Numer uchwały			
1.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych „Gliniany – Duranów”	26 marca 1998r.	dnia 15.05.1998r. Nr 9, poz. 85	1200	Obszar obejmujący części miejscowości Gliniany, Potok Wieś i Potok Kolonia
		Nr XXXVII/198/98			
2.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ożarowa	11 września 2000r.	dnia 30.10.2000r. Nr 60 poz. 558	779	Obszar obejmujący miasto Ożarów
		Nr XXV/117/2000			
3.	zmiana Nr IX części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów	30 grudnia 2002r.	dnia 03.03.2003r. Nr 28 poz. 369	2	Obszar obejmujący działki o nr ewidencyjnych 377, 378 i 379 w miejscowości Julianów
		Nr III/20/2002			
4.	zmiana Nr IV części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Ożarów	11 marca 2003r.	dnia 03.06.2003r. Nr 119 poz. 1074	0,3	Obszar obejmujący działkę o nr ewidencyjnych 183/6 w miejscowości Jakubowice
		Nr V/30/2003			
5.	zmiana Nr X części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gm. Ożarów	28 październik 2003r.	dnia 19.01.2004r. Nr 7 poz. 128	2	Obszar obejmujący działki o nr ewidencyjnych 465, 472, 539, 546, 724, 477, 478, 562, 563, 564 położone w miejscowości Wlonice B
		Nr XII/82/2003			
6.	zmiana nr VIII części planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów	09 grudnia 2003r.	dnia 23.03.2004r. Nr 40 poz. 707	4	Obszar obejmujący działki o numerach ewidencyjnych; 1084, 1085, 1086, 1087, 1088 położone w miejscowości Gliniany
		Nr XIII/93/2003			

7.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów w granicach sołectw Lasocin - Szymanówka	06 września 2005r.	dnia 06.09.2005r. Nr 34 poz. 226	1674	Obszar obejmujący sołectwa Lasocin i Szymanówka
		Nr XXXIV/226/2005			
8.	zmiana Nr II miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Zawada, gm. Ożarów	17 grudnia 2008r.	dnia 21.05.2009r. Nr 150 poz. 1370	390	Obszar obejmujący miejscowość Zawada
		Nr XXIX/199/2008			
9.	zmiana Nr I miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Sobów, gm. Ożarów	17 grudnia 2008r.	dnia 21.05.2009r. Nr 150 poz. 1369	544	Obszar obejmujący miejscowość Sobów
		Nr XXIX/200/2008			
10	zmiana Nr I miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów w granicach sołectw Lasocin – Szymanówka	5 maja 2011r.	dnia 11.07.2011r. Nr 171 poz. 1986	0,59	Obszar obejmujący działki o numerach ewidencyjnych 2508/1 i 2508/2 położone w miejscowości Lasocin
		Nr VII/61/2011			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Jak wynika z powyższych danych, na dzień przystąpienia do sporządzania studium, gmina Ożarów posiada 10 obowiązujących planów miejscowych, obejmujących obszary o dość zróżnicowanej powierzchni⁶, przeznaczeniu terenu oraz, co ma największe znaczenie dla jakości wydawanych pozwoleń na budowę i późniejszych realizacji – o zróżnicowanym zakresie i jakości ustaleń. To ostatnie wynika między innymi z blisko 10 letniej różnicy pomiędzy planami uchwalonymi najwcześniej tj. w 1998 roku, a tymi które weszły w życie najpóźniej (rok 2011). Tak długi okres czasu obarczony jest nie tylko naturalnym procesem doskonalenia warsztatu urbanistycznego, wzrostem kompetencji instytucji i organów biorących udział w procesie planowania przestrzennego (zwłaszcza przy legalizacji uchwał), czy wzrostem świadomości i partycypacji społecznej, ale przede wszystkim zmianami w polskim prawodawstwie. Część z obowiązujących planów sporządzana była na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (wraz z aktem wykonawczym), część zaś na podstawie aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (wraz z aktem wykonawczym), w których ustawodawcy określili odmienny zakres ustaleń. Odmienna była także szczegółowość ustaleń wymagana aktami wykonawczymi do ww. ustaw.

Nie bez znaczenia są także zmiany dotyczące dyscypliny planistycznej gmin tj. zależności obu dokumentów planistycznych opracowanych na szczeblu lokalnym, pomiędzy którymi najpierw wymagana była jedynie spójność ustaleń, następnie zgodność. Aktualne zmiany legislacyjne ponownie przywróciły bardziej liberalne podejście wprowadzając tzw. stwierdzenie „nie naruszenia ustaleń studium”.

Zmieniały się także inne akty prawne powiązane z planowaniem i gospodarką przestrzenną. Wymienić tu należy przede wszystkim: Prawo budowlane, Rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, Ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Ustawę o drogach publicznych, Ustawę o ochronie przyrody, Prawo ochrony środowiska, Prawo wodne, Ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Poniżej zamieszczono uogólniony przez autorów studium (uogólnione ze względu na brak standaryzacji uchwalonych planów miejscowych tj. np. oznaczenie MN w różnych planach oznacza: *zabudowę mieszkaniową jednorodziną lub zabudowę mieszkaniową jednorodziną i zagrodową*) wykaz przeznaczenia terenów w obowiązujących planach miejscowych. Na schemacie nr 2 oznaczenia barwne są zgodne z uogólnionym przeznaczeniem podstawowym.

Tabela 2. Uogólnione zestawienie przeznaczeń podstawowych występujących w mpzp

Lp.	Uogólnione przeznaczenie podstawowe	Powierzchnia [ha]	Udział % w ogólnej powierzchni gminy miejsko-wiejskiej objętej mpzp
1	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	160590,42	0,41
2	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej	1751346,95	4,50
3	tereny zabudowy mieszkaniowej z usługami	100363,58	0,26
4	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	7151,59	0,02
5	tereny usług	17005,12	0,04

⁶ Przeważają plany sporządzane dla całych obrębów (w 100% pokryte planami są: obręb Lasocin, Potok Kolonia, Sobów, Szymanówka, Zawada i miasto Ożarów). Małe obszarowo zmiany planów miejscowych (na kilka działek ewidencyjnych), były podyktowane aktualnymi potrzebami inwestycyjnymi i miały miejsce na terenie obrębów: Gliniany, Lasocin, Jakubowice, Julianów oraz Włonicze.

6	tereny usług z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej	19593,65	0,05
7	tereny usług oświaty	16391,13	0,04
8	tereny usług publicznych	33055,89	0,08
9	tereny usług technicznych	101063,54	0,26
10	tereny usług innych	16253,84	0,04
11	tereny upraw rolnych oraz użytków zielonych	16775452,96	43,09
12	tereny zabudowy gospodarki leśnej	2226,54	0,01
13	tereny składów i magazynów	217063,26	0,56
14	tereny powierzchniowej eksploatacji	1967262,85	5,05
15	tereny lasów	11876327,67	30,51
16	tereny zalesień	4090723,56	10,51
17	tereny cmentarza	11544,82	0,03
18	tereny zbiorników wodnych	17617,23	0,05
19	tereny komunikacji	1090816,88	2,80
20	tereny obsługi komunikacyjnej	30180,95	0,08
21	tereny infrastruktury technicznej	628340,50	1,61

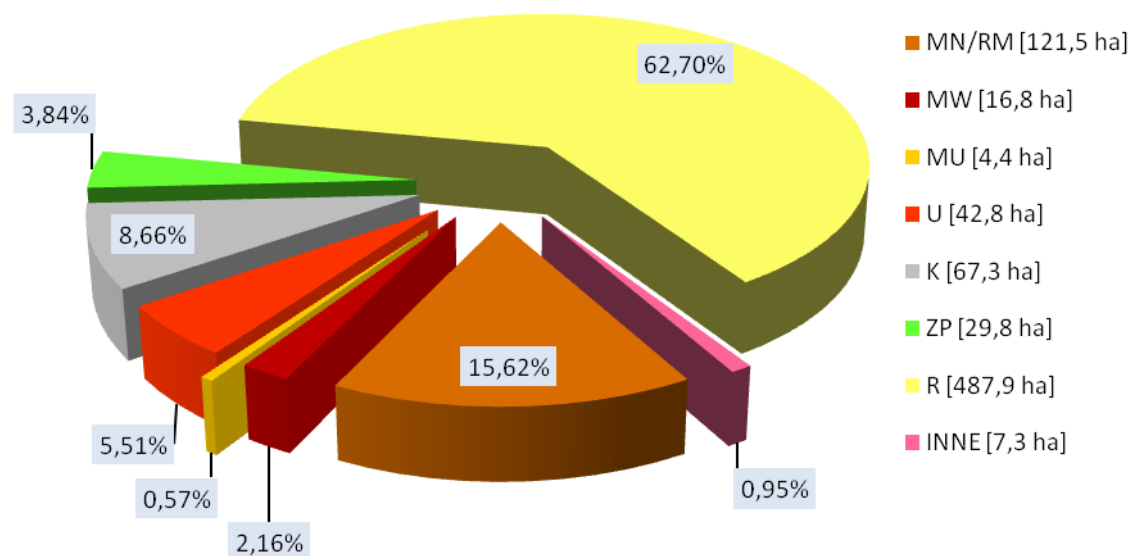
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Z analizy powyższych danych wynika, iż w latach 1998-2011 najczęściej terenów rezerwowano dla rozwoju rolnictwa (ponad 43%), co jest związane z dużym udziałem gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej i tradycją upraw rolniczych w tym rejonie. Kolejną grupę stanowią tereny lasów (30,5%) oraz zalesień (10,5%). Dominują one w północnej części gminy, gdzie występują gleby słabszych klas. Duży procent przeznaczenia w planach dotyczy także terenów powierzchniowej eksploatacji (5,0%).

Spśród terenów zabudowy wyraźnie widać dominację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej (4,5%), przy udziale zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wynoszącej ok. 0,4% oraz zabudowy mieszkaniowej z usługami - ok. 0,3%. Najmniejszy udział mają tereny zabudowy wielorodzinnej (0,02%) oraz tereny zabudowy gospodarki leśnej (0,01%).

Poniżej przedstawiono wykresy przedstawiające przeznaczenie terenów wg obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w rozbiu na miasto Ożarów i gminę.

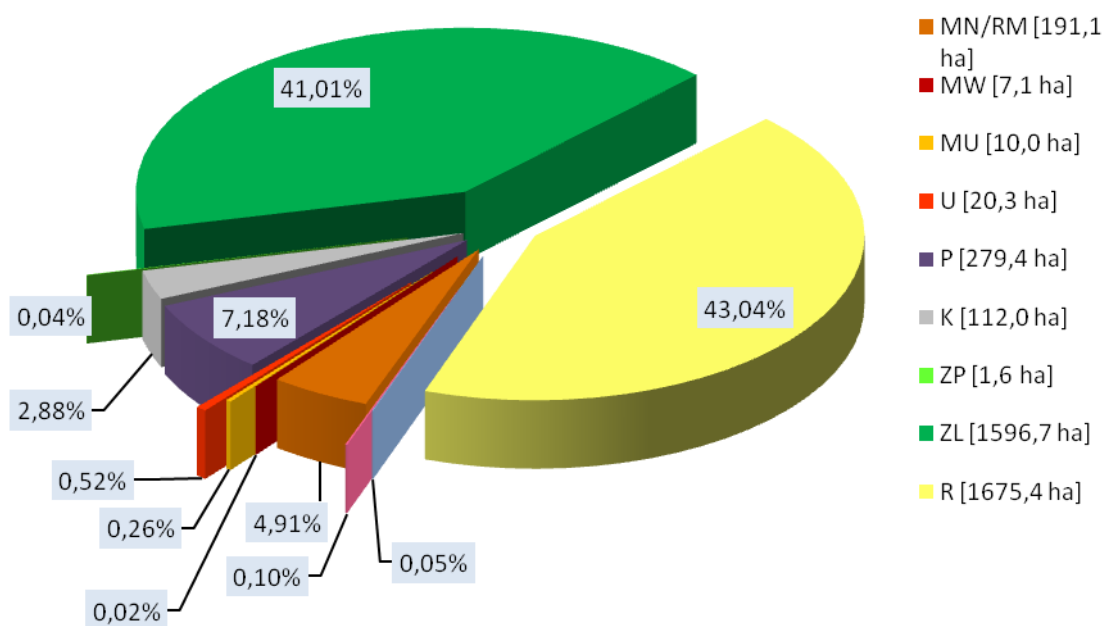
Rysunek 2. Przeznaczenie podstawowe występujące w planie miejscowym na terenie miasta Ożarów

LEGENDA: MN/RM - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i/lub tereny zabudowy zagrodowej, MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, MU - tereny zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej, U - tereny usługowe, K - tereny komunikacyjne, ZP - tereny zieleni urządzonej, R – tereny użytków rolniczych, INNE – tereny o innym przeznaczeniu (w tym tereny infrastruktury technicznej).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Rysunek 3. Przeznaczenie podstawowe występujące w planach miejscowych na terenie gminy

LEGENDA: MN/RM - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i/lub tereny zabudowy zagrodowej, MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, MU - tereny zabudowy mieszkaniowej oraz usługowej, U - tereny usługowe, P – tereny produkcyjno-magazynowo-składowe oraz tereny powierzchniowej eksploatacji, K - tereny komunikacyjne, ZP - tereny zieleni urządzonej, ZL -tereny lasów i zadrzewień, tereny zalesień, R – tereny użytków rolniczych, WS – tereny wód śródlądowych, INNE – tereny o innym przeznaczeniu (w tym tereny infrastruktury technicznej).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Poniżej przedstawiono tabelę ilustrującą aktualną sytuację prawną umożliwiającą implementację prawa miejscowego w poszczególnych obrębach geodezyjnych.

Tabela 3. Zestawienie informacji statystycznych dotyczących obowiązujących mpzp w podziale na obręby geodezyjne

L.p.	Obręb geodezyjny	Powierzchnia obrębu geodezyjnego [ha]	Liczba planów w danym obrębie	Powierzchnia ogólna obowiązujących planów w danym obrębie [ha]	Powierzchnia obrębu objęta planami [%]
1	Biedzychów	533,8	0	0,0	0,0
2	Binkowice	100,4	0	0,0	0,0
3	Czachów	446,7	0	0,0	0,0
4	Dębno	457,1	0	0,0	0,0
5	Gliniany	1171,5	2	691,0	60,6
6	Grochocice	342,5	0	0,0	0,0
7	Jakubowice	335,5	1	0,3	0,1
8	Janików	622,6	0	0,0	0,0
9	Jankowice	562,8	0	0,0	0,0
10	Janowice	375,8	0	0,0	0,0
11	Janopol	321,5	0	0,0	0,0
12	Janów	451,3	0	0,0	0,0
13	Julianów	660,4	1	2,0	0,3
14	Karsy	760,9	0	0,0	0,0
15	Lasocin	1283,5	2	1283,5	100,0
16	Maruszów	781,3	0	0,0	0,0
17	Nowe	586,9	0	0,0	0,0
18	Pisary	393,1	0	0,0	0,0
19	Potok Kolonia	305,9	1	305,9	100,0
20	Potok Wieś	510,6	1	229,0	44,8
21	Prusy	571,7	0	0,0	0,0
22	Przybysławice	301,1	0	0,0	0,0
23	Sobótka	1170,2	0	0,0	0,0
24	Sobów	578,8	1	578,8	100,0
25	Stróża	103,0	0	0,0	0,0
26	Suchodółka	467,6	0	0,0	0,0
27	Szymanówka	359,4	1	359,4	100,0
28	Smitów	192,5	0	0,0	0,0

29	Śródborze	258,2	0	0,0	0,0
30	Tominy	223,7	0	0,0	0,0
31	Wlonice	272,6	1	2,0	0,7
32	Wojciechówka	718,8	0	0,0	0,0
33	Wólka Chrapanowska	183,3	0	0,0	0,0
34	Wyszmontów	729,5	0	0,0	0,0
35	Zawada	390,5	1	390,2	100,0
36	miasto Ożarów	779,0	1	779,0	100,0
OGÓŁEM			10⁷	4595,9	25,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Dziennika Urzędowego Województwa Świętokrzyskiego oraz danych z Urzędu Miejskiego

1.1.4. **Wszczęte procedury sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego**

Rada Miejska w Ożarowie podjęła w dniu 31 maja 2004 r. Uchwałę Nr XVIII/127/2004 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach sołectw gminy. Uchwała swoim zasięgiem obejmowała następujące sołectwa: Janów, Nowe, Biedrzychów, Dębno, Maruszów, Czachów, Wlonice „B”, Janopol, Karsy, Gliniany, Potok Wieś, Potok Kolonia, Stróża, Wojciechówka, Śródborze, Julianów, Janików, Wólka Chrapanowska, Suchodółka, Niemcówka, Wyszmontów, Tominy, Jankowice, Przybysławice, Binkowice, Śmitów, Prusy, Pisary, Sobótka, Jakubowice, Janowice, Grochocice.

Realizacja przywołanej wyżej uchwały Nr XVIII/127/2004 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 31 maja 2004 r. sprawiłaby, że gmina Ożarów posiadałaby 100% pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Przeszkody merytoryczne i proceduralne (brak wypracowanych rozwiązań komunikacyjnych, skutkujący brakiem pozytywnego uzgodnienia projektów przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad), zniweczyły starania gminy.

1.1.5. **Wydane decyzje**

Wydane decyzje o warunkach zabudowy obrazują zmiany przeznaczenia terenów dla obszarów, dla których nie ma obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Jak wspomniano wcześniej miasto oraz obręby geodezyjne Lasocin, Szymanówka, Potok Kolonia, Sobów oraz Zawada posiadają na całej swojej powierzchni obowiązujące mpzp. W pozostałych obrębach przeznaczenie i zagospodarowanie terenów prowadzone jest przede wszystkim w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego⁸ (art. 4 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.).

W gminie miejsko – wiejskiej Ożarów, w latach 2003– 2010 wydano ogółem 293 sztuki decyzji, z czego 99,43% (291 sztuki dotyczące 277 działek⁹) stanowiły decyzje o warunkach zabudowy.

Decyzje o warunkach zabudowy

Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy wykazuje ich względną równowagę w wydawaniu corocznym – ich liczba wahała się od 27 do 50 na przestrzeni analizowanych 9 lat.

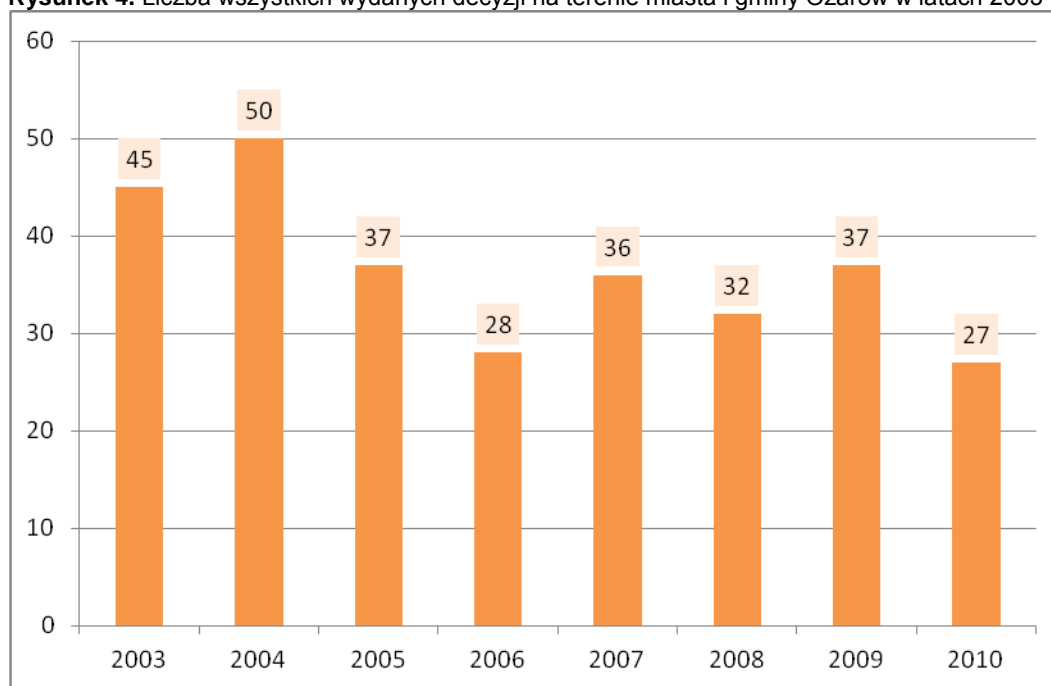
⁷ Niektóre plany miejscowe obejmują swoim zasięgiem więcej niż 1 obręb geodezyjny:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych „Gliniany – Duranów” (obszar obejmujący części miejscowości Gliniany, Potok Wieś i Potok Kolonia),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ożarów w granicach sołectw Lasocin – Szymanówka (obszar obejmujący sołectwa Lasocin i Szymanówka).

⁸ Od dnia 1 stycznia 2004 roku tj. po utracie ważności planów miejscowych uchwalonych przed dniem 1 stycznia 1995 r. do dzisiaj.

⁹ Decyzje dotyczą często tych samych działek.

Rysunek 4. Liczba wszystkich wydanych decyzji na terenie miasta i gminy Ożarów w latach 2003-2010

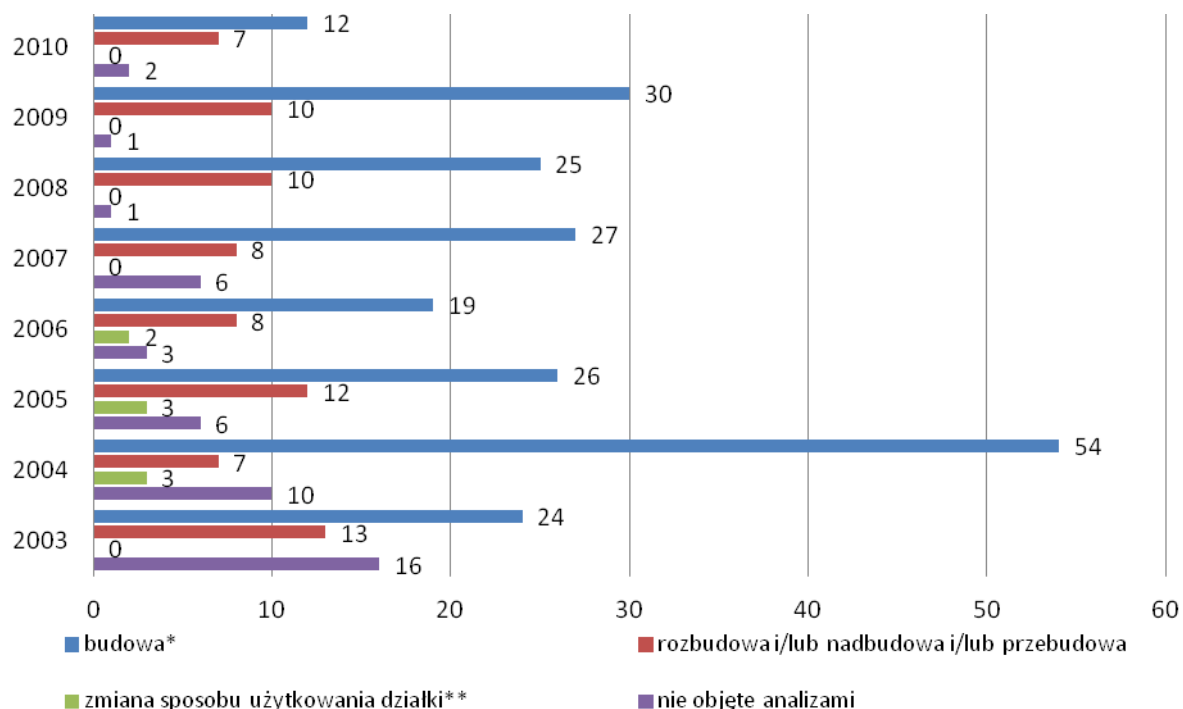
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Spośród grupy decyzji o warunkach zabudowy ujętych w rejestrze decyzji o warunkach zabudowy (lata 2003-2010) prowadzonym w Urzędzie Miejskim w Ożarowie, analizom poddano te, których przedmiot ma istotne znaczenie dla ustalenia przyszłych kierunków zagospodarowania przestrzennego (nie analizowano decyzji uchylonych, umorzonych, decyzji na podział nieruchomości, na budowę bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, na budowę wagi samochodowej, na budowę rampy załadunkowej oraz na decyzje wydane na terenie objętym obowiązującym planem¹⁰ (plan powstał wcześniej niż została wydana decyzja) – łącznie ok. 13% działek, na które zostały wydane decyzje).

Wyłoniona grupa posłużyła do analiz, wśród których szczegółowo opracowano analizy dotyczące budowy obiektów (173 decyzje spośród 283 decyzji o warunkach zabudowy, 62,7% wszystkich działek ewidencyjnych). Pozostałe tj. dotyczące zmian jakościowych (rozbudowa i/lub nadbudowa i/lub przebudowa, zmiana sposobu użytkowania) zostały przeanalizowane celem zbadania aktualnych trendów i problemów zagospodarowania obszarów zainwestowanych.

¹⁰ W analizach nie uwzględniono decyzji wydanych na obszarach posiadających obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (zdarzały się takie sytuacje w przypadku Ożarowa oraz planu dla terenów górniczych „Gliniany – Duranów”), ponieważ plan miejscowy, jako obowiązujące prawo powinien być tutaj priorytetem. Należy zaznaczyć, że decyzje wydane na terenie sołectw Lasocin, Szymanówka, Zawady (które także posiadają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), w związku z wydaniem ich przed uchwaleniem planów w granicach ww. sołectw, zostały ujęte w analizach.

Rysunek 5. Działki objęte decyzjami o warunkach zabudowy w latach 2003-2010

* do kategorii budowa wliczone zostały również decyzje wydane na budowę wraz z rozbudową i/lub przebudową i/lub nadbudową;

** do kategorii zmiana sposobu użytkowania działki wliczone zostały również decyzje wydane na rozbudowę/przebudowę wraz ze zmianą przeznaczenia działki.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Najwięcej decyzji wydano na terenie sołectw: Wyszmontów, Gliniany oraz Sobótka (liczba działek, na które wydano decyzje w każdym sołectwie, wyniosła ponad 20). Większą liczbą wydanych decyzji odznaczały się także: Grochocice, Jakubowice, Janowice, Karsy, Maruszów, Śródborze i Suchodółka. Ponadto dobrze widoczny jest również trend większej aktywności mieszkańców na terenach skoncentrowanych wzdłuż drogi krajowej nr 74 i 79 tj. na terenie obrębów: Jakubowice, Karsy, Maruszów, Przybysławice, Sobótka i Wyszmontów.

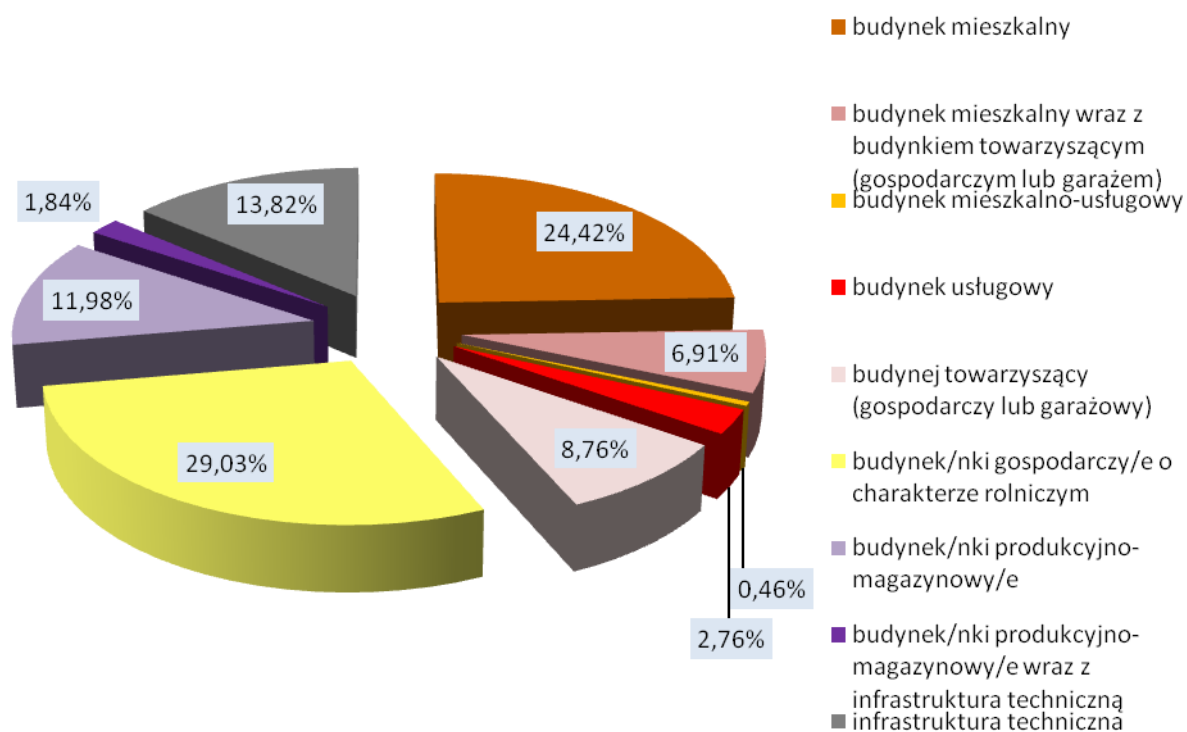
Z kolei w północnej części gminy, tj. na terenie obrębów Gliniany i Karsy (łącznie wydano 40 decyzji), szczególnie czytelne są decyzje związane z cementownią należącą do Grupy Ożarów S.A. oraz z zakładem produkcji paliw alternatywnych firmy Mo-BRUK S.A. (o charakterze produkcyjnym, magazynowym i infrastrukturalnym).

Jak wynika z aktualnego zagospodarowania terenu nieco ponad 15% to tereny zabudowane na terenie miasta i 4,6 % na terenie wsi. Biorąc pod uwagę powyższe oraz obowiązujące przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy wymagania rozporządzenia, nie jest to liczba wysoka.

Decyzje o warunkach zabudowy dotyczące budowy obiektów

Na obszarze wiejskim największy udział przypadł decyzjom dotyczącym budowy: budynków w zabudowie zagrodowej (obejmowały 63 działki ewidencyjne, co stanowi 29,03% wszystkich działek objętych decyzjami na budowę), budynków mieszkalnych (53 działki, 24,42%), budowa infrastruktury technicznej (30 działki, 13,82%) oraz budynków produkcyjno-magazynowych (26 działki, blisko 12%).

Rysunek 6. Działki objęte decyzją o warunkach zabudowy polegające na budowie obiektów z podziałem na rodzaj zabudowy na obszarze wiejskim [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

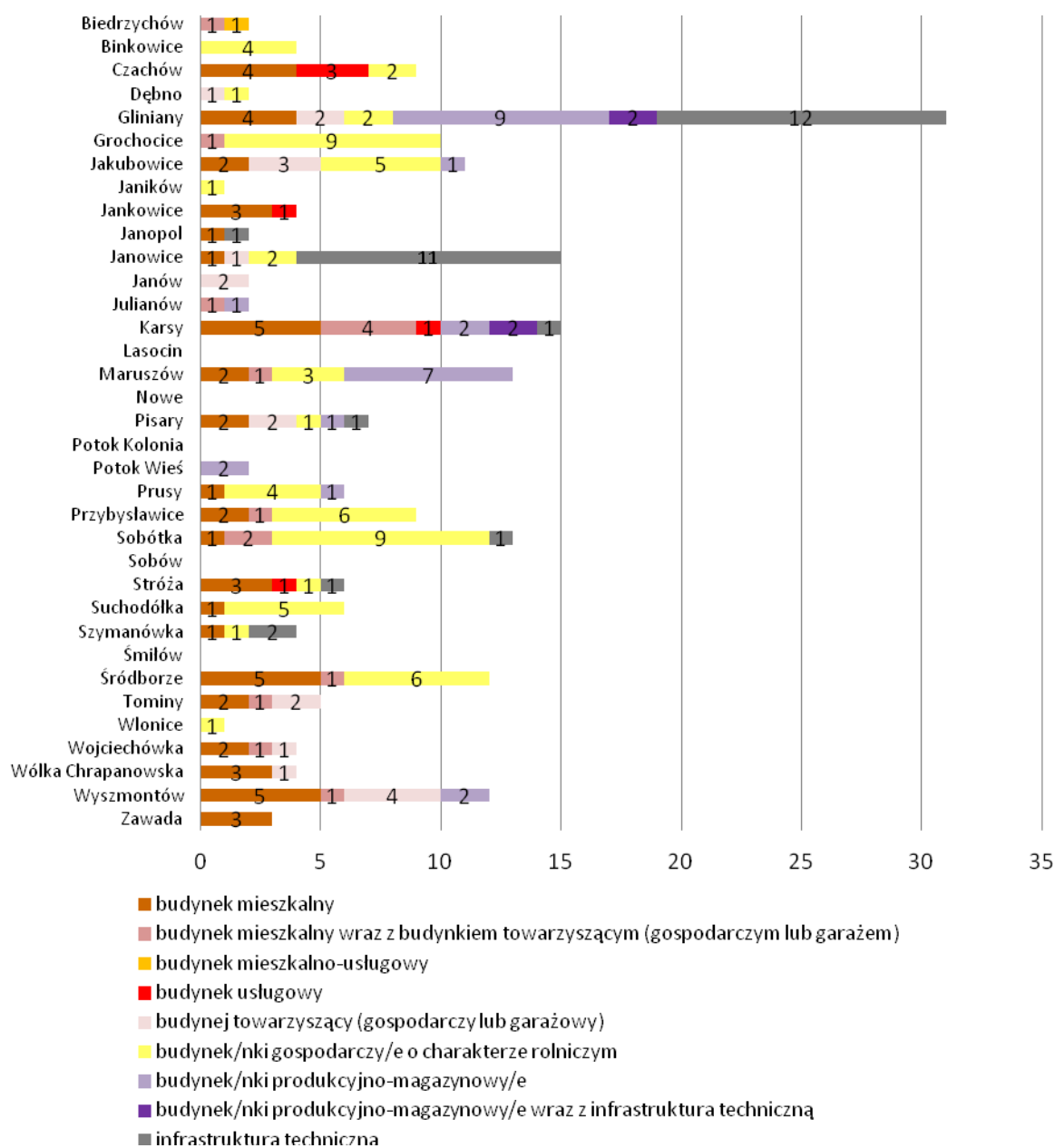
W analizowanym okresie nowe inwestycje budowlane (budowa obiektów) przeważały w obrębie Gliniany (obejmowały 31 działek ewidencyjnych, co stanowiło 14,29% wszystkich działek objętych decyzjami na budowę), Jankowice (15 dz. ew., 6,91%), Karsy (15 dz. ew., 6,91%) oraz Sobótka (13 dz. ew., 5,99%).

Stosunek decyzji wydanych na poszczególne typy zabudowy obrazuje tendencje w samoistnym kształtowaniu się aktualnych funkcji poszczególnych sołectw, i tak:

- sołectwa z przewagą lub wysokim wskaźnikiem zabudowy mieszkaniowej tj. Czachów, Gliniany, Karsy, Śródborze i Wyszmontów – to miejsca nowego trendu osiedlania się osób z Ożarowa, z pozagminnych większych miejscowości lub wsi;
- sołectwa z przewagą lub wysokim wskaźnikiem zabudowy gospodarczej tj. Binkowice, Grochocice, Jakubowice, Przybysławice, Sobótka i Śródborze – to miejsca o tradycjach rolniczych i ciągle wysokim odsetku ludności utrzymującej się z tej gałęzi gospodarki;
- sołectwa z wysokim wskaźnikiem zabudowy produkcyjno-magazynowej tj. Gliniany, Karsy, Maruszów – to miejsca związane z istniejącym przemysłem (Grupa Ożarów S.A. oraz Mo-BRUK S.A) oraz miejsca korzystnie położone ze względów komunikacyjnych (przeważnie przy głównych trasach) predysponujące do roli ośrodków wielofunkcyjnych.

W obrębach Lasocin, Nowe, Potok Kolonia, Sobów i Śmitów nie wydano żadnej decyzji polegającej na budowie obiektów (należy pamiętać, że obręby Lasocin, Sobów mają obowiązujący plan miejscowy).

Rysunek 7. Struktura wydawanych decyzji o warunkach zabudowy polegających na budowie obiektów w poszczególnych obrębach geodezyjnych w latach 2003-2010 [liczba działek objętych decyzjami]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

Decyzje o warunkach zabudowy dotyczące nadbudowy i/lub rozbudowy i/lub przebudowy obiektów

Ponad 21% analizowanych działek ewidencyjnych, na które zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy stanowiły decyzje, których przedmiotem była rozbudowa i/lub przebudowa i/lub nadbudowa istniejących obiektów. Dotyczyły one przede wszystkim budynków mieszkalnych, (co stanowi 64% tej kategorii), następnie infrastruktury technicznej (13,3%), budynków usługowych (8%) oraz budynków produkcyjno-magazynowych (6,6%), budynków towarzyszących – garażowych i/lub gospodarczych (5,3%) oraz gospodarczych charakterze rolniczym (po 2,6%).

Zmiana sposobu użytkowania działki

Ostatnią grupę stanowiły decyzje, których przedmiotem była zmiana sposobu użytkowania (2,32% analizowanych działek ewidencyjnych, na które zostały wydane decyzje o warunkach zabudowy). Wśród tej grupy najczęściej rozstrzyga o zmianie z obecnej funkcji na budynki usługowe, gospodarcze lub związane z infrastrukturą techniczną.

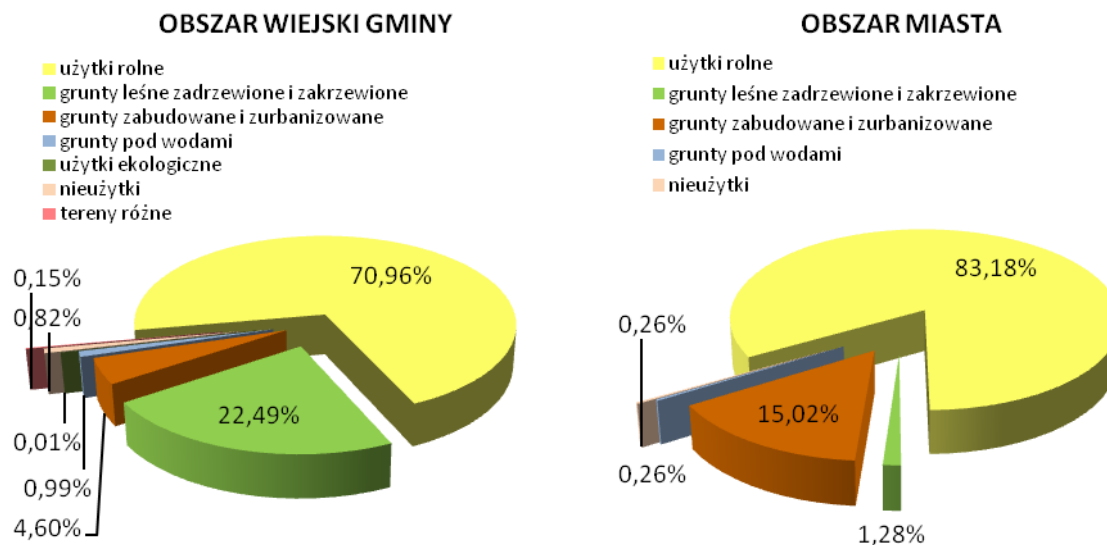
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

W 2007 r. zostały wydane 2 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Obie decyzje odnoszą się do budowy sieci kanalizacyjnej (w Czachowie i Karsach).

1.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW

Znaczna część obszaru gminy została przekształcona w wyniku działalności człowieka. Na tereny zurbanizowane składają się przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i szeroko rozumianej zabudowy usługowej i przemysłowej, a także ciągi komunikacyjne oraz sieci infrastruktury technicznej. Jednak nadal blisko 85% obszaru gminy to tereny otwarte, wolne od zabudowy i przekształceń.

Rysunek 8. Struktura użytkowania terenów na terenie miasta i w obszarze wiejskim gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie EGIB, 2012 r.

Zarówno na obszarze wiejskim jak i miejskim największy odsetek zajmują użytki rolne – ponad 83% w mieście oraz około 71% na obszarze wiejskim.

W mieście wśród użytków rolnych największy obszar zajmują grunty orne – ponad 93% (605ha). Pozostałą część stanowią tereny rolne zabudowane (4%) oraz sady i pastwiska trwale (łącznie stanowią niecałe 3%). Ponad 15% stanowią grunty zabudowane i zurbanizowane. Wśród nich ponad 23% to tereny mieszkaniowe, a ok. 8% - przemysłowe. Ponad 26% terenów zabudowanych stanowią drogi, 7% kolej. Grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione, zajmują jedynie nieco ponad 1% obszaru miasta, a ok. 0,5% grunty pod wodami i nieużytki.

Szczegółowe dane odnośnie struktury użytkowania terenu miasta Ożarów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy użytkowania terenu – obszar miejski

Rodzaj i wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Użytki rolne	
grunty orne	605
sady	11
łąki trwałe	0
pastwiska trwałe	6
grunty rolne zabudowane	26
grunty pod stawami	0
grunty pod rowami	0
RAZEM	648
Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione	
lasy	10
grunty zadrzewione i zakrzewione	0
RAZEM	10
Grunty zabudowane i zurbanizowane	
tereny mieszkaniowe	27
tereny przemysłowe	9
inne zabudowane	15
zurbanizowane niezabudowane	23
rekreacyjne	3
tereny komunikacyjne:	
drog	30
kolei	8
inne	0
użytki kopalne	0
RAZEM	117
Grunty pod wodami	
wody płynące	2
wody stojące	0
RAZEM	2

Użytki ekologiczne	0
Nieużytki	2
Tereny różne	0
RAZEM	779

Źródło: Opracowanie własne na podstawie EGIB, 2012 r.

Na obszarze wiejskim widać stosunkowo duży udział gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych. Łącznie zajmują one 22,5% powierzchni obszaru wiejskiego, z czego nieco ponad 95% stanowią lasy. Wśród użytków rolnych (stanowiących 71% ogółu gruntów), największy obszar zajmują grunty orne – prawie 86%. Około 6% stanowią łąki i pastwiska łącznie, zaś pozostałe 8%: sady, tereny rolne zabudowane oraz grunty pod rowami. Niecałe 5% zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane, a blisko 2% to grunty pod wodami, użytek ekologiczny, nieużytki i tereny różne.

Szczegółowe dane odnośnie struktury użytkowania obszaru wiejskiego gminy Ożarów przedstawia poniższa tabela.

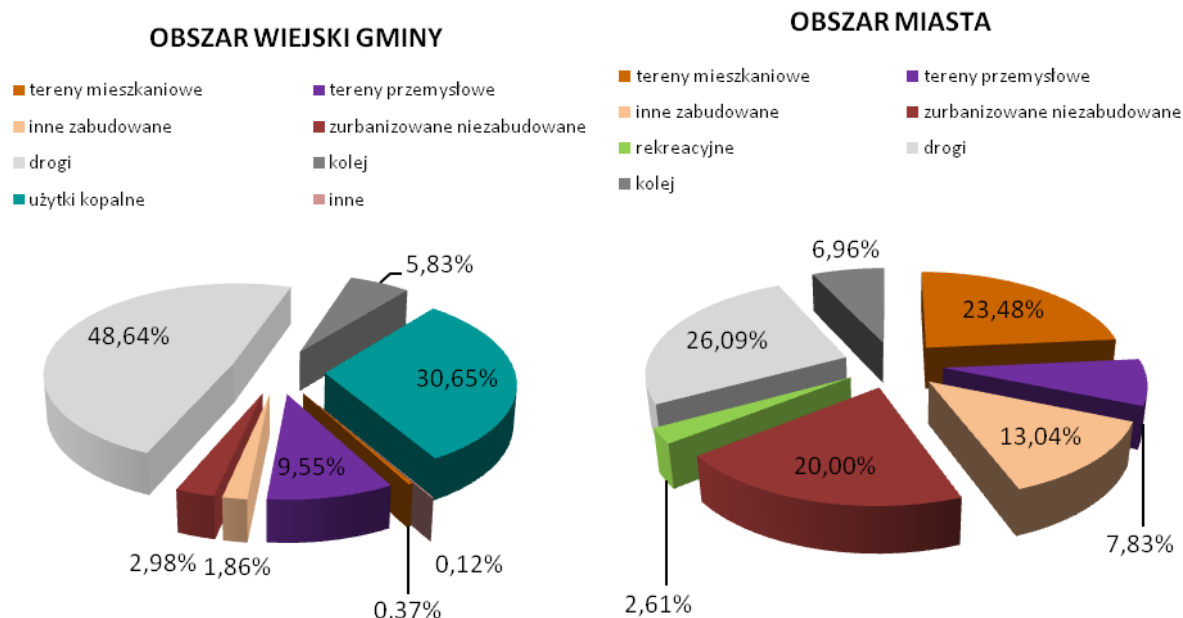
Tabela 5. Formy użytkowania terenu – obszar wiejski

Rodzaj i wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Użytki rolne	
grunty orne	10659
sady	532
łąki trwałe	441
pastwiska trwałe	336
grunty rolne zabudowane	453
grunty pod stawami	0
grunty pod rowami	24
RAZEM	12445
Grunty leśne zadrzewione i zakrzewione	
las	3768
grunty zadrzewione i zakrzewione	176
RAZEM	3944
Grunty zabudowane i zurbanizowane	
tereny mieszkaniowe	3
tereny przemysłowe	77
inne zabudowane	15
zurbanizowane niezabudowane	24
rekreacyjne	0
tereny komunikacyjne:	
dróg	392
kolei	47
inne	1
użytki kopalne	247
RAZEM	806
Grunty pod wodami	
wody płynące	172
wody stojące	1
RAZEM	173
Użytki ekologiczne	2
Nieużytki	143
Tereny różne	26
RAZEM	17539

Źródło: Opracowanie własne na podstawie EGIB, 2012 r.

Tereny zainwestowania zajmują odpowiednio 806 ha dla obszaru gminy oraz 117 ha dla obszaru miasta. Strukturę terenów związanych z zabudową przedstawiają poniższe diagramy.

Rysunek 9. Struktura użytkowania terenów zainwestowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie EGIB, 2012 r.

1.2.1. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa

Ostatnie ogólnodostępne dane odnośnie stanu gospodarki mieszkaniowej na terenie gminy Ożarów pochodzą z roku 2010.

W analizowanym okresie (lata 2006-2010) ilość mieszkań w gminie Ożarów systematycznie rośnie. W 2010 r. zasoby mieszkaniowe wynosiły 3962 mieszkania (w tym na obszarze miasta 1694 mieszkania). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2010 r. na obszarze wiejskim wynosiła 22,9 m²/1 osobę i w mieście 24,3 m²/1 osobę, z kolei przeciętna powierzchnia jednego mieszkania to 63,1 m² na obszarze miejskim i 68,3 m² na obszarze wiejskim. Zaobserwować można również wzrost w średniej powierzchni użytkowej mieszkania (o 3 m² w okresie 2006-2010) oraz w powierzchni użytkowej na 1 osobę (o 2,7 m² w okresie 2004-2008).

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie Ożarów w latach 2006-2010

	zasoby mieszkaniowe	2006	2007	2008	2009	2010
Ilość mieszkań [szt.]	miasto	1672	1679	1689	1691	1694
	obszar wiejski	2246	2253	2258	2262	2268
Ogólna powierzchnia użytkowa [m ²]	miasto	103338	104397	105941	106260	106925
	obszar wiejski	160906	161707	162189	162657	163547
Średnia pow. użytkowa 1 mieszkania [m ²]	miasto	61,2	62,2	67,2	62,8	63,1
	obszar wiejski	67,4	67,7	67,9	68,0	68,3
Pow. użytkowa na 1 osobę miasto [m ² /1os.]	miasto	23,1	23,5	23,9	24,0	24,3
	obszar wiejski	21,4	22,0	22,6	22,7	22,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

Według form własności w gminie Ożarów dominują mieszkania będące własnością osób prywatnych (ok. 66,6% (2639 mieszkań) wszystkich zasobów mieszkaniowych w 2007 r.). Około 30% (1172 mieszkań) stanowią mieszkania będące w zasobie spółdzielni mieszkaniowych, a kolejne 1,6% (62) mieszkania będące własnością gminy (komunalne) oraz nieco ponad 1% zasoby zakładów pracy (52 mieszkania). Najmniej, bo zaledwie 0,2% (7 mieszkań) należy do pozostałych form własności, przy czym w zasobie Towarzystwa Budownictwa Społecznego (TBS) nie znajdują się żadne mieszkania.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe według form własności w okresie 2005-2010

	zasoby mieszkaniowe	2005	2006	2007	2008	2009	2010
zasoby gminy (komunalne)	miasto	4	4	60	-	-	-
	obszar wiejski	2	2	2	-	-	-
zasoby spółdzielni mieszkaniowych	miasto	1126	1126	1126	-	-	-
	obszar wiejski	50	50	46	-	-	-
zasoby zakładów pracy	miasto	5	5	5	-	-	-
	obszar wiejski	46	47	47	-	-	-
zasoby osób fizycznych	miasto	527	535	488	-	-	-
	obszar wiejski	2139	2140	2151	-	-	-

zasoby BTS	miasto	0	0	0	-	-	-
	obszar wiejski	0	0	0	-	-	-
pozostałe	miasto	2	2	0	-	-	-
	obszar wiejski	7	7	7	-	-	-
zasoby ogółem	miasto	1664	1672	1679	1689	1691	1694
	obszar wiejski	2244	2246	2253	2258	2262	2268

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

W okresie 2005-2007 zaobserwować można nieznaczny spadek ilości mieszkań będących w zasobach osób fizycznych na terenie miasta (w przeciwieństwie do terenów wiejskich), w zasobie spółdzielni mieszkaniowych oraz w kategorii "pozostałe". Jednocześnie odnotowuje się wzrost liczby mieszkań w zasobach komunalnych na terenie miasta.

1.2.2. Tereny usługowo – produkcyjne

Obiekty usług publicznych tj. administracji, oświaty, zdrowia, kultury, itp. zlokalizowane są przede wszystkim na obszarze miasta. W mieście zarejestrowanych jest również najwięcej podmiotów gospodarczych. Funkcje usług podstawowych, w tym komercyjnych rozwijają się także wzdłuż głównych ulic miejscowości gminnych.

Działalność gospodarcza na terenie gminy prowadzona jest przez 726 (dane na 2010 r.) zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (na terenie miasta przez 423 podmioty, na obszarze wiejskim 303 podmioty), z czego blisko 95% należy do sektora prywatnego, a pozostałe 5% do sektora publicznego.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD2007 w 2010 r.

podmioty gospodarki narodowej	obszar miasta	obszar gminy	razem	razem [%]
Sekcja A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	28	40	5,5
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	12	28	40	
Sekcja B górnictwo i wydobywanie	1	3	4	0,6
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	1	3	4	
Sekcja C przetwórstwo przemysłowe	34	33	67	9,2
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	33	33	66	
Sekcja D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	0	0	0	
Sekcja E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	2	0,3
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	0	1	1	
Sekcja F budownictwo	43	39	82	11,3
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	43	39	82	
Sekcja G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	154	94	248	34,2
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	153	94	247	
Sekcja H transport i gospodarka magazynowa	36	34	70	9,6
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	36	34	70	
Sekcja I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	16	5	21	2,9
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	15	5	21	
Sekcja J informacja i komunikacja	4	0	4	0,6
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	4	0	4	
Sekcja K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	5	14	1,9
sektor publiczny	2	0	2	
sektor prywatny	9	5	14	
Sekcja L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	0	7	1,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	7	0	7	
Sekcja M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	13	5	18	2,5
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	12	5	17	
Sekcja N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	0	6	0,8
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	6	0	6	
Sekcja O administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	15	18	2,5
sektor publiczny	2	0	2	
sektor prywatny	1	15	16	
Sekcja P edukacja	25	12	37	5,1

sektor publiczny	14	8	22	
sektor prywatny	11	4	15	
Sekcja Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	10	23	3,2
sektor publiczny	4	3	7	
sektor prywatny	9	7	16	
Sekcja R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	1	13	1,8
sektor publiczny	3	0	3	
sektor prywatny	9	1	10	
Sekcja S pozostała działalność usługowa	34	18	52	7,1
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	34	18	52	
Sekcja T gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	0	0	0	
Sekcja U organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	0	0	0	
Ogółem	423	303	726	100
sektor publiczny	27	11	38	
sektor prywatny	396	292	688	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

Przewaga sektora prywatnego zaznacza się prawie we wszystkich sekcjach. Wyjątek stanowi jedynie sekcja P (edukacja). Na terenie gminy nie zarejestrowano podmiotów należących do sekcji D (wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych), sekcji T (gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) oraz sekcji U (organizacje i zespoły eksterytorialne).

W 2010 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zostało zarejestrowanych w sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – ponad 34% wszystkich podmiotów oraz w sekcji F (budownictwo) i sekcji H (transport i gospodarka magazynowa) – odpowiednio ok. 11,3% i 9,6%.

1.2.3. Tereny inwestycji celu publicznego

Wśród wiodących obszarów, na których realizowane są cele publiczne o znaczeniu lokalnym należy wymienić:

- tereny gminnych dróg publicznych, ciągów pieszo - jezdnych i ciągów pieszych,
- tereny obsługi technicznej,
- tereny urządzeń wodnych i melioracji,
- tereny usług publicznych,
- tereny cmentarzy i gminnej zieleni urządzonej,
- tereny ogólnodostępnych parkingów (miejsc postojowych dla samochodów) i/lub garaży,
- pozostałe gminne tereny obsługi technicznej służące zaspokojeniu zbiorowych potrzeb mieszkańców.

Szczegółową charakterystykę obiektów realizujących cele publiczne zawarto w rozdziałach poniżej.

1.2.4. Tereny zieleni i wody

Na terenie miasta struktura terenów zieleni publicznej jest dość uboga - nie ma tu parku, skwerów czy większych wkomponowanych zieleńców. Znajdują się jedynie niewielkie nasadzenia wokół zespołu kościelnego p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika oraz nieliczne szpalery drzew w centralnej części miasta.

Na terenie gminy występują 4 parki podworskie w miejscowościach: Wyszmontów, Jankowice, Śmiłów oraz Pisary, nie mniej jednak, jedynie park w Śmiłowie można uznać za miejsce o cechach zieleni urządzonej. Pozostałe parki oprócz starodrzewia nie posiadają żadnego wyposażenia - wymagają rewitalizacji.

Układ hydrograficzny gminy Ożarów, w tym rzeki i jeziora, został scharakteryzowany w rozdziałach poniżej.

Teren gminy został objęty obszarowymi formami ochrony zgodnie z wymogami ustawy o ochronie przyrody, co ma głównie przyczynić się do zachowania wartości przyrodniczych i krajobrazowych.

1.2.5. Infrastruktura techniczna

Gmina Ożarów posiada 11 czynnych (oraz jedno awaryjne w mieście) komunalnych ujęć wody podziemnej. Poza ujęciami komunalnymi, na terenie gminy istnieją ujęcia wód podziemnych na potrzeby jednostek gospodarczych, jednostek nie będących podmiotem gospodarczym oraz dla potrzeb indywidualnych gospodarstw domowych. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowie zaopatruje w wodę m. Ożarów oraz wszystkie sołectwa gminy. Dostarcza również wodę dla gm. Zawichost i gm. Wojciechowice (sprzedaż wody wyprodukowanej). Długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami wynosi ok. 270 km.

Sieć kanalizacji sanitarnej jest słabo rozwinięta. Istnieje w Ożarowie oraz miejscowościach Czachów, Karsy, Sobów. Niewielka, osiedlowa sieć kanalizacyjna występuje również w Śmiłowie. Na terenie m. Ożarów istnieje również sieć kanalizacji burzowej (na Osiedlu Wzgórze, w znacznej części starego Ożarowa oraz częściowo po wschodniej stronie drogi krajowej nr 79).

Na terenie miasta działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych (zmodernizowana w 2005). W 2012 r. ZGKiM przejął także oczyszczalnię ścieków w Śmiłowie (wcześniejszy właściciel: Kutnowska

Hodowla Buraka Cukrowego). Na obszarze gminy działają także przyzakładowe oczyszczalnie ścieków, z których największa działa na terenie i na potrzeby Grupy Ożarów S.A.

W miejscowości Wyszmontów zlokalizowany jest Główny Punkt Zasilania 110/15 kV - „Ożarów Miasto” z dwoma transformatorami po 16 MVA każdy. Na terenie cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A. znajduje się także stacja 110/6 kV z dwoma transformatorami o mocy 40 MVA każdy oraz jednym transformatorem o mocy 63MVA, wykorzystywany wyłącznie dla potrzeb tego zakładu.

Przez teren gminy przebiegają następujące linie energetyczne 110kV:

- linia jednotorowa Ożarów Miasto – Annapol,
 - linia dwutorowa– Ożarów Miasto - Gorzyce i Sandomierz – Ostrowiec,
 - linia dwutorowa Ożarów Miasto - Gorzyce i Ożarów Miasto – Ostrowiec,
 - linia jednotorowa Ożarów Cementownia1 - Ostrowiec,
 - linia jednotorowa Ożarów Cementownia2 - Ostrowiec
- oraz sieci SN i nN będące na majątku i w eksploatacji PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów.

Zorganizowane systemy ciepłownicze¹¹ posiadają: Grupa Ożarów S.A. i miasto Ożarów (osiedle Wzgórze). Reszta obszaru gminy i miasta zaopatrywana jest w ciepło ze źródeł indywidualnych.

Obecnie gmina nie posiada składowiska odpadów komunalnych, odpady są odbierane poprzez zakłady posiadające koncesje i wywożone na składowisko odpadów w Janiku lub Jańczycach. Na terenie gminy jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów oparta o wyznaczone miejsca z pojemnikami.

Szczegółową charakterystykę głównych systemów infrastrukturalnych zawarto w rozdziałach poniżej.

1.2.6. Tereny specjalne i zamknięte

Na obszarze miasta i gminy nie występują tereny specjalne.

Decyzją Nr 45 Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Ministra Infrastruktury Nr 14, poz 51 ze zm.) ustalone zostały tereny zamknięte, przez które przebiegają linie kolejowe. Tereny zamknięte na obszarze Ożarowa stanowią działki pod linia kolejową nr 25 Skarżysko Kamienna - Rzeszów.

1.2.7. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy można wydzielić w przestrzeni kilka wyróżniających się funkcji, z wyraźną dominacją: przemysłowej, rolniczo - leśnej, mieszkaniowej, oraz obsługi ludności. Analiza aktualnego zagospodarowania w kontekście istniejących uwarunkowań przyrodniczych oraz kulturowych wskazuje względną jego zgodność.

Miasto Ożarów pełni rolę wielofunkcyjnego ośrodka głównego, zapewniającego obsługę ludności gminy oraz tereny mieszkaniowe, obiekty sportu i rekreacji. Wspomagającymi ośrodkami dla Ożarowa są Gliniany, Jakubowice i Lasocin - ze względu na walory historyczne, koncentrację usług oraz dogodne połączenia komunikacyjne (tj. bliskość Ożarowa i dla Jakubowic położenie przy drodze krajowej).

Sołectwa położone na północ od Ożarowa (głównie Potok, Śródborze) mają z kolei charakter przemysłowy, co związane jest z największym i najważniejszym zakładem produkcyjnym gminy i regionu - tj. Grupa Ożarów S.A. oraz przedsiębiorstwem Mo-Bruk.

Wzdłuż drogi krajowej nr 74 i nr 79 tj. (Wyszmontów, Jakubowice, Przybysławice oraz Sobótka) charakterystyczny jest duży odsetek obiektów usługowych i produkcyjnych. W ich strukturze funkcjonalno-przestrzennej widoczne są: bazy transportowe, magazyny, usługi związane z obsługą ruchu pojazdów: warsztaty, stacje paliw, stacje kontroli pojazdów, punkty skupu złomu itp oraz obiekty produkcyjne (np. Zakład Produkcji Styropianu w Sobótce).

Współczesny wygląd pozostałych miejscowości gminy wskazuje, że w przeszłości przemysł odgrywał tu ważną rolę. Stąd w krajobrazie gminy widoczne są liczne obiekty produkcyjne z wysokimi kominami, halami, wyrobiskami poeksploatacyjnymi itp. Stopniowo funkcja ta ustępuje miejsca innym, szczególnie funkcjom usługowym i jest to proces typowy dla wielu polskich miast i gmin.

Rolniczy charakter gminy najbardziej czytelny jest w południowej części gminy.

Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe predysponują północno-wschodnią część gminy do rozwoju turystyki. Rzeźba terenu jest bardzo urozmaicona. Znajdują się tu 3 różniące się krajobrazy: Wyżyny Sandomierskiej, Przedgórze Łżeckiego i Małopolskiego Przełomu Wisły. Najciekawsza w rzeźbie terenu jest dolina Wisły przeciętna licznymi starorzeczami, wąwozy oraz niewysokie wzniesienia morenowe. Na tym obszarze widoczne są też wysokie walory przyrodnicze i florystyczno-faunistyczne gminy, co dodatkowo uatrakcyjnia pasmo nadwiślańskie.

Do widocznych zabytków w krajobrazie kulturowym gminy można zaliczyć układy urbanistyczne Ożarowa, Glinian, Lasocina i Janikowa, zespół podworski w Śmiłowie oraz licznie występujące zabytki sakralne. Wszystkie są dobrze zachowane i predysponują do włączenia ich w strukturę przyszłej infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej gminy (jako uzupełnienie atrakcji wschodniej - krajobrazowej części gminy).

Główną dominantę przestrzenną i krajobrazową stanowią obiekty i obszar wydobywania kruszywa należący do Grupy Ożarów S.A. Zespół zabudowy czytelny jest w krajobrazie Przedgórze Łżeckiego i stanowi o rozpoznawalności gminy Ożarów na tle regionu.

¹¹ Nie są to systemy należące do mienia komunalnego lub spółek zależnych od Urzędu Miejskiego.

Dominanty kulturowe w skali lokalnej stanowią ponadto zespoły sakralne oraz zespół podworski w Śmitowie.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

2.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY¹²

2.1.1. Warunki klimatyczne

Gmina Ożarów leży w obrębie lubelskiego, wyżynnego regionu klimatycznego, charakteryzującego się przewagą wpływów kontynentalnych. Roczne amplitudy temperatur są wysokie - lata są tu dość ciepłe, a zimy mroźne. Średnia temperatura notowana w lipcu wynosi 18°C, a średnia temperatura w lutym: -3°C.

Średnia roczna suma opadów mieści się w przedziale 560-600mm (maksimum w lata mokre wynosi 950mm, minimum w lata suche 430mm), z czego największe opady przypadają na miesiące letnie, z maksimum w lipcu (246mm). Najniższe opady notuje się w lutym (63mm).

Liczba dni pogodnych: 65

Długość zimy: 94 dni

Długość zalegania pokrywy śnieżnej: 84 dni

Liczba dni pochmurnych: 110

Długość lata: 93 dni

Okres wegetacji: od 200 do 215 dni

W obrębie gminy przeważają wiatry zachodnie. Duży udział mają też wiatry północno-zachodnie.

2.1.2. Budowa geologiczna¹³

Gmina znajduje się w obrębie północno-wschodniej części mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich oraz wschodniej części niecki lubelskiej, w strefie kontaktu utworów jurajskich i kredowych. Starsze utwory stanowią osady dewońskie, triasowe, jurajskie, kredowe i trzeciorzędowe, przykryte w przeważającej części utworami czwartorzędowymi.

Najstarszymi utworami na terenie gminy są **utwory jury dolnej i środkowej** położone w zachodniej i południowej części gminy. Są to głównie piaskowce wapienste z wkładkami wapieni, piaskowce szare, ility z wkładkami mułowców i piaskowców ilastych. Liczne wychodnie tych skał znajdują się pomiędzy Piaskami Brzustowskimi i Wyszmontowem.

Na północ od linii Wyszmontów-Smugi-Ćmielów rozpościera się obszar występowania skał **jury górnej**, występujących w dwóch piętrach oksford i kimeryd:

- piętro Oksford stanowią wapień płytowe i łupkowe, w drugiej kolejności wapień margliste z krzemieniami. Nad nimi znajdują się wapień zwięzłe z krzemieniami, wapień raflowo-koralowe, a powyżej wapień oolitowe z krzemieniami pasiastymi. Piętro Oksfordu zamykają wapień margliste drobnoławicowe z krzemieniami czekoladowymi;
- piętro Kimerydy to głównie wapień oolitowe, wapień margliste i margle, z licznymi wkładkami muszłowców dendrytycznych.

Wychodnie jury górnej występują w zachodniej części gminy w okolicach Glinian, Stróży, Śródborza i Wyszmontowa. Układ utworów można zaobserwować w kamieniołomie cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A..

Osady wieku kredowego można podzielić na kredę dolną i górną. Utwory kredy dolnej to głównie osady piaszczyste: piaski kwarcowe, średnioziarniste z glaukonitem z konkrekcjami piaskowców, a w części stropowej fosforytów lub fosforytów piaszczystych. Powyżej występują margle i margliste piaski z glaukonitem i fosforytami – w obrębie utworów znajduje się granica pomiędzy kredą dolną i górną. Kredę górną tworzą gezy, margle piaszczysto-glaukonitowe i wapień. Powyżej znajdują się margle białe bez glaukonitu, przechodzące w opoki z czerterami i czarnymi krzemieniami. W okolicach Ożarowa pomiędzy opokami występują wapień mszywiolowe.

Wychodnie kredy dolnej tworzą ciąg od Potoku przez Karsy, Zawadę do Podgaja koło Jankowic. Kreda górna odsłania się na znacznym obszarze we wschodniej części gminy.

Utwory trzeciorzędowe to gliny i piaski zwiertelinowe występujące jako niewielkie, nieregularne płyty w zagłębieniach krasowych w okolicach Glinian. Osady te przykryte są młodszymi utworami.

Czwartorzęd reprezentują utwory różnego pochodzenia. Utworami związanymi ze zlodowaczeniem środkowopolskim są występujące na terenie gminy gliny zwałowe oraz piaski i żwiry z głazami wodnolodowcowymi i lodowcowymi. Oba rodzaje utworów pokrywają znaczną część obszaru opracowania.

Gliny zwałowe występują w centralnej i północnej części gminy. Są to gliny silnie piaszczyste z udziałem otoczków i skał skandynawskich (głazy narzutowe) z dużą domieszką skał lokalnych (opok, margli i wapieni). Na powierzchni ulegają erozji i wzbogaceniu o frakcję piaszczystą. Miąższość utworów wynosi od kilkudziesięciu

¹² Na podstawie materiałów pochodzących z Opracowania ekofizjograficznego podstawowego, sporządzonego na potrzeby niniejszego Studium

¹³ Opis rozdziału oparto o dane Mapy Geologicznej Polski Arkuszu Sandomierz, sporządzonej w skali 1:200 000.

centymetrów do kilkunastu metrów. W rejonie Lasocina wśród glin zwałowych występują ility wstęgowe (prawdopodobnie jako wypełnienie niecki lub leja w utworach kredowych).

Piaski i żwiry wodnolodowcowe występują w sąsiedztwie glin zwałowych, jako płyty różnej wielkości i miąższości. Występują tu piaski drobno- i średnioziarniste z wkładkami piasków ze żwirem, miejscami z dużą zawartością pyłów.

Z okresu zlodowacenia północnopolskiego pochodzą piaski, żwiry i mułki rzeczne tarasów nadzalewowych oraz lessy w południowej części gminy. Piaski i żwiry rzeczne występują we wschodniej części gminy, w okolicach Maruszowa i Dębna. Są to głównie piaski drobno i średnioziarniste, miejscami ze żwirem i wkładkami z mułków. Lessy występują jako zwarta pokrywa od kilku do kilkunastu metrów miąższości, miejscami nawet ponad 30m, położona na południe od linii Wyszmontów - Janików - Wólka Chrapanowska.

Na przedpolu osadów zlodowacenia północnopolskiego, między Podgrodzem i Ożarowem występują eoliczne piaski pyłowate z przełomu zlodowacenia północnopolskiego i holocenu. Są to piaski drobnoziarniste dobrze wysortowane i obtoczone. Występują w środkowej i północnej części gminy, w okolicach: Wlonic, Dąbrówki, Potoka, Czachowa, Tużnikowa i Polesia Mikułowskiego. W miejscach tych piaski eoliczne budują wydmy o wysokościach względnych poniżej 10 m. W większości piaski te pokryte są lasami.

Ostatnim typem utworów są wytworzone w holocenie mułki, piaski i gliny deluwialne i peryglacialne (miąższość osadów jest niewielka) oraz piaski, pospółki, żwiry rzeczne przewarstwione mułami i iltami wypełniające dna dolin. Miąższość osadów jest niewielka, których pokrywa dochodzi do 6m w dolinie Wisły.

Budowa geologiczna nie stwarza barier dla rozwoju gminy.

2.1.3. Warunki geologiczno-inżynierskie

Budowa geologiczna, stosunki wodne i zachodzące na danym obszarze procesy geomorfologiczne są zasadniczymi elementami decydującymi o warunkach geotechnicznych terenu dla rozwoju budownictwa. Warunki geologiczne dla posadowienia budynków na przeważającej części gminy są bardzo dobre. Dotyczy to większości terenów pokrytych osadami czwartorzędowymi. Lokalnie mogą się pojawiać problemy z wodami podskórnymi na terenach pokrytych glinami zwałowymi.

Do obszarów niekorzystnych do posadowienia budynków należą:

- tereny zalewowe położone w dolinie Wisły wraz z jej starorzeczami¹⁴;
- obszary den dolin;
- krawędzie skarpy doliny Wisły oraz stoki wąwozów lessowych narażonych na intensywną erozję¹⁵ (okolice Janikowa, Kolonii Prusy, Śródborze i Dębna).

2.1.4. Rzeźba terenu

Rzeźba terenu gminy jest znacznie urozmaicona, przy czym najatrakcyjniejszy jest krajobraz doliny Wisły. W obrębie doliny występują liczne starorzecza, nadwodne zarośla, pozostałości lasów łągowych oraz wysoka skarpa poprzecinana licznymi wąwozami w utworach lessowych. Obszar wyżyny charakteryzuje się mniejszymi różnicami wysokości niż dolina. Pokrywają go głównie pola uprawne, łąki, pastwiska i lasy.

Według podziału fizyczno-geograficznego Kondrackiego obszar opracowania przynależy do trzech mezoregionów. Są to: Przedgórze Łżeckie, Wyżyna Sandomierska oraz Małopolski Przełom Wisły.

- **Przedgórze Łżeckie** obejmuje tereny na północ od miejscowości Wyszmontów i Janików. Jest to dość płaska równina denudacyjna o wysokościach 180-210 m n.p.m., nachylona w kierunku północnym i północno-wschodnim, gdzie dochodzi do 160-170 m n.p.m. Występują tu nieliczne nieckowate, płaskodenne doliny o głębokości bezwzględnej 5-15 m. Dużo bardziej zróżnicowana jest wschodnia granica mezoregionu, gdzie osady lessowe i wapienne poprzecinane są licznymi wąwozami i parowami o głębokości bezwzględnej 15-40 m i szerokości do 150 m. Nachylenie stoków dolin przeważnie wynosi 5-12%, miejscami przekracza 12%. Samą granicę stanowi wysoka na 50 m krawędź doliny Wisły, oddzielająca Przedgórze Łżeckie od Małopolskiego Przełomu Wisły. Równinę w niektórych miejscach pokrywają osady piasków eolicznych lub niewielkie płyty pokryw lessowych (na południe od Śródborza, Stróży i Szymanówki) o wysokościach 200-230 m n.p.m. Wydmy paraboliczne oraz wałowe i pokrywy piaskowe występujące w okolicy Wlonic, Dąbrówki, Potoka, Glinian, Karsów, Ożarowa i Lasocina, wydmy paraboliczne osiągające maksymalnie 10m wysokości i o podstawie o długości ok. 200 m, największe można zaobserwować na północ od Czachowa.
- **Wyżyna Sandomierska** obejmuje płaskie, równinne tereny akumulacji pokryw lessowych, położone w południowej części gminy. Wyżyna wznosi się na wysokość 180-230 m n.p.m., maksymalne wartości osiagając w południowej części gminy. Jest ona licznie poprzecinana wąwozami o różnej długości, szerokości (maksymalnie do 300 m) i głębokości (od 5 do 20 m). Największe z nich są często palczasto rozgałęzione tworząc bardzo rozbudowane formy. Związane jest to z podatnością pokrywy lessowej na erozję wodną. Nachylenie stoków dolin przeważnie wynosi 5-12%, miejscami przekracza 12%. Większość z wąwozów to doliny suche, a niektóre są miejscem występowania pomniejszych cieków wodnych. Przy dużych opadach suche doliny mogą wypełniać się wodą i lokalnie stwarzać zagrożenie powodziowe.

¹⁴ Holocenijskie utwory bagienno-aluwialne, wykształcone w postaci wilgotnych lub mokrych torfów i namułów organicznych położone głównie w starorzeczach Wisły, występują w stanie plastycznym oraz miętko-plastycznym (są to tzw. grunty wysadzinowe) i należą do gruntów słabonośnych nie wskazanych do zabudowy. Na obszarach użytków zielonych należy liczyć się z ograniczeniami dla budownictwa lub z większym nakładem kosztów, w związku z możliwością zalegania wśród nich wkładek gruntów organicznych oraz niekorzystnymi warunkami hydrotechnicznymi (wysoki poziom wód gruntowych, dodatkowo tereny te narażone są na możliwość wystąpienia powodzi).

¹⁵ Zagrożenie powstawania osuwisk.

2.1.6. Warunki glebowe

Według opracowywanych przez Instytut Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach map glebowo-rolniczych obszar gminy charakteryzuje się wysoką jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej (w 120-punktowej skali obszar gminy zwaloryzowano na 80 punktów – powyżej średniej dla województwa i kraju).

Tabela 9. Przydatność rolnicza gleb gminy Ożarów na tle powiatu, województwa i kraju

Lp.	Miasto/Gmina	Jakość gleb w pkt.	Waloryzacja rpp w pkt.
1.	Miasto i gmina Opatów	81,2	98,2
2.	Gm. Baćkowice	63,4	79,1
3.	Gm. Iwaniska	55,9	71,4
4.	Gm. Lipnik	85,5	103,7
5.	Gm. Ożarów	61,9	80,0
6.	Gm. Sadowie	79,2	95,4
7.	Gm. Tarłów	46,8	65,0
8.	Gm. Wojciechowice	85,8	104,4
9.	Średnia dla powiatu	70,0	87,2
10.	Średnia dla województwa	51,3	70,4
11.	Średnia dla kraju	59,5	66,6

Źródło: Program ochrony środowiska Gminy Ożarów, wg danych Instytutu Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach

Struktura przydatności gleb dla rolnictwa nie jest jednak w całej gminie jednakowa i wynika bezpośrednio ze struktury geologicznej utworów powierzchniowych. Wyraźnie zaznacza się podział pomiędzy północną i południową częścią gminy.

W południowej części gminy gleby wytworzyły się na pokładach lessowych. Są to najzasobniejsze gleby na tym obszarze, prawie w całości należące do klas bonitacyjnych I-III, podlegających ochronie przed przekształceniem. Duże połacie gleb chronionych występują też we wschodniej części gminy, w obrębie tarasów zalewowych Wisły. Są to gleby, które wytworzyły się na żyznych namulach pochodzenia organicznego, pyłach i mułach o różnej miąższości przewarstwionych piaskiem i żwirem, naniesionych przez rzekę w wyniku akumulacji rzecznej.

W północnej części gminy gleby wytworzyły się również na skałach węglanowych zmieszanych z glinami zwałowymi, przykrytych utworami pochodzenia polodowcowego i eolicznego. Na tym terenie mozaika klas bonitacyjnych gleb jest dużo bardziej zróżnicowana. Dominują tu jednak klasy niższe – od IV do VI, z niewielką domieszką klas wyższych, podlegających ochronie.

Pod względem bonitacji w gminie dominują gleby klas I-III o najwyższej przydatności rolniczej i chronione prawnie przed przekształceniem¹⁶ – zajmują blisko 50% powierzchni gminy. Drugie co do udziału są gleby klasy IV zajmujące ok. 28% powierzchni terenów rolnych, a najmniejszy udział mają gleby o najniższej przydatności, klasy V-VI, zajmujące ok. 22% terenów rolnych w gminie.

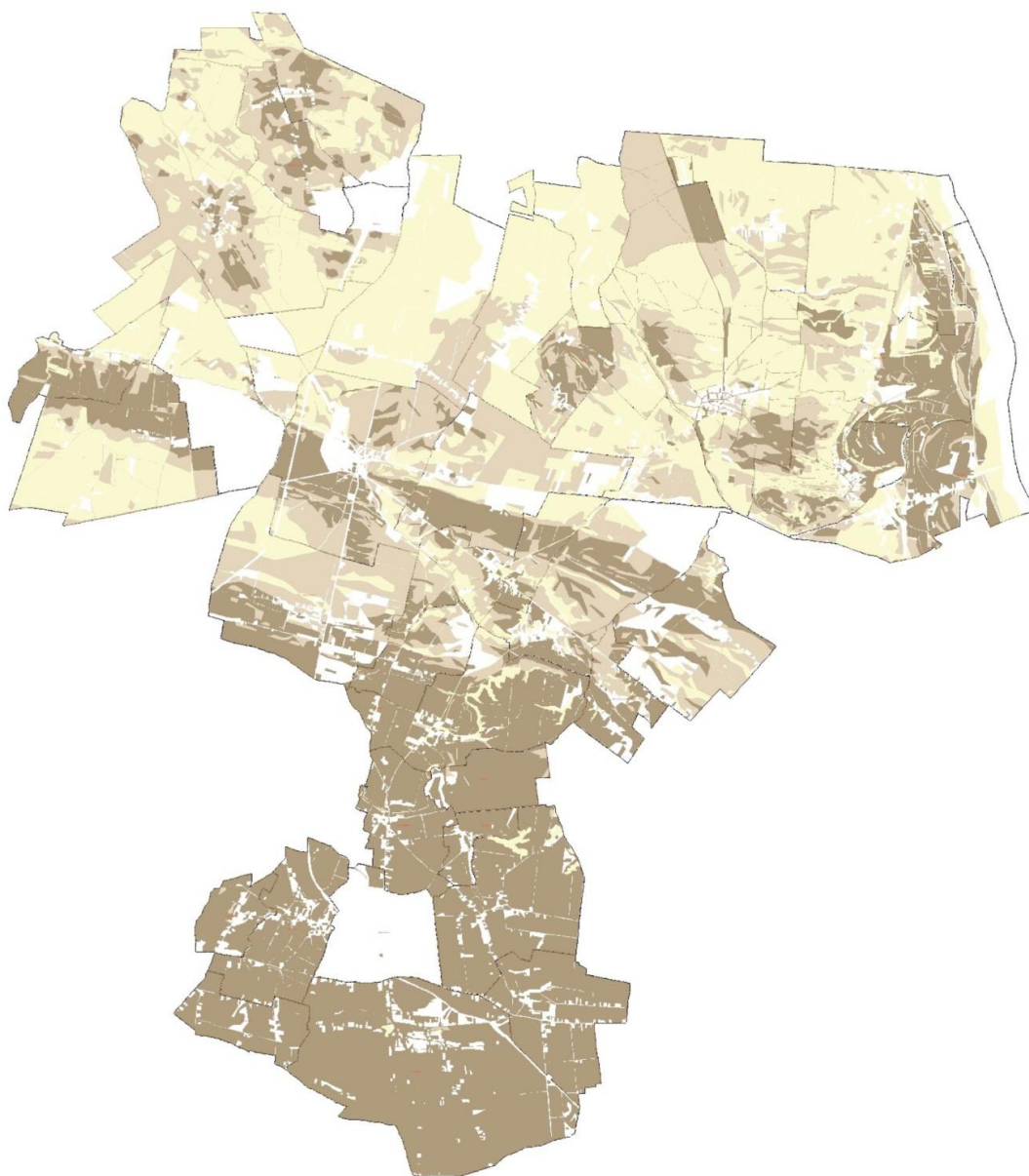
Gleby w południowej części gminy to w większości gleby brunatne właściwe i czarnoziemy zdegradowane na utworach lessowych. Na terenach tych można uprawiać pszenicę, buraki cukrowe i warzywa, nadają się również pod rozwój sadownictwa. W północnej części występują mniej zasobne gleby brunatne wylugowane, piaszczyste i gliniasto-piaszczyste oraz rędziny. Na terenach tych można uprawiać żyto, ziemniaki i owies. Rozróżnienie na te dwie części uwidacznia również podział gleb pod względem przydatności rolniczej. Biorąc pod uwagę kompleksy rolnicze największy udział mają kompleksy pszenno bardzo dobry i pszenno dobry, występujące w południowej części gminy i zajmujące łącznie 44 % gruntów ornych, oraz kompleks żytni bardzo dobry, żytni dobry i żytni słaby, zajmujące 41% w części północnej.

W dolinach rzecznych oraz dolinach suchych i cieków okresowych odkładają się piaski i muły tworzące mady, wykorzystywane częściowo pod uprawy warzywne, a na terenach o wyższym poziomie wód gruntowych jako łąki i pastwiska.

Warunki glebowe gminy Ożarów są sprzyjające dla rozwoju rolnictwa. Na terenie gminy występują potencjalne obszary konfliktowe, gdzie cele ochrony gruntów, wynikające z zapisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, są w opozycji do planów inwestycyjnych Grupy Ożarów S.A. – są to północno-zachodnie fragmenty gminy, przewidziane pod wydobycie surowców na potrzeby zakładu.

¹⁶ z wyłączeniem gleb klas I-III położonych w granicach administracyjnych miasta.

Rysunek 11. Rozmieszczenie klas gleb w gminie Ożarów (schemat nieskalowany)

LEGENDA: ciemno brązowe – gleby klas I-III podlegające ochronie, jasno brązowe – klasa IV, kremowe – klasy V-VI

2.1.7. Hydrologia

Wody powierzchniowe

Na obszarze miasta i gminy Ożarów występują następujące rzeki:

- Wisła, stanowiąca wschodnią granicę gminy;
- Czyżówka (łącznie długości 25,55 km), rozpoczynająca swój bieg w okolicach miejscowości Jankowice na terenie gminy Ożarów, uchodząca do Wisły w gminie Zawichost.

Sieć rzeczna uzupełniają suche doliny o wysokim poziomie wód gruntowych, gdzie okresowo występują ciekłe wodne, rowy odwadniające oraz fragmenty starorzecza w dolinie Wisły i związane z nimi stawy (Czarne Jezioro, jezioro Przerja).

Wody podziemne

W obrębie gminy występują następujące poziomy wodonośności:

- **jurajski poziom wodonośny (malm)** - kolektorem poziomu są spękane wapienie i margle; zasilanie zbiornika wodonośnego następuje głównie w drodze infiltracji wód pochodzenia atmosferycznego; wody malmu należą do wód słodkich; właściwości bakteriologiczne i chemiczne w zdecydowanej większości odpowiadają wymogom stawianym wodom pitnym,
- **kredowy poziom wodonośny** - zbiorniki wodonośne o charakterze szczelinowym w opokach, marglach, wapieniach i gezach; poziom zasilany jest wodami infiltrującymi w głąb poprzez warstwy piaszczyste czwartorzędu, charakteryzującą się średnią twardością i pod względem bakteriologicznym nie budzą zastrzeżeń;

- **czwartorzędowy poziom wodonośny** - wiąże się z osadami piaszczystymi, żwirowymi i pospółkami lub występuje pod zwartą pokrywą lessową na niewielkich głębokościach – zalegając nad nieprzepuszczalnymi glinami; zwierciadło tego poziomu waha się w zależności od ilości opadów atmosferycznych oraz odległości od dolin rzecznych; wody poziomu charakteryzują się zmienną mineralizacją i są narażone na zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Największą wartość na terenie gminy posiadają wody z poziomu górnokredowego i górnourajskiego, które odpowiadają wymaganiom norm dla wód pitnych.

Na obszarze gminy Ożarów występują ponadto trzy zbiorniki wód podziemnych ujęte w bilansie wodnym jako Główne Zbiorniki Wód Podziemnych, mianowicie:

- 405 GZWP Niecka Radomska - położony w północnej części gminy zbiornik typu szczelinowo-porowego w utworach kredy górnej;
- 420 GZWP Wierzbica-Ostrowiec – zbiornik szczelinowo-krasowy, porowy położony w zachodniej części gminy, położony w utworach dewońskich;
- 422 GZWP Romanówka – zbiornik w południowej części gminy o charakterze szczelinowo-krasowym, podobnie jak 405 GZWP położony w utworach kredy górnej.

Informację o szacowanych zasobach zbiorników oraz głębokości ujęć zawarto poniżej.

Tabela 10. Wykaz GZWP na terenie gminy wraz ze średnią głębokością ujęć i dyspozycyjnymi zasobami

Nr zbiornika	Nazwa	Wiek utworów	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne	Srednia głębokość ujęć
			tys. m ³ /dobę	m
405	Niecka Radomska	Kreda górna	387,78	30-70
420	Wierzbica-Ostrowiec	Dewon	130	-
422	Romanówka	Kreda górna, trias	14	<100

Dla zbiorników wód podziemnych zostały określone obszary wymagające najwyższej ochrony (ONO) i obszary wymagające wysokiej ochrony (OWO). Są to strefy wyznaczone w obrębie obszarów słabo lub niezolowanych, przez które mogą do zbiorników GZWP przenikać zanieczyszczenia.

2.1.8. Flora

Według regionalizacji geobotanicznej Polski Matuszkiewicza obszar gminy położony jest w następujących krainach:

- Południowomazowiecko-Podlaskiej (Podkrajina Radomska) - obejmujący północny obszar gminy, położony w Okręgu Przedgórze Łżeckiego, w podokręgu Tarłowskim; roślinność potencjalna tego obszaru stanowi mozaikę Grądu subkontynentalnego (odmiana małopolska, forma wyżynna, seria uboga – pas wschód-zachód obejmujący miasto i gminę Ożarów) oraz przeplatających się w północnej części płatów Świetlistej dąbrowy w postaci niżowej, kontynentalnego boru mieszanego sosnowo-dębowego oraz miejscami Suboceanicznego boru sosnowego.
- Wyżyny Miechowsko-Sandomierskich (Okrąg Wyżyny Sandomierskiej) - obejmujący południowy fragment gminy; obszar ten prawie w całości potencjalnie stanowią siedliska Grądu subkontynentalnego, odmiana małopolska, formy wyżynnej, serii żyznej z niewielkim udziałem Grądu subkontynentalnego serii ubogiej.
- Wyżyny Lubelskiej, Okręgu Wyżyny Lubelskiej, podokręgu Annapolskim - obejmujący dolinę Wisły; roślinność potencjalną stanowią tu: Kserotermiczne murawy stepowe (roślinność rzeczywista zgodna z potencjalną) oraz Nadrzeczny łąg jesionowo-wiązowy (miejscami występujący w roślinności rzeczywistej).

Charakter zbiorowisk roślinnych zależy od sposobu użytkowania terenu. Zaniedbane obszary na terenie miasta, tereny przydrożne i przemysłowe porasta roślinność synantropijna. Obszary pozostające w użytkowaniu rolniczym to głównie zbiorowiska segetalne i ruderalne towarzyszące uprawom polowym. W obrębie terenów odłogowanych lub wykorzystywanych jako użytki zielone, wzdłuż cieków wodnych występują zbiorowiska łąk i pastwisk o zwiększonym udziale ziół. Na obszarze związanym głównie z doliną Wisły występują zbiorowiska roślinności wodnej (grązel żółty, salwinia pływająca), szuwały i zarośla. Występują tu też najbliższe naturalnym zbiorowiska kserotermiczne położone na skarpie Wiślanej oraz fragmenty łągów w dolinie rzeki. Obszary muraw kserotermicznych podlegają miejscami naturalnej sukcesji – zarasta je ciepłolubna roślinność krzewiasta.

W obrębie zieleni urządzonej, w parkach podworskich, na cmentarzach, w przydomowych ogrodach oraz ogrodach działkowych występują liczne gatunki introdukowane, które wypierają z jednej strony gatunki rodzime, a z drugiej wzbogacają różnorodność gatunkową na terenie gminy. Za niekorzystne należy uznać zdominowanie przez niektóre gatunki obcego pochodzenia lasów – jak wypieranie czeremchy europejskiej przez odmianę amerykańską.

Na terenie Gminy Ożarów występuje wiele cennych roślin, chronionych, zagrożonych i ginących, z których na szczególną uwagę zasługują:

1. bluszcz pospolity	12. wiśnia karłowata
2. goździk piaskowy	13. zawilec wielkokwiatowy
3. grązel żółty	14. kalina koralowa
4. lilia złotogłów	15. kocanki piaskowe
5. obuwik pospolity	16. konwalia majowa
6. orlik pospolity	17. kopytnik pospolity

7. pięciornik biały
8. pluskwica europejska
9. powojnik prosty
10. wawrzynek wilczyłyko
11. widłak goździsty

18. kruszyna pospolita
19. pierwiosnka lekarska
20. salwinia pływająca
20. wilżyna ciemista

W dolinie Wisły występują liczne gatunki roślin chronionych, w tym wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, tj. między innymi: leniec bezpodkwiatkowy (*Thesium ebracteatum*), starodub łąkowy (*Angelica palustris*) oraz z rodziny storczykowatych obuwik pospolity (*Cypripedium calceolus*).

2.1.9. Fauna

Wśród gatunków ssaków w lasach na terenie opracowania występują i migrują: sarna (*Capreolus capreolus*), jeleń szlachetny (*Cervus elaphus*), dzik (*Sus scrofa*). Należy do tego dodać wydrę europejską (*Lutra lutra*), która występuje w dolinie Wisły oraz bobra europejskiego, którego obecność również stwierdzono w dolinie Wisły. Poza wymienionymi dużymi zwierzętami na terenie gminy występują drobne gryzonie, takie jak:

- popielica - *Glis glis*;
- ryjówka aksamitna - *Sorex araneus*;
- ryjówka malutka - *Sorex minutus*;
- rzęsosek rzeczek - *Neomys fodiens*;
- smużka leśna - *Sicista betulina*;
- zając szarak - *Lepus capensis*.

W ramach aktualnie prowadzonego na terenie gminy monitoringu chiropterologicznego na potrzeby lokalizacji siłowni wiatrowych (badania nie zostały jeszcze zakończone) stwierdzono występowanie gatunków: borowca wielkiego (*Nyctalus noctula*) oraz mroczka późnego (*Eptesicus serotinus*). W obrębie obszarów Natura 2000 stwierdzono występowanie kolejnych gatunków: nocka Natterera (*Myotis nattereri*) i gacka szarego (*Plecotus austriacus*) w obrębie obszaru PLB140006 "Małopolski Przełom Wisły" oraz nocka rudego (*Myotis daubentonii*), nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*), nocka dużego (*Myotis myotis*), nocka Bechsteina (*Myotis bechsteinii*), gacka brunatnego (*Plecotus auritus*) i mopka (*Barbastella barbastellus*) w obrębie obszaru PLH060045 "Przełom Wisły w Małopolsce".

Gmina położona jest w sąsiedztwie korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, związanym z doliną Wisły. Dolina jest miejscem występowania licznych ptactwa i została objęta ochroną w ramach sieci Natura 2000 (obszar Natura 2000 „Małopolski Przełom Wisły” oraz obszar Natura 2000 „Przełom Wisły w Małopolsce”). Listę zidentyfikowanych gatunków ptaków (zgodnie z załącznikiem I Dyrektywy ptasiej oraz migrujących, nie wymienionych w Załączniku I) występujących na tym terenie przedstawiono poniżej.

Tabela 11. Lista ptaków, których występowanie stwierdzono w rejonie doliny Wisły

Nazwa Łacińska	Nazwa Polska	Zał. I ¹⁷	Migrujące ¹⁸	PLB140006 - Małopolski Przełom Wisły	PLH060045 - Przełom Wisły w Małopolsce
<i>Actitis hypoleucos</i>	Brodzicz piskliwy		*	T	-
<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek zwyczajny	*		T	T
<i>Anas clypeata</i>	Płaskonos		*	T	-
<i>Anas platyrhynchos</i>	Kaczka krzyżówka		*	-	T
<i>Burhinus oediconemus</i>	Kulon	*		-	T
<i>Calidris alpina</i>	Biegus zmienny		*	-	T
<i>Calidris minuta</i>	Biegus malutki		*	-	T
<i>Calidris ferruginea</i>	Biegus krzywodzioby		*	-	T
<i>Calidris temminckii</i>	Biegus mały		*	-	T
<i>Charadrius dubius</i>	Sieweczka rzeczna		*	T	-
<i>Charadrius hiaticula</i>	Sieweczka obrożna		*	T	T
<i>Ciconia ciconia</i>	Bocian biały	*		T	T
<i>Ciconia nigra</i>	Bocian czarny	*		T	T
<i>Circus aeruginosus</i>	Błotniak stawowy	*		T	T
<i>Circus pygargus</i>	Błotniak łąkowy	*		T	T
<i>Crex crex</i>	Derkacz	*		T	-
<i>Dendrocopos syriacus</i>	Dzięcioł białoszyi	*		T	T
<i>Egretta alba (Ardea alba)</i>	Czapla biała	*		-	T
<i>Egretta garzetta</i>	Czapla nadobna	*		-	T
<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolan	*		-	T

¹⁷ Ptaki wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

¹⁸ Regularnie występujące Ptaki Migrujące nie wym. w Zał. I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

<i>Haematopus ostralegus</i>	Ostrygojad zwyczajny		*	T	T
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik	*		-	T
<i>Hydroprogne caspia</i>	Rybitwa wielkodzioba	*		-	T
<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek (dzierzba gąsiorek)	*		T	T
<i>Larus canus</i>	Mewa siwa		*	T	-
<i>Larus melanocephalus</i>	Mewa czarnogłowa	*		T	T
<i>Larus ridibundus</i>	Mewa śmieszka		*	T	-
<i>Limicola falcinellus</i>	Biegus płaskodzioby		*	-	T
<i>Limosa limosa</i>	Rycyk		*	T	-
<i>Mergus albellus</i>	Tracz bielaczek	*		-	T
<i>Mergus merganser</i>	Tracz nurogęs		*	T	T
<i>Philomachus pugnax</i>	Batalion	*		T	T
<i>Pandion haliaetus</i>	Rybołów	*		-	T
<i>Recurvirostra avosetta</i>	Szablodziób zwyczajny	*		T	-
<i>Sterna hirundo</i>	Rybitwa rzeczna	*		T	T
<i>Sternula albifrons</i>	Rybitwa białoczelna	*		T	T
<i>Sylvia nisoria</i>	Pokrzewka jarzębata	*		T	T
<i>Tringa glareola</i>	Brodziec leśny	*		-	T
<i>Tringa nebularia</i>	Kwokacz		*	-	T
<i>Tringa totanus</i>	Brodziec krwawodzioby		*	T	-

legenda: T - stwierdzono występowanie

Poza wymienionymi powyżej gatunkami na terenie gminy i w przestrzeni miejskiej można spotkać następujące gatunki:

- gawron - *Corvus frugilegus*;
- gołąb skalny - *Columba livia*;
- kawka - *Corvus monedula*;
- kos - *Turdus merula*;
- kruk - *Corvus corax*;
- mazurek - *Passer montanus*;
- trznadel - *Emberiza citrinella*;
- sikora bogatka - *Parus major*;
- sówka - *Garrulus glandarius*;
- sroka - *Pica pica*;
- strzyżyk - *Troglodytes troglodytes*;
- szpak zwyczajny - *Sturnus vulgaris*;
- wrona siwa - *Corvus cornix*;
- wróbel zwyczajny - *Passer domesticus*;
- zięba - *Fringilla coelebs*.

2.1.10. Powiązania przyrodnicze

Powiązania zewnętrzne gminy związane są głównie z doliną rzeki Wisły, która jest korytarzem ekologicznym o randze europejskiej i łączy Bałtyk z terenami południowej Polski. Obszar środkowej Wisły, obejmujący jej dolinę od Sandomierza w dół biegu jest włączony jako węzeł ekologiczny do sieci ECONET-PL. Sieć ta jest zintegrowanym paneuropejskim systemem ochrony dziedzictwa przyrodniczego utworzonym przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody. Sieć obejmuje obszary o zachowanych walorach przyrodniczych, posiadające zdolność utrzymania równowagi ekologicznej oraz tereny pomocne w zachowaniu tych cech na obszarach sąsiednich.

Dolina Wisły objęta jest ochroną również w ramach sieci Natura 2000. Znajdują się tu dwa obszary: PLB140006 - Małopolski Przełom Wisły (OSO) oraz PLH060045 - Przełom Wisły w Małopolsce (OZW).

Tereny gminy łączą się z Wisłą poprzez dolinę rzeki Czyżówki oraz obszary kompleksów leśnych w północnej części gminy. Wspomniane lasy wchodzi w skład korytarza ekologicznego Sieradowickiego Parku Krajobrazowego¹⁹ i Doliny Kamiennej.

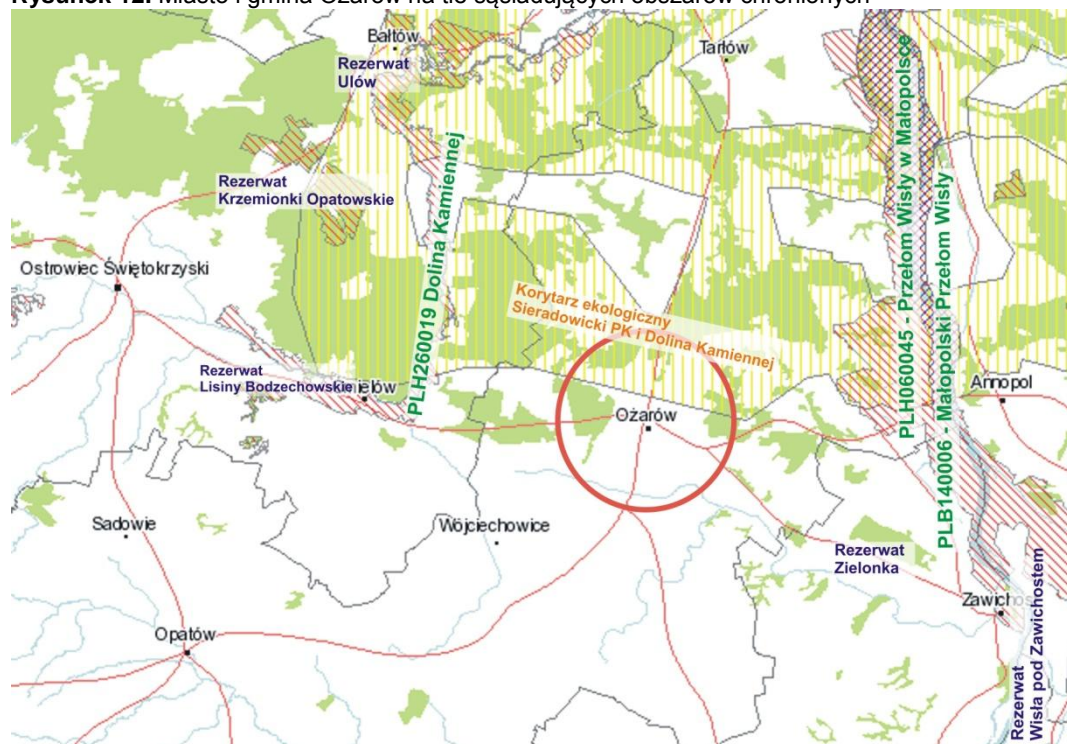
Poprzez korytarz ekologiczny gmina łączy się z kompleksami leśnymi położonymi w powiecie ostrowieckim, które wchodzi w skład Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej. OChK obejmuje całą dolinę rzeki Kamiennej z jej prawobrzeżnym dopływem Kamionką oraz przylegający do niej kompleks Lasów Ilżeckich.

W powiecie ostrowieckim znajdują się też najbliższe rezerваты przyrody: Lisiny Bodzechowskie, Krzemionki Opatowskie, Ulów oraz najdalej na północy Rezerwat Modrzewie. Kolejne rezerваты znajdują się w powiecie sandomierskim: związane z Wisłą rezerwat Góry Pieprzowe i rezerwat Wisła pod Zawichostem oraz położony bliżej gminy rezerwat Zielonka w gminie Zawichost.

Umiejscowienie miasta i gminy Ożarów na tle obszarów chronionych przedstawiono na schemacie poniżej.

¹⁹ Bliżej niż Park Sieradowicki znajduje się Jeleniewski Park Krajobrazowy, położony w odległości ok. 21,6 km od granicy gminy. Brak jednak bezpośredniego połączenia pomiędzy Parkiem, a gminą.

Rysunek 12. Miasto i gmina Ożarów na tle sąsiadujących obszarów chronionych

Źródło: Opracowanie własne na bazie mapy <http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000/>

System przyrodniczy gminy opiera się na ciekach wodnych: Czyżówce meandrującej w południowej części gminy i Wiśle łączącej gminę z terenami przyległymi oraz kompleksach leśnych w północnej części gminy. Elementy te stanowią podstawowy układ przyrodniczy w ramach którego odbywa się funkcjonowanie przyrodnicze gminy. Powiązania funkcjonalne zapewnia towarzysząca ciekom roślinność, będąca miejscem występowania drobnej zwierzyny i ptactwa. Ciągi te umożliwiają migrację roślin i zwierząt oraz wzajemne przenikanie się terenów otwartych o różnym pokryciu i zurbanizowaniu. Poprzez te korytarze ekologiczne obszar opracowania łączy się z terenami przyległymi, w tym obszarami chronionymi o randze krajowej i międzynarodowej.

Podstawowy układ przyrodniczy gminy wzbogacają parki i założenia podworskie, cmentarze, tereny sportowe, nasadzenia i kępy śródpolne oraz pasy zieleni przydrożnej.

2.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO - ZAGROŻENIA

2.2.1. Zagrożenia i stan powietrza atmosferycznego

Do głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza zalicza się: zakłady przemysłowe, kotłownie, paleniska domowe, transport, składowiska odpadów i rolnictwo. Większość z nich to zanieczyszczenia energetyczne, powstające przy spalaniu paliw. Poszczególne kategorie zagospodarowania wpływają na stan powietrza poprzez:

- **sektor komunalno-bytowy** – głównie spalanie odpadów w domowych piecach, które nie wytwarzają wystarczająco wysokiej temperatury do całkowitego spalania odpadów, takich jak tekstylia, guma i tworzywa sztuczne. W związku z czym do atmosfery przedostają się szkodliwe substancje w postaci sadzy, węglowodorów aromatycznych, merkaptanów oraz innych szkodliwych dla zdrowia ludzi substancji. Zjawisko nasila się w okresie grzewczym, a szczególnie widoczne jest na obszarach zwartej zabudowy.
- **źródła komunikacyjne** – głównie zły stan techniczny pojazdów, przestoje w ruchu spowodowane złą organizacją ruchu lub zbyt małą przepustowością dróg; zły stan nawierzchni dróg i rodzaj paliwa. Występowanie i nasilenie tych czynników powoduje, że na skrzyżowaniach i trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu występuje wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw (tlenek węgla, tlenek azotu, węglowodory lotne, związki ołowiu). Emisja komunikacyjna jest bardzo nierównomierna - związana ściśle z natężeniem pojazdów i zależy od pory dnia (wzrasta w godzinach szczytu tj. dojazdu do pracy i powrotu do domu) oraz roku (wzrasta w okresie letnim - wzmógłony ruch turystyczny). Największy ruch samochodowy, a co za tym idzie największe zanieczyszczenie liniowe, występuje na drogach o utwardzonej nawierzchni, przede wszystkim na drogach krajowych. Za pozytywną zmianę należy uznać nowy przebieg drogi krajowej nr 74, który od 2007 roku omija miasto Ożarów.
- **emisje technologiczne** tj. emisje z pobliskich zakładów przemysłowych (procesy technologiczne, prywatne zakłady np. rzemieślnicze, rolnictwo) – główną przyczyną tego typu zanieczyszczeń jest przede wszystkim brak lub zły stan technicznych zabezpieczeń oraz przestarzałe procesy technologiczne.

Na podstawie wyników pomiarów emisji zanieczyszczeń do powietrza w latach 2005-2010 Raport o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010 zaznacza, że obserwuje się trend spadkowy w wielkości mierzonych emisji pyłów.

Na terenie gminy zlokalizowana jest cementownia należąca do Grupy Ożarów S.A., wymieniona we wspomnianym Raporcie wśród 17 największych zakładów emitujących ponad 500 ton pyłów i gazów do środowiska (bez CO²)²⁰.

Z badań prowadzonych przez WIOŚ w 2010 r. wśród największych emitatorów zanieczyszczeń na terenie województwa wynika, że ok. 80% emisji dwutlenku siarki, 67% tlenków azotu, 52% pyłów oraz ok. 59% dwutlenku węgla związanych jest z przemysłem energetycznym (w tym ciepłownictwem). Drugim co do wielkości jest obecny na terenie gminy przemysł cementowo-wapienniczy.

Tabela 12. Udział powiatu opatowskiego w emisji zanieczyszczeń pyłowych w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010²¹

	Rok	Pył ogółem		Zanieczyszczenia gazowe									
				SO ₂		NO _x		CO		CO ₂		pozostałe	
		Mg	%	Mg	%	Mg	%	Mg	%	Mg	%	Mg	%
Powiat opatowski	2009	325	10,1	521	2,9	2.547	13,0	1.445	3,5	1.609,547	13,8	129	16,7
	2010	278	9,8	572	3,3	2.133	11,0	1.348	3,3	1.741,165	13,1	106	11,0
Województwo świętokrzyskie	2009	3.222	100	17.150	100	19.580	100	41.233	100	11.623,931	100	774	100
	2010	2.844	100	17.150	100	19.424	100	40.549	100	13.252,184	100	963	100

Wśród zakładów i podmiotów gospodarczych posiadających przemysłowe lub energetyczne źródła zanieczyszczenia powietrza znajdują się:

- Grupa Ożarów S.A.;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wzgórze”;
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Ożarowie;
- Zakład Produkcji Styropianu Józef Oszczedłowski i Spółka w Sobótce;
- Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o. - Stacja Hodowli Roślin Śmiłów.

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Gminy Ożarów pozwolenia na emisje pyłów i gazów do atmosfery na terenie gminy Ożarów były wydane:

- Grupie Ożarów S.A. w Karsach;
- Spółdzielni Mieszkaniowej „Wzgórze” w Ożarowie;
- Zespołowi Szkół Ogólnokształcących w Ożarowie;
- Zakładowi Produkcji Styropianu Józef Oszczedłowski i Spółka w Sobótce.

Największym źródłem emisji na terenie gminy jest cementownia należąca do Grupy Ożarów S.A.

W 2010 r. wprowadzono nowe „Wytyczne do rocznej oceny jakości powietrza” opracowane przez Instytut Ochrony Środowiska, które wprowadzały nowy podział kraju na strefy, w ramach których prowadzi się monitoring jakości powietrza. W 2009 r. obowiązywał podział na strefy ustalony na podstawie art. 87 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz na podstawie załącznika do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza.

W 2009 r. miasto i gmina Ożarów przynależała do strefy ostrowiecko-starachowickiej lub obszaru całego województwa (dla pomiarów dotyczących ozonu lub ochrony roślin). W 2010 r. województwo podzielono na miasto Kielce oraz strefę świętokrzyską oraz dodano pomiar zawartości pyłu PM_{2,5}.

Na terenie miasta Ożarów zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowy monitoringu powietrza, położony na Osiedlu Wzgórze, punkt badający zawartość NO², SO² (w 2009 r.) oraz pyłu PM₁₀ (w latach 2009 i 2010). Badania jakości powietrza w punkcie prowadzi Grupa Ożarów S.A.

W prowadzonych przez WIOŚ badaniach 24-godz. stężenia SO² w 2009 r. w punkcie osiągnięto najwyższe dla województwa stężenia maksymalne. Wynosiło 97µg/m³, co stanowiło 78% obowiązującego poziomu dopuszczalnego (125µg/m³), dla którego nie został określony margines tolerancji. W punkcie przekroczone zostały wartości dopuszczalne obowiązujące dla stężeń 24-godz. PM₁₀: 31 wyników z przekroczeniami na 35 dozwolonych. Na stanowisku nie została jednak przekroczona wartość średnia roczna, która w Ożarowie wynosiła 28,5µg/m³. Przekroczenia wartości stężeń dopuszczalnych odnotowano również w 2010 r. (49

²⁰ Za Raportem o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010

²¹ Wg Raport o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010

przekroczeń dobowych na 35 dozwolonych w roku w Ożarowie, 58 przekroczeń w Busku Zdroju), co skutkowało przyznaniem klasy wynikowej C.

Jak podkreślono w raporcie o stanie środowiska: dobowe stężenia pyłu przekraczające poziom dopuszczalny wykazują znaczne zróżnicowanie sezonowe stężeń – wyższe wartości charakteryzują okres grzewczy. W okresie zimowym wzrasta poziom emisji ze średnich i małych źródeł (paleniska domowe, lokalne kotłownie) w związku z koniecznością ogrzewania. Ze względu na swoje zagęszczenie, niski pułap emisji oraz stosowane rodzaje opału, są one bardzo uciążliwe. Poprawa tego stanu możliwa jest poprzez zmianę sposobu ich ogrzewania na gazowe czy olejowe oraz zwiększenie udziału ekologicznych źródeł energii.

Wynikowe klasy dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń dla stref pomiarowych obejmujących gminę Ożarów przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 13. Klasy jakości powietrza dla poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń²²

Klasy wynikowe uzyskane w rocznej ocenie jakości powietrza w roku 2009						
określone dla ochrony zdrowia (dla strefy ostrowiecko-starachowickiej oraz całego województwa dla badań ozonu)	SO ₂	NO ₂	PM 10	Ołów	Benzen	CO
	A	A	A	A	A	A
	Ozon	Nikiel	Kadm	Arsen	Benzo(a)piren	
	A (D2) ²³	A	A	A	A	A
określone dla ochrony roślin (dla całego województwa z wyłączeniem miasta Kielce)	SO ₂		NO _x		Ozon	
	A		A		C (D2)	
Klasy wynikowe uzyskane w rocznej ocenie jakości powietrza w roku 2010						
określone dla ochrony zdrowia (dla strefy świętokrzyskiej)	SO ₂	NO ₂	PM 10	Ołów	Benzen	CO
	A	A	C	A	A	A
	Ozon	Nikiel	PM _{2,5}	Kadm	Arsen	Benzo(a)piren
	A (D2)	A	B	A	A	C
określone dla ochrony roślin (dla strefy świętokrzyskiej)	SO ₂		NO _x		Ozon	
	A		A		C (D2)	

Przynależność do określonej klasy oznacza:

- klasa A i A (D1) – stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- klasa B – stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa C i C (D2) – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych.

Na jakość powietrza na terenie gminy wpływają przede wszystkim lokalne źródła zanieczyszczeń pochodzące ze spalania paliw. Ciągłej poprawie ulega jakość powietrza pod względem zawartości siarki i tlenu węgla, co wynika z poprawiającej się jakości paliw stosowanych do ogrzewania budynków oraz stosowania nowych technologii. Wprowadzanie nowych technologii i filtrów w cementowni, również ogranicza w porównaniu do lat ubiegłych emisję pyłów. Wzrasta zawartość tlenków azotu, którego głównym źródłem pochodzenia jest transport komunikacyjny - ilość samochodów na drogach ciągle rośnie. Na ograniczenie tlenków azotu w powietrzu może wpłynąć: poprawa stanu technicznego pojazdów – nowsze samochody posiadają instalacje zmniejszające emisję szkodliwych substancji do atmosfery oraz dbanie o właściwy stan techniczny nawierzchni. Pozytywny wpływ na jakość powietrza w mieście miała przebudowa drogi krajowej nr 74, która aktualnie omija miasto od strony wschodniej.

2.2.2. Klimat akustyczny

Zgodnie z Ustawą Prawo ochrony środowiska za hałas uznajemy dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Odbieranie dźwięków jako hałasu zależy od osobistych odczuć dotyczących ich uciążliwości. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, w zależności od rodzaju terenu, wyznacza rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 120 poz. 826).

Za główne źródła hałasu na terenie gminy należy uznać szlaki komunikacyjne (drogi i kolej – hałas komunikacyjny), w dalszej kolejności zakłady produkcyjne i lokalne źródła hałasu w postaci zakładów usługowych i rzemieślniczych (hałas przemysłowy).

Nasilenie hałasu ze źródeł komunikacyjnych zależy od natężenia ruchu, stanu technicznego pojazdów i dróg. Największe znaczenie i obciążenie ruchu pojazdów na terenie miasta i gminy występuje na drodze krajowej nr 74 (co potwierdzają dane z Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego przez GDDKiA w 2010 r.), w dalszej kolejności na drodze krajowej nr 79 oraz drodze wojewódzkiej nr 755. Niewielki wpływ na hałas ma istniejąca na terenie gminy linia kolejowa wraz z odgałęzieniem do zakładów cementowych Grupy Ożarów S.A.

²² Wg Raport o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010

²³ Klasa wynikowa D2 odnosi się do celu długoterminowego

Monitoring zanieczyszczenia środowiska hałasem prowadzony przez WIOŚ nie obejmuje miasta Ożarów, stąd nie ma wiarygodnych danych odnośnie jego rzeczywistej wielkości. Należy przyjąć, że prowadzone prace modernizacji i przebudowy dróg różnych szczebli zmniejszają wpływ stanu technicznego dróg na poziom hałasu. WIOŚ za dominujące źródła hałasu przemysłowego na terenie województwa uznaje głównie duże zakłady przemysłu cementowo-wapienniczego, drzewnego, żeliwnego, a także urządzenia nagłaśniające w lokalach rozrywkowych i gastronomicznych.

WIOŚ nie przytacza danych dotyczących hałasu przemysłowego na terenie miasta i gminy Ożarów. Zaznacza jedynie, że oddziaływanie akustyczne zakładów przemysłowych na środowisko ma charakter lokalny. Do największych zakładów należy Grupa Ożarów S.A. i hałas związany z poszczególnymi etapami produkcji i transportu materiałów. Z uwagi na położenie zakładu uciążliwość dla mieszkańców jest mała. Zakład oddziałuje na tereny otwarte (w tym obszar leśny) i zwierzęta tam występujące.

Na ograniczenie hałasu komunikacyjnego na terenie miasta i gminy w głównej mierze wpłynie poprawa stanu technicznego dróg. Hałas przemysłowy, związany z prowadzoną działalnością ma charakter lokalny. Częściowo ograniczyć go może stosowanie nowych technologii oraz urządzeń i instalacji tłumiących hałas, przy czym nie wszędzie można je zastosować (np. wydobywanie surowców w kopalniach odkrywkowych oraz transport samochodowy urobku wewnątrz i poza kopalnią).

2.2.3. Pola elektromagnetyczne

Źródłem pól elektromagnetycznych na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia oraz stacje bazowe telefonii komórkowej. Stacje bazowe emitują pola elektromagnetyczne na dużej wysokości, nie stwarzając zagrożenia dla okolicznych mieszkańców.

Na terenie gminy znajduje się 11 stacji bazowych telefonii komórkowych, z czego 3 na terenie miasta (wyróżnione w tabeli).

Tabela 14. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie miasta i gminy Ożarów (stan na 10.01.2012) ²⁴

Lp.	Nazwa Operatora	Nr Decyzji	Rodz. decyzji	Data ważności	Lokalizacja	IdStacji
1	POLKOMTEL S.A.	GSM900/1/3336/1/08	P	2018-09-30	Ożarów, Cementownia "Ożarów"	12417
2	POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM900/2/1457/3/08	P	2018-12-31	Ożarów, działka nr 1175/2	56114
3	POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM900/2/5950/1/07	P	2017-10-31	Ożarów, działka nr 507/4	56170
4	POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM900/3/0596/3/11	zmP	2016-02-09	Ożarów, działka nr 507/4	2797
5	POLKOMTEL S.A.	GSM900/1/3331/1/08	P	2018-09-30	Ożarów, Ostrowiecka, dz. nr 818	12320
6	POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM900/3/1281/2/11	zmP	2016-12-10	Ożarów, Trasa nr 723	4137
7	POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM900/3/0237/2/11	zmP	2016-12-10	Biedzychów, działka nr 420	1907
8	POLKOMTEL S.A.	GSM900/1/4197/2/09	P	2019-01-31	Lasocin, Dębińska 1	12544
9	POLKOMTEL S.A.	GSM900/1/8474/1/06	P	2016-02-16	Sobótka, działka nr 16/3	10242
10	POLSKA TELEFONIA CYFROWA S.A.	GSM900/2/5247/1/05	P	2015-09-12	Sobótka, działka nr 88	56166
11	POLSKA TELEFONIA KOMÓRKOWA CENTERTEL sp. z o.o.	GSM1800/3/0774/2/11	zmP	2017-04-18	Ożarów, Osiedle Wzgórze, działka nr 507/4	2797

zmP – zmiana pozwolenia, P – pozwolenie

W przypadku linii energetycznych konieczność ewentualnego wyznaczenia pasa ochronnego po przeprowadzeniu odpowiednich pomiarów ustala zarządca linii. Zazwyczaj ewentualne oddziaływanie pól elektromagnetycznych nie przekracza ustalonego i wyłączzonego spod zabudowy pasa technicznego, wyznaczonego dla prawidłowej obsługi i konserwacji linii.

Na obszarze gminy głównymi możliwymi źródłami emisji pól elektromagnetycznych są linie elektromagnetyczne: 110kV Ożarów Miasto – Annapol, Ożarów Miasto - Gorzyce, Sandomierz – Ostrowiec, Ożarów Miasto – Ostrowiec, Ożarów Cementownia1 - Ostrowiec, Ożarów Cementownia2 - Ostrowiec.

Szczegółowe zapisy odnośnie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883).

2.2.4. Zagrożenia i stan gleb

Gleby na terenie miasta oraz obszarach zwartej zabudowy wsi w znacznym stopniu uległy przekształceniu w wyniku postępującej urbanizacji obszaru. Degradacja dotyczy przede wszystkim profili glebowych oraz stanu fizyko-chemicznego gleb. Zmiany profili glebowych związane są z prowadzeniem prac budowlanych, obecnością

²⁴ Wg danych opublikowanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej <http://www.uke.gov.pl>

gruzu. Jakość i stan pozostałych gleb ma znaczenie dla ich wykorzystania rolniczego i w dużej mierze przez rolnictwo jest kształtowany.

Zanieczyszczenia gleb na terenie gminy mają głównie charakter antropogeniczny. Dotyczą emisji zanieczyszczeń z przemysłu (w tym na terenach eksploatacji surowców), transportu i odpadów komunalnych (składowisk odpadów) oraz zanieczyszczeń wynikających ze sposobu prowadzenia gospodarki rolnej (niewłaściwe stosowanie środków ochrony roślin, nawozów mineralnych lub organicznych, niewłaściwe użytkowanie rolnicze gleb).

Na terenie miasta i gminy nie prowadzi się monitoringu jakości gleb. Badania nad zawartością mikroelementów oraz potrzebami nawozowymi gleb prowadzi w ramach monitoringu jakości środowiska WIOŚ (wykorzystując materiały badawcze Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Kielcach oraz prace Instytutu Upraw i Nawożenia Gleb w Puławach, realizującego oceny jakości gleb w ramach monitoringu krajowego). Badania jakości gleb prowadzone są w cyklu 5 letnim. Prowadzone badania mają na celu określenie jakości gleb, monitoringu zmian w ich chemizmie oraz konieczności prowadzenia prac ochronnych. Starosta powiatu zobowiązany jest do prowadzenia rejestru obszarów, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleb, wraz z wykazem obszarów, dla których obowiązkowe jest przeprowadzenie rekultywacji.

Prezentowane przez WIOŚ badania odnoszą się do całego powiatu opatowskiego, należy je więc traktować poglądowo, jako dane uśrednione.

Tabela 15. Właściwości gleb powiatu opatowskiego – wynik badań prowadzonych w 2006 r. ²⁵

Właściwości fizyczne gleb	Opis
Odczyn	34% gleb ma odczyn kwaśny i bardzo kwaśny
Potrzeby wapnowania	dla 38% gleb wapnowanie jest konieczne i potrzebne
Zawartość fosforu	34% gleb ma niską i bardzo niską zawartość fosforu
Zawartość potasu	52% gleb ma niską i bardzo niską zawartość potasu
Zawartość magnezu	23% gleb ma niską i bardzo niską zawartość magnezu

Przytoczone z „Raportu o stanie środowiska województwa świętokrzyskiego w 2006 r.” wyniki badań, jak również w Raporcie za lata 2009-2010 nie wykazują znaczących niedoborów mikroelementów w glebie a zawartości poszczególnych mikroelementów nie przekraczają wartości naturalnych. Największe braki na terenie powiatu opatowskiego dotyczą zawartości potasu.

Kompleksowe badanie zawartość metali ciężkich w glebie na terenie powiatu przeprowadzono w ramach Ogólnokrajowego Programu Badania Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej w latach 1992-1997. Na terenie powiatu opatowskiego przebadano 185 próbek, których wyniki przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 16. Zawartość badanych metali ciężkich w próbkach gleb na terenie powiatu opatowskiego (wyniki Ogólnokrajowego Programu Badania Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej) ²⁶

	Zawartość w mg/k		
	minimalna	maksymalna	średnia
Cd – kadm	0,2	0,77	0,26
Cu – miedź	0,9	22,5	7,9
Ni – nikiel	1,1	32,5	11,2
Pb – ołów	3,0	52,0	14,2
Zn – cynk	8,9	103,5	40,7

Zanieczyszczenia metalami ciężkimi nie mają charakteru powierzchniowego. Są to zanieczyszczenia punktowe, związane głównie z sąsiedztwem głównych szlaków komunikacyjnych (dróg krajowych i wojewódzkich). Stan środowiska oraz zawartość metali ciężkich nie stwarzają przeszkód w uprawie roślin (brak zagrożenia kumulacji zanieczyszczeń w tkankach roślinnych).

Zagrożenie dla jakości gleb może stanowić nieczynne składowisko odpadów komunalnych w miejscowości Julianów. Przed zlokalizowaniem składowiska nie wykonano badań geologicznych i nie zastosowano żadnych zabezpieczeń technicznych dla ochrony wód podziemnych i gleb przed przenikającymi zanieczyszczeniami. „Raport oddziaływania projektowanej inwestycji na środowisko polegającej na rekultywacji składowiska odpadów komunalnych w Julianowie gmina Ożarów” stwierdza, że analiza próbek gleby przeprowadzona w styczniu 2005 r. nie wykazała przekroczeń norm zawartości metali ciężkich a jakość gleb jest zadowalająca. Po rekultywacji składowiska opracowano projekt realizacji zespołu piezometrów monitorujących składowisko.

Położenie w granicach administracyjnych miasta znosi obowiązek uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia gleb wysokich klas bonitacyjnych (I-III) na cele nierolnicze. Zmiany przeznaczenia gruntów klas I-III na terenie gminy dalej wymagają uzyskania zgody "odrolnieniowej". Z uwagi na ich przyrodnicze znaczenie, działania władz powinny zmierzać do zachowania dobrych warunków glebowych, poprzez minimalizację przekształceń tych obszarów pod cele nierolnicze oraz eliminowanie możliwych źródeł zanieczyszczeń. W pierwszej kolejności na potrzeby rozwojowe miejscowości powinny być przeznaczane grunty położone w obrębie lub w sąsiedztwie terenów już zainwestowanych, położone w zasięgu istniejącej lub planowanej w najbliższym czasie infrastruktury. Prowadzona dotychczas na terenie gminy Ożarów polityka przestrzenna uwzględniła te aspekty w dokumentach określających zagospodarowanie przestrzenne.

²⁵ Na podstawie Raportu o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2006 r.

²⁶ Na podstawie Raportu o stanie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2006 roku.

Wskazane dla poprawy struktury przyrodniczej oraz w mniejszym stopniu jakości gleb jest wprowadzenie roślinności śródpolnej oraz pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż cieków wodnych i dróg, a w szczególności terenów cementowni i powierzchniowej eksploatacji surowców. Poprawią one strukturę przyrodniczą obszaru (przeciwdziałanie nadmiernemu uproszczeniu agrocenoz) oraz warunki agroklimatyczne (zmniejszenie erozji wietrznej gleb, dłuższe utrzymywanie pokrywy śnieżnej, zwiększenie wilgotności). Izolacja od dróg i kopalni (jednej z głównych przyczyn zanieczyszczenia gleb) poprawi stan terenów znajdujących się w bezpośrednim ich sąsiedztwie.

2.2.5. Przekształcenia powierzchni ziemi i zagrożenie występowania masowych ruchów ziemi

Zagrożenia powierzchni ziemi mają źródło naturalne i antropogeniczne.

Ze względu na przewagę terenów o niewielkim nachyleniu, ruchy masowe powierzchni ziemi są ograniczone. Degradacja powierzchni glebowo-roślinnej (erozja i spływy powierzchniowe) występuje lokalnie w strefie krawędzowej doliny Wisły, gdzie spadki terenu przekraczają 10°. Wskazane jest prowadzenie obserwacji krawędzi, ze względu na możliwość nasilenia się erozji gruntu (np. w wyniku intensywnych opadów lub użytkowania terenu).

Najliczniejsze i najbardziej widoczne są zmiany spowodowane przez człowieka. W przypadku gminy najbardziej znacząca jest powierzchniowa eksploatacja surowców – zarówno czynne jak i zamknięte obiekty, zwłaszcza wyrobisko Gliniany-Duranów. Na terenie gminy wydobyte prowadzone jest metodą odkrywkową. W związku z dużym wpływem jaki wywiera powierzchniowa eksploatacja kopalni na środowisko, istotne jest przeprowadzenie rekultywacji po jej zakończeniu. Sposób prowadzenia prac -w przypadku wydobywania opartego na koncesji, określony jest w jej treści a wymóg jej przeprowadzenia spoczywa na właścicielu/przedsiębiorcy. Pozostałe zmiany o mniejszej skali oddziaływania, to głównie wykopy i nasypy drogowe, prace związane z zabudową mieszkaniową, infrastrukturą techniczną (w tym urządzeniami i obiektami melioracji).

2.2.6. Zagrożenia i stan wód

Monitoring i jakość wód powierzchniowych

Na terenie gminy nie ma punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk) jednolitych części wód. Monitoringiem jakości wód powierzchniowych objęta jest wyłącznie rzeka Wisła (brak pomiarów dotyczących stanu wód Cżyżówki).

Najbliższym położonym ppk w badaniach WIOŚ w Kielcach jest punkt pomiarowo-kontrolny, dla jednolitych części wód Wisły od Wisłoki do Sanu, położony w Sandomierzu. W badaniach lubelskiego WIOŚ badane są jednolite części wód Wisły od Sanny do Kamiennej z punktem pomiarowo-kontrolnym w Annopolu, na drugim brzegu Wisły w stosunku do gminy Ożarów. Wyniki pomiarów dla ppk w Annopolu w 2010 r. przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 17. Jakość wód Wisły w Punkcie pomiarowo-kontrolnym Annopol w 2010 r. (na podstawie danych WIOŚ Lublin)

Punkt Pomiarowo-Kontrolny	Stan/potencjał ekologiczny	rodzaj	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód		
			Klasa wynikowa	Badane elementy	Elementy decydujące o klasie
Annopol	II	Elementy biologiczne	I	Fitoplankton - chlorofil „a”	Fitoplankton - chlorofil „a”
		Elementy fizykochemiczne	II	<u>Stan fizyczny, Warunki tlenowe, Zasolenie, Zakwaszenie:</u> Temperatura, Tlen rozpuszczony, BZT5, OWO, Przewodność w 20o, Substancje rozpuszcz., Odczyn pH	Tlen rozpuszczony, BZT5, Substancje rozpuszcz
				<u>Substancje biogenne:</u> Azot amonowy, Azot Kjeldahla, Azot azotanowy, Azot ogólny, fosfor ogólny	Azot Kjeldahla

Na jakość wód największy wpływ wywiera gospodarka ściekowa. Przy czym prezentowane wyniki zbiorcze dla Wisły wykazują, że jej stan ekologiczny jest dobry. Głównymi czynnikami decydującymi o przynależności do klasy II są zanieczyszczenia fizykochemiczne.

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych będzie miał kompleksowy rozwój gospodarki wodno-ściekowej, zarówno w gminie jak i na obszarach sąsiednich.

Monitoring i jakość wód podziemnych

Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden punkt pomiarowo-kontrolny, badający jakość wód w pokładach kredy górnej – właścicielem i użytkownikiem punktu jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowie. Jest to jedyny punkt pomiarowo-kontrolny na terenie powiatu. Według wyników badań jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w punktach monitoringu operacyjnego sieci krajowej (prezentowanych w Raporcie „Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2009-2010”) wody badane na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej zaliczono do klasy III (ze względu na przekroczenia dopuszczalnych dla celów pitnych

poziomów manganu oraz żelaza). Stan chemiczny wód uznano za dobry. W prezentowanych wynikach (w tym samym raporcie) z ponownych badań w 2010 r. wodę znowu zaliczono do klasy III, tym razem ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zawartości żelaza. Stan chemiczny wód ponownie uznano za dobry.

Tabela 18. Ocena jakości wód podziemnych poziomu kredy górnej w punkcie pomiarowo-kontrolnym Ożarów

2009		2010	
klasa	wskaźniki decydujące	klasa	wskaźniki decydujące
III	żelazo, mangan	III	żelazo

Brak jest informacji o jakości wód na pozostałych obszarach gminy. We wcześniejszych latach w ramach „Programu regionalnego monitoringu jakości zwykłych wód podziemnych w województwie świętokrzyskim”, opracowanym przez PIG Oddział Świętokrzyski, przeprowadzono badania jakości wód podziemnych na terenie gminy w następujących punktach:

- Gliniany, nr punktu 57, studnia komunalna, kontrolowany poziom wodonośny – jura górna J3, głębokość dolnej krawędzi filtra studni – 49 m;
- Gliniany, nr punktu 59, studnia cementowni, kontrolowany poziom wodonośny J3, głębokość dolnej krawędzi filtra studni – 137 m;
- Pisary, nr punktu 75, studnia ujęcia Szkoły Podstawowej, kontrolowany poziom wodonośny J3, głębokość dolnej krawędzi filtra studni – 40 m.

Zgodnie z danymi archiwalnymi w latach 1997 – 2003 wody ujęcia komunalnego w Glinianach (nr 57) i ujęcia Cementowni (nr 59) zostały zakwalifikowane (wg obowiązującej w tamtych latach klasyfikacji) do klasy Ib, co oznacza, że wody te odpowiadały normom wód do picia, natomiast wody ujęcia w Pisarach (nr 75), uzyskały klasę III, ze względu na zawartość azotanów.

Ze względu na budowę geologiczną obszarów gminy należy przyjąć, że płytkie wody gruntowe w utworach czwartorzędowych wykazują znaczną odporność na degradację i stosunkowo dużą zdolność do regeneracji w procesach biologicznych i biochemicznych samooczyszczania się. Wpływ na poziom wód gruntowych ma powierzchniowa eksploatacja surowców, powodująca powstanie leja depresyjnego w sąsiedztwie wyrobisk i zmian w bilansie wodnym terenu.

Zagrożenie dla wód podziemnych może występować w centralnej i północnej części gminy, gdzie izolacja warstw wodonośnych jest słaba lub jej brakuje.

Potencjalne zagrożenie dla wód gruntowych stanowi nieczynne składowisko odpadów komunalnych w Julianowie. Składowisko zlokalizowano na działce nr 318/1, w południowej części wyrobiska po eksploatacji piasków czwartorzędowych. Przed zlokalizowaniem składowiska nie wykonano badań geologicznych i nie zastosowano żadnych zabezpieczeń technicznych dla ochrony wód podziemnych przed przenikającymi zanieczyszczeniami (poprzez uszczelnienie podłoża lub drenaż odcieków). Składowisko zrehabilitowano. Zatwierdzono również projekt budowy piezometrów mających monitorować składowisko przez okres 30 lat.

2.2.7. Zagrożenia fauny i flory

Przekształcenia w różnorodności biologicznej fauny i flory spowodowane są zmianami komponentów przyrodniczych.

Zbiorowiska roślinne narażone są na :

- wypieranie zbiorowisk naturalnych i półnaturalnych przez zbiorowiska synantropijne;
- zanik gatunków rzadkich i chronionych;
- introdukcję – wprowadzanie nowych, obcych, konkurencyjnych gatunków.

Zwierzęta narażone są głównie pośrednio, poprzez zmiany warunków siedliskowych, takich jak:

- rozdrobnienie powierzchni lasów;
- likwidację powiązań lokalnych;
- wprowadzanie nowych obszarów zabudowanych;
- wprowadzanie liniowych barier migracyjnych;
- osuszanie terenów podmokłych oraz prace związane z ochroną przeciwpowodziową (zmniejszające populacje ptactwa wodnego i przywodnego).

Ochrona walorów przyrodniczych na terenie gminy powinna opierać się na racjonalnym gospodarowaniu zasobami dziedzictwa naturalnego oraz zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Istotnym dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego jest zachowanie i ochrona istniejących lasów oraz, co równie istotne, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, stanowiących ostoję roślinności i schronienie dla zwierzyny na terenach o nieciągłej strukturze lasów. Wiele zależy tu od działalności władz gminy i podejmowanych przez nie decyzji, w związku z brakiem skutecznej ochrony takich obszarów w obowiązującym prawie.

2.2.8. Zagrożenia i stan lasów

Zagrożenie dla lasów stwarzają pożary, zaśmiecenie, szkodliwe owady i grzyby, zwierzęta oraz zagrożenia związane z sąsiedztwem przemysłu.

Zagrożenie biologiczne stanowią szkodliwe owady oraz patogeniczne grzyby. Na uszkodzenia narażone są w szczególności lasy z dominującym udziałem sosny zwyczajnej w strukturze gatunkowej. Podejmowane działania mają charakter prewencyjny i dotyczą prowadzenia monitoringu zagrożeń oraz, w razie stwierdzenia takich potrzeb, okresowych oprysków. Wśród grzybów patogenicznych największe zagrożenie stwarza huba zwyczajna i opieńka miodowa, atakujące ponownie głównie sosnę. Działania zapobiegawcze polegają na usuwaniu drzew zainfekowanych oraz szczepieniu konkurencyjną grzybnią. Do powstawania uszkodzeń

mechanicznych drzewostanów przyczyniają się (oprócz człowieka) duże zwierzęta, jak sarna czy daniel. Nieco gorsza sytuacja występuje w przypadku lasów prywatnych, gdzie kształtowanie właściwej struktury pionowej drzewostanu oraz jego pielęgnacja często ograniczane są do niezbędnego minimum. Przewaga kompleksów o dużym rozdrobnieniu i niewielkich powierzchniach (głównie w lasach prywatnych) stwarza wiele problemów z zakresu gospodarki leśnej i ochrony przyrody.

Podatne na występowanie pożarów w okresach długotrwałej suszy są lasy borowe z dominującym udziałem sosny, gdzie odkłada się trudno rozkładająca się, sucha ściółka.

Na złą kondycję drzewostanów wpływa stres wodny wywołany obniżeniem poziomu wód gruntowych. Dochodzi do tego w wyniku prowadzonej działalności odkrywkowych kopalni w północnej i północno-zachodniej części gminy. Niekorzystne warunki wodne przekładają się na odporność biologiczną drzew, czyniąc je podatniejszymi na infekcje - szkodników wtórnych oraz chorób grzybowych, które wpływają na wzrost występowania posuszu.

2.2.9. Inwestycje uciążliwe dla środowiska i zdrowia mieszkańców

Wśród zakładów i podmiotów gospodarczych posiadających przemysłowe lub energetyczne źródła zanieczyszczenia powietrza znajdują się:

- Grupa Ożarów S.A.;
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Wzgórze”;
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej;
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Ożarowie;
- Zakład Produkcji Styropianu Józef Oszczedłowski i Spółka Sobótka;
- Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o.. - Stacja Hodowli Roślin Śmiłków
- Mo-BRUK S.A.

Największym źródłem emisji na terenie gminy jest cementownia należąca do Grupy Ożarów S.A.

2.3. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Gmina Ożarów nie jest gminą stricte rolniczą. Wpływa na to podział gminy na centralnie położone miasto i obszar wiejski. Duże znaczenie ma również lokalizacja w północnej części gminy cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A. i prowadzone w sąsiedztwie zakładu wydobywcie surowców. Pomimo to udział rolnictwa w strukturze źródeł utrzymania jest znaczący – ponad 16% mieszkańców gminy utrzymuje się z rolnictwa²⁷.

Ostatnie dostępne szczegółowe dane odnośnie struktury gospodarstw rolnych, upraw oraz hodowli prowadzonej na terenie gminy pochodzą z przeprowadzonego w 2002 r. spisu rolnego. W związku z upływem czasu i dezaktualizacją szczegółowych danych pochodzących ze spisu, w rozdziale prezentuje się ogólną charakterystykę rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Funkcje rolnicze są stopniowo wypierane z okolic przyległych do centrum miasta oraz z kolejnych obszarów przewidzianych pod wydobycie. Zachowane pozostają zasoby terenów rolnych w południowej części gminy, gdzie skupiają się również najlepsze warunki glebowe dla prowadzenia upraw.

Użytki rolne zajmują 71,48% powierzchni ewidencyjnej miasta i gminy Ożarów (na podstawie danych starostwa powiatowego, stan na dzień 1.01.2012). Największy udział mają w nich grunty orne (blisko 78% powierzchni miasta oraz ok. 61% powierzchni gminy). Znacznie mniejsze powierzchnie zajmują sady (blisko 3% zarówno w mieście jak i gminie) oraz łąki i pastwiska (łącznie 4,4% obszaru miasta i 4,2% obszaru gminy).

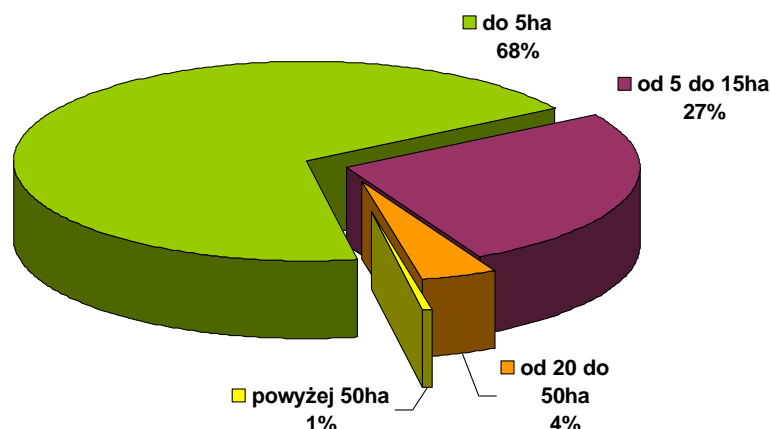
Tabela 19. Udział wybranych typów użytków rolnych w powierzchni ewidencyjnej miasta i gminy Ożarów na podstawie zestawienia zbiorczego Starostwa Powiatowego w Opatowie (stan na dzień 1.01.2012)

	Powierzchnia ewidencyjna	Użytki rolne łącznie		Grunty orne		Sady		Łąki		Pastwiska	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Obszar miejski	779	648	83,18	605	77,66	11	1,41	0	0	6	0,77
Obszar wiejski	17539	12445	70,96	10659	60,77	532	3,03	441	2,51	339	1,93
Razem	18318	13093	71,48	11264	61,49	543	2,96	441	2,41	345	1,88

W strukturze własności dominują gospodarstwa indywidualne (w 2002 r. na 2136 gospodarstw tylko 3 nie należały do osób indywidualnych). Ponad 75% z nich to gospodarstwa powyżej 1ha. Struktura powierzchniowa gospodarstw jest mocno rozdrobniona – ok. 69% gospodarstw ma do 5ha powierzchni, 26% stanowią gospodarstwa do 15ha. Największe powierzchniowo gospodarstwa, zajmujące powyżej 50ha stanowią ok. 0,5% gospodarstw. Udział gospodarstw rolnych wg powierzchni użytków rolnych przedstawiono poniżej.

²⁷ Dane wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności w 2002 r.

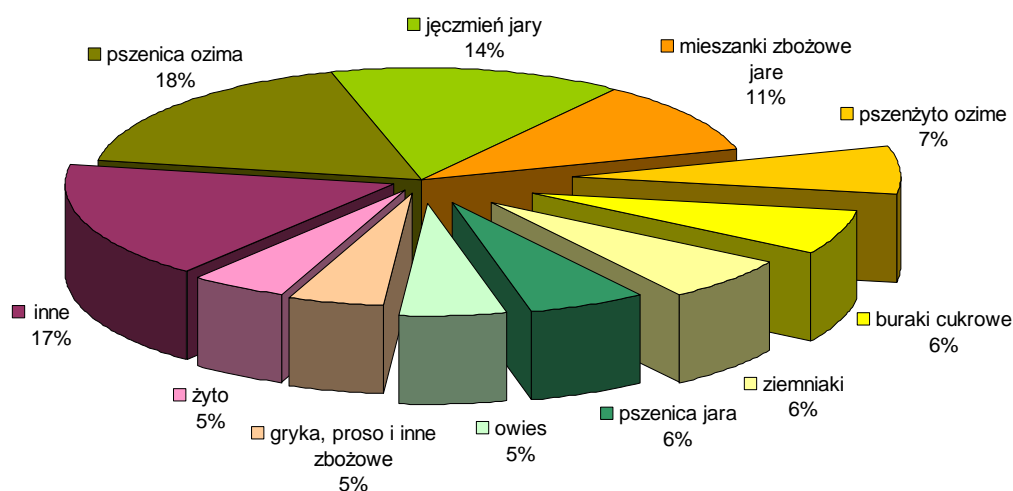
Rysunek 13. Gospodarstwa indywidualne według powierzchni użytków rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2002, BDL GUS

W strukturze upraw najczęściej gospodarstwa uprawia ziemniaki, w dalszej kolejności pszenicę ozimą, jęczmień jary, mieszanki zbożowe jare oraz pszenżyto ozime. Warunki glebowe wpływają na dobór roślin w strukturze upraw i ich rozmieszczenie na terenie gminy. W powierzchni upraw dominuje pszenica ozima, jęczmień jary i mieszanki zbożowe jare, zajmujące odpowiednio 17,69%, 14,45% i 10,57% powierzchni wszystkich zasiewów. Łącznie pokrywają ponad 42% powierzchni wszystkich zasiewów. Są to uprawy roślin mało pracochłonnych. Uzupełniają je: pszenżyto ozime (6,92%), buraki cukrowe (6,42%), ziemniaki (6,37%), pszenica jara (5,92%), owies (5,17%) i inne. Udział poszczególnych roślin w strukturze powierzchniowej zasiewów przedstawiono poniżej.

Rysunek 14. Powierzchnia zasiewów według rodzaju roślin

Źródło: opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2002, BDL GUS

Oprócz upraw polowych na terenie miasta i gminy Ożarów prowadzi się hodowlę zwierząt. Produkcja zwierząt jest wielokierunkowa. Do najczęściej hodowanych zalicza się kury – ponad 20 tys. sztuk (z czego kury nioski stanowią blisko 60% wszystkich kur), bydło – ponad 1800 sztuk (blisko 70% stanowią krowy) i trzodę chlewną – ponad 7000 sztuk (z ok. 10% udziałem loch).

Do słabych stron rolnictwa należy zaliczyć dość niekorzystną strukturę agrarną gospodarstw rolnych - rolnictwo w gminie w przeważającej części oparte jest na drobnych gospodarstwach do 5ha.

2.4. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Lasy na terenie gminy położone są w obrębie VI Krainy Małopolskiej w trzech Dzielnicach przyrodniczo-leśnych: 3 Dzielnicy Radomsko-Iłżeckiej (mezoregion Przedgórze Iłżeckiego), w 4 Dzielnicy Wyżyny Zachodniolubelskiej oraz w 9 Dzielnicy Wyżyny Środkowo Małopolskiej (mezoregion: Wyżyny Sandomierskiej).

Lasy na terenie gminy nie są rozmieszczone równomiernie. Wynika to z warunków glebowych i przydatności gleb do upraw rolniczych. Najkorzystniejsze gleby, położone w południowej części gminy są prawie w całości przeznaczone pod uprawy polowe. W północnej części gminy, gdzie występują gleby słabsze, rolnictwo nie rozwija się tak intensywnie - w tej części znajdują się duże, zwarte kompleksy leśne. Na pozostałym terenie lasy są pofragmentowane i nieciągłe (za wyjątkiem fragmentów dolin i wąwozów). Rozdrobnienie lasów i ich

niewielka powierzchnia w części południowej gminy nie sprzyja zachowaniu ciągłości ekologicznej i prawidłowemu funkcjonowaniu przyrodniczemu terenów.

Powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 3826 ha²⁸, z czego przeważająca część to lasy będące własnością osób prywatnych. Stanowią one ponad 64% lasów na terenie gminy. Udział lasów prywatnych na terenie opracowania ulega ciągłemu wzrostowi (w porównaniu do 2005 r. wzrósł o 1%). Wynika to z ciągłych zalesień prowadzonych przez osoby prywatne. Pomiedzy 2005 a 2010 rokiem powierzchnia lasów prywatnych zwiększyła się o 208 ha, podczas gdy lasów Skarbu Państwa o 65,8 ha.

Tabela 20. Powierzchnia gruntów leśnych i zalesienia wraz z formą władania na obszarze gminy Ożarów

	Jedn.	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Powierzchnia gruntów leśnych							
lasów ogółem	ha	3552,5	3555,5	3668,5	3667,2	3802,2	3826,4
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	1311,3	1308,3	1376,3	1373,9	1372,9	1377,1
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	1060,3	1060,3	1062,0	1068,6	1068,6	1068,8
grunty leśne prywatne	ha	2254,0	2260,0	2305,0	2306,0	2442,0	2462,0
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia							
zalesienia ogółem	ha	15,5	22,3	21,5	26,1	14,0	2,5
zalesienia lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	15,5	22,3	21,4	26,1	14,0	2,5

Zestawienie: BDL GUS

Pomiedzy rokiem 2005 a 2010 lesistość gminy wzrosła o 1,5%. Lesistość gminy, wynosząca 20,9%, jest znacząco wyższa od lesistości powiatu opatowskiego – 15,3%, niższa jednak niż średnia dla całego województwa (wynosząca 27,9%) i kraju (29,2%).

Tabela 21. Lesistość gminy Ożarów na przestrzeni 2005-2010 r.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Lesistość (%)	19,40	19,40	20,00	20,00	20,70	20,90

Administracyjnie obszar gminy przynależy do Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu). Nadleśnictwo prowadzi gospodarkę leśną w obrębie Lasów Państwowych. Lasy te znajdują się w 3 leśnictwach: Stróża, Czyżów i Skalecznica.

Zgodnie z prawem nadzór nad lasami prywatnymi sprawuje Starosta Powiatowy. Na mocy porozumienia pomiedzy Starostą a Nadleśnictwem nadzór ten przekazano Nadleśnictwu.

Na terenie opracowania dominują następujące typy siedliskowe lasów:

- las mieszany świeży LMsw.
- las świeży Lsw.
- bór mieszany świeży BMsw.
- bór świeży Bsw.

Większość drzewostanów będąca we władaniu Lasów Państwowych to drzewostany dość młode z dominującym udziałem sosny (udział tego gatunku to ponad 90%). Teren pokrywają gleby o najniższej przydatności dla rolnictwa. Jako drzewa domieszkowe występują dąb i brzoza, rzadziej buk i modrzew. W drzewostanach spotkać można następujące gatunki:

Brzoza brodawkowata	<i>Betula verrucosa</i>	Lipa sp.	<i>Tilia spp.</i>
Dąb sp.	<i>Quercus spp.</i>	Modrzew europejski	<i>Larix decidua</i>
Dąb szypułkowy	<i>Quercus robur</i>	Olsza czarna	<i>Alnus glutinosa</i>
Dąb bezszypułkowy	<i>Quercus petraea</i>	Osika	<i>Populus tremula</i>
Dąb czerwony	<i>Quercus rubra</i>	Robinia akacyjowa	<i>Robinia pseudoacacia</i>
Grab pospolity	<i>Carpinus betulus</i>	Sosna pospolita	<i>Pinus sylvestris</i>
Jesion wyniosły	<i>Fraxinus excelsior</i>	Świerk pospolity	<i>Picea alba</i>
Klon jawor	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Topola sp.	<i>Populus spp.</i>
Klon pospolity	<i>Acer platanoides</i>	Wiąz sp.	<i>Ulmus spp.</i>

Największy udział mają: las mieszany świeży oraz las świeży, a w dalszej kolejności bór mieszany świeży. Najmniejszą powierzchnię zajmują siedliska boru świeżego.

Niewielkie obszary lasów posiadają kategorię ochronną. Lasy ochronne wokół miast posiadają 1,32 ha, a 28,76 ha lasów jest zaliczonych do lasów glebochronnych.

Wszystkie lasy państwowe w gminie Ożarów zostały zaliczone do I strefy uszkodzeń przemysłowych.

²⁸ Dane za 2010 r. wg Banku Danych Lokalnych GUS

2.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Część terenów gminy została objęta ochroną zgodnie z wymogami ustawy o ochronie przyrody. Ma to głównie przyczynić się do zachowania wartości przyrodniczych. Gmina charakteryzuje się bardzo ciekawym krajobrazem, związanym z doliną Wisły i skarżą, pomniejszymi ciekami wodnymi oraz suchymi dolinami. W ramach doliny Wisły projektowany jest Park Krajobrazowy, mający chronić m.in. wartości krajobrazowe na tym terenie.

Duże znaczenie dla środowiska przyrodniczego mają rozległe tereny wilgotnych łąk i pastwisk oraz starorzecza i stoki dolinne z roślinnością kserotermiczną w dolinie Wisły. Poza znaczeniem przyrodniczym (miejscem bytowania ptaków oraz występowania gatunków chronionych) stanowią one malownicze urozmaicenie w krajobrazie gminy.

3. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

3.1. UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

Na terenie gminy stwierdzono występowanie wapieni, wapieni jurajskich, opok kredowych, ziemi krzemionkowej, surowców ilastych oraz żwiru, pospółki i piasku. Wydobycie w obrębie złóż odbywa się zgodnie z przyznaną koncesją. Wykaz udokumentowanych złóż kopalin (aktualnie na terenie gminy lub częściowo na terenie gminy znajduje się 13 złóż) przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 22. Wykaz złóż na terenie gminy Ożarów na podstawie bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS, Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce (stan na 31. 12. 2011r) oraz danych Geologa Wojewódzkiego (stan na listopad 2012)

Lp.	Id złoża*	Rodzaj kopaliny	Kopalina	Nazwa złoża	Położenie	Pow (ha)*	Sposób ekspl.*	Miąższość złoża min/max (m)*	Uwagi
1	8176	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. WAPIENNICZEGO	Wapień	Anna	Śródborze	24,25	odkrywkowy	54,50 / 62,70	
2	13813	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. WAPIENNICZEGO	Wapień	Anna 1	Śródborze	1,89	odkrywkowy	21,50 / 30,10	Złoże eksploatowane
3	11575	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. WAPIENNICZEGO	Wapień	Gliniany Stróża 1	Stróża	5,30	odkrywkowy	26,00 / 39,10	Złoże eksploatowane
4	9066	KRUSZYWA NATURALNE	Piasek	Gliniany-2	Gliniany	4,20	odkrywkowy	5,40 / 9,90	Złoże eksploatowane
5	1880	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. CEMENTOWEGO	Wapień i margiel	Gliniany-Duranów	Gliniany, Duranów	663,34	odkrywkowy	średnia: 57,65	Złoże eksploatowane
6	1879	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. WAPIENNICZEGO oraz towarzyszące WAPIENIE I MARGLE PRZEM. CEMENTOWEGO	Wapień	Gliniany-Stróża	Gliniany, Stróża, Wojciechówka, Śródborze	227,54	brak danych	54,50 / 73,80	Na podstawie nowej dokumentacji zatw. Dec KZK/012/W/6259/93/9 4 zmieniono nazwę złoża - uprzednio Stróża WC 1879
7	13731	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	Wapień	Julianów-Polesie	Julianów	1,72	odkrywkowy	23,70 / 29,00	
8	1001	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	Wapień	Karsy	Karsy	46,00	odkrywkowy	średnia: 27,20	eksploatacja złoża zaniechana Pierwsza dok. KZK/C/18/57 z dn. 30.XII.57 r na 1.01.57 r 2385 tys.m3.
9	2769	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAP-PIASKOWEJ	Piasek kwarcowy niezawodni ony	Karsy	gmina Ożarów	74,65	odkrywkowy	3,90 / 5,10	
10	9765	KRUSZYWA NATURALNE	Piasek	Wlonice-Janicki 8	Wlonice 474-478	1,49	odkrywkowy	4,10 / 6,70	eksploatacja złoża zaniechana
11	7613	KRUSZYWA NATURALNE	Piasek i grunty inżynierskie	Szymanówka	Szymanówka dz.612,613/3	15,31	odkrywkowy	2,0 / 8,0	Złoże eksploatowane
12	7889	KRUSZYWA NATURALNE	Piasek	Śródborze	Śródborze	0,82	odkrywkowy	2,10 / 9,10	
13	8177	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. WAPIENNICZEGO	Opoka	Brzozowa	Brzozowa	179,54	odkrywkowy	5,20/51,30	

* dane wg. bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS

3.2. ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy występują 3 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. Są to:

- 405 GZWP Niecka Radomska - położony w północnej części gminy zbiornik typu szczelinowo-porowego w utworach kredy górnej;
- 420 GZWP Wierzbitca-Ostrowiec - zbiornik szczelinowo-krasowy, porowy położony w zachodniej części gminy, położony w utworach dewońskich;
- 422 GZWP Romanówka - zbiornik w południowej części gminy o charakterze szczelinowo-krasowym, podobnie jak 405 GZWP położony w utworach kredy górnej.

W 2011 roku Minister Środowiska przyjął Dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych GZWP nr 405 Niecka Radomska. Dokumentacja ta zawiera uszczegółowione granice GZWP nr 405 Niecka Radomska oraz granice proponowanego zbiornika ochronnego GZWP oraz propozycje zakazów nakazów i ograniczeń w użytkowaniu terenu, mające na celu ochronę wód podziemnych. Ww. propozycje zakazów, nakazów i ograniczeń zostały sformułowane w odniesieniu do wydzielonych podobszarów ochronnych A, B i C (wszystkie rodzaje tych podobszarów występują na obszarze gminy Ożarów)..

Zalecenia dotyczące ochrony wód podziemnych zostały określone również w obrębie wyznaczonego obszaru ochronnego zbiornika GZWP nr 420 Wierzbitca - Ostrowiec, gdzie dla obszaru gminy Ożarów można przytoczyć dwa rodzaje sformułowanych zaleceń: ogólne - dla całego obszaru ochronnego GZWP nr 420 oraz szczegółowe - dla strefy I.A1. (rejon Ożarów).

Dla wspomnianych powyżej proponowanych działań ochronnych nie wydano jednak stosownych Rozporządzeń, stąd też przywołane poniżej propozycje zakazów nakazów i ograniczeń w użytkowaniu terenu sformułowane w dokumentacjach hydrogeologicznych dla ww. GZWP nie stanowią obowiązującego prawa. W niniejszym studium podaje się je jako informacyjne, mogące w przyszłości wejść w całości lub części w życie.

Tabela 23. Propozycje nakazów zakazów i ograniczeń w proponowanych podobszarach ochronnych A,B,C projektowanego zbiornika ochronnego **GZWP nr 405 Niecka Radomska.**

Lp.	Projektowane i rekomendowane wymogi ochrony		Podobszar ochronny		
			A	B	C*
1	nakazy	Nakaz uzgadniania z właściwym dyrektorem RZGW: - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i strategii rozwoju województwa - miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i planów przestrzennego zagospodarowania województwa, - lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunków zabudowy dla przedsięwzięć wymagających uzyskania pozwolenia wodnoprawnego do wydania którego organem właściwym jest marszałek województwa lub dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej	+	+	+
2		Nakaz opracowania ocen oddziaływania na środowisko wszystkich przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności na wody podziemne wraz z dokumentacją hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z projektowaniem takiej inwestycji	+	+	+
3		Nakaz opracowania oceny oddziaływania na wody podziemne działalności wydobywczej (w tym również rekultywacji wyrobisk)	+		+
4		Nakaz korzystania w obszarach zwartej zabudowy z kanalizacji zbiorczych zakończonych oczyszczalniami	+		+
1	Zakazy	Zakaz składowania lub przechowywania odpadów promieniotwórczych	+	+	
2		Zakaz lokalizowania podziemnych składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne i obojętne	+	+	
3		Zakaz lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne i obojętne	+		
4		Zakaz rolniczego wykorzystania ścieków	+		
5		Zakaz stosowania komunalnych osadów ściekowych	+		
6		Zakaz rekultywacji terenów pogórnich i zdegradowanych odpadami zagrażającymi jakości wód podziemnych	+	+	+
1	zalecenia	Wyznaczenie obszarów aglomeracji i zwartej zabudowy w celu wyposażenia ich w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków komunalnych	+	+	+
2		Intensyfikacja programu szkolenia rolników w zakresie stosowania dobrych praktyk w użytkowaniu i przechowywaniu nawozów, zwłaszcza naturalnych nawozów w postaci płynnej	+	+	+
3		Systematyczna kontrola stanu i funkcjonowania przydomowej gospodarki ściekowej oraz rygorystyczne egzekwowanie wymogów prawnych w tym zakresie, kontrola przestrzegania regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie	+	+	+

* w podobszarze C obowiązują zakazy i ograniczenia określone w decyzjach administracyjnych ustanawiających strefy ochronne ujęć wód podziemnych, w systemie ochrony GZWP 405 przewidziano dla tego podobszaru tylko działania uzupełniające

Tabela 24. Propozycje nakazów, zakazów i zaleceń w proponowanych strefach projektowanego zbiornika ochronnego GZWP nr 420 Wierzbica - Ostrowiec.

Lp.	Proponowane wskazania dla przestrzennego zagospodarowania proponowanych stref ochronnych	
1	Wskazania ogólne - dla całego obszaru ochronnego GZWP nr 420	Zakaz zmiany przeznaczenia terenów dotychczas chronionych na mocy obowiązujących przepisów
2		Zakaz lokalizowania nowych inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, które mogą zanieczyścić wody podziemne za względu na wytwarzane ścieki, emitowane pyły i gazy oraz składowane odpady, bez zaprojektowania i wykonania odpowiednich zabezpieczeń,
3		Zakaz odprowadzania ścieków do rzek, cieków i ziemi jeżeli nie spełniają one odpowiednich wymogów określonych każdorazowo w pozwoleniach wodnoprawnych. Zakaz ten dotyczy również wód opadowych z terenów zurbanizowanych, przemysłowych, składowych, baz transportowych itp.
4		Zobowiązanie właścicieli lub użytkowników ujęć wody dla zbiorowego zaopatrzenia ludności do opracowania projektów stref ochronnych ujęć i wystąpienie z wnioskiem o ich ustanowienie
5		Zalecenie prowadzenia przez gminy gospodarki odpadami zgodnie z ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminie
6		Zalecenie wytyczenia tras przewozu materiałów niebezpiecznych wraz z opracowaniem operatu określającego rodzaj materiału i warunki transportu
1	Szczegółowe dla obszaru ochronnego I.A, w tym I.A.1 tj. rejonu Ożarów	Zalecenie okresowej kontroli szczelności kanalizacji ściekowej i zbiorników bezodpływowych - z obowiązkiem natychmiastowego usuwania awarii
2		Zalecenie okresowej kontroli rowów i przepustów odprowadzających wody opadowe przez właściwy organ gminy, celem zlokalizowania i zlikwidowania ewentualnych "dzikich" przyłączy ścieków sanitarnych,
3		Zalecenie ustalenia - na poziomie gmin - zasad nawożenia gleb i stosowania środków ochrony roślin (stosowania właściwej kultury rolnej),
4		Zalecenie aby organy administracyjne określające warunki szczególnego korzystania z wód (PWP na zrzut ścieków) uwzględniały zakres zanieczyszczeń wynikający z działalności (produkcji) zakładu. Dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń winny być ograniczone do wartości odpowiadającej III klasie czystości wód powierzchniowych.

Dla zbiorników wód podziemnych zostały określone obszary wymagające najwyższej ochrony (ONO) i obszary wymagające wysokiej ochrony (OWO). Są to strefy wyznaczone w obrębie obszarów słabo lub nieizolowanych, przez które mogą do zbiorników GZWP przenikać zanieczyszczenia.

4. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Na terenie gminy aktualnie znajduje się 6 zarejestrowanych obszarów górniczych i 5 terenów górniczych, wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Tabela 25. Wykaz aktualnych obszarów górniczych (OG) na terenie gminy Ożarów na podstawie bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS oraz danych Okręgowego Urzędu Górniczego w Kielcach i Geologa Wojewódzkiego (stan na listopad 2012)

Lp	Id złoże*	Nazwa złoże	Nazwa	Położenie	Stan	Data rozp.	Data plan zak.	Znak dok./Koncesja
1	13813	Anna 1	Anna 1	Śródborze	aktualny	2010/03/30	2025/03/31	R.Oś.III-7511/15/2009/ak
2	11575	Gliniany Stróża 1	Gliniany Stróża 1	Stróża	aktualny	2008/04/14	2027/03/02	R. Oś.III-7511/3/2008/ak
3	9066	Gliniany-2	Gliniany-2	Gliniany	aktualny	2004/04/30	2019/04/30	ŚR.V.7412-11/04
4	1880	Gliniany-Duranów	Gliniany-Duranów IIA	Gliniany, Potok Kolonia, Potok Wieś	aktualny	2002/10/03	2018/05/31	ŚR.V-7412/52/2002
5	7613	Szymanówka	Szymanówk a - Pole N	Szymanówka	aktualny	2012/09/24	2027/09/30	OWŚ.V.7422.29.20.12
6	7613	Szymanówka	Szymanówk a - Pole S	Szymanówka	aktualny	2012/09/24	2027/09/30	OWŚ.V.7422.29.20.12

* dane wg. bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS

Tabela 26. Wykaz aktualnych terenów górniczych (TG) na terenie gminy Ożarów na podstawie danych udostępnionych przez Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach (stan na listopad 2012)

Lp.	Id złoża*	Nazwa złoża	Nazwa	Położenie	Stan	Data rozp.	Znak dok./Koncesja
1	13813	Anna 1	Anna 1	Śródborze	aktualny	2010/03/30	R.OŚ.III-7511/15/2009/ak
2	11575	Gliniany Stróża 1	Gliniany Stróża 1	Stróża	aktualny	2008/04/14	R. OŚ.III-7511/3/2008/ak
3	9066	Gliniany-2	Gliniany-2	Gliniany	aktualny	2004/04/30	ŚR.V.7412-11/04
4	1880	Gliniany-Duranów	Gliniany-Duranów IIA	Gliniany, Potok Kolonia, Potok Wieś	aktualny	2003/05/22	ŚR.V-7412/52/2002
5	7613	Szymanówka	Szymanówka	Szymanówka	aktualny	2012/09/24	OWŚ.V.7422.29.20.12

* dane wg. bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego MIDAS

5. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH

Do zagrożeń geologicznych zalicza się zjawiska geodynamiczne.

5.1. Obszary osuwisk

Zgodnie z rejestracją i inwentaryzacją naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)²⁹ (<http://www.geozagrozenia.agh.edu.pl/>) na terenie miasta i gminy Ożarów nie występują udokumentowane osuwiska.

Potencjalne zagrożenie występuje na zboczach wąwozów i skarp, zwłaszcza przy dużym uwilgotnieniu gruntu - obszary potencjalnie zagrożone osuwaniem (nieudokumentowane) oznaczono na załączniku graficznym.

5.2. Obszary zagrożenia powodziowego

Na terenie gminy Ożarów występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi:

- obszar szczególnego (wcześniej zwany bezpośredniego) zagrożenia powodzią obejmujący tereny pomiędzy linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym rzeki Wisły (sołectwa Nowe i Maruszów) wskazany w "Studium bezpośredniego zagrożenia powodzią", 2005;
- obszar potencjalnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie 1% (sołectwa Nowe, Biedzychów, Dębno i Maruszów) wskazany w "Koncepcji programowo-przestrzennej zagospodarowania doliny i regulacji Wisły, odcinek Puławski", 2002).

Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011 Nr 32 poz. 159) studium ochrony przeciwpowodziowej, sporządzone przez właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, zachowuje ważność do dnia sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego. Do dnia uchwalenia niniejszego studium nie sporządzono mapy zagrożenia powodziowego, więc jedynym obszarem prawnie obowiązującym³⁰ jest obszar szczególnego zagrożenia powodziowego (w międzywału Wisły).

6. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

6.1. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

O indywidualnym charakterze gminy Ożarów stanowią zarówno historyczne struktury przestrzenne wsi, elementy rozplanowania dokumentujące historię rozwoju przestrzennego, jak i pojedyncze obiekty w postaci dominant urbanistycznych w skali poszczególnych miejscowości lub ich fragmentów oraz ukształtowanie terenów otwartych z doliną Wisły i punktami widokowymi.

Najcenniejszymi elementami historycznego krajobrazu kulturowego gminy Ożarów są:

- układy urbanistyczne: miasta Ożarów oraz miejscowości Gliniany, Janików i Lasocin;
- zabytkowe kościoły w Glinianach, Janikowie, Lasocinie, Przybysławicach, Sobótce;
- zespoły dworskie i parki w: Jankowicach, Prusach, Pisarach, Sobowie, Śmitowie, Wyszmontowie i Zawada-Polesie;

²⁹ Projekt badawczy nr: 415/2002/Wn-12/FG-go-tx/D zrealizowany na zamówienie Ministerstwa Środowiska sfinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

³⁰ Zgodnie z art. 17 pkt. 2 ww. ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią określone przez właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej na podstawie przepisów dotychczasowych uwzględnia się przy sporządzaniu koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, planu zagospodarowania przestrzennego województwa, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzji o warunkach zabudowy, do dnia przekazania map zagrożenia powodziowego organom sporządzającym te dokumenty i uznaje się za obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c ustawy z dnia 18 lipca 2001 r., w brzmieniu nadanym tą ustawą.

- liczne przydrożne kapliczki i figurki przydrożne.

6.1.1. Rys historyczny - miasto Ożarów

Początki miasteczka Ożarowa są powiązane ściśle z rodziną szlachecką Ożarowskich (h. Rawicz) posiadającą swoją siedzibę w Ożarowie Lubelskim. Nie udało się ustalić, kiedy przejęli oni wieś Wyszmontów z przyległościami w parafii Bidziny w powiecie sandomierskim (obecnie opatowski). Wybitny heraldyk XVI w. Bartosz Paprocki podaje, iż Ożarowscy związani z Ziemią Sandomierską wywodzą się od Mikołaja. Wszedł on w posiadanie dóbr w północnej stronie powiatu sandomierskiego. Jako współdziedzic Wyszmontowa (wraz z żoną Katarzyną) w II połowie XVI w. władał m.in. tą wioską stąd też pisał się z Wyszmontowa (i Sulejowa). Józef Ożarowski - drugi syn Mikołaja - wyjednał w 1569 r. u Króla Zygmunta Augusta w Lublinie zezwolenie na założenie w jego lasach dziedzicznych opodal Wyszmontowa w Ziemi Sandomierskiej miasta, od założyciela zwącego się Ożarowem (na prawie magdeburskim). Na mocy tego przyszli mieszkańcy mieli wybierać spośród siebie wójta i członków miejskiej ławy. W ślad za zgodą na lokację monarcha nadawał mającemu powstać miastu przywilej 2 jarmarków rocznie i 1 targu tygodniowo. Zapewne to miało przyczynić się do ożywienia życia gospodarczego, a tym samym rozwoju miasta.

Miasto powstało prawdopodobnie na wzorach włoskich, z centralnie umieszczonym rynkiem, z równoległymi do niego ulicami prostymi, z kilkoma wylotowymi traktami oraz kościołem wzniesionym na wzgórzu. Położony na skrzyżowaniu ważnych dróg Ożarów został wkrótce znaczącym ośrodkiem handlowym. Herbem miasta stał się znak rodowy Ożarowskich „Rawicz”. Przedstawia on pannę w koronie z włosami rozpuszczonymi, ubraną w czerwoną lub białą sukienkę. Siedzi ona na czarnym, biegnącym w lewą stronę niedźwiedziu i ma ręce podniesione do góry. Tłem herbu jest kolor złoty.

W 1640 r. Ożarowscy pozbyli się miasta; dziedzicem Ożarowa został Albert Barski. Miasto liczyło wówczas 302 mieszkańców. Oprócz Polaków mieszkało tam 57 Żydów. Z tego okresu pochodzi istniejący do dziś cmentarz żydowski (kirkut), na którym znajdują się dobrze zachowane nagrobki (macewy).

W 1860 r. Ożarów liczył 1734 mieszkańców. Stanowiący 67% Żydzi zajmowali się głównie handlem i rzemiosłem. Byli siłą napędową rozwoju gospodarczego miasta. Miastem jednak zarządzała będąca w mniejszości ludność polska (ok. 33%). Polacy trudnili się głównie rolnictwem, handlem, hodowlą trzody chlewnej, rzemiosłem kamieniarsko-murarskim, a także wypalaniem kamienia wapiennego w niewielkich piecach polowych. Ożarów w tym czasie wygrał rywalizację z sąsiednimi miasteczkami - Lasocinem, Janikowem i Glinianami. Korzystając z dobrego położenia, stał się znaczącym ośrodkiem targowym i jedynym jarmarcznym dla rozległego terenu (Ożarów miał prawo do 6 jarmarków w roku). W mieście było 156 domów, w tym 18 murowanych. Właścicielem Ożarowa była rodzina Dębickich.

Ożarów stracił prawa miejskie 1869 r. i stał się osadą. Stosując się do postanowień ukazu carskiego, Komitet Urzędujący Królestwa Polskiego odebrał po powstaniu styczniowym prawa miejskie miastom na terenie dzisiejszej gminy Ożarów (oprócz Ożarowa prawa miejskie utraciły Gliniany, Janików i Lasocin) i zmienił je w osady. Znajdował się tu kościół parafialny drewniany, synagoga murowana, 2 żydowskie domy modlitewne, szkoła początkowa ogólna, sąd gminny, urząd gminy, stacja pocztowa, szopa murowana na narzędzia ogniowe, wiatrak oraz mydlarnia. Gmina obejmowała miejscowości: Bałtówek, Grochocice, Góry, Janowice Bagniste, Jakubowice, Ożarów, Podlesie, Przybysławice, Sadów, Sobów, Tominy, Włonicze, Wyszmontów, Zawada Włońska i Wyszmontowska. W gminie mieszkało w tym czasie 8674 osób.

Na początku I wojny światowej Ożarów został zajęty przez wojska austriackie, później przejęły osadę oddziały rosyjskie. Rosjanie wycofując się spalili całkowicie Ożarów, z pożaru ocalało jedynie 5 budynków. Ludność Ożarowa z pomocą austriackich żołnierzy odbudowała swoje domostwa. Ożarów stał się na powrót miastem dopiero w 1988 r. kiedy to weszła w życie Uchwała Rady Państwa z 1987 r. w sprawie utworzenia miasta Ożarów w województwie tarnobrzeskim.

6.1.2. Rys historyczny – pozostałe miejscowości

Biedzychów

Ok. 5 tysięcy lat temu, na wzgórzu, nazwanym później Grodziskiem, mieszkała ludność uprawiająca prymitywnymi narzędziami ziemię. Świadczą o tym, odkryte w międzywojniu, pozostałości w postaci krzemienych siekierok oraz glinianych garnków z tego okresu. Archeolodzy zaliczyli osadę - na podstawie naczyń - do kultury pucharów lejkowatych.

Kolejne ślady bytności człowieka w tym miejscu datuje się na wczesne średniowiecze, kiedy to na peryferyjnym wzgórzu miała znowu stać osada, a po której pozostała pamiątka w postaci nazwy Grodzisko. Podczas I-ej wojny światowej stacjonowała tu I Brygada J. Piłsudskiego przed przeprawą przez Wisłę. Śladem po tamtych wydarzeniach był cmentarz wojskowy na Grodzisku. W drugiej połowie 1944 r., wieś przez kilka miesięcy leżała na linii frontu. Po wojnie niemal doszczętnie zniszczony Biedzychów się odbudował. Sporo ludzi stąd wyemigrowało. Wieś szybko się starzeje, ale dzięki walorom przyrodniczym i turystycznym, nabiera charakteru letniskowego.

Binkowice

Binkowice należą do starych miejscowości o średniowiecznej metryce. Do historii przeszła jako wioska należąca do szlachcica Michała Piekarskiego, który próbował zabić króla Zygmunta III Wazę. W XVII w. Binkowice należały m.in. do rodziny Romerów. Natomiast w latach 20-tych XIX w. wraz z Prusami były własnością Józefa Karskiego. We wsi przez kilka stuleci stał na wzgórzu dwór. Jednak informacje o nim nie są nigdzie zapisane. Binkowice były ważnym ośrodkiem konspiracyjnym. Często kwaterowały tu oddziały partyzanckie różnych orientacji politycznych. W kilku domach prowadzone było tajne nauczanie. Najtragiczniejszy okres dla wsi to sierpień i wrzesień 1944 r., kiedy w okolicy toczyły się ciężkie walki.

Czachów

Czachów powstał w XIX w. Miejscowość liczyła wtedy ok. 150 osób w 23 drewnianych domach, a sto lat później około 240. Miejscowość tę zamieszkiwali koloniści z różnych stron powiatu opatowskiego. W 20-leciu międzywojennym była tu szkoła i mała biblioteka, działały też organizacje społeczne. W czasie okupacji niemieckiej czachowianie brali udział w ruchu oporu. Lesistość okolicy sprzyjała częstej obecności partyzantów. W II-jej połowie 1944 r. Czachów stał się zapleczem frontowym dla niemieckich oddziałów.

Dębno

Dębno to miejscowość o średniowiecznej metryce, jej nazwa prawdopodobnie pochodzi od rosnących tu kiedyś dębów. Ślady gospodarczej działalności człowieka w tej okolicy wskazują, że zakładał on tu osady już w prehistorycznych czasach. Od Długosza dowiadujemy się, że w 1440 r. stał tu drewniany kościół parafialny pod wezwaniem św. Mikołaja, biskupa wyznawcy. Ostatecznie parafia w Dębnie przestała istnieć, kiedy Lasocin powrócił na łono katolicyzmu, a kolejny właściciel Lasocina ok. 1662 r. wystawił w mieście nowy kościół. Resztki wyposażenia z kościoła w Dębnie trafiły do lasocińskiej świątyni. Bliskość Rachowa, Annapola i możliwość przeprawy przez Wisłę była powodem obecności wojska w tej okolicy podczas powstania listopadowego, powstania styczniowego i I wojny światowej. Największą tragedię przeżyło Dębno podczas frontu w II-jej połowie 1944 r. i na początku roku następnego.

Gliniany

Gliniany istnieją przeszło 400 lat, w miejscu gdzie kiedyś wydobywano glinę. Dawniej były miasteczkiem, dziś są osadą, posiadającą obszerny centralnie położony kwadratowy rynek i cztery główne ulice odchodzące z jego rogów. W środku rynku stał Ratusz, w którym znajdował się magistrat miasta, zmieniony później na karczmę. Dzisiaj w tym miejscu stoi kolumna z figurą św. Floriana, patrona strażaków. Miasto zostało założone w 1595 r. przez Krzysztofa herbu Janina Bidzińskiego, dziedzica Bidzin, na mocy przywileju króla Stefana Batorego. Otrzymało ono lokację na prawie magdeburskim.

Grochocice

Stare Grochocice mają średniowieczny rodowód. Nazwa miejscowości pochodzi od nazwy osobowej Grochat. W źródłach pisanych pojawiły się u Długosza, a później w 1578 r. jako Grochocicze, wieś w parafii Bidziny - i tak jest do dzisiaj. Doskonałe warunki glebowe już w staropolskich czasach predestynowały wieś do produkcji towarowej. Uprawa zbóż i chów zwierząt był tu przez wieki podstawą rolnictwa. Po parcelacji i komasacji gruntów oraz powstaniu kolonii wieś nabrała farmerskiego charakteru. Powstały większe gospodarstwa, które z biegiem czasu rozszerzyły tradycyjne rolnictwo o ogrodnictwo, a także mleczarstwo. W latach 70 XX wieku Grochocice słynęły jako wieś intensywnego chowu bydła. Grochocice są miejscowością o dużych tradycjach ruchu ludowego, które tu narastały od międzywojennego okresu, mieszkańcy wsi brali także czynny udział w obronie Polski we wrześniu 1939 r. i działali w ruchu oporu podczas II-jej wojny światowej.

Jakubowice

Jakubowice były kiedyś wsią prywatną należącą do Jakuba. Niewiele zachowało się wiadomości o początkach wsi. W XVII w. należała ona do Ligęzów. Po nich Jakubowice przejęli Karscy, którzy przebywali tu do końca XIX wieku. Tu był ich dwór i siedziba dóbr. Pod koniec XVIII w. mieszkał w tej wsi Kazimierz Karski (1743-1800), który wówczas był właścicielem Ożarowa. W II-jej połowie XIX w. wdowa Zglinicka (z domu Karska) sprzedała Jakubowice przybyłemu z Litwy Onufremu Gombrowiczowi - ojcu przyszłego pisarza Witolda Gombrowicza. Ostatni ziemianin w Jakubowicach stał się pionierem uprawy buraków cukrowych w sandomierskiem, założył tu nawet laboratorium nasienne.

Do sierpnia 1944 r. nie były prowadzone żadne działania frontowe na terenie Jakubowic. Później linia kolejowa okazała się linią strategiczną w tej okolicy. Tu znajdowało się "słynne" działo Gruba Berta, z którego ostrzeliwano m.in. Sandomierz.

Jakubowice uznawane są za miejscowość kolejową. Stały się nią w 1915 r., kiedy to podczas wojennej zawieruchy Austriacy chcieli połączyć linie kolejowe z dwóch zaborów. W wolnej Polsce rozbudowano tu dworzec i towarzyszące mu obiekty. Dzięki żelaznej drodze rola Jakubowic w okolicy znacznie wzrosła. W chwili obecnej stacja ma niewielkie znaczenie, gdyż nie zatrzymują się tu pociągi osobowe.

Janików

W dawnych czasach Janików był znanym miastem ziemi sandomierskiej - dziś jest to tylko wieś. Odgrywał on poważną rolę w czasach staropolskich. Posiadał własne kamieniołomy, które były podstawowym źródłem surowca - wapienia kredowego. Janików dzięki obróbce kamienia przez kilka wieków był dostaczną i niezależną miejscowością. Mieszkańcy wydobywali kamień i poddawali go obróbce, wykonując z niego kamienne rzeźby, które można spotkać na wszystkich cmentarzach ziemi sandomierskiej. Z Janikowa trafiał on m.in. do stołecznych warsztatów, np. na warszawskie Powązki, gdzie do dzisiaj stoją tam zabytkowe już, XIX-wieczne pomniki nagrobkowe wykonane właśnie z kamienia janikowskiego. Dzieła sztuki rzeźbiarskiej i rzemiosła artystycznego wykonane z tego kamienia można spotkać w wielu budowlach. Królowa Bona osadziła tu włoskich mistrzów kamieniarzy. Wyznaczyli oni nowe kierunki janikowskiej sztuki kamieniarskiej. Przybysze z południa Europy z biegiem czasu wtopili się w polskie realia, spolonizowali się, dostosowali się do naszych warunków, wymieszali "italiańską krew" z sandomierską. Niektórzy zrezygnowali z kamieniarsstwa na rzecz rolnictwa. Dziś pozostał tylko jeden czynny warsztat kamieniarski - rodziny Dąbrowskich. Znaczenie „kamienia janikowskiego” zmalało.

Jankowice

Wieś o średniowiecznej metryce, położona wśród łagodnych wzgórz lessowych Wyżyny Sandomierskiej. Pierwszą pisaną wzmiankę o Jankowicach spotykamy w dokumentach przybysławickiego kościoła, do której to parafii należy wieś. Jankowice to wieś żyjąca przez wieki z rolnictwa. W 1812 r. w Jankowicach mieszkały 162

osoby. Właściciele okolicznych dóbr ziemskich w Jankowicach mieli zawsze swą siedzibę. Stał tu dwór - dom Jankowskich, Corticellich, Kosteckich i wreszcie Baczyńskich, którzy dzierżyli majątek w ostatniej fazie wielkich posiadłości ziemskich. W 1917 r. 900-morgowy majątek ziemski posiadał Zygmunt Baczyński.

Janopol

Wieś powstała w połowie XIX w. opodal Lasocina. Znalezione tu narzędzia, przede wszystkim siekiery, z kamienia pasiastego, nakrapianego i z brązu świadczą o bytności człowieka już w neolicie i epoce brązu, a więc około 4,5 tysiąca lat temu. Z XVI-wiecznego dokumentu dowiadujemy się, że pola Lasocina dochodziły do Piotrowej Niwy, z której wyłonił się Piotrów, kiedyś samodzielna wieś, dziś część Janopola. W połowie XIX w. zamożny mieszkaniec Lasocina, Jan Kamiński, kupił około 360 morgów ziemi od trzech sąsiadujących ze sobą majątków ziemskich, nabył spore połacie gruntu i utworzył folwark. Z biegiem czasu 2 osady: Janopol i Piotrów rozrastały się i powiększały, zarówno swoje grunty orne kosztem lasu, jak również liczbę gospodarstw i mieszkańców.

Podczas I-ej wojny światowej wojsko rosyjskie wykopało na brzegu lasu okopy. Następna wojna zaznaczyła się udziałem janopolan w walce obronnej we wrześniu 1939 r., partyzantce różnych orientacji politycznych oraz wysiedleniami.

Janowice

Pierwsza wzmianka o Janowicach pojawiła się w Kodeksie Małopolskim z 1434 r. Ze względu na swoje położenie kilkadziesiąt lat temu nazwa wsi miała dodatek - Bagniste. W okresie międzywojennym rozparcelowano grunty dworskie i od tego czasu Janowice przekształciły się w wieś włościańską. Po wojnie nastąpił ostateczny kres dworskiej epoki.

Podobnie jak w innych okolicznych wioskach, także mieszkańcy Janowic, odczuli skutki działań II-ej wojny światowej. Nękania bezpośrednimi działaniami frontowymi, wyjechali pod koniec września z przyfrontowej strefy.

Janów

Janów powstał w XIX w., a nazwa wsi wywodzi się od imienia właściciela miejscowego dworu. Według "Słownika Królestwa Polskiego" osada w 1885 r. zajmowała 327 morgów ziemi. Grunty orne janowianie wydzielali z okalających wieś lasów, które po uwłaszczeniu właściciel sprzedał chłopom. Oddalenie od głównych traktów zapewniało mieszkańcom wsi spokój, ale mimo to nie ominęły jej wydarzenia wojenne. 1 lipca 1915 r. odpoczywali tu żołnierze I Brygady Legionów Józefa Piłsudskiego przed ostatecznym uderzeniem na rosyjskie wojska okopane w tarłowskiej reducie.

Julianów

Julianów jest jedną z najmłodszych wsi gminy Ożarów. Podczas I-ej wojny światowej spokój wsi naruszyły przemarsze wojsk i zażarte walki, jakie toczyły się w okolicach Ożarowa w czerwcu 1915 r. między wojskami rosyjskimi, a armią austro-węgierską. Po raz drugi wielka historia wtargnęła do wsi wraz z II-gą wojną światową, a szczególnie w czasie walk niemiecko-radzieckich na przyczółku sandomierskim w II-ej połowie 1944 r. i na początku stycznia 1945 r. Julianów znalazł się w strefie zajętej przez Niemców i stał się technicznym zapleczem dla Wehrmachtu. Mieszkańcy Julianowa wykorzystywani byli przez okupanta do prac przy budowie toru dla największego działu niemieckiego, zwanego Bertą. Ukryta była w małachowskim lesie, ale toczyła się po szynach do Drygulca i stąd, przesuając się w stronę Jakubowic, strzelała w kierunku pozycji radzieckich. Pociski dochodziły nawet do Sandomierza.

Karsy

Sąsiadujące z Ożarowem od północy Karsy to wieś związana z kamieniem, który zalega tu w grubych pokładach w pobliskim lesie. Jednak mieszkańcy Karsów zainteresowali się nim na dobre dopiero pod koniec XIX w. "Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich" z 1882 r. zawiera informację, że nazwa Karsy wywodzi się od dawnego imienia Kars, którym kiedyś określano mężczyzn niskich i krępych. W II połowie XIX w. ożarowskie Karsy składały się z dwóch części: folwarku i wsi. Do dworu (czyli ziemi folwarcznej) należało 90 morgów, zaś chłopcy mieli 582 morgi. Właścicielem, bądź dzierżawcą folwarku, był żyd, Lejzor Gierberg. Jednak pod koniec XIX w. zaczął do budownictwa wchodzić nowy materiał - kamień, który włościanie wydobywali na nieużytku w pobliskim lesie. Z tamtego okresu zachowało się do dzisiaj kilka domów i zabudowań gospodarskich wzniesionych z białego kamienia, którego biel nie traci intensywności, mimo upływu lat.

Spokojny żywot karsowian przerwały działania wojenne w 1915 r., kiedy to z Wyżyny Sandomierskiej wycofywali się Rosjanie, tuż za nimi szły oddziały austriackie, a w ich składzie legionści Józefa Piłsudskiego. Po zajęciu w 1939 r. Ożarowszczyzny, Niemcy docenili karskie pokłady kamienia, ale nie tego białego wapiennego, lecz czarnego, bardzo twardego krzemienia, który używano do budowy dróg. Kiedy w sierpniu w 1944 r. na te tereny wkroczyła Armia Czerwona i front stanął na obrzeżach przyczółka baranowsko-sandomierskiego, Karsy znalazły się w strefie pozafrontowej, po stronie niemieckiej.

Karsy ostatniego półwiecza to wieś dużo wcześniej korzystająca z miejscowego skarbu - kamienia. Powstał tu z prawdziwego zdarzenia przemysłowy zakład kamieniarski. Kilkudziesięciu mężczyzn z tej i okolicznych wiosek znalazło w nim stałą pracę. Nie tylko wydobywano biały wapień, ale również wstępnie go obrabiano. Płyty kamienne wędrowały stąd w Polskę, przede wszystkim do odbudowującej się stolicy. Niestety kamieniolomy karskie upadły i dziś resztki nieczynnej kopalni porasta już sosnowy młodnik.

Lasocin

Lasocin to wieś, która kiedyś była miastem. Do dziś czytelny jest dawny układ przestrzenno-funkcjonalny - wieś posiada centralny plac (dawny rynek), od którego odchodzą ulice. Nad parterową zabudową Lasocina góruje potężna sylwetka kościoła z czerwonej cegły. Do tego należy dodać okazałe gmachy użyteczności publicznej. Obok szkoły jest to Dom Ludowy i remiza OSP. Z dawnego budownictwa zachowało się kilka miejskich,

pożydowskich domów murowanych z kamienia z dwuspadowymi dachami i na peryferiach - jedna z dwóch zabytkowych chat drewnianych, przykrytych czterospadową konstrukcją ze strzechy.

W dziejach tego byłego miasteczka najważniejszą datę stanowił rok 1547, kiedy to na prośbę Andrzeja Lasoty i jego żony król Zygmunt August zgodził się na założenie nowego miasta prywatnego "na surowym korzeniu" - czyli na pustym miejscu, a raczej na miejscu wykarczowanego lasu we wsi Dębno. Lasocin nigdy nie wyrósł na duży organizm miejski. W gospodarce tej miejscowości dominowało rolnictwo, trochę rzemiosła i handel.

Maruszów

Maruszów zawsze miał ważne położenie. Zapewne fakt położenia nad Wisłą czynił tę miejscowość znaną. Już na przełomie XII i XIII w. przez Maruszów prowadził szlak z Trójcy pod Zawichostem przez Piotrowice, Linów, Maruszów, Słupię, Sulejów, Ciszycę, Pawłowice, Solec.

Maruszów jako wieś ma średniowieczny rodowód. W 1578 r. wraz z Mistrzowicami należał do parafii Zawichost i wchodził w skład dóbr kolegiaty sandomierskiej. Z dokumentów kościelnych dowiadujemy się o kłopotach, które wynikały z nadwiślańskiego położenia tej miejscowości. Np. w 1698 r. Wisła pod Annopolem po zatorze zmieniła koryto, zalała i poniszczyła okolicę. Spowodowało to zubożenie wsi, a tym samym dalsze problemy ze ściąganiem przez kapitułę należności. Wreszcie wydzierżawiono Maruszów osobom świeckim.

Nadwiślańskie położenie Maruszowa spowodowało, że wieś zapisała się w historii XIX wieku. Była ona świadkiem dwóch naszych narodowych powstań: listopadowego i styczniowego.

W XX w. były tu budowane pierwsze mosty, ale na skutek działań wojennych były niszczone. Pierwszy został zniszczony podczas działań wojennych w czasie I wojny światowej. Odbudowano go w 1919 r., ale niestety we wrześniu 1939 r. polskie dowództwo ze względów strategicznych nakazało go zniszczyć. Kolejna klęska spadła na Maruszów pod koniec II-ej wojny światowej, kiedy znowu strategiczne położenie wprowadziło wieś na frontową scenę i przyczyniło się do jej dość znacznego zniszczenia.

Niemcówka

Przed powstaniem wsi Niemcówka jej teren pokrywały drzewa leżące w kompleksie leśnym w północnej Ożarówszczyźnie. Po uwłaszczeniu w 1864 r. na tym terenie ożywił się obrót ziemią. Szlachta parcelowała majątki i sprzedawała grunty orne bądź lasy. Tak też się stało w dzisiejszej Niemcówce i Szczurach, kiedyś samodzielnej wiosce, wchłoniętej później przez tę pierwszą. Tereny leśne cieszyły się powodzeniem w biznesowym kręgu ożarówskich Żydów. Jeden z nich, Mintz, na początku XX w. nabył od Baczyńskich las położony na północ od Suchodółki i rozpoczął jego karczowanie. Założył on osadę o nazwie Tartak, ponieważ podstawowym obiektem był właśnie zakład przerabiający drewno. Stopniowo w tej okolicy zaczął znikać las, pozostawiając po sobie wolne od drzew przestrzenie ze sterczącymi z ziemi pniakami. Takie surowe jeszcze pole właściciel sprzedawał chłopom z bliższych i dalszych wiosek. Kolonizowali oni poleśne grunty, zakładając gospodarstwa w nowym miejscu. Z biegiem czasu powstała osada, która zamieniła się w wieś. Od nazwiska właściciela gruntów nazywano ją Minclówką (Mincówką), by później stała się Niemcówką. Jej pracownicy mieszkańcy zajmowali się przede wszystkim rolnictwem i chowem zwierząt. Poleśna ziemia nie była zbyt urodzajna, choć i tu trafiały się lepsze kawałki. Wielodzietnym rodzinom trudno było się utrzymać z roli, więc w międzywojniu młodzi zaczęli emigrować.

Nowe

Nowe położone jest na krańcach gminy Ożarów. Graniczy też z położoną po drugiej stronie Wisły Wyżyną Lubelską. Od początku istnienia tej wsi jej mieszkańcy borykają się tu z wodą, ponieważ Nowe leży na skraju doliny Wisły. Wisła przez lata dawała też mieszkańcom Nowego ryby, ale gdy została zanieczyszczona ściekami, rybołówstwo straciło na znaczeniu. Teraz rzeka powoli się oczyszcza i być może wkrótce znowu będzie można spożywać złowione w niej ryby. Przychody w gospodarstwach dają także uprawa rodzimej wiśni.

Pisary

Pisary mają średniowieczny rodowód. Od dawna związane były z parafią w Sobótce. W 1508 r. wraz z Czyżowem Szlacheckim, Chrapanowem, Zwola, Podszynem, Dąbiem należały do możnowładcy Hieronima Zakliki. Kolejny zapis z 1578 r. informuje, że Pyszary (tak wówczas pisano nazwę tej wsi) podlegały pod kasztelanę połaniecką. Pod koniec XIX w. statystyka odnotowała 160 mieszkańców wsi. Należała doń również osada Kolęcín. Folwark był wówczas własnością Mieczysława Łabęckiego. Zajmował 419 morgów, z tego grunty orne i ogrody to 384 morgi, łąki 15 i nieużytki 20. Właściciel tego majątku prowadził wtedy dużą szkółkę drzew owocowych. W latach 80-tych XIX w. spalił się drewniany dwór. Na jego miejscu dziedzic wsi wznosił murowany pałacyk, a właściwie to willę "w stylu włoskim". Łabęcki sprzedał wkrótce Pisary Leonowi Baczyńskiemu, który tutaj będzie gospodarował kilkadziesiąt lat.

Władze okupacyjne przejęły majątek ziemski Baczyńskiego, a we dworze mieściło się lokalne dowództwo tego odcinka frontu, a także szpital. W dworskim parku wojsko urządziło polowy cmentarz. Wieś - podobnie jak cała okolica, w wyniku działań wojennych została dość znacznie zniszczona. Powoli ją odbudowano. Po kilkuset latach przestał jednak istnieć dwór jako struktura gospodarcza. W wyniku reformy rolnej i parcelacji majątku ziemskiego Baczyńskiego gospodarze dostali po 2-3 ha ziemi. 60-hektarowa resztówka dała początek Państwowemu Gospodarstwu Rolnemu, których przetrwał do 1952 r.

Potok

Pierwszy zapis o tej wsi pojawił się w XV w. W 1508 r. - wraz z Bidzinami - wieś ta należała do Piotra Bidzińskiego, lokalnego możnowładcy. Nazwa wsi pochodzi zapewne od wypływających tu źródeł, które wypełniały wodą staw. Wokół niego rozłożyła się wioska. Z lakonicznych danych z 1827 r. dowiadujemy się, że w Potoku było 19 domów i 190 mieszkańców. Więcej dowiadujemy się ze "Słownika Królestwa Polskiego..." z 1890 r. Wtedy to Potok składał się ze wsi i folwarku w gminie Julianów. Już wówczas zwrócono uwagę na jego

bogactwo, które kryła ziemia, a mianowicie na pokłady kamienia. Do tego wieś miała wiatrak oraz 31 domów, w których mieszkało 264 mieszkańców. Współczesny Potok dzieli się na Potok-Wieś oraz Potok Kolonię. Potok graniczy polami z terenami ożarówskiej cementowni i to sąsiedztwo przyniosło kres wsi Potok Kolonia. Podobnie sytuacja będzie wyglądać w przypadku miejscowości Potok-Wieś.

Prusy

Najstarsze wiadomości o Prusach pochodzą z księgi uposażeń Jana Długosza. Ok. połowy XV w. wieś należała do Jana Grota herbu Rawa i związana była z parafią Przybysławice. Na starej pieczęci kościoła widnieje herb Prus, którym pieczętował się patron kościoła św. Stanisław Szczepanowski. Nazwa miejscowości pochodzi od tegoż herbu lub też od przybyszów z północy - Prusów. Być może od staropolskiego słowa prus - koń, co wskazywałoby na to, że miejscowość ta była kiedyś miejscem, gdzie hodowano konie.

W "Słowniku Królestwa Polskiego..." z 1888 r. czytamy, że Prusy dzieliły się wtedy na Prusy Górne i Prusy Dolne, że te drugie to wieś i folwark. Prusy Górne miały 20 domów i 220 mieszkańców, a Prusy Dolne tworzyło 13 domów zamieszkałych przez 118 mieszkańców, którzy uprawiali 120 mórg ziemi. W 1887 r. dobra Prusów składały się z folwarku Józefków, tzw. nomenklatury Cegielnia. Po uwłaszczeniu, część ziemi przejęli właściciele, ale folwark nadal został, a pracowali w nim mieszkańcy czworaków, czyli fornale. Ten system gospodarowania przetrwał do końca okupacji. W miarę spokojne życie mieszkańców wsi nawet w czasie okupacji, przerwały działania frontowe, które zaczęły się w sierpniu w 1944 r. Po 1945 r. rozpoczęto powolną odbudowę miejscowości. Ustrój powojenny chciał "uszcześliwić" rolników spółdzielnią produkcyjną, ale szybko okazało się, że lepiej gospodarzyć na swoim. W byłym folwarku powstała też mieszalnia, która dawała mieszanki treściwe hodowcom. Po jej likwidacji prywatna firma zajęła się produkcją wyrobów cukierniczych.

Przybysławice

Wieś wybudowała się po wojnie i w czasach "gierkowskich", a aktywna dawniej OSP wzniosła ceglaną remizę strażacką. W krajobrazie tej miejscowości dominuje sylwetka kościoła i dzwonnicy wybudowanego w XIX w. przez ziemian z pobliskiego Śmitowa. Niedaleko kościoła znajduje się stary cmentarz, na którym zachowało się sporo jeszcze wartościowych i ciekawych rzeźbiarsko nagrobków wytworzonych w okolicznych, ludowych warsztatach kamieniarskich w XIX w. i w I połowie XX w.. Najstarsze pochodzą z połowy ubiegłego stulecia i noszą cechy miejskich, renomowanych zakładów kamieniarskich. Przybysławicki cmentarz przyciąga nie tylko krewnych pochowanych tu ludzi, ale również miłośników pisarstwa Witolda Gombrowicza, którego bliscy są tu pochowani.

Sobótka

Sobótka należy do najstarszych wsi w Polsce. Jak sama nazwa wskazuje, odbywały się tu sobótki, czyli popularny w dawnej Polsce obrzęd o pogańskim rodowodzie. Wieś na początku należała do wójta zawichojskiego. Kazimierz Sprawiedliwy nabył starostwo od Piotra. Wraz z nim i Sobótkę. Natomiast książę Bolesław Wstydlivy w 1255 r. nadał ją wraz z innymi wioskami klaryskom, którym wybudował klasztor w Zawichoście. Dochody z Sobótki zasilają więc przez następne stulecie majątek zakonnic. Jednak klaryski w 1359 r. odstąpiły ją za 116 ówczesnych grzywien kasztelanowi sandomierskiemu - Wilczakowi. Tych zmian właścicieli w dziejach wsi było jeszcze kilkadziesiąt. Trudno dziś to odtworzyć. W 1507 r. Sobótka została wykupiona przez starostwo sandomierskie od Odrowążów, ale już za 6 lat została oddana w dzierżawę Stanisławowi Jarockiemu, później Sylwestrowi Ożarówskiemu i następnie Stanisławowi Maciejowskiemu. Około połowy XVI wieku Sobótka weszła do starostwa zawichojskiego. Król Zygmunt August nadał starostwo dożywotnio Maciejowskiemu.

O dawnych czasach Sobótki zachowało się sporo informacji, ponieważ wieś ta wraz z folwarkiem należała do dóbr królewskich.. W najstarszej "Lustracji województwa sandomierskiego 1564-1565", możemy wyczytać, że we wsi mieszkało wtedy 34 osiadłych kmieci, którzy płacili po 36 groszy, a ponadto oddawali daninę w naturze (pszenice, kury, jaja). Oprócz tego był jeszcze w tej renesansowej Sobótkie folwark, czyli duże gospodarstwo bezpośrednio zarządzane przez królewskiego urzędnika. Sytuacja własnościowa Sobótki zmieniła się wtedy, kiedy majątki tzw. królewszczyzny przejął zaborca i dysponował nimi po swojemu. Wieś dostała się w ręce prywatne. Do uwłaszczenia była dzierżawiona na ogólnie przyjętych zasadach. Wieś ucierpiała podczas II wojny światowej, kiedy została praktycznie całkowicie zniszczona.

Sobów

Znaleziska archeologiczne wskazują na to, że człowiek mieszkał tu już przeszło 4 tysiące lat temu. Świadczą o tym m.in. ozdobne paciorki z grobu ludności kultury mierzanowickiej, po której sporo śladów można dziś spotkać w powiatach opatowskim i sandomierskim. Niestety niewiele wiadomo o tym, jaki był pramieszkaniec Sobowa, ponieważ wieś w dzisiejszym rozumieniu pojawiła się dopiero w średniowieczu. Niewiele także wiadomo o jej mieszkańcach. Wzmiankuje o niej Jan Długosz w swojej księdze uposażeń diecezji krakowskiej. Wówczas już wieś przypisana była do parafii w Przybysławicach. Z dokumentu kościelnego z 1689 r. wynika, że wieś oddawała dziesięcinę przybysławickiemu plebanowi. Kolejne informacje czytamy w "Słowniku Królestwa Polskiego..." z 1885 r. Odnotowane tam zostało, że w 1827 r. Sobów miał 11 domów, w których mieszkało 58 mieszkańców. 60 lat później Sobów składał się ze wsi i folwarku, który miał 716 morgów, z tego pola uprawne zajmowały 436 morgów. Reszta to nieużytki i las. Folwark składał się z zabudowań gospodarczych, budynku murowanego (dworku) i 8 chat drewnianych, zamieszkałych przez fornali i służbę folwarczną.

Drugą częścią miejscowości Sobów była wieś chłopska. W ostatnich latach XIX w. mieszkało w Sobowie prawie 200 osób. Następnymi właścicielami sobowskiego folwarku stali się Ślubicz-Załęscy, którzy weszli w posiadanie tego majątku po I wojnie światowej. W czasie okupacji Niemcy urządzili tu swoje gospodarstwo administrowane przez Polaka. Po II-jej wojnie światowej dwór z przyległościami upaństwowiono i w Sobowie powstał dobrze prosperujący ośrodek maszynowy. Z biegiem czasu stał się on czołowym Państwowym Ośrodkiem Maszynowym w regionie, który nie tylko naprawiał maszyny rolnicze, ale kooperował z kilkoma

fabrykami w Polsce, dostarczając części. Po przemianach 1989 r. zakład (od 1993 r.) stał się spółką występująca pod nazwą AM Technika SA. Obecnie jest to zakład metalowy.

Piszząc o dziejach Sobowa, nie wolno zapomnieć o istnieniu w tej miejscowości radiolokacyjnej jednostki wojskowej, która przez kilkadziesiąt powojennych lat tu funkcjonowała. Po kilkuletnim remoncie obiekt byłej jednostki wojskowej zostały zaadaptowane na Dom Pomocy Społecznej.

Stróża

Sąsiadujące obok siebie wioski, Stróża i Wojciechówka, położone są w leśnej dolince Strugi, ciekę wodnego płynącego od Śródborza w kierunku Ożarowa. Lokalna tradycja nazwę wywodzi właśnie od tej Strugi (obecna pisownia jednak tego nie potwierdza). Chodź wioski te mają młody rodowód, zaledwie XIX-wieczny, to jednak neolityczne ślady działalności w tej okolicy człowieka przenoszą początek osadnictwa na 5 tysięcy lat temu. Wtedy to w Wojciechówce z pokładów jurajskiego wapienia wydobywano krzemień. Po epoce kamiennej nastąpiła długa przerwa i dopiero z XIX-wiecznych dokumentów dowiadujemy się o Wojciechówce i Stróży jako folwarkach, które po parcelacji stały się stopniowo samodzielnymi wioskami. Stróża miała też swoje lokalne fragmenty: Łachmanów, Sachalin Skalecznicę. Sachalin był też częścią Wojciechówki, która miała pola: Koło Lasu, Pod Lasem Strózkim i Za Górami.

"Słownik Królestwa Polskiego i Królów Słowiańskich" podaje, że Stróża to folwark w powiecie opatowskim, gminie Julianów, parafii Gliniany. Z wykazu miejscowości guberni radomskiej (w języku rosyjskim) z 1895 r. wynika, że folwark Stróża, należący do Mieczysława Piotrowskiego, zamieszkiwały już 82 osoby (35 mężczyzn i 47 kobiet). W kilka lat później nastąpiła parcelacja folwarku i właściciel sprzedał większe i mniejsze kawałki gruntu chętnym do osiedlenia się chłopom z innych wiosek. W ten sposób powstały dwie wioski, Wojciechówka i Stróża. Jednak słaba gleba nie pozwalała mieszkańcom na szybkie wzbogacenie się. Na szczęście przyrodniczo-lecznicze walory, szczególnie doceniane przez Żydów, z okolicznych lasów czyniły w międzywojniu ze Stróży podożarowskiej uzdrowisko. Po wojnie tradycje letniskowe zanikły i mieszkańcy szukali dochodów poza rolnictwem. Dziś, dzięki bliskiej odległości z Ożarowem, Stróża stała się atrakcyjną częścią gminy, centrum jednorodzinnego budownictwa i jedną z nielicznych w gminie Ożarów wsi zwiększającą w ostatnich latach liczbę mieszkańców.

Suchodółka

O wsi Suchodółka w słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego z 1889 r. napisano, że: "Suchodółka to folwark w powiecie opatowskim, gmina i parafia Czyżów Szlachecki, odległa od Opatowa 27 wiorst. Ma tylko jeden dom mieszkalny, który zamieszkuje 8 osób. Wieś zajmuje 237 mórg ziemi dworskiej". W 1827 r. było natomiast 6 domów mieszkalnych z 28 mieszkańcami, a wieś przypisana była do parafii Przybysławice. Geneza nazwy wsi wg autora tego słownika, to: "Suchodół - nazwa dawana suchym obszarom w nizinach nadrzecznych. Nazwę tę dawano też suchym rowom, może jarom naturalnym, broniącym dostępu do grodów...". Wobec powyższego Suchodółka - to wieś, która miała kłopoty z wodą. Jednak te skończyły się po wybudowaniu wodociągu. Pamiątką są zachowane przy głównej drodze oryginalne studnie. Ten wodny motyw występuje również w lokalnym folklorze słownym.

Szymanówka i Kruków

Szymanówka to młoda wieś powstała w XIX w., ale dzięki połączeniu z sąsiednim Krukowem, który wyłonił się z istniejącej Woli Krukowskiej już w II połowie XVI w., przedłużył swoje dzieje o kilka stuleci. Wówczas Wola należała do parafii w Janikowie. Powstały z niej Kruków, przypisany został do Lasocina i tak jest do dzisiaj. Powstanie tych wiosek wiąże się ze zmianami własności ziemskiej w stosunkach gospodarczych po uwłaszczeniu w II połowie XIX w., kiedy to właściciele dużych połaci ziemi uprawnej zaczęli parcelować i sprzedawać majątki żydowskim przedsiębiorcom i chłopom. Wtedy to gęsto zalesiona północna Ożarowszczyzna zaczynała być poddawana intensywnej kolonizacji. Powstawały nowe osady pracowników leśnych, którzy przerabiali karczowane drzewa. Dorodne ich okazy Żydzi transportowali do Maruszowa i stamtąd oryle i flisacy spławiali surowiec Wisłą dla odbiorców na północy kraju. Z pozostałego drewna wypalano węgiel drzewny, dawniej główne paliwo energetyczne wykorzystywane w kuźnicach, wapiennikach etc. W czasie tego procesu powstawały inne przydatne produkty uboczne, tj. smoła, terpentyna, dziegieć, smar. Z karczowiska powstawały nowiny - grunty nadające się do uprawy, które Żydzi sprzedawali chłopom z przeludnionych wsi. W ten sposób stopniowo zwiększała się liczba gospodarstw w Krukowie, Szymanówce i sąsiednich miejscowościach.

Lokalna tradycja utrzymuje, że nazwa Szymanówka powstała od imienia pierwszego tu osadnika, Szymona Religi, a raczej od jego towarzyszkę życia, która prowadziła przydrożną karcznię. Natomiast nazwa Kruków prawdopodobnie wywodzi się od kolonii ptaków, które opanowały okoliczne drzewa. Z biegiem czasu w obu tych miejscowościach zaczęło dominować typowe rolnictwo. Największym kłopotem mieszkańców Szymanówki i Krukowa było pozyskiwanie pitnej wody. Kilka znajdujących się studni nie zaspokajało potrzeb mieszkańców. Niedostatek wody zapobiegł wysiedleniu w czasie wojny mieszkańców Szymanówki, ponieważ Hitlerowcy nie trafili na wystarczające ujęcia wody. Zdołali jednak w leśnym Rokitowym Dole wystrzelać prawie 60 Polaków. W II połowie 1944 r. mieszkańcy przeżyli piekło działań frontowych. Po wojnie odbudowali zniszczoną wieś.

Śmiłów

Nazwę swoją wieś wywodzi od Śmiła. Pierwszy raz w zapiskach Śmiłów pojawił się w XVI w. Przez kilka wieków zawsze związany był z dobrami Czyżowskich, właścicieli niedalekiego Czyżowa Szlacheckiego. W 1762 r. dobra śmiłowskie i garbowski skutkiem rodzinnych podziałów otrzymał Andrzej hrabia Lanckoroński z podsandomierskich Rożek. Natomiast w 1792 r. wieś jest już w rękach Józefa Wiercińskiego, którego córka dostawszy w wianie dwór wyszła za mąż za Cypriana Baczyńskiego i Śmiłów na prawie 140 lat stał się siedzibą tego znanego w Sandomierskim rodu. Kiedy w 1934 r. zmarł bezpotomnie Czesław Baczyński, wdowa po nim sprzedała ziemię wraz z zabudowaniami Janaszom, znanym nie tylko w Polsce twórcą nowych odmian buraków

cukrowych. Potrzebowali oni dla swych badań i produkcji nasion sporej potaci urodzajnej ziemi, typowej dla uprawy buraków. Tak się zaczęła produkcja buraka w dziejach wsi, która trwa do dzisiaj.

Śródborze

W epoce kamienia, a więc przeszło 4 tysiące lat temu, na terenie dzisiejszej Korycizny funkcjonowała kopalnia. Płytko zalegające złoża wapieni zachęcały do wypalania wapna. Jednak wieś jest stosunkowo młoda. Podobnie jak wchłonięta nie tak dawno sąsiednia Korycizna. Pod koniec XIX w. w powiecie opatowskim były 2 osady leśne o nazwie Śródborze. Pierwsza osada - Śródborze Wojciechowickie - miała zaledwie 1 dom z pięcioma mieszkańcami. Druga Śródborze Mikułowickie - również składała się tylko z 1 domu. Korycizna Kaliszańska także nie tworzyła dużej wsi. Był to tylko 1 dom zamieszkały przez 4 osoby. Jednak w 1895 r. miała już 9 domów drewnianych, w których żyło 35 mieszkańców.

W gospodarce Śródborza i Korycizny zawsze dominowało leśnictwo. Mieszkańcy żyli z darów lasu. Jednak z biegiem lat, jak wzrastała liczba mieszkańców, zwiększał się również areal upraw rolnych. W międzywojniu 2 osady leśne były już typowymi wioskami. Miały szkołę, wapiennik, który prowadził tu na stałe Żyd Mosze. Na miejscu zabudowań rodziny właściciela wapiennika po wojnie wybudowano szkołę z drewna, które niemieckie wojsko użyło do budowy bunkrów w czasie frontu 1944/45 r.

Tominy

Początki wsi Tominy osadzone są w średniowieczu. W 1508 r. w dokumentach występuje nazwa "Thomyn". Należały do parafii w Przybysławicach. Przez Tominy prowadziły staropolskie szlaki handlowe od Annopola, Zawichostu i Lasocina.

Tominy od wieków były wsią produkcyjną - część urodzajnych gruntów dawała niezłe plony. W okresie międzywojennym wioska znana była z aktywności w ruchu ludowym, partyjnym i młodzieżowym. W czasie okupacji mieszkańcy uczestniczyli w ruchu oporu. Było prowadzone tajne nauczanie w zakresie gimnazjum. W czasie frontu 1944 r. wioskę okupowały wojska niemieckie.

Wlonice

Wlonice określane dawniej były jako Włońskie - w odróżnieniu od Wlonic w sąsiedniej gminie Wojciechowice. W administracyjnym nazewnictwie do nazwy tej wsi dodaje się literę A, zaś do Wlonic ożarowskich literę B. Wlonice A są bowiem "matką" Wlonic B.

Pod koniec XIX w. ziemiańska rodzina Świeżyńskich dokonała parcelacji sporego kawałka lasu w północnej części dzisiejszej Ożarowszczyzny. Nabywcami działek leśnych, które trzeba było wykarczować, stali się uwolnieni od pańszczyzny chłopci. Po kilkunastu latach mozolnej pracy las zamienił się w pola, niestety bardzo kiepskiej pod względem rolniczym gleby. Warstwa uprawowa jest tu niewielkiej grubości, na piaszczystym podglebiu. Mieszkańcy tych nowych Wlonic zajmowali się nie tylko rolnictwem, ale również rzemiosłem.

Wólka Chrapanowska

Jest to stara osada, o której pierwsza wzmianka pojawia się w XVI w. Właściciel sąsiedniego Chrapanowa zachęcił kilku przybyszów do zasiedlenia tego miejsca zwolnieniami z podatków. W 1578 r. mieszkało tu 7 wolnych osadników, w 1827 r. żyło w Wólce 54 mieszkańców. W XX w. ta średniej wielkości wioska miała około 100 mieszkańców, zajmujących się przede wszystkim rolnictwem.

Wyszmontów

Z badań archeologicznych wynika, że obecność człowieka w Wyszmontowie i jego najbliższych okolicach rozpoczęła się w czasach starożytnych. Odkryto tu ślady cmentarzyska, które archeolodzy zaliczyli do typu łużycko - pomorsko - kloszowego, czyli przeszło 2 tysiące lat temu osiedlili się w tym miejscu ludzie. Pierwsze zapiski o Wyszmontowie pojawiają się znacznie później. Ze skąpych informacji z okresu średniowiecznego dowiadujemy się, że w 1441 r. sędzią był bliżej nam nieokreślony Piotr z Wyszmontowa. Najpierw powstał Wyszmontów, a dopiero później Ożarów. To na gruntach tej pierwszej miejscowości powstał Ożarów. Właśnie z Wyszmontowa pochodzili tutejsi dziedzice - Mikołaj i Katarzyna Ożarowscy, których odnotowano w 1536 r. jako właścicieli wsi. Zapewne Wyszmontów był jeszcze długo siedzibą właścicieli Ożarowa. Stał tu dwór i stąd Ożarowscy kierowali gospodarką w swoich dobrach.

Po Ożarowskich Wyszmontów przeszedł w ręce innych rodzin szlacheckich. W I połowie XVIII w. w Sandomierskiem pojawiają się Karscy, którzy z biegiem lat staną się niezwykle prężną rodziną w tym regionie. W okresie dwóch stuleci (tj. XVIII i XIX w.) przez dwór wyszmontowski "przewinęło się" kilka pokoleń Karskich. W 1918 r. majątek ziemski Wyszmontów, należący do Kazimierza Załęskiego, obejmował 900 mórg.

Koniec dworu i kres bytności w tym miejscu ziemian nastąpił po II-iej wojnie światowej, kiedy to majątek został odebrany prawowitym właścicielom. Z dawnego kompleksu dworsko-parkowego został tylko zespół starych drzew.

Zawada

Współczesna Zawada tworzy trójkąt topograficzny złożony z dawnych, samodzielnych miejscowości - Zawady, Podlesia i Bałtówki. Najstarszą jest Zawada, przez którą prowadzi wczesnośredniowieczny szlak, wychodzący z rozwidlenia dróg w Trójcy pod Zawichostem i wiodący przez Czyżów, Janików, Zawadę i Drygulec. Pod koniec XIX w. wykaz miejscowości guberni radomskiej odnotowuje należącą do parafii w Bidzinach Zawadę Wyszmontowską, która miała 45 domów drewnianych i 5 kamiennych, zamieszkałych przez 90 osób. Istniała też druga Zawada z dodatkiem "Wlonicka", był to właściwie folwark złożony z 2 domów (czworaków) zamieszkałych przez 20 osób.

Sąsiadująca z Zawadą Bałtówka to również niewielki folwark, który nabył inny ożarowski Żyd, Lajzer Zycholtz. Wybudował on tu przydrożną karczmę już przy nowej drodze. Żydzi założyli w tej okolicy cegielnię i wapiennik. Trzecia miejscowość to właściwie folwark w Podlesiu, który pod koniec ubiegłego wieku miał 360

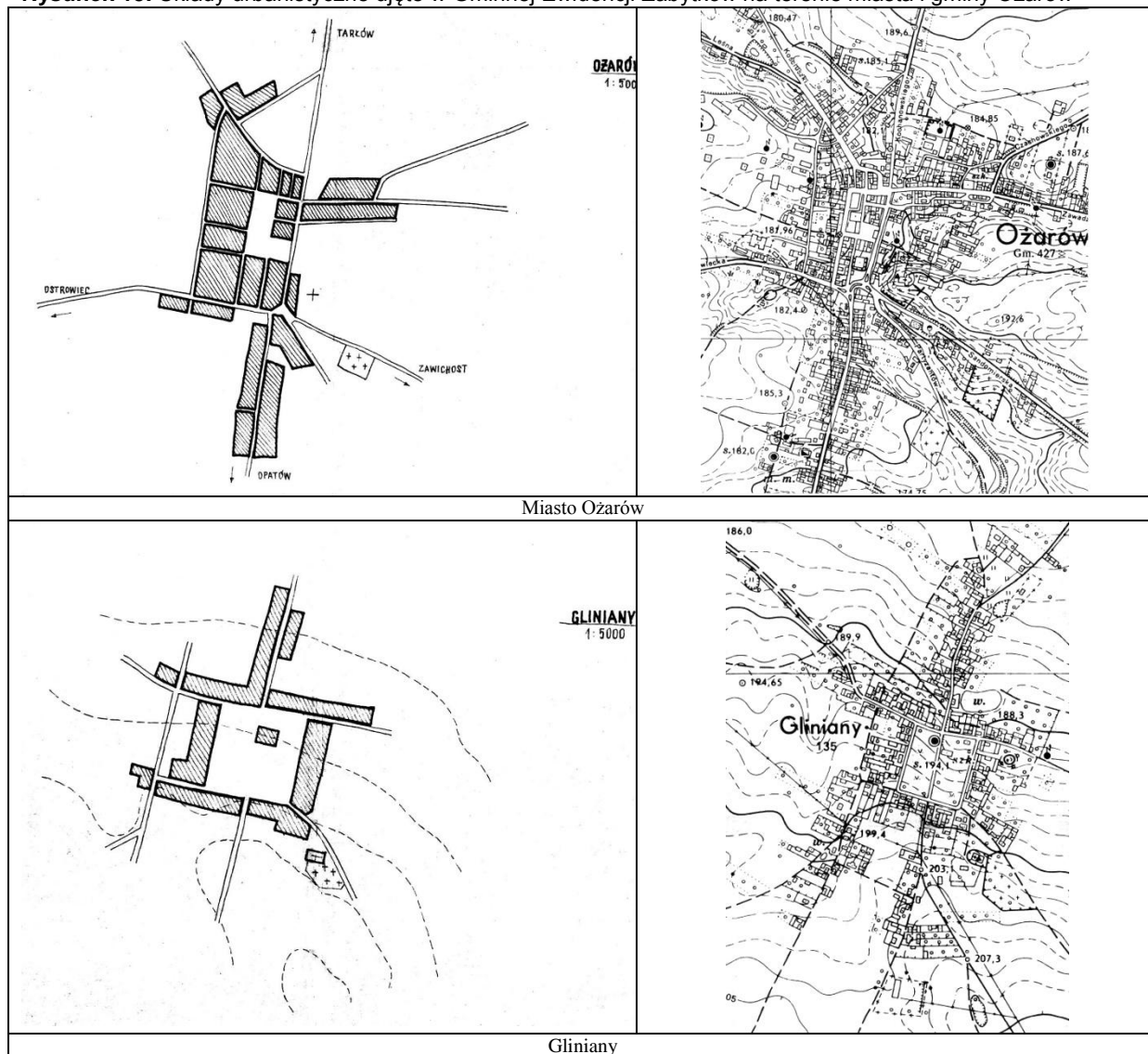
morgów. Po wojnie majątek rozparcelowano, a później powstała tu rolnicza spółdzielnia produkcyjna, która ogłosiła upadłość po 1989 r. Z dawnych zabudowań dworskich pozostały, dziś już zabytkowe, budynki gospodarcze.

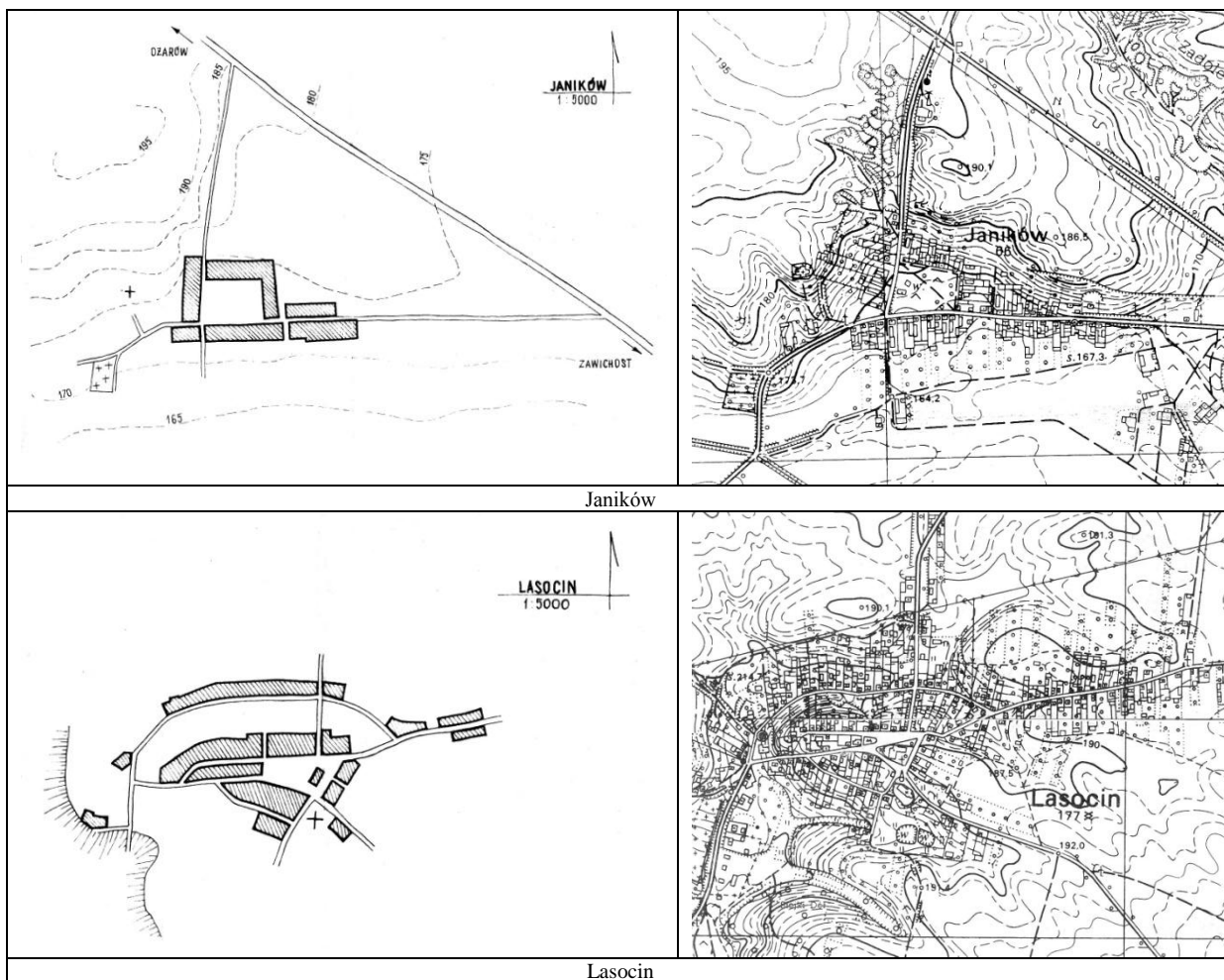
6.1.3. Osadnictwo, układy urbanistyczne

Obszar gminy miejsko – wiejskiej Ożarów posiada bogatą historię. Jej obszar podlegał na przestrzeni wieków oddziaływaniu wielu procesów historycznych, które pozostawiły czytelne ślady do dziś. Zasiedlanie terenu miasta i gminy Ożarów sięga ok. V wieku p.n.e, kiedy zamieszkiwały tu plemiona trudniące się wydobywaniem krzemienia z tzw. „Krzemienego Dołu”. Istnieć miała wtedy wytwórnia siekierok i grotów z krzemienia szarego zwanego „krzemieniem ożarówskim”. Potwierdzają to badania archeologiczne. Najlepiej zachowane i udokumentowane neolityczne ośrodki produkcji górniczej, objęte ochroną archeologiczną, znajdują się w rejonie miejscowości Gliniany, Duranów (na terenie gminy Tarłów) i miasta Ożarów.

W Gminnej Ewidencji Zabytków ujęte są układy urbanistyczne: miasta Ożarów oraz miejscowości: Gliniany, Janików i Lasocin. Charakterystyczne dla nich jest występowanie centralnego placu (wszystkie wsie) lub rynku (miasto Ożarów), wokół którego skupia się zabytkowa zabudowa pierzejowa wraz z koncentrycznym układem komunikacyjnym.

Rysunek 15. Układy urbanistyczne ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie miasta i gminy Ożarów

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków

6.1.4. Architektura

Architektura sakralna

Na terenie gminy Ożarów znajduje się cennych 6 zespołów kościelnych:

- **Zespół kościelny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika z XIX/XX w Ożarowie** (kościół, dzwonnica, kaplica Karskich, ogrodzenie z bramą) - położony jest na wzgórzu, z widokiem na centrum miasta. W północno-zachodniej części ogrodzenia usytuowana jest drewniana dzwonnica, a w południowo-zachodniej murowana kaplica grobowa Karskich. Plebania usytuowana jest na wschód od kościoła. Na południowym zboczu wzgórza rozciąga się dawny cmentarz. Kościół jest murowany, jednonawowy i na rzucie prostokąta. Został wybudowany na miejscu wcześniejszych kościołów, z których pierwszy pochodzi z 1506 r. Przez kilkadziesiąt lat kościół ten był użytkowany przez kalwinów, a od 1639 r. należy do parafii rzymsko-katolickiej. Na skutek złego stanu technicznego całego budynku, kościół został zamknięty i poddany renowacji w 1989 r. Zabezpieczono sklepienie nowym zbrojeniem, ściągnięto ściany grubymi prętami, dokonano kapitalnego remontu ścian na zewnątrz, wymieniono instalacje elektryczne, położono nowe tynki. Prezbiterium wyłożono marmurem i zrobiono nową zakrystię. Najcenniejszymi zabytkami w ożarowskim kościele są ufundowane przez Ożarowskich ołtarze, obrazy i figury, które zostały przeniesione z wcześniej stojącego tu drewnianego kościoła. W bocznym prawym ołtarzu znajduje się obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, który jest uznany za cudowny. Obok kościoła stoi zabytkowa barokowa dzwonnica pochodząca z XVIII w. Ma ona konstrukcję słupową opartą na rzucie kwadratu, przykryta jest łamanym dachem namiotowym krytym gontem.
- **Zespół kościoła paraf. p.w. Św. Wojciecha z XVI/XX w. w Glinianach** (kościół, dzwonnica, ogrodzenie i brama cmentarza przykościelnego, kaplica cmentarna, plebania). Kościół wybudowany został w 1573 r., początkowo w stylu renesansowym, później w XVII i XVIII wieku przebudowany z sygnaturką w stylu barokowym, pokryty gontem. Położony jest na południe od kwadratowego rynku wsi, przy cmentarzu. Otoczony jest XIX-wiecznym murem z szarego piaskowca. Kościół zbudowany jest z bali modrzewiowych o konstrukcji wieńcowej. Jest jednonawowy, o prawie kwadratowej nawie i wyższym prezbiterium, założony na planie prostokąta z trójbocznym zamknięciem od wschodu. Dach kościoła jest dwuspadowy.
- **Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Anny z XIX w. w Janikowie** (kościół, dzwonnica, ogrodzenie cmentarza przykościelnego i brama, plebania). Pierwotny drewniany kościół pochodził z końca XVII w., zniszczony przez pożar w 1767 r. Obecny murowany kościół, wzniesiony z fundacji parafian, poświęcono w 1879 r. Kościół posiada cechy stylu zwanego eklektycznym. Położony jest w zachodniej części miejscowości, na wzniesieniu. Cmentarz przykościelny jest owalny, otoczony murowanym grodzieniem. W części północnej cmentarza usytuowana jest drewniana dzwonnica. Poza kościołem, na południe od niego ustawiona jest murowana plebania. Kościół jest murowany, jednonawowy na rzucie prostokąta. Od wschodu zamknięty półkolistą apsydą. Dach kościoła jest dwuspadowy, kryty blachą z miedzi. Drewniana dzwonnica, wybudowa w stylu barokowym, pochodzi z XVIII w.

- **Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Michała Archanioła z pocz. XX w. w Lasocinie** (kościół, plebania). Kościół wznoszono z przerwami od lat 30-tych XX wieku. Ostatecznie konsekracji nowej świątyni dokonano w 1958 r. W pobliżu kościoła stoi murowana dzwonnica oraz kamienne pomniki. Blisko kościoła położona jest także murowana plebania. Kościół jest murowany, 3 nawowy i wybudowany na rzucie prostokąta w stylu romańskim. We wnętrzu kościoła znajdują się zabytkowe barokowe i rokokowe elementy wyposażenia, przeniesione ze starszej świątyni.
- **Zespół kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego z XIX w. w Przybysławicach** (kościół, dzwonnica). Kościół w stylu klasycystycznym, usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu. Ogródzony jest murem. W południowo-wschodnim rogu ogrodzenia, tuż przed fasadą, stoi murowana dzwonnica. Kościół jest murowany, założony na planie prostokąta z jedną główną nawą. Dach jest dwuspadowy.
- **Zespół kościoła paraf. p.w. NMP i Św. Małgorzaty z XVIII/XIX w. w Sobótce** (kościół, ogrodzenie cmentarza przykościelnego z bramą). Kościół wybudowany w stylu barokowo-klasycystycznym. Położony we wschodniej części miejscowości, na niewielkim wzniesieniu. Otoczony jest murem. Na północ od kościoła, tuż przy murze ogrodzeniowym, znajduje się murowana dzwonnica. Kościół jest murowany, jednonawowy i na rzucie prostokąta. Od wschodu przylega do nawy zamknięte półkole prezbiterium. Dach jest dwuspadowy, kryty blachą ocynkowaną.

Wszystkie ww. zespoły ujęte są w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Zespoły dworskie

Spśród 7 zespołów dworskich zachowanych na terenie gminy (Jankowice, Pisary, Prusy, Sobów, Śmitów, Wyszmontów, Zawada-Polesie), jedynie dwór i park w Śmitowie (z II poł. XVIII w.) jest obiektem odrestaurowanym i zrewaloryzowanym. W skład zespołu dworskiego wchodzi dwór, oficyna, spichlerz i park. Dwór w stylu barokowym od 1945 r. popadał w ruinę, jednak od 1986 r., dzięki prywatnym właścicielom przywrócono mu razem z parkiem wygląd z czasów świetności. Obiekt jest udostępniany dla zwiedzających.

W dobrym stanie znajduje się także dwór i park w Pisarach z I połowy XIX w. Oprócz dworu i parku w skład zespołu dworskiego wchodzi lodownia i obora – oba budynki są bardzo zaniedbane.

Pozostałe obiekty (z XIX w.) są w złym stanie. Zespoły dworskie w Jankowicach, Prusach i Sobowie praktycznie nie istnieją.

Cmentarze

Na terenie gminy Ożarów zachowały się zabytkowe cmentarze:

- przykościelne (cmentarz parafialny: z I połowy XIX w. w Glinianach, cmentarz czynny od XVI do XIX w. w Ożarowie, z I połowy XIX w. w Przybysławicach)

- lokalizowane na obrzeżach miejscowości (cmentarz parafialny: z I połowy XX w. w Janikowie, z I połowy XIX w. w Lasocinie, z II połowy XIX w. w Ożarowie, z I połowy XIX w. w Sobótce).

Ochroną objęty jest także cmentarz żydowski w Ożarowie. Cmentarz jest jednym z nielicznych śladów po czasach, kiedy miasto zamieszkiwała ludność żydowska³¹. Najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z połowy XVII w. Do 1942 r. cmentarz był czynny. W chwili obecnej cmentarz wymaga licznych remontów i zabiegów pielęgnacyjnych.

6.1.5. Obiekty ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków

Wykaz obiektów nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze miasta i gminy Ożarów, zamieszczono w zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 27. Wykaz obiektów nieruchomości ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze miasta i gminy Ożarów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	ULICA	NR	LOKALIZACJA	NR REJESTRU	UWAGI
1	Gliniany	układ urbanistyczny			cała miejscowość		
2	Janików	układ urbanistyczny			cała miejscowość		
3	Lasocin	układ urbanistyczny			cała miejscowość		
4	Ożarów	układ urbanistyczny			centrum miejscowości		
5	Biedrzychów	figura przydrożna - krzyż			na zachód od zabudowań wsi, przy gruntowej drodze prowadzącej do Lasocina, na skraju lasu		
6	Biedrzychów	figura przydrożna - krzyż			przy drodze gruntowej w kierunku Lasocina, na zachód od zabudowań wsi		
7	Biedrzychów	figura przydrożna - krzyż			na wschodnim skraju wsi, przy drodze gruntowej do Lasocina, nad skarpą obniżenia ku dolinie Wisły		
8	Biedrzychów	figura przydrożna - krzyż			w południowej części wsi, u zbiegu gruntowej drogi z Lasocina z drogą Maruszów-Nowe		

³¹ Żydzi przez kilka wieków stanowili 2/3 ogólnej liczby mieszkańców miasta. Podczas II Wojny Światowej ludność żydowska została wymordowana lub wywieziona do obozów zagłady.

9	Biedrzychów	figura przydrożna - krzyż			w środkowej części wsi, u zbiegu drogi gruntowej z Lasocina z drogą Maruszów-Dębno-Nowe		
10	Biedrzychów	figura przydrożna - krzyż			przy skrzyżowaniu drogi polnej z północnej części wsi w kierunku Lasocina z tzw. Drogą Borową		
11	Binkowice	figura przydrożna - krzyż			w północnej części wsi, pośród łąk, po wschodniej stronie drogi w kierunku Śmiłowa		
12	Czachów	figura przydrożna - krzyż			w środkowej części wsi, przy drodze prowadzącej do Ożarowa		
13	Dębno	figura przydrożna - krzyż			ustawiony na skraju zalesionej skarpy, opadającej w kierunku Wisły i drogi w stronę Lasocina		
14	Dębno	figura przydrożna - krzyż			w środkowej części wsi, u zbiegu drogi gruntowej z północy przez tzw. Torków Dół z drogą Maruszów-Nowe		
15	Dębno	figura przydrożna - krzyż			w południowej części wsi, przy drodze Maruszów-Nowe		
16	Gliniany	figura przydrożna - krzyż			w północno-zachodniej części Glinian, przy drodze w kierunku Skąlecznicy i Wiktoryna		
17	Gliniany	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			w północnej części Glinian, po wschodniej stronie wybiegającej z rynku ulicy w stronę Potoka		
18	Gliniany	figura przydrożna - Matka Boska Niepokalanie Poczęta			na placu po północnej stronie kościoła parafialnego		
19	Gliniany	figura przydrożna - krzyż			w południowej części Glinian, przy rozwidleniu dróg w stronę Ożarowa i Śródborza		
20	Gliniany	figura przydrożna - św. Florian			przy drodze z Ożarowa do Potoku, przecinającej plac rynkowy, obok dawnego budynku straży pożarnej		
21	Gliniany	figura przydrożna - krzyż			pośród pól na południowo-wschód od Glinian, przy drodze do Ożarowa		
22	Grochocice	figura przydrożna - krzyż			w południowej części wsi, przy skrzyżowaniu lokalnych dróg Łopata-Bidziny oraz Stodoły-Sobótka		
23	Grochocice	figura przydrożna - Matka Boska z wiankiem i welonem			w środkowej części wsi, po wschodniej stronie drogi z Łopaty do Bidzin		
24	Przybysławice	figura przydrożna - krzyż			na południe od wsi w stronę Jakubowic, po zachodniej stronie drogi z Sandomierza do Ożarowa		
25	Jakubowice	figura przydrożna - krzyż			w centrum wsi, u zbiegu ulicy prowadzącej do dawnej stacji kolejowej z drogą Sandomierz-Ożarów		
26	Jakubowice	figura przydrożna - Matka Boska Niepokalanie Poczęta			w północnej części wsi, po zachodniej stronie drogi Sandomierz-Ożarów		
27	Jankowice	figura przydrożna - krzyż			w południowo-wschodniej części wsi, przy polnej drodze z części zw. Na Folwarku do Śmiłowa		
28	Jakubowice	figura przydrożna - krzyż			na południe od wsi, przy skrzyżowaniu drogi lokalnej Grochocice-Pisary z drogą Sandomierz-Ożarów		
29	Janików Podlesie	kapliczka przydrożna z rzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem			w północnej części wsi, na zachodnim skraju kompleksu leśnego, przy skrzyżowaniu dróg gruntowych		

30	Janików	kapliczka przydrożna z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego			we wschodniej części Janikowa, u zbiegu drogi do kościoła z drogą do Przybysławic		
31	Janików	figura przydrożna - krzyż			na północ od Janikowa, przy skrzyżowaniu drogi z Janikowa z drogą Ożarów-Zawichost		
32	Janików - Błonie	figura przydrożna - św. Barbara			na wschodnim skraju Janikowa, obok drogi w stronę Suchodółki i Zawichostu		
33	Janików	figura przydrożna - krzyż			na wschód od Janikowa, przy drodze w stronę Suchodółki i Zawichostu		
34	Janików	figura przydrożna - Matka Boska Niepokalanie Poczęta			na zachód od zabudowy Janikowa, przy wejściu na cmentarz parafialny		
35	Janików	figura przydrożna - Chrystus upadający pod krzyżem			na wschodnim skraju zabudowy Janikowa, przy drodze w stronę Suchodółki i Zawichostu		
36	Jankowice	figura przydrożna - św. Onufry (?)			na północny-wschód od wsi, przy drodze do Janikowa		bardzo zły stan
37	Jankowice	figura przydrożna - Matka Boska			w środku zabudowy wiejskiej, na zachodnim skraju parku, przy drodze do przysiółka Podgaje		bardzo zły stan
38	Jankowice	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			na południowo-zachodnim skraju wsi, na szarpie obok drogi do Przybysławic		
39	Janopol Piotrów	figura przydrożna - krzyż			obok przysiółka zw. Piotrów, przy drodze z Nowego Janopola do Lasocina		
40	Janowice	figura przydrożna - krzyż			na północno-zachodnim skraju wsi, przy drodze w stronę Bidzin		
41	Janowice	figura przydrożna - św. zakonnik (Antoni Padewski ?)			na północ od wsi, w przysiółku Pod Bidzinami, przy skrzyżowaniu dróg polnych z drogą na Bidziny		
42	Janowice	figura przydrożna - krzyż			we wschodniej części wsi, przy drodze do Jakubowic		
43	Janowice Kolonia	figura przydrożna - Matka Boska Niepokalanie Poczęta			na południe od wsi, u zbiegu drogi z Janowic z drogą Grochocice-Sobótka		
44	Janów	figura przydrożna - krzyż			w centrum wsi, u zbiegu lokalnej drogi z przysiółka Podjanowie z drogą Nowe-Lasocin		
45	Julianów - Zielonka Jasicka	figura przydrożna - krzyż			na wschodnim skraju wsi, przy skrzyżowaniu drogi ze wsi z drogą z Mikułowic do Wojciechówki		
46	Lasocin	figura przydrożna - krzyż			na północnym skraju Lasocina, u zbiegu drogi z tzw. Lasockiego Lasu z drogą do Janowa i Nowego		
47	Lasocin	figura przydrożna - krzyż			na zachód od zabudowy, na skarpie przy gruntowej drodze prowadzącej przez pola do Wlonic		
48	Lasocin	figura przydrożna - Matka Boska Niepokalanie Poczęta			obok kościoła parafialnego, przy wylocie dróg do Biedzychowa i Nowego		
49	Lasocin	figura przydrożna - krzyż			na południowo- wschód od Lasocina, po północnej stronie drogi do Dębna		
50	Lasocin	kapliczka przydrożna z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego			na południowo-wschodnim skraju zabudowy, przy tzw. Drodze Kościelnej w kierunku Dębna		
51	Lasocin	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			na terenie przykościelnym, przy tzw. Drodze Kościelnej prowadzącej do Dębna		

52	Lasocin	figura przydrożna - krzyż			na terenie kościelnym, obok dzwonnicy, u wylotu tzw. Drogi Kościelnej do Dębna		
53	Lasocin	figura przydrożna - krzyż			obok cmentarza, przy drodze do Szymanówki, u stóp zalesionych wyniesień zw. Kozie Górki		
54	Lasocin	figura przydrożna - krzyż			na wschodnim skraju zabudowy Lasocina, po północnej stronie drogi polnej do Biedrzychowa		
55	Maruszów	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			w północnej części wsi, nad starorzeczem Wisły, zw. Dziś Czarne Jezioro, przy drodze Opatów-Kraśnik		
56	Nowe	figura przydrożna - krzyż			w środkowej części wsi, u zbiegu drogi ku połom na północ od Nowego z drogą do Janowa i Lasocina		
57	Ożarów	figura przydrożna - krzyż			na północ od Ożarowa, po zachodniej stronie drogi Sandomierz-Warszawa w kierunku Tarłowa		
58	Ożarów	figura przydrożna - krzyż			na zachodnim skraju miasta, obok osiedla Wzgórze, przy drodze w stronę Ćmielowa		
59	Ożarów	kapliczka przydrożna z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego			przy ul. Mazurkiewicza w kierunku Sobowa, obok budynku dawnej szkoły		
60	Ożarów	kapliczka przydrożna			na pld. skraju zabudowy Ożarowa, przy drodze do Wyszmontowa i Opatowa		
61	Ożarów	figura przydrożna - krzyż			na południowy-wschód od miasta, przy drodze prowadzącej do Kraśnika i Zawichostu		
62	Ożarów	figura przydrożna - św. Józef z Dzieciątkiem			przy drodze w kierunku Kraśnika i Zawichostu, między kościołem a cmentarzem parafialnym		
63	Ożarów	figura przydrożna - krzyż (na pamiątkę uwłaszczenia)			na skraju miasta, przy drodze do Kraśnika i Zawichostu, między kościołem a cmentarzem parafialnym		
64	Ożarów	figura przydrożna - Matka Boska Różańcowa			obok kościoła parafialnego, naprzeciw wejścia głównego do kościoła od strony zachodniej		
65	Ożarów	kapliczka przydrożna z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego			w północno-zachodniej części miasta, przy rozwidleniu dróg do Glinian i Stróży		
66	Ożarów	kapliczka przydrożna			we wschodniej części miasta, przy drodze prowadzącej do dawnego folwarku w Sobowie		
67	Pisary	figura przydrożna - krzyż			na zachód od centrum wsi, przy drodze w kierunku Jakubowic		
68	Pisary	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			w centrum wsi, przy skrzyżowaniu dróg Sobótka-Prusy oraz Jakubowice-Wyspa, obok cieką wodnego		
69	Pisary	figura przydrożna - św. Florian			u zbiegu drogi z centrum wsi do Prus oraz drogi dojazdowej do zespołu dworskiego w Pisarach		
70	Prusy	figura przydrożna - św. Antoni Padewski			w centrum wsi, przy drodze w kierunku Przybysławic		
71	Prusy	figura przydrożna - krzyż			w części wsi zw. Księżyzna, przy drodze z centrum wsi w stronę Przybysławic		
72	Przybysławice	kapliczka przydrożna z rzeźbą Chrystusa Frasobliwego			na północ od zabudowań wsi, przy rozwidleniu dróg do Ożarowa i Janikowa		

73	Przybysławice	figura przydrożna - krzyż (wg tradycji tzw. Czarny Krzyż choleryczny)			na północ od zabudowań wsi, na granicy z Jankowicami, przy drodze do Janikowa		
74	Przybysławice	figura przydrożna - Matka Boska Różańcowa			w środkowej części wsi, po wschodniej stronie głównej drogi z Sandomierza do Ożarowa		
75	Przybysławice	figura przydrożna - krzyż			w południowo-wschodniej części wsi, przy drodze do Prus		
76	Przybysławice	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			na południowy-wschód od wsi, przy drodze do Prus, na granicy sołectwa		
77	Przybysławice	figura przydrożna - krzyż			na południowy-wschód od zabudowy Przybysławic, przy skrzyżowaniu drogi do Prus z drogą do Binkowic		
78	Przybysławice	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			w pobliżu kościoła parafialnego, na pochyłości opadającej w kierunku drogi Sandomierz-Ożarów		
79	Przybysławice	kapliczka przydrożna z figurą Piety			w południowej części wsi, po zachodniej stronie drogi Sandomierz-Ożarów		bardzo zły stan
80	Sobótka	figura przydrożna - krzyż			w północno-zachodniej części wsi, naprzeciw skrzyżowania drogi na Pisary z drogą Sandomierz-Ożarów		
81	Sobótka	kapliczka przydrożna z figurą Piety			w północnej części wsi, po południowej stronie drogi do Pisar		
82	Sobótka	figura przydrożna - krzyż			w północnej części wsi, po południowej stronie drogi do Pisar		
83	Sobótka	figura przydrożna - krzyż			w środkowej części wsi, po południowej stronie drogi Sandomierz-Opatów		
84	Sobótka	figura przydrożna - figura Matki Boskiej Różańcowej z Dzieciątkiem i fundatorem (?)			w centrum wsi, przy drodze Sandomierz-Ożarów, obok wejścia na teren kościoła parafialnego		
85	Sobótka-Zakościele	kapliczka przydrożna z rzeźbą Piety			we wschodniej części wsi, przy drodze na pola we wschodniej części sołectwa Sobótka		
86	Sobótka	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			w północno-wschodniej części wsi, na północ od drogi z Sobótki do Pisar		
87	Sobów	kapliczka przydrożna z nierozpoznanym świętym (?)			na zachód od d. folwarku Sobów, przy drodze prowadzącej z Ożarowa do Sobowa		
88	Szymanówka	figura przydrożna - krzyż			w centrum wsi, u zbiegu starej drogi z Ożarowa przez Sobów z drogą Sandomierz-Kraśnik		
89	Szymanówka-Kruków	figura przydrożna - krzyż			na północny-wschód od Szymanówki, w przysiółku Kruków, przy skrzyżowaniu lokalnych dróg		
90	Śmiłów	figura przydrożna - św. Jan Nepomucen			na południowy-zachód od Śmiłowa, przy drodze do Przybysławic		
91	Śmiłów	figura przydrożna - krzyż			w centrum Śmiłowa, na skarpie przy skrzyżowaniu drogi do zespołu dworskiego z drogą do Chrapanowa		
92	Tominy-Kolonie	figura przydrożna - krzyż			na zachodnim skraju zabudowy wsi, przy skrzyżowaniu dróg do Jankowic i Wyszmontowa		
93	Wlonice - Za Górą	figura przydrożna - krzyż			na wschód od wsi, na wschodnim krańcu zalesionego terenu na Włońskich Górach zw. Lasem Włońskim		

94	Wólka Chrapanowska	figura przydrożna - krzyż			na północ od wsi, na zalesionej skarpie nad drogą z Ożarów do Zawichostu		
95	Wyszmontów	figura przydrożna - krzyż			w centrum wsi, przy drodze Sandomierz-Ożarów		
96	Wyszmontów	figura przydrożna - krzyż			w południowej części wsi, przy drodze Sandomierz-Ożarów		
97	Wyszmontów	figura przydrożna - Matka Boska Niepokalanie Poczęta			w centrum wsi, przy skrzyżowaniu drogi Sandomierz-Ożarów z drogą do Tomini		
98	Zawada	figura przydrożna - krzyż			w południowe części wsi, przy granicy z Tominami, obok skrzyżowania obwodnicy z drogą na Tominy		
99	Zawada - Podlesie	kapliczka przydrożna			w przysiółku Podlesie, obok drogi Sandomierz-Kraśnik oraz dawnego zespołu dworskiego w Podlesiu		
100	Gliniany	cmentarz parafialny			w południowo-wschodniej części wsi, przylega do ogrodzenia kościoła parafialnego	A.546	
101	Janików	cmentarz parafialny			na południowo-zachodnim skraju wsi, przy drodze do Przybysławic	A.547	
102	Lasocin	cmentarz parafialny			w południowo-zachodniej części Lasocina, na rozwidleniu dróg do Szymanówki i Czachowa	A.549	
103	Ożarów	cmentarz parafialny			na południowy-wschód od miasta, przy drodze w kierunku Kraśnika i Zawichostu	A.551	
104	Ożarów	cmentarz przykościelny			na części wzgórza kościelnego, wokół dawnego kościoła parafialnego	A.550/1-3	
105	Ożarów	cmentarz żydowski			w południowo-wschodniej części miasta, przy drodze do Zawady - Kolonii	A.552	
106	Przybysławice	cmentarz parafialny			w południowo-zachodniej części wsi, obok kościoła i zabudowań parafialnych	A.555/1	
107	Sobótka	cmentarz parafialny			w południowej części wsi, przy drodze Sandomierz-Ożarów	A.557	
108	Szymanówka	mogiła ofiar II wojny św.			w lesie, w wąwozie pomiędzy dwoma wyniesieniami, na południowy-wschód od wsi	A.558	
109	Sobótka	pomnik pamięci poległych żołnierzy Batalionów Chłopskich			w centrum wsi, na skwerze przy łuku drogi Sandomierz-Ożarów		
110	Gliniany	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha - kościół			w południowo-wschodnim narożniku układu urbanistycznego	A.545	
111	Gliniany	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha - ogrodzenie i brama cmentarza przykościelnego			wokół kościoła parafialnego		
112	Gliniany	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha - kaplica cmentarna			w murze cmentarza przykościelnego, na terenie cmentarza parafialnego		
113	Gliniany	zespół cmentarza parafialnego - ogrodzenie i brama			wokół cmentarza parafialnego		
114	Gliniany	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha - plebania			przy kościele parafialnym		
115	Gliniany	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Wojciecha - dzwonnica			przy kościele parafialnym		

116	Janików	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Anny - kościół			w zachodniej części osady	A.689/1-3	
117	Janików	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Anny - dzwonnica			na terenie cmentarza przykościelnego	A.689/1-3	
118	Janików	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Anny - ogrodzenie cmentarza przykościelnego i brama			wokół cmentarza przykościelnego	A.689/1-3	
119	Janików	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Anny - plebania			na wschód od kościoła		
120	Lasocin	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Michała Archanioła - kościół			w południowym narożniku rynku		
121	Lasocin	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Michała Archanioła - plebania			na wschód od kościoła		
122	Ożarów	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława Bpa. - kościół			w południowo-wschodniej części układu urbanistycznego		
123	Ożarów	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława Bpa. - dzwonnica			w północno-zachodniej części cmentarza przykościelnego	A.550/1-3	bardzo zły stan
124	Ożarów	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława Bpa. - kaplica Karskich			w południowej części cmentarza przykościelnego	A.550/1-3	
125	Ożarów	zespół kościoła parafialnego p.w. św. Stanisława Bpa. - ogrodzenie z bramą			po stronie zachodniej terenu kościelnego		
126	Przybysławice	zespół kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego - kościół			w środkowej części wsi, na niewielkim wzniesieniu	A.554/1-2	
127	Przybysławice	zespół kościoła parafialnego p.w. Przemienienia Pańskiego - dzwonnica			po stronie wschodniej cmentarza przykościelnego	A.554/1-2	
128	Sobótka	zespół kościoła parafialnego p. w. NMP i św. Małgorzaty - kościół			w centralnej części wsi, przy głównej drodze	A.556	
129	Sobótka	zespół kościoła parafialnego p.w. NMP i św. Małgorzaty - ogrodzenie cmentarza przykościelnego z bramą			wokół cmentarza przykościelnego		
130	Gliniany	kapliczka przydrożna z figurą św. Franciszka			na północny zachód od miasteczka, przy rozwidleniu dróg		
131	Lasocin	kapliczka przydrożna			na rozstaju dróg obok cmentarza parafialnego		
132	Ożarów	kapliczka przydrożna	Kościuszki /Mickiewicza				
133	Potok Kolonia	kapliczka przydrożna			przy drodze z Glinian do Potoka		nie istnieje
134	Potok	kapliczka przydrożna			w centrum wsi, na rozstaju dróg		
135	Przybysławice	kaplica cmentarna Baczyńskich			na cmentarzu parafialnym		
136	Przybysławice	kaplica przedpogrzebowa - kostnica			na cmentarzu parafialnym		
137	Jankowice	zespół dworski - pozostałości parku i ruina spichlerza			we wsi Jankowice, około 50 m. od drogi Przybysławice-Janików	A.548	bardzo zły stan
138	Pisary	zespół dworski - park			we wsi Pisary, przy drodze z Wyspy do Jakubowic	553/1-4	

139	Pisary	założenie dworskie - dwór			w środkowej części wsi, na terenie parku i w sąsiedztwie dawnego folwarku dworskiego	553/1-4	
140	Pisary	zespół dworski - lodownia			w środkowej części wsi, na terenie parku dworskiego	553/1-4	
141	Pisary	zespół dworski - obora			w środkowej części wsi, na terenie dawnego folwarku dworskiego	553/1-4	
142	Prusy - Parcelanty	spichlerz podworski			we wschodniej części wsi, przy drodze do Czyżowa		
143	Sobów	zespół dworski - dwór			po lewej stronie drogi Ożarów-Annopol		
144	Śmitów	zespół dworski - park			przy drodze z Przybysławic do Chrapanowa	A.559/1-4	
145	Śmitów	zespół dworski - dwór			pośrodku parku dworskiego, między Przybysławicami i Janikowem	A.559/1-4	
146	Śmitów	zespół dworski - oficyna			obok zespołu dworsko - parkowego, po przeciwnej stronie drogi do folwarku	A.559/1-4	bardzo zły stan
147	Śmitów	zespół dworski - spichlerz			w północnej części założenia dworskiego, w części folwarcznej	A.559/1-4	
148	Wyszmontów	park dworski			przy krzyżówce dróg Ożarów-Sandomierz i do Zawady	A.560	
149	Zawada - Podlesie	zespół dworski - park			przy szosie do Lasocina, w sąsiedztwie wsi Bałtówka		nie istnieje
150	Zawada - Podlesie	zespół dworski - spichlerz			na ptn. -zach. Od wsi Podlesie, ok. 100 m. Od drogi do Opatowa		
151	Gliniany	studnia			na rynku		
152	Jakubowice	budynek dworca kolejowego			w zachodniej części wsi, w obrębie stacji kolejowej		
153	Janików	szkoła			na południe od kościoła, przy drodze do rynku		
154	Janików	dom mieszkalny		62			
155	Lasocin	Dom Ludowy			w południowo-zachodnim narożniku rynku		
156	Maruszów	zagroda			przy drodze do Linowa		
157	Ożarów	synagoga	Kochanowski				
158	Ożarów	dom mieszkalny	Jana Pawła II	5			
159	Ożarów	dom mieszkalny	Jana Pawła II	12			
160	Ożarów	dom mieszkalno-handlowy	Jana Pawła II				
161	Ożarów	dom mieszkalno-handlowy	Jana Pawła II / Spacerowa				bardzo zły stan
162	Ożarów	dom mieszkalny	Kolejowa	20			
163	Ożarów	dom mieszkalny	Kolejowa	32			
164	Ożarów	dom mieszkalny	Kolejowa	37			
165	Ożarów	dom mieszkalny	Kolejowa	39			
166	Ożarów	dom mieszkalny	Kolejowa	41			
167	Ożarów	dom mieszkalny	Kolejowa	43			
168	Ożarów	młyn motorowy	Kolejowa				
169	Ożarów	dom mieszkalny	Kościuszki	26			
170	Ożarów	dom mieszkalny	Kościuszki	29			
171	Ożarów	dom mieszkalny	Mazurkiewicza	4			
172	Ożarów	dom mieszkalny	Mazurkiewicza	6			
173	Ożarów	dom mieszkalny	Mazurkiewicza	11			
174	Ożarów	posterunek policji - dawny	Mazurkiewicza	13			
175	Ożarów	dom mieszkalny	Mazurkiewicza	15			

176	Ożarów	Urząd Gminy - dawny	Mazurkiewicza				
177	Ożarów	szkoła	Mazurkiewicza				
178	Ożarów	dom - dawna apteka	Sandomierska	4			bardzo zły stan
179	Ożarów	dom mieszkalno - handlowy	Spacerowa	6			
180	Ożarów	dom mieszkalny - przyrynkowy	Wysoka	21			
181	Ożarów	dom mieszkalny - przyrynkowy	Wysoka	23			
182	Ożarów	dom mieszkalny - przyrynkowy	Wysoka	25			
183	Sobótka	szkoła - dawna			w centrum wsi, przy drodze wewnętrznej, na północny wschód od kościoła		

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków

Obowiązuje każdorazowa weryfikacja obiektów oraz ich lokalizacji podczas prac nad sporządzaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

6.1.6. Archeologia

Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na obszarze miasta i gminy Ożarów, zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela 28. Wykaz stanowisk archeologicznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków położonych na terenie miasta i gminy Ożarów

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR STAN W MIEJSCOWOŚCI	FUNKCJA	CHRONOLOGIA/ KULTURA	WPIS DO REJESTRU	NR OBSZ AZP	NR STAN NA OBSZARZE AZP
1	Gliniany	1	pole górnice (kopalnia krzemienia "Wzgórze Kruk")	KMR	259/A, dec. z 15.09.1981	84-72	43
2	Wojciechówka	1	pole górnice (kopalnia krzemienia "Koryczna")	KPL, KMR	265/A, dec. z 15.07.1982	84-72	38
3	Śródborze	1	pole górnice	N		84-72	34
4	Wojciechówka	2	osada + pracownia, ślad osadnictwa	KCWR, KCS		84-72	39
5	Biedzychów	1	osada osada osada grodzisko	KPL KŁ WS pocz. XI w.	495/A, dec. z 13.04.1993	84-74	15
6	Nowe	3+4	osada	KPL, KŁ		84-74	3+4
7	Nowe	6	osada	N		84-74	6
8	Nowe	2	osada	WS		84-74	2
9	Biedzychów	3	osada	N, KMR, WS		84-74	17
10	Nowe	7-9	osada	M		84-74	7-9
11	Julianów	12	osada	KK		85-72	151
12	Wyszmontów	36	osada	KPL		85-72	58
13	Wyszmontów	37	osada, ślad osadnictwa	KM lub KWLCM, KŁ		85-72	59
14	Ożarów	1	kopalnia krzemienia, pracownia, osada	KMR	254/A, dec. z 16.06.1980	85-73	1
15	Zawada	3	osada ?	?		85-73	13
16	Zawada	9	osada	GÓRNY PALEOLIT?		85-73	19
17	Zawada	11	osada	KPL		85-73	21
18	Zawada	13	osada ?	KPL ?, KMR ?		85-73	23

19	Suchodółka	28	śląd osadnictwa	PAEOLIT ?		85-73	78
20	Janików	3	osada	KPL		85-73	82
21	Ożarów	6	osada	?		85-73	85
22	Ożarów	14	śląd osadnictwa	?		85-73	24
23	Tominy	3	pracownia krzemieniarska	WEB / KMR ?		85-73	158
24	Tominy	5	śląd osadnictwa osada osada ? osada osada osada osada	KCWR KPL KAK KMR KŁ KPM ?		85-73	160
25	Tominy	6	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada osada osada osada śląd osadnictwa cmentarz osada grób	Paleolit środkowy Paleolit schyłkowy KCWR KM KWLCM KPL KAK KTR KŁ KPR, MOPR N		85-73	161
26	Wyszmontów	5	osada osada osada osada	WEB/KMR GT-KŁ WS		85-73	167
27	Lasocin	3	pracownia krzemienia	KPL		85-74	15
28	Dębno	4	cmentarzysko	KMR		85-74	30
29	Wyszmontów	9	osada osada osada	KPL, GT-KŁ ?		85-73	171
30	Przybysławice	4	osada osada osada osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KCWR KPL KMR KŁ III-V EB KPR MOPR XII w.		86-73	77
31	Jankowice	1	kurhan	?	572/A, dec. z 18.04.1994	86-73	44
32	Jankowice	4	osada osada śląd osadnictwa	KAK KŁ III-V EB IX-X w.		86-73	99
33	Binkowice	2	osada osada śląd osadnictwa	KWLCM KTR KPM		86-73	138
34	Jankowice	11	osada	KWLCM KŁ III-V okres EB		86-73	146
35	Jankowice	64	śląd osadnictwa osada	? KMP		86-73	344
36	Jankowice	2	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL KMR XII-XIII w.		86-73	45
37	Jankowice	36	osada osada osada	Paleolit schyłkowy KPL KMR		86-73	239
38	Jankowice	67	cmentarzysko osada	KPL KŁ III-V okres EB		86-73	360
39	Przybysławice	21	osada osada osada	KMR KTR KŁ III-V EB		86-73	251
40	Przybysławice	2	osada osada osada osada	KPL KTR KŁ III-V EB ?		86-73	75
41	Przybysławice	5	osada	KŁ - Ha		86-73	84
42	Przybysławice	9	osada osada śląd osadnictwa osada	KAK KPL KTR KPM		86-73	95
43	Przybysławice	12	osada	KŁ		86-73	98

44	Binkowice	20	osada osada	? KPL		86-73	161
45	Prusy	16	osada osada osada	KCS KŁ V EB-Ha IX-X w.		86-73	282
46	Prusy	15	osada śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	KPL KCS KŁ III-V EB IX-X w.		86-73	281
47	Suchodółka	34	osada	KPL		86-73	7
48	Wólka Chrapanowska	7	osada osada osada	KPL KAK KMR		86-73	24
49	Wólka Chrapanowska	6	osada	KPL		86-73	23
50	Wólka Chrapanowska (<i>stanowisko położone poza granicą gminy</i>)	18	śląd osadnictwa osada	Paleolit schyłkowy KPL		86-73	60
51	Prusy	27	śląd osadnictwa	N		86-73	296
52	Prusy	31	śląd osadnictwa	?		86-73	300
53	Prusy	38	śląd osadnictwa	?		86-73	308
54	Przybysławice	27	osada	KMR		86-73	270
55	Prusy	13	osada osada osada osada	N KMR KŁ III-V EB VIII-IX w.		86-73	279
56	Prusy	7	osada osada osada śląd osadnictwa	KPL KTR KŁ III-V EB XIII-XIV w.		86-73	273
57	Prusy	4	śląd osadnictwa osada	? KPR OWR		86-73	260
58	Prusy	3	osada osada osada	KŁ III-V EB KPR OWR IX-X w.		86-73	259
59	Grochocice	3	osada osada osada osada	KPL KMR KŁ HaC-D WS		87-72	76
60	Grochocice	2	osada osada osada osada	KPL KMR KPR OWR ? VIII-XII w.		87-72	75
61	Grochocice	4	śląd osadnictwa osada osada osada	N KMR KPM KPR OWR C		87-72	77
62	Janowice	30	osada osada osada osada	KPL KMR KŁ HaD XII-XIII w.		87-72	45
63	Janowice	25	osada	KPL		87-72	40
64	Janowice	26	osada osada	KTR WS		87-72	41
65	Janowice	27	osada osada	KMR WS		87-72	42
66	Janowice	28	śląd osadnictwa osada osada	KPL KMR XII-XIII w.		87-72	43
67	Prusy	36	śląd osadnictwa osada cmentarzysko	? KPL KPL		86-73	306
68	Prusy	44	cmentarzysko	KPL		86-73	389
69	Jakubowice	15	osada osada osada	KPL KMR KŁ HaB.-C		87-73	20
70	Jakubowice	14	osada osada osada osada	KPL KMR KŁ KPR MOPR XII-XIV w.		87-73	19

71	Sobótka	26	osada osada ślad osadnictwa	KMR KŁ Przed X w.		87-73	66
72	Sobótka	36	osada osada	? KPR OWR A2-C1		87073	76
73	Sobótka	37	osada osada osada osada	KMR KŁ KPM KPR późny LT		87-73	77
74	Sobótka	19	osada	KŁ HaB.-C		87-73	59
75	Sobótka	20	osada	KŁ HaB.-C		87-73	60
76	Sobótka	21	osada ślad osadnictwa	KPM ?		87-73	61
77	Sobótka	61	osada ślad osadnictwa osada	KŁ KPR MOPR XII-XIV w.		87-73	157
78	Sobótka	62	osada	KPM		87-73	158
79	Sobótka	56	ślad osadnictwa osada cmentarzysko szkieletowe ślad osadnictwa	KPM KPR OWR B WS XII-XIII w.? XII-XIII w.		87-73	118
80	Sobótka	57	osada ślad osadnictwa osada	KŁ XII w. XV-XVI w.		87-73	119
81	Sobótka	45	osada osada osada	KŁ KPR OWR A2-C2 XII-XIII w.		87-73	107
82	Sobótka	67	osada osada osada	KPL VIII-IX w. XIII w.		87-73	163
83	Sobótka	70	osada osada osada osada	KŁ lub KPM IX-X w. XIII-XIV w. XVII-XVIII w.		87-73	166
84	Sobótka	2	cmentarzysko	KPM		87-73	2
85	Sobótka	25	osada	KMR		87-73	65

Wykaz stosowanych skrótów: ? - chronologia bądź funkcja nieokreślone, KŁ - kultura łużycka, GT- grupa tarnobrzaska, KMR- kultura mierzanowicka, KPL- kultura pucharów lejkowatych, KAK- kultura amfor kulistych, KZŁ- kultura złocka, KK- kultura komornicka, KŚ- kultura świderska, KCWR – kultura ceramiki wstęgowej rytej, KPR- kultura przeworska, CL-P- cykl lendielsko-pogarski, KM- kultura malicka, KWLCM – kultura wołyńsko-lubelskiej ceramiki malowanej, KPM- kultura pomorska, KTR- kultura trzciniecka, KCS- kultura ceramiki sznurowej, MOPR- młodszy okres przedrzymski, OWR- okres rzymski (wpływow rzymskich), Ha- okres halszacki, LT- okres laterński, WS - wczesne średniowiecze, M- mezolit, N – neolit, ŚR – średniowiecze, EB- epoka brązu, WEB- wczesny okres epoki brązu.

Źródło: Gminna Ewidencja Zabytków oraz materiały udostępnione przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura w Sandomierzu

Ewidencja stanowisk archeologicznych nie jest zbiorem zamkniętym – nadchodzące lata mogą przynieść nowe odkrycia lub negatywną weryfikację obecnie zaewidencjonowanych stanowisk. W poniższej tabeli zamieszczono wykaz stanowisk archeologicznych proponowanych do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 29. Wykaz stanowisk archeologicznych proponowanych do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków ze względu na wysokie walory kulturowe

LP.	MIEJSCOWOŚĆ	NR STAN W MIEJSCOWOŚCI	FUNKCJA	CHRONOLOGIA/ KULTURA	WPIS DO REJESTRU	NR OBSZ AZP	NR STAN NA OBSZARZE AZP
1	Janowice	13	osada ślad osadnictwa	KMR, XIII w.		86-72	288
2	Janowice	14	osada	KŁ		86-72	289
3	Janowice	15	osada	KMR		86-72	290
4	Janowice	20	osada	KPL		86-72	295
5	Janowice	22	ślad osadnictwa	?		86-72	297
6	Janowice	23	ślad osadnictwa osada	KMR XII-XIII w.		86-72	425
7	Janowice	1	osada osada osada osada	KPL KMR ? IX-X w.		86-73	107

8	Jankowice	8	osada osada śląd osadnictwa	KPL KMR ?		86-73	103
9	Wlonice	20	osada	KŁ		86-73	116
10	Wlonice	18	pracownia krzemieniarska	ŚR		86-73	114
11	Jakubowice	3	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	N KZŁ KŁ III-V okres EB		86-73	121
12	Jakubowice	1	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	? ŚR		86-73	119
13	Jakubowice	6	osada	KMR		86-73	124
14	Jakubowice	7	osada	KTR KŁ III-V EB		86-73	125
15	Przybysławice	15	śląd osadnictwa	N		86-73	128
16	Jankowice	10	osada osada osada	KMR KŁ V okres EB-Ha XII-XIII w.		86-73	140
17	Janików	95	śląd osadnictwa	?		86-73	43
18	Suchodółka	49	osada	?		86-73	48
19	Przybysławice	6	osada osada	KMR KŁ		86-73	85
20	Binkowice	15	osada	KŁ III-V EB		86-73	156
21	Binkowice	16	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	KPL KMR		86-73	157
22	Binkowice	17	osada śląd osadnictwa	? IX-X w.		86-73	158
23	Binkowice	23	osada	KTR		86-73	164
24	Binkowice	25	śląd osadnictwa	?		86-73	166
25	Jankowice	74	śląd osadnictwa	?		86-73	367
26	Wyszmontów	38	osada osada	KPL KMR		85-72	60
27	Wyszmontów	39	osada	KPL		85-72	61
28	Wyszmontów	3	śląd osadnictwa osada osada	? KPL WEB/KMR		85-73	165
29	Wyszmontów	4	śląd osadnictwa osada śląd osadnictwa	N GT KŁ EB? WS		85-73	166
30	Wyszmontów	6	osada śląd osadnictwa osada	GT KŁ WS ŚR XV w.		85-73	168
31	Janików	82	osada	KPL		85-73	222
32	Janików	4	osada	KPL KMR		85-73	83

Wykaz stosowanych skrótów: ? - chronologia bądź funkcja nieokreślone, KŁ - kultura łużycka, GT- grupa tarnobrzaska, KMR- kultura mierzanowicka, KPL- kultura pucharów lejkowatych, KZŁ- kultura złocka, KTR- kultura trzciniecka, Ha- okres halsztacki, WS - wczesne średniowiecze, N – neolit, ŚR – średniowiecze, EB- epoka brązu.

Źródło: Materiały udostępnione przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura w Sandomierzu

6.2. STAN I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Duże nagromadzenie zabytkowych obiektów i elementów układu przestrzennego stanowi niezaprzeczalny walor atrakcyjności turystycznej miasta i gminy Ożarów.

Nie można jednak pominąć zagrożeń, jakie dla historycznych elementów struktury przestrzennej, stanowi: w dużym stopniu zły stan techniczny zabudowy historycznej (często niedoinwestowanej przez długie lata), powodujący jej dekapitalizację, presja związana z rozwojem społeczno – gospodarczym (wprowadzanie nowych funkcji wymagających dostosowania zabudowy), presja związana z usprawnieniem układu komunikacyjnego i pozostałych elementów infrastruktury technicznej. Stąd powstają różnorodne napięcia i konflikty w stanie zabudowy i zagospodarowania przestrzeni, stanowiące bariery rozwoju.

7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

7.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

Według stanu na dzień 15.02.2012 r. miasto i gminę Ożarów zamieszkiwało 12 057³² osób, co stanowi ok. 22% ogółu mieszkańców powiatu opatowskiego.

Gęstość zaludnienia dla całej gminy kształtuje się średnio na poziomie 63 osób na 1 km² (gęstość zaludnienia w mieście wynosi 600 osób/km², a na terenie wiejskim 39 osób/km²).

Największymi miejscowościami pod względem liczby ludności (poza miastem Ożarów liczącym 5143 mieszkańców) są: Sobótka (567 mieszkańców), Sobów (490), Wyszmontów (488), Lasocin (331), Maruszów (302), Gliniany (301), Jakubowice (296), Jankowice (277), Karsy (277) oraz Pisary (262). W pozostałych miejscowościach liczba mieszkańców nie przekracza 250. Najmniejszymi miejscowościami pod względem liczebności są: Szczury (14 mieszkańców), Potok Kolonia (16), Polesie Mikułowskie (25), Janopol (35) i Włonice B (35).

Tabela 30. Liczba ludności na terenie miasta i gminy Ożarów, stan na 15.02.2012 r.

L.p.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1	Biedzychów	92
2	Binkowice	73
3	Czachów	237
4	Dębno	185
5	Gliniany	301
6	Grochocice	155
7	Jakubowice	296
8	Janików	172
9	Jankowice	277
10	Janopol	35
11	Janowice	203
12	Janów	87
13	Julianów	98
14	Karsy	277
15	Lasocin	331
16	Maruszów	302
17	Niemcówka	51
18	Nowe	133
19	Miasto Ożarów	5143
20	Pisary	262
21	Polesie Mikułowskie	25
22	Potok Wieś	66
23	Potok Kolonia	16
24	Prusy	246
25	Przybysławice	212
26	Sobótka	567
27	Sobów	490
28	Stróża	115
29	Suchodółka	175
30	Szczury	14
31	Szymanówka	145
32	Śmiłów	123
33	Śródborze	141
34	Tominy	116
35	Włonice B	35
36	Wojciechówka	89
37	Wólka Chrapanowska	81
38	Wyszmontów	488
39	Zawada	203
	RAZEM	12 057

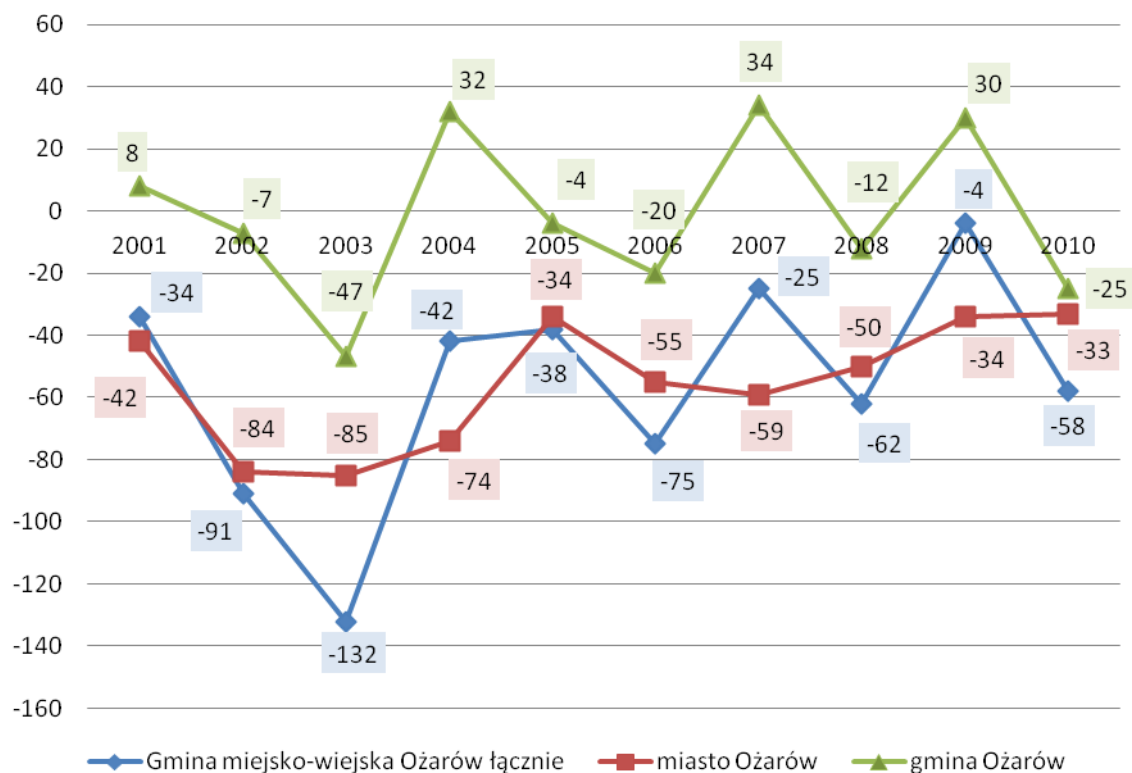
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie, 2012 r.

W latach 2001-2010 (analizowany okres na podstawie danych GUS, BDL) widoczny jest stały spadek liczby ludności (o - 6,6% w porównaniu z rokiem 2001), przy czym w mieście Ożarów spadek ten jest dużo większy w porównaniu do obszaru wiejskiego (miasto - 9,5%, gmina - 4,5%).

Spadek liczby ludności kształtowany jest przede wszystkim przez ujemne saldo migracji wewnętrznych w mieście Ożarów. Saldo migracji wewnętrznych na obszarze wiejskim w ostatnich latach było bardzo zróżnicowane (zarówno ujemne jak i dodatnie, przy ujemnym przyroście naturalnym).

³² Wg danych pozyskanych z UM Ożarów

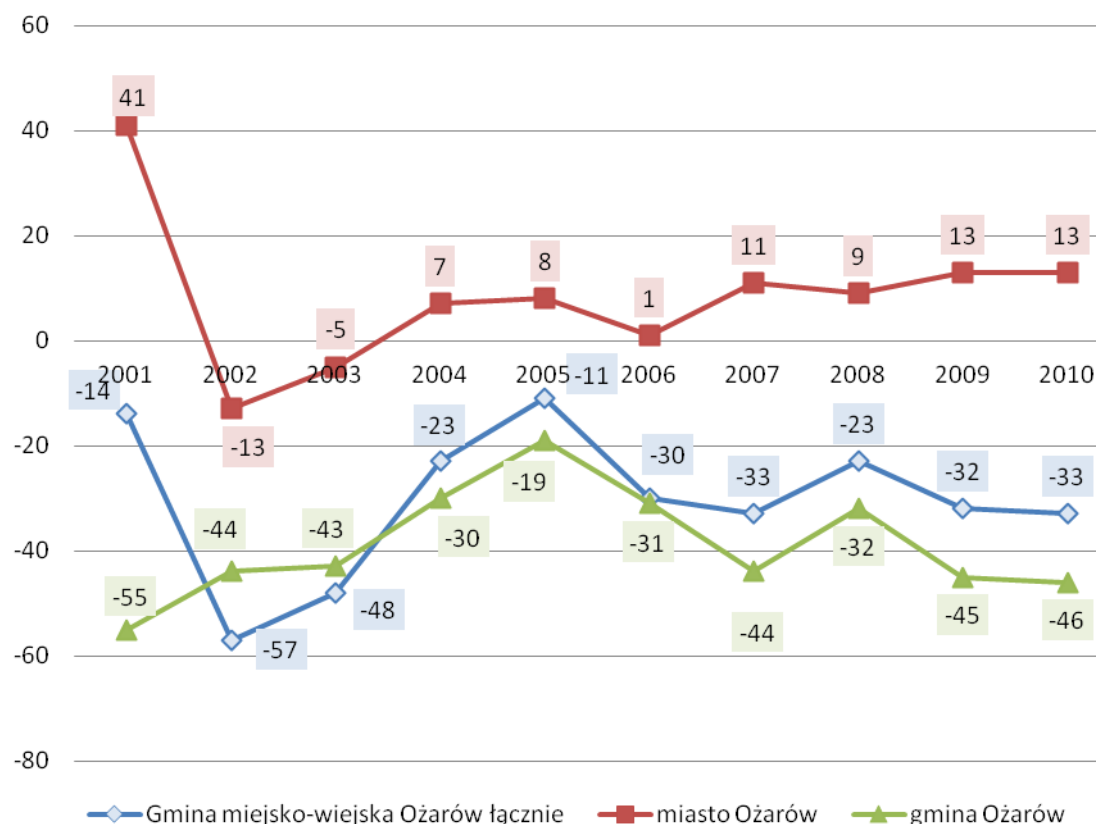
Rysunek 16. Saldo migracji wewnętrznych na terenie miasta i gminy Ożarów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

Przyrost naturalny w mieście i gminie Ożarów jest ujemny, mimo że wysokie wyniki odnotowano w samym mieście (od 2004 r. przyrost jest dodatni).

Rysunek 17. Przyrost naturalny na terenie miasta i gminy Ożarów

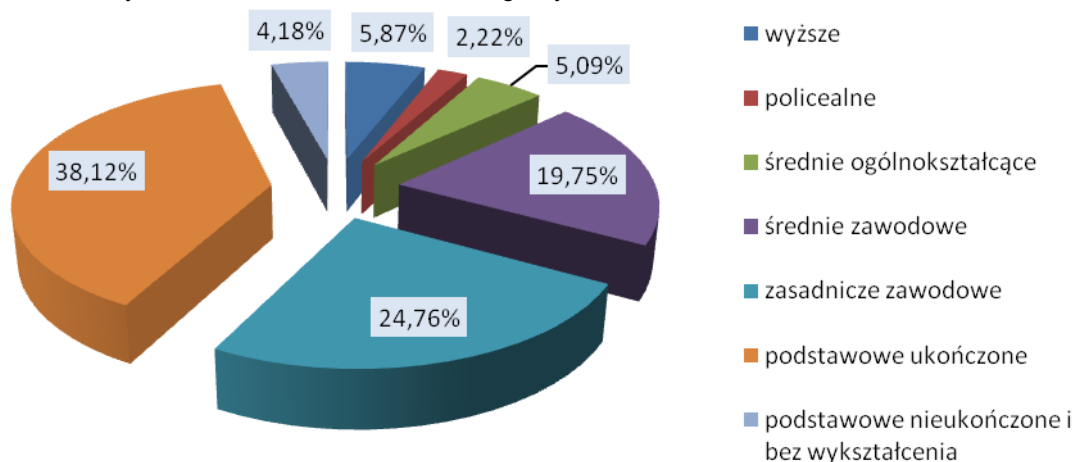

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

W strukturze wiekowej w mieście i gminie Ożarów dominuje ludność w wieku produkcyjnym (powyżej 17 roku życia), która w 2010 r. stanowiła 65,1% ogółu ludności. W porównaniu z rokiem 2001 jej udział wzrósł o 4,2%. Ponadto w latach 2001-2010 obserwuje się wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (o 0,8% w stosunku do roku 2001). Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym uległ zmniejszeniu, z 23,5% w 2001 r. do 18,5% w 2010 r. Zwiększająca się liczba osób odchodzących na emeryturę i spadek liczby urodzeń są oznakami nieuchronnego procesu starzenia się ludności.

Ostatnie dane dotyczące wykształcenia ludności miasta i gminy Ożarów pochodzą z 2002 r., w związku z czym nie można określić tendencji ich zmian.

Rysunek 18. Wykształcenie mieszkańców miasta i gminy Ożarów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NSP Ludności, 2002 r.

7.2. PROJEKCJE DEMOGRAFICZNE NA 2035 R.

Na podstawie zmiany liczby ludności w latach 2001-2010 oraz prognozy zmiany liczby ludności dla powiatu opatowskiego do 2035 r., wnioskować można, że liczba ludności na terenie miasta i gminy Ożarów będzie systematycznie spadać. Nie przewiduje się także, aby spadek ten miał gwałtowny charakter.

Tabela 31. Prognoza ludności do 2030 r. dla powiatu opatowskiego

	2011	2012	2015	2020	2025	2030	2035
Powiat opatowski	54552	54124	52866	50780	48583	46151	43490

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

7.3. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

7.3.1. Podmioty gospodarcze

Według stanu na dzień 31.12.2010 r. na terenie miasta i gminy Ożarów funkcjonowało 726 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. 688 podmiotów gospodarczych należało do sektora prywatnego, co stanowiło 94,8% ogółu zarejestrowanych spółek. Pozostałe 38 podmiotów należało do sektora publicznego. W porównaniu z 2001 r. liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zmalała z 743 do 703 w 2010 r., czyli o 2,3%.

Najwięcej podmiotów gospodarczych było zarejestrowanych w 2003 r. – ich liczba wyniosła wówczas 827.

Tabela 32. Formy władania podmiotów gospodarczych 2010 r.

Lp.	Formy władania podmiotów gospodarczych	Liczba
Jednostki zarejestrowane ogółem		726
1.	<i>Sektor publiczny, w tym:</i>	38
1.1.	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	32
1.2.	spółki handlowe	2
1.3.	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	1
2.	<i>Sektor prywatny, w tym:</i>	688
2.1.	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	554
2.2.	spółki handlowe	24
2.3.	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1
2.4.	spółdzielnie	9
2.5.	fundacje	1
2.6.	stowarzyszenia i organizacje społeczne	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

Sektorowa struktura miejsc pracy świadczy o przeważającej roli usług i handlu, przy czym bardzo duży udział mają jednostki trudniące się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych i

motocykli (34,2% wszystkich zarejestrowanych podmiotów). Jednostki związane z budownictwem stanowią 11,3% ogółu podmiotów, zaś sekcja transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe stanowią odpowiednio po 9,6% i 9,2%. Odsetek podmiotów, których działalność związana jest z pozostałą działalnością usługową wynosi 7,1%. Nieco mniejszy udział ma rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (5,5%), edukacja (5,1%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (3,2%), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (2,9%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (2,5%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (2,5%).

Najmniejszy udział wśród zarejestrowanych podmiotów mają jednostki sekcji: działalność finansowa i ubezpieczeniowa (1,9%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (1,8%), działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (1,0%), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (0,8%), górnictwo i wydobywanie (0,6%), informacja i komunikacja (0,6%) oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (0,3%). Pozostałe podmioty gospodarcze nie występują na terenie miasta i gminy Ożarów.

W ostatnich latach odnotowano wzrost podmiotów trudniących się m.in. rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, działalnością profesjonalną, naukową i techniczną oraz pozostałą działalnością usługową. Nieznaczny spadek podmiotów nastąpił w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe, informacja i komunikacja, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca. Nastąpił także spadek liczby podmiotów sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), mimo, że jest to nadal dziedzina gospodarki, którą trudni się najwięcej zarejestrowanych podmiotów. Liczba pozostałych podmiotów nie uległa większym zmianom.

Tabela 33. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji PKD2007 w 2010 r.

podmioty gospodarki narodowej	obszar miasta	obszar gminy	razem	razem [%]
Sekcja A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	28	40	5,5
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	12	28	40	
Sekcja B górnictwo i wydobywanie	1	3	4	0,6
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	1	3	4	
Sekcja C przetwórstwo przemysłowe	34	33	67	9,2
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	33	33	66	
Sekcja D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	0	0	0	
Sekcja E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1	2	0,3
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	0	1	1	
Sekcja F budownictwo	43	39	82	11,3
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	43	39	82	
Sekcja G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	154	94	248	34,2
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	153	94	247	
Sekcja H transport i gospodarka magazynowa	36	34	70	9,6
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	36	34	70	
Sekcja I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	16	5	21	2,9
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	15	5	21	
Sekcja J informacja i komunikacja	4	0	4	0,6
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	4	0	4	
Sekcja K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	9	5	14	1,9
sektor publiczny	2	0	2	
sektor prywatny	9	5	14	
Sekcja L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	0	7	1,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	7	0	7	
Sekcja M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	13	5	18	2,5
sektor publiczny	1	0	1	
sektor prywatny	12	5	17	
Sekcja N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	0	6	0,8
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	6	0	6	
Sekcja O administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3	15	18	2,5
sektor publiczny	2	0	2	
sektor prywatny	1	15	16	

Sekcja P edukacja	25	12	37	5,1
sektor publiczny	14	8	22	
sektor prywatny	11	4	15	
Sekcja Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	10	23	3,2
sektor publiczny	4	3	7	
sektor prywatny	9	7	16	
Sekcja R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	1	13	1,8
sektor publiczny	3	0	3	
sektor prywatny	9	1	10	
Sekcja S pozostała działalność usługowa	34	18	52	7,1
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	34	18	52	
Sekcja T gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	0	0	0	
Sekcja U organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0,0
sektor publiczny	0	0	0	
sektor prywatny	0	0	0	
Ogółem	423	303	726	100
sektor publiczny	27	11	38	
sektor prywatny	396	292	688	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

7.3.2. Stan zatrudnienia i bezrobocie

Zatrudnienie w mieście i gminie Ożarów, jako głównym miejscem pracy, w 2010 r. wyniosło 2232 osoby. Niewielką przewagę wśród ogólnej liczby zatrudnionych stanowią mężczyźni – ok. 60,4%. Od 2005 r. widoczny jest stały wzrost liczby osób zatrudnionych, zarówno kobiet jak i mężczyzn. Zdecydowana większość osób zatrudniona jest w sektorze prywatnym.

Tabela 34. Pracujący w mieście i gminie Ożarów, jako głównym miejscem pracy w latach 2002-2010

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
pracujący ogółem	2430	1933	1795	1818	1787	1831	2015	2241	2045	2232
mężczyźni	1523	1216	1008	995	978	1039	1203	1372	1176	1349
kobiety	907	717	787	823	809	792	812	869	869	883

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

Sektor usług przemysłowych w 2003 r. oferował najwięcej miejsc pracy – około 46,6% ogółu miejsc pracy. Znikomy procent miejsc pracy znaleźć można w sektorze rolniczym (0,5%). Sektory usług rynkowych i usług nierynkowych oferowały odpowiednio 22,3% oraz 30,6% ogółu miejsc pracy.

Do największych firm/zakładów na terenie miasta i gminy Ożarów zaliczyć należy:

- Grupa Ożarów S.A (największy zakład w powiecie opatowskim);
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Pisary;
- Kutnowska Hodowla Buraka Cukrowego Sp. z o.o. - SHR Śmitów;
- Zakład Produkcji Styropianu w Sobótce;
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszaniowej w Ożarowie;
- Firma Budowlano Instalacyjna Wodex w Ożarowie;
- Fabryka Maszyn Ożarów Sp. z o.o.;
- MO-BRUK S. A. – Karsy.

W 2010 r. na terenie miasta i gminy Ożarów zarejestrowano 988 osób bezrobotnych, co stanowiło 20,8% ogółu bezrobotnych w powiecie opatowskim. W stosunku do 2003 r. (najstarsze dane udostępnione przez GUS pochodzą z tego roku) liczba osób bezrobotnych w mieście i gminie Ożarów zmniejszyła się o blisko 20%. Niewielką przewagę wśród bezrobotnych mają kobiety – stanowią blisko 54% ogółu. W powiecie liczba bezrobotnych mężczyzn jest większa i wynosi 53% ogółu bezrobotnych. Na podstawie danych z lat 2003-2008 zaobserwować można znaczny spadek liczby osób bezrobotnych (ogółem liczba osób bezrobotnych od 2003 r. spadła o 27,6%). W 2009 r. nastąpił wzrost liczby osób bezrobotnych.

Tabela 35. Bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy w latach 2003-2010

Jednostka administracyjna	Bezrobotni zarejestrowani wg płci	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Miasto i gmina Ożarów	ogółem	1233	1250	1220	1061	924	893	1086	988
	kobiety	581	620	613	585	547	503	561	530
	mężczyźni	652	630	607	476	377	390	525	458
Powiat opatowski	ogółem	5500	5634	5461	5103	4546	4490	5458	4746
	kobiety	2368	2545	2463	2370	2242	2214	2707	2220
	mężczyźni	3132	3089	2998	2733	2304	2276	2751	2526

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Bank Danych Regionalnych

7.4. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Głównym ośrodkiem usługowym gminy jest miasto Ożarów. Ilość oferowanych w nim usług oraz układ komunikacyjny zbiegający się koncentrycznie do miasta, podkreśla jego znaczenie dla miejscowości gminnych. Ośrodkami uzupełniającymi są: Gliniany, Jakubowice i Lasocin.

Miasto Ożarów skupia obiekty usługowe umożliwiające zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców. Skoncentrowane są tu usługi publiczne, kultury, zdrowia, sportu i oświaty. Swoją siedzibę ma tu Urząd Miejski oraz instytucje odpowiadające za bezpieczeństwo (Ochotnicza Straż Pożarna, Straż Miejska, Policja).

7.4.1. Oświata

Wśród placówek oświatowych na terenie miasta znajduje się:

- 1) Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Edwarda Szyłki (adres: Osiedle Wzgórze 54, 27-530 Ożarów) składający się z: szkoły podstawowej, gimnazjum, liceum ogólnokształcącego;
- 2) Zespół Szkół im. Marii Curie-Skłodowskiej (adres: Osiedle Wzgórze 56, 27-530 Ożarów) składający się z: liceum ogólnokształcącego, technikum informatycznego, technikum mechatronicznego, technikum elektronicznego, technikum logistycznego oraz zasadniczej szkoły zawodowej (w zawodach: ślusarz, blacharz, elektromechanik, mechanik pojazdów samochodowych, kucharz małej gastronomii, malarz, sprzedawca, fryzjer, cukiernik, piekarz i inne);
- 3) Przedszkole Publiczne (adres: Osiedle Wzgórze 52, 27-530 Ożarów).

Dzieci mają zapewniony dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej, gimnazjum, liceum ogólnokształcącego, technikum oraz szkoły zawodowej.

Na terenie gminy znajdują się:

- szkoły podstawowe w: Glinianach, Lasocinie, Pisarach i Janowicach;
- przedszkole w Lasocinie;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Dębnie.

7.4.2. Kultura

Działalność kulturową na terenie miasta prowadzi: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna w Ożarowie.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury działają następujące sekcje: teatralna, plastyczna, taneczna, muzyczna i techniczna. Ośrodek zajmuje się organizacją licznych festiwali, wystaw, plenerów malarskich, koncertów i konkursów. Biblioteka Publiczna, oprócz udostępniania księgozbioru, organizuje różnego rodzaju spotkania z artystami i konkursy. Ponadto na terenie miasta działa Ożarowskie Stowarzyszenie Kulturalne "FORUM". Działalność Stowarzyszenia obejmuje: organizację przedsięwzięć kulturalnych, wychowanie społeczeństwa poprzez kulturę i sztukę, kultywowanie tradycji lokalnej, obrzędów, obyczaju lokalnego, dokumentowanie, gromadzenie kultury materialnej Ożarowa i gminy, promocję miasta i gminy Ożarów.

Działalność kulturową uzupełniają następujące obiekty zlokalizowane na obszarze gminy:

- filie Biblioteki Publicznej w Glinianach, Lasocinie i Jakubowicach;
- Dom Kultury OSP im. Onufrego Gombrowicza w Jakubowicach;
- Muzeum Wsi – Galeria pod chmurką w Maruszowie;
- Muzeum Wnętrz w odrestaurowanym XVIII wiecznym dworze w Śmiłowie.

7.4.3. Ochrona zdrowia

Usługi zdrowia świadczą: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz Niepubliczny Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Ożarowie. Do dyspozycji mieszkańców są 4 apteki oraz Ośrodek Pomocy Społecznej i Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna. W Jakubowicach znajduje się ośrodek zdrowia oraz apteka. Z kolei w Czachowie i Sobowie swoje siedziby mają Domy Pomocy Społecznej.

7.4.4. Sport i rekreacja

Mieszkańcy gminy mają do dyspozycji dobrze rozwinięte zaplecze rekreacyjno sportowe - takimi obiektami na terenie miasta są: stadion miejski (na którym znajdują się dwa boiska do piłki nożnej, dwa korty do tenisa ziemnego, koszykówki lub siatkówki, bieżnia lekkoatletyczna) oraz kryta pływalnia „Neptun”.

W mieście działa również Międzyzakładowy Klub Sportowy Alit Ożarów (klub piłkarski i tenis stołowy) oraz sekcja bokserska R.M.G. BOKS Ożarów.

Na terenie gminy aktualnie funkcjonuje 7 boisk sportowych: w Czachowie, Glinianach, Janowicach, Lasocinie, Janikowie, Sobótce, Suchodółce i Wyszmontowie.

7.4.5. Turystyka

Turystyka na terenie gminy i miasta odgrywa małe znaczenie. Baza gastronomiczna i hotelowa jest bardzo uboga. Zapewniają ją nieliczne obiekty na terenie miasta Ożarów (1 hotel i 1 restauracja), 1 zajazd w Wyszmontowie oraz 1 gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Nowe. Gmina posiada wiele terenów, które mają predyspozycje do pełnienia funkcji turystycznej. Ewentualne zamierzenia władz gminy w tym kierunku wymagają większych nakładów w celu rozwoju infrastruktury turystycznej.

Największymi predyspozycjami dla rozwoju turystyki charakteryzuje się rejon doliny Wisły. Odnacza się on istotnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi (urozmaiconą rzeźbą terenu, bliskość Wisły oraz cenne pod względem przyrodniczym obszary). Aby podkreślić walory tego rejonu, został utworzony Nadwiślański Szlak Turystyczny, Nadwiślański Szlak Artystyczny oraz Przyrodnicza Ścieżka Dydaktyczna Powiśla Ożarowskiego

(stworzona przez Klub 4H „Iskra” w Ożarowie). Ponadto utworzono turystyczne szlaki samochodowe z których 2, tj. fragment Szlaku Architektury Drewnianej (z obiektem tej architektury w Glinianach - kościół parafialny pw. Świętego Wojciecha) oraz fragment Szlaku Literackiego, które przebiegają przez obszar gminy Ożarów (przebieg wskazano na schemacie 6). Ponadto należy wspomnieć o wytyczonym tu międzygminnym szlaku rowerowym. W Maruszowie znajduje się „Galeria pod chmurką” – miejsce, w którym jest zlokalizowane Muzeum Wsi. Można tu podziwiać malarstwo, rzeźbę i fotografie autorstwa Edwarda Ziarki – miejscowego artysty. Pozostałymi obiektami, uzupełniającymi atrakcje turystyczne na terenie gminy mogą być założenia podworskie (w Śmiłowie, Pisarach), Dom Ludowy w Lasocinie oraz liczne zabytki kultury sakralnej. Cennym turystycznie obiektem na terenie gminy jest dwór w Śmiłowie z XVIII wraz z założeniem parkowym. Kompleks jest aktualnie odnowiony i udostępniany do zwiedzania.

8. UWARUNKOWANA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

8.1. CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ I STANU BEZPIECZEŃSTWA

Na terenie miasta i gminy Ożarów mogą zaistnieć następujące zagrożenia: pożarowe, powodziowe, budowlane, komunikacyjne, chemiczno-ekologiczne, radiologiczne, infrastruktury krytycznej (komunalnej), epidemie, hydrometeorologiczne, epizootie oraz nietypowe sytuacje kryzysowe.

Ponadto na terenie miasta i gminy Ożarów występuje ryzyko zaistnienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, które mogą być przede wszystkim wynikiem katastrof wywołanych przez awarie infrastruktury technicznej, jak również przez siły natury.

Zagrożenia będące następstwem katastrofy naturalnej obejmują przede wszystkim:

- zagrożenie pożarowe – ze względu na znaczną ilość terenów leśnych na obszarze wiejskim w północnej części gminy – prawdopodobieństwo zagrożenia w tej sferze jest dosyć duże. Czynniki zwiększającymi zagrożenie pożarowe są również: rozwój infrastruktury oraz starzenie się instalacji elektrycznych na wsiach. Do pożaru może dojść również w wyniku nieumyślnej działalności człowieka, zwłaszcza przy wypalaniu traw przez miejscową ludność w miesiącach wiosennych.
- zagrożenie powodziowe – może być spowodowane większymi wezbraniem wód w korycie rzeki Wisły. W ciągu roku poziom wód w rzekach utrzymuje się na stałym poziomie, do lokalnych podtopień może dochodzić najczęściej w okresie późnozimowym oraz na wiosnę. Ze względu na obwałowanie rzeki Wisły na całym odcinku biegnącym przez gminę, zagrożenie powodziowe jest niewielkie. W wyniku przerwania wałów może dojść do zalania następujących obszarów: Biedrzychów, Dębno, Maruszów i Nowe (wg RZGW część tych obszarów jest określona jako tereny zagrożony zalewem wody Q1%).

Zagrożenia cywilizacyjne:

- zagrożenia powietrza spowodowane wzmogłą emisją szkodliwych substancji chemicznych z lokalnych zakładów przemysłowych, z kotłowni, a także wyniku intensywnego ruchu drogowego. Na terenie miasta Ożarów nie prowadzą działalności zakłady stwarzające ryzyko powstania awarii przemysłowej, dlatego to zagrożenie nie oddziałuje w znaczący sposób na ludność i jego mienie. Ryzyko awarii wiąże się z działalnością prowadzoną przez Grupę Ożarów S.A., przedsiębiorstwo Mo-Bruk.
- przewóz niebezpiecznych substancji do zakładów na terenie powiatu oraz tranzytem. Transport taki odbywa się głównie drogą krajową 79 i 74 oraz w mniejszym stopniu drogą wojewódzką nr 755.
- zagrożenie skażeniem (stacje paliw, zakłady przemysłowo- produkcyjne) – może dojść do lokalnego skażenia spowodowanego gromadzonymi substancjami niebezpiecznymi;
- zagrożenia w ruchu drogowym.

8.2. JEDNOSTKI ODPOWIEDZIALNE ZA ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA

Bezpieczeństwa publicznego na terenie miasta i gminy Ożarów strzegą: Policja, Ochotnicza Straż Pożarna oraz Straż miejska.

Komenda Powiatowa Policji w Opatowie zasięgiem swojego działania obejmuje cały powiat opatowski. W Ożarowie funkcjonuje Komisariat Policji podległy KPP.

W szczególności za walkę z pożarami, klęskami żywiołowymi oraz innymi miejscowymi zagrożeniami na terenie miasta i gminy odpowiada 16 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP w Biedrzychowie, OSP w Dębnie, OSP w Glinianach, OSP w Lasocinie, OSP w Jakubowicach, OSP w Janikowie, OSP w Jankowicach, OSP w Nowe, OSP w Prusach, OSP w Przybysławicach, OSP w Sobótce, OSP w Suchodółce, OSP w Szymanówce, OSP w Wólce Chrapanowskiej, OSP w Wyszmontowie oraz OSP w mieście Ożarów. Wszystkie jednostki podlegają Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Opatowie.

Pozostałe jednostki specjalistyczne, które świadczą usługi na rzecz mieszkańców znajdują się w Opatowie.

Na terenie gminy Ożarów istnieje następujący sprzęt alarmowania i łączności (stan na 31.12.2012):

- syreny elektryczne (16 sztuk),
- syreny ręczne (7 sztuk),
- selektywne wywoływanie (4 sztuki),
- możliwość zdalnego uruchomienia (3),
- radiostacja stacjonarna na stałe w strażnicy (2),
- radiostacje nasobne (4),
- radiostacje samochodowe (9).

Zasięg istniejących syren oraz organizacja systemu wykrywania i alarmowania oraz ostrzegania ludności o zagrożeniach zapewnia m.in. efektywne ostrzeganie i alarmowanie mieszkańców gminy - obszary zabudowy zwartej leżą w zasięgu istniejących syren alarmowych.

9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU MIASTA I GMINY OŻARÓW

9.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO

9.1.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego (2002 r.)³³

W kwietniu 2002 r. Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwalił Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (Uchwała Nr XXIX/399/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2002 r.), zwany dalej Planem.

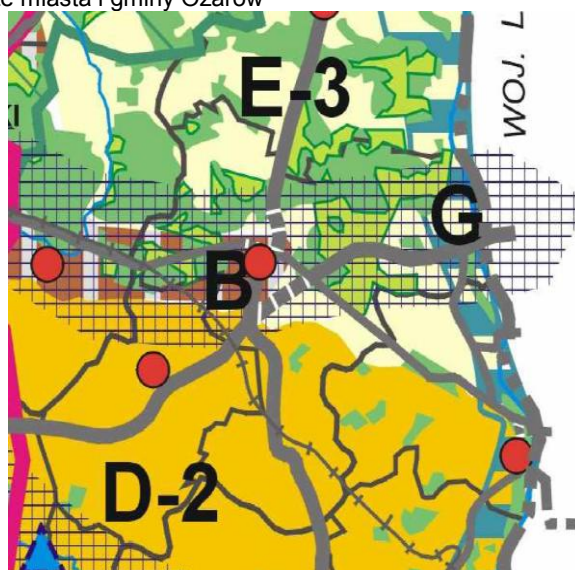
Obszary funkcjonalne

W Planie wyróżnia się 9 obszarów funkcjonalnych, które pełnić będą rolę stref zróżnicowanej polityki przestrzennej:

- Obszar Kielc wraz z potencjalnym obszarem metropolitalnym - „A”,
- Zespół miast w północnej części regionu - „B”,
- Obszar występowania, wydobywania i przetwórstwa surowców skalnych - „C”,
- Obszar rolniczy o najlepszych glebach - „D” (południowy podobszar „D1” w rejonie Kazimierzy Wielkiej oraz północno-wschodni podobszar „D2” - w rejonie sandomiersko-opatowskim),
- Obszar restrukturyzacji rolnictwa - „E” (w skład omawianego obszaru wchodzi 3 podobszary, które różnić się będą w perspektywie strukturą funkcji uzupełniających: Podobszar E1 - jędrzejowsko-sędziszowski, Podobszar E2 - chmielnicko-stopnicki i Podobszar E3 — ożarowski),
- Obszar wielofunkcyjny - „F” (w skład omawianego obszaru wchodzi 3 podobszary: F1 - chęcińsko-kielecki, F2 - świętokrzysko-nadwiślański i F3 - konecko-włoszczowski),
- Obszar doliny Wisły - „G”,
- Obszar uzdrowiskowy zespołu Busko Zdrój -Solec Zdrój - „H”,
- Staszowski obszar aktywności przemysłowo-osadniczej - „I”.

Miasto i gmina Ożarów przynależy do czterech z ww. obszarów: „B”, „D2”, „E3” i „G”. Obszar „B” obejmuje miasto Ożarów oraz sołectwa położone na zachód od niego. Południowa część gminy przynależy od „D2” – obszaru o najlepszych glebach, z kolei północna do obszaru restrukturyzacji rolnictwa (podobszar „E3” ożarowski). Ostatni obszar „G” obejmuje wschodnią część gminy, rozciągającą się wzdłuż doliny Wisły.

Rysunek 19. Kierunki polityki przestrzennej wg „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” na obszarze miasta i gminy Ożarów

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego (2002)

Zespół miast w północnej części regionu - „B”
Obszar opisano poniżej w Systemie osadniczym.

³³ Dla województwa świętokrzyskiego obowiązuje plan zagospodarowania przestrzennego województwa z 2002 r. Aktualnie prowadzone są prace planistyczne nad jego zmianą. W związku z powyższym rozdział ten może wymagać aktualizacji o przyjęte kierunki zmian zagospodarowania przestrzennego wynikające z nowego dokumentu.

Obszar rolniczy o najlepszych glebach - „D”

W skład tego obszaru wchodzi: południowy podobszar „D1” - obejmujący tereny o najwyższej przydatności rolniczej gleb w rejonie Kazimierzy Wielkiej oraz północno-wschodni podobszar „D2” - skupiający najcenniejsze rolniczo tereny w rejonie sandomiersko-opatowskim. Omawiane podobszary przewidziane są do intensywnego rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego, związanego z ukształtowaną bazą sadowniczą i warzywniczą.

Preferowane kierunki działań:

- restrukturyzacja rolnictwa wyrażająca się umiarkowanym tempem przekształceń struktury agrarnej, intensywną organizacją grup producenckich oraz utworzeniem systemu rynków hurtowych i logistyki art. rolnych z wiodącą Giełdą Rolno-Ogrodniczą Ziemi Sandomierskiej;
- modernizacja i rozbudowa przetwórstwa rolno-spożywczego wraz z dostosowaniem tego przemysłu do standardów sanitarnych i jakościowych UE;
- usprawnienie sieci dróg gospodarczych do obsługi produkcji rolnej;
- podnoszenie standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną dostosowaną do potrzeb wsi i rolnictwa;
- koncentracja funkcji mieszkalnych i usługowych w większych ośrodkach osadniczych, zapewniających odpowiedni standard usług, zapobieganie tendencjom do rozpraszania zabudowy rolniczej.

Wymagania środowiskowe:

- przeciwdziałanie głębokim zmianom agrocenoz wywołanym przesuszeniem gleb, erozją wodną i wietrzną itp.;
- ograniczenie do niezbędnego poziomu stosowania nawozów, środków ochrony roślin (ekologizacja produkcji);
- skuteczna ochrona gleb klas bonitacyjnych I-III przed nieuzasadnionym zagospodarowaniem na cele nierolnicze;
- znaczące zwiększenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych pełniących funkcje ekologiczne (m.in. wiatrochronne, glebochronne, bariera biologiczna dla splotu biogenów);
- opracowanie i wdrożenie programów wspierania finansowego rolnictwa ekologicznego, zwłaszcza w parkach krajobrazowych (wraz z otulinami) i na obszarach chronionego krajobrazu oraz połączenie rozwoju tej funkcji z agroturystyką.

Obszar restrukturyzacji rolnictwa - „E”

Obejmuje tereny o dominacji funkcji rolniczej, charakteryzujące się przewagą gleb klas średnich i zróżnicowaną lesistością. Rolnictwo uzupełnia lokalny przemysł, który skupia się w większych ośrodkach osadniczych. Obszar ten Plan kwalifikuje do restrukturyzacji rolnictwa i uzupełnienia tej funkcji różnorodną przedsiębiorczością pozarolniczą, dostosowaną do lokalnych uwarunkowań.

Preferowane kierunki działań:

- kształtowanie sieci dróg i wyposażenia w infrastrukturę techniczną w aspekcie rozwoju wielofunkcyjnego oraz szerszego wprowadzenia funkcji pozarolniczych i komplementarnych;
- zagospodarowanie gruntów nieopłacalnych w rolnictwie na różne cele pozarolnicze z preferencją dla zalesień;
- lokalny rozwój agroturystyki, ekoturystyki i gospodarki rybackiej;
- tworzenie warunków do zwiększenia i zróżnicowania rynku pracy w małych miastach i lokalnych ośrodkach obsługi, mogących przejąć część nadwyżek siły roboczej z rolnictwa;
- zapobieganie rozpraszaniu drobnotowarowej zabudowy zagrodowej oraz innych funkcji, stwarzających ograniczenie wymiany i scalania gruntów dla potrzeb gospodarstw towarowych.

Wymagania środowiskowe:

- wzbogacenie przestrzeni rolniczej w zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne pełniące funkcje ekologiczne (m.in. wiatrochronne, glebochronne, bariera biologiczna dla splotu biogenów);
- maksymalne ograniczenia emisji przemysłowych zanieczyszczeń do środowiska;
- wzbogacenie struktury gatunkowej i przestrzennej kompleksów leśnych, stosowanie naturalnych metod ochrony lasu oraz właściwe kształtowanie strefy ekotonowej.

Podobszar E3 - ożarowski, którego południowa część winna stanowić potencjalny obszar Aglomeracji Staropolskiej. Funkcją główną pozostałych terenów będzie natomiast rolnictwo ekologiczne i turystyka. Duże znaczenie będą miały także zalesienia.

Obszar doliny Wisły - „G”

Na obszarze doliny Wisły, obok rolnictwa ekologicznego oraz nieuciążliwych funkcji przemysłowych, przewodnym motywem zagospodarowania będzie turystyka bazująca na bogatych zasobach dziedzictwa kulturowego miast nadwiślańskich oraz unikalnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych doliny Wisły. Wiodącą rolę w aktywizacji tej funkcji odgrywać będzie Sandomierz, który powinien zostać wykreowany na ośrodek turystyczny o znaczeniu krajowym. Główną oś gospodarczą obszaru stanowić będzie przebiegający wzdłuż Wisły ciąg dróg (nr 79 i 777), który spełniać winien również funkcję regionalnej „park way” (trasy o walorach krajobrazowych).

Preferowane kierunki działań:

- intensyfikacja zagospodarowania turystycznego dawnych miast historycznych i miasteczek położonych przy trasie „nadwiślańskiej”;
- adoptowanie zespołów staromiejskich do pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych;
- wyekspozowanie i udostępnienie atrakcyjnych turystycznie obiektów i terenów;
- ograniczanie dalszej obudowy trasy nadwiślańskiej z jednoczesną poprawą estetyki i stanu sanitarnego zabudowy;

- wykorzystanie rolnicze wysokiej jakości gleb (mady nadwiślańskie) z uwzględnieniem aspektów ekologicznych;
- „uodpornienie” rolnictwa na zagrożenie powodziowe (sukcesywne wycofywanie zainwestowania trwałego z obszarów najbardziej zagrożonych);
- modernizacja i rozbudowa systemu zabezpieczenia przed powodzią;
- usprawnienie komunikacji drogowej przez Wisłę (mosty, przeprawy promowe).

Wymagania środowiskowe:

- zachowanie i wzmocnienie funkcji ekologicznych doliny Wisły (korytarz i węzeł ekologiczny o randze międzynarodowej),
- kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewniach lewostronnych dopływów Wisły,
- uwzględnienie linii zalewów w planach zagospodarowania przestrzennego wraz z odpowiednią weryfikacją terenów budowlanych,
- maksymalne ograniczenia emisji przemysłowych zanieczyszczeń do środowiska wzbogacenie przestrzeni rolniczej o zadrzewienia i zakrzewienia ochronne.

System osadniczy

W odniesieniu do miasta Ożarów, zasady hierarchizacji sieci osiedleńczej, zawarte w *Planie* dotyczą utrzymania funkcji miasta Ożarów jako ponadlokalnego ośrodka miejskiego. Ponadto w strukturze przestrzennej województwa wyodrębnia się funkcjonalny obszar osadniczy o zakładanej, zwiększonej dynamice rozwoju tj. kształtującą się policentryczną Aglomerację Staropolską (łącznie z obszarem metropolitarnym Kielc), która obejmuje tereny położone w pasie Końskie - Ożarów i Kielce - Skarżysko Kamienna.

Plan wskazuje na następujące kryteria kształtowania systemu osadniczego dla **miasta Ożarów jako ponadlokalnego ośrodka miejskiego**.

Główne funkcje:

Obsługa ludności i preferowanych sektorów gospodarki (rolnictwa, turystyki, przemysłu), funkcje historyczne i kulturotwórcze.

Wiodący cel zagospodarowania:

Odwrócenie trendów depresji społecznej i gospodarczej oraz uzyskanie istotnego wzrostu atrakcyjności osadniczej.

Cele warunkujące:

- uzyskanie wysokiego standardu usług miejskich i wzbogacanie ich o nowe funkcje rynkowe, zwiększające miejscowy rynek pracy;
- sukcesywny wzrost poziomu urbanizacji obszarów wiejskich;
- przejmowanie przemieszczeń ludności wiejskiej rezygnującej z rolnictwa.

Zasady realizacji celów:

- atrakcyjny pakiet ofert terenów pod preferowane cele inwestycyjne;
- wyższy standard uzbrojenia (gaz przewodowy, kanalizacja, łatwa dostępność do wysypiska);
- umiarkowana skala rozwoju, dostosowana do naturalnej chłonności środowiska;
- promocja walorów inwestycyjnych;
- rozwój ośrodków usytuowanych w granicach Aglomeracji Staropolskiej na ogólnych zasadach przewidzianych dla Aglomeracji.

Kierunki polityki przestrzennej:

- uzupełnienie infrastruktury technicznej co najmniej do poziomu standardów krajowych;
- tworzenie korzystnych warunków rozwoju drobnego i średniego przemysłu;
- poprawa estetyki zabudowy i zagospodarowania, zachowanie umiarkowanej skali rozwoju;
- wykorzystanie atutów historycznych, kulturowych, krajobrazowych i ekonomicznych, (relatywnie niskie ceny działek i ich zagospodarowania) dla promocji i rozwoju osadnictwa oraz funkcji gospodarczych;
- rewaloryzacja staromiejskiej substancji zabytkowej;
- utrzymanie lub odtwarzanie bezpośredniej obsługi tradycyjnych rejonów wiejskich;
- rozwój ośrodków miejskich usytuowanych w granicach Aglomeracji Staropolskiej na ogólnych zasadach przewidzianych dla aglomeracji;
- określenie obszarów realizacji zadań inwestycyjnych wynikających ze Strategii rozwoju ww. miast oraz innych dokumentów programowych.

Ponadto w przyszłości część gminy **ma być włączona do Aglomeracji Staropolskiej** (tj. obszar zurbanizowany o potencjalnie wysokiej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej, który z powodu recesji przestarzałej bazy ekonomicznej dużych przedsiębiorstw państwowych wymaga obecnie zewnętrznego wsparcia).

Wiodącym celem zagospodarowania Aglomeracji jest pełne ukształtowanie struktury aglomeracji policentrycznej, zgodnej z wymogami ekorozwoju, z potencjałem umożliwiającym skuteczne konkutowanie z innymi aglomeracjami kraju.

Cele warunkujące:

- ograniczenie rozwoju obszarowego trzonu aglomeracji do miast i łączących je korytarzy zurbanizowanych (w perspektywie Ożarów), połączone z umiarkowaną intensyfikacją dotychczasowego zainwestowania;
- zahamowanie i likwidacja trendów prowadzących do zagrożeń fałdu przestrzennego i degradacji środowiska przyrodniczego;
- wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z Aglomeracji Staropolskiej na otoczenie regionalne;
- stworzenie zachęt do osiedlania się i rozwijania przedsiębiorczości przez ludność wiejską rezygnującą z zawodów rolniczych.

Zasady realizacji celów:

- koncentracja funkcji osiedleńczych w ośrodkach węzłowych aglomeracji z jednoczesnym ograniczeniem i rehabilitacją obudowy ciągów transportowych (pasm rozwoju);
- dogodna dostępność komunikacyjna (wewnętrzna i zewnętrzna);
- substytucyjność i niezawodność głównych systemów infrastruktury (komunikacji, zaopatrzenia w energię i w wodę oraz utylizacji ścieków i odpadów);
- preferencje dla zmian jakościowych i innowacji;
- wielofunkcyjność struktur przestrzennych — ograniczanie funkcji uciążliwych; humanizacja zagospodarowania (wzrost udziału terenów zielonych i sportowo-rekreacyjnych, ograniczanie konfliktów i barier środowiskowych, ochrona przed hałasem itp.).

Kierunki polityki przestrzennej:

- opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej i programu rozwoju Aglomeracji oraz wdrożenie ustaleń tych dokumentów w planach miejscowych;
- restrukturyzacja i dywersyfikacja funkcji gospodarczych z preferencją dla przekształceń jakościowych;
- zagospodarowanie niewykorzystanych terenów przemysłowo-składowych;
- rozwój kooperacji i komplementarności produkcji oraz wzrost jej innowacyjności;
- sprzyjanie przenoszeniu produkcji uciążliwej do ośrodków zewnętrznych;
- realizacja tras ekspresowych i innych elementów szybkiej komunikacji oraz transportu, ułatwiających dostęp do autostrad, kolei oraz lotnisk międzynarodowych;
- usprawnienie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacji masowej, w tym przez szybką kolej regionalną na istniejących szlakach kolejowych;
- rozbudowa wspólnych systemów infrastruktury technicznej oraz uzyskanie europejskich standardów wyposażenia;
- zapewnienie bezpieczeństwa zaopatrzenia aglomeracji w wodę;
- przygotowanie terenów osadnictwa wielofunkcyjnego dla przemieszczającej się ludności z przeludnionych obszarów wiejskich;
- poszerzenie i powiązanie zagospodarowanych terenów rekreacyjnych w spójny system;
- dostosowanie zagospodarowania do ograniczeń wynikających z ustaleń projektowanych Parków Kulturowych (w szczególności do warunków pierwszoplanowego Parku Kulturowego Doliny Kamiennej), których głównym zadaniem byłaby ochrona dziedzictwa kulturowego Staropolskiego Okręgu Przemysłowego.

Z kolei **dla osadnictwa wiejskiego** Plan w kierunkach wskazuje na następujące kryteria kształtowania systemu osadniczego:

Wiodący cel rozwoju:

Poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego, z nastawieniem na rozwój wielofunkcyjny, wyrównywanie szans między miastem i wsią oraz ograniczenie rozproszenia zabudowy.

Cele wspomagające:

- stopniowa koncentracja sieci osadnictwa wiejskiego, uwzględniająca spadek zaludnienia oraz polaryzację rynkową gospodarstw rolnych i domowych;
- tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa i funkcji komplementarnych: agroturystyki, ekoturystyki, survivalu, itp., szczególnie na terenach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo;
- intensyfikacja różnych form przedsiębiorczości pozarolniczej, z jednoczesnym ograniczaniem kolizji środowiskowych i funkcjonalnych.

Zasady realizacji celów:

- pełny zakres uzbrojenia terenów koncentracji funkcji mieszkaniowych i gospodarczych;
- estetyka zabudowy i zagospodarowania terenów zainwestowania, egzekwowanie wymagań architektonicznych;
- wielofunkcyjny charakter skupionej zabudowy wiejskiej;
- ekologizacja przestrzeni rolniczej.

Kierunki polityki przestrzennej i działania:

- uzupełnienie infrastruktury technicznej co najmniej do poziomu standardów regionalnych na terenach osadniczych;
- rozbudowa sieci teleinformatycznej dla umożliwienia dostępu do „telepracy” i „telenauki”;
- poprawa estetyki zabudowy i zagospodarowania — znaczące zwiększenie terenów zielonych, poprawa stanu sanitarnego;

- zagospodarowanie opuszczanych domów na funkcje letniskowe, turystyczne, usługowe i rzemieślnicze;
- eliminowanie kolizji między funkcjami produkcyjnymi (rolnictwo, przemysł) z ekologicznymi (leśnictwo, turystyka, obszary chronione) — strefowanie zagospodarowania;
- określenie obszarów realizacji zadań wynikających z obowiązujących na tych terenach strategii rozwoju.

System transportowy i system infrastruktury technicznej

W odniesieniu do gminy Ożarów Plan wskazuje następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- droga krajowa nr 74 ma stanowić korytarz transportowy o znaczeniu regionalnym;
- drogi krajowe powinny w większości uzyskać parametry klasy GP, a na odcinkach o dużym ruchu przekroje dwujezdniowe, co wiąże się niejednokrotnie z koniecznością budowy obwodnic lub lokalnego przełożenia trasy. Dotyczy to m.in.:
 - drogi nr 74, odc. Opatów — granica woj. lubelskiego (GP), w tym realizacja obwodnicy Ożarowa³⁴,
 - drogi nr 79, w pierwszej kolejności modernizacja na pełne parametry G z sukcesywną realizacją obwodnic m. Ożarowa, Koprzywnicy, Łoniowa, Osieka, Połańca, Opatowca, co pozwoli na docelową przebudowę na parametry GP³⁵;
- drogi wojewódzkie, wymagają modernizacji i przebudowy dla uzyskania jednorodnych ciągów na parametrach G, a w następnym etapie wykonania obwodnic miejscowości lub poprowadzenia tras dróg nowymi odcinkami. Docelowa przebudowa drogi wojewódzkiej nr 755 na ww. parametry wymagać będzie realizacji obwodnicy m. Ożarów. Z uwagi na odległe terminy ich budowy wymagane jest zachowanie rezerw terenów w planach miejscowych oraz pozyskiwanie gruntów przy okazji scaleń;
- sukcesywna modernizacja linii kolejowej o znaczeniu państwowym;
- rozbudowę sieci elektroenergetycznej 110 kV w celu przyłączenia nowych odbiorców, zwiększenia pewności zasilania oraz zmniejszenia strat energii w istniejących układach sieciowych polegającą na budowie linii 110kV Ożarów Osiedle — Ożarów Cementownia. Działanie związane z zaopatrzeniem w gaz na terenie miasta i gminy Ożarów mają polegać na przebudowie i modernizacji istniejących sieci gazociągów wysokiego ciśnienia i rozwoju sieci dystrybucji gazu płynnego. W zakresie telekomunikacji działania mają opierać się przede wszystkim na doprowadzenie do każdej gminy nowoczesnych sieci telekomunikacyjnych zakończonych centralą cyfrową, co umożliwi wzrost ilości abonentów i korzystanie z nowych usług.

Ochrona środowiska i zasobów wodnych

Plan proponuje utworzenie nowych obszarów chronionych – w przypadku miasta i gminy Ożarów jest to Park Krajobrazowy Doliny Środkowej Wisły. Ponadto na terenie gminy znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych ujęte w strefie Obszarów Najwyższej Ochrony (ONO) Wód Podziemnych - powinny być na tym obszarze respektowane wymogi ochronne obowiązujące w ww. strefie.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

Proponuje się utworzenie Parku Kulturowego Doliny Rzeki Kamiennej, który swoim zasięgiem obejmowałby północno-zachodnią część gminy Ożarów.

9.1.2.Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do 2020 r. (2006 r.)

Dokument „Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego” został przyjęty uchwałą nr XLII/508/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2006 r.

Strategia (do roku 2020) wskazuje cele oraz identyfikuje programy wojewódzkie, poprzez które będzie realizowana.

Wizja rozwoju województwa

Proces rzeczywistych, korzystnych zmian w województwie będzie mieć początek w szeroko rozumianym otwarciu komunikacyjnym województwa: drogowym, kolejowym, lotniczym, telekomunikacyjnym i informatycznym. Dla włączenia województwa w procesy rozwojowe Europy niezmiernie ważne jest jak najszybsze połączenie regionu siecią krajowych korytarzy transportowych z krajowymi i międzynarodowymi centrami logistycznymi.

Trzonem systemu drogowego powinny być dwie krzyżujące się w Kielcach trasy ekspresowe S 7 Warszawa – Kielce – Kraków oraz S 74 Łódź – Kielce – Tarnobrzeg – Rzeszów. Usprawnienie połączeń województwa świętokrzyskiego ze wschodnią częścią kraju będzie wymagało nie tylko podniesienia parametrów istniejących dróg, ale także usprawnienie przepraw mostowych przez Wisłę, co związane jest z budową nowych mostów w Połańcu i Sandomierzu i modernizacją istniejących w Szczucinie, Nagnajowie i Annopolu. Ponadto w skład systemu będą wchodziły rozbudowane i zmodernizowane drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe łączące wszystkie ośrodki generowania rozwoju – subregionalne i lokalne. Niezbędna jest modernizacja linii kolejowej Nr 8 Warszawa – Kielce - Kraków oraz linii kolejowej Skarżysko-Kamienna - Sandomierz. Poprawa dostępności transportu lotniczego w województwie jest warunkowana możliwościami stworzenia regionalnego portu lotniczego zlokalizowanego w bliskim sąsiedztwie Kielc, zaspokajającego potrzeby regionu na ten rodzaj transportu.

Warunkiem koniecznym dla wyrównania szans rozwojowych województwa jest także zapewnienie dostępu do nowoczesnych technologii informatycznych. Rozbudowa sieci telekomunikacyjnej i budowa infrastruktury szerokopasmowego, szybkiego i bezpiecznego dostępu do Internetu pozwoli nadrobić dystans cywilizacyjny, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Otworzy również zupełnie nowe możliwości rozwoju przedsiębiorczości, dostępu do wiedzy, usług zdrowotnych, kultury, wymiany informacji oraz podniesienia jakości usług administracji publicznej.

³⁴ droga obecnie posiada parametry klasy GP, powstała także obwodnica miasta Ożarów (droga przebiega na południe od miasta, przez miejscowości Szymanówka, Zawada i na południe od Wyszmontowa)

³⁵ obecnie droga posiada parametry klasy technicznej G. Nie został jednak do tej pory ustalony przebieg obwodnicy miasta

Otwarcie komunikacyjne poprzez rozwój nadrzędnego układu sieci transportowych i telekomunikacyjnych pozwoli na faktyczną metropolizację stolicy regionu oraz utworzonego Kieleckiego Obszaru Metropolitalnego, w którym koncentrować się będą usługi „wyższego rzędu”. Inne elementy infrastruktury technicznej decydujące o konkurencyjności regionu będą nadal rozbudowywane i modernizowane – zarówno sieć elektroenergetyczna i gazowa.

Niezaprzeczalnym atutem obszarów wiejskich regionu jest stosunkowo dobry stan środowiska pozwalający na specjalizację gospodarstw w produkcji ekologicznej oraz produkcji wymagającej ekstensywnych metod upraw, w tym wysokich nakładów pracy. Świętokrzyskie zaliczane do najczystszych ekologicznie regionów Polski, posiadające wiele terenów objętych szczególną ochroną konserwatorską jest obszarem o wybitnych walorach zarówno przyrodniczych, kulturowych jak i dydaktyczno-naukowych interesujących z punktu widzenia turystyki.

Bogactwo przyrodnicze regionu stwarza bardzo korzystne warunki do uprawiania wszelkich form turystyki. Jednym z ważniejszych działań jest wspieranie rozwoju średnich i małych miast o znaczeniu subregionalnym (centra rozwoju drugiego stopnia). Restrukturyzacja bazy ekonomicznej tych miast, rozwój usług oraz przygotowanie oferty terenów pod budownictwo mieszkaniowe stanowić powinno istotny czynnik wzrostu urbanizacji województwa.

Będą tworzone warunki do rozwoju takich dziedzin jak kultura, sport, ochrona zdrowia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego będzie realizowany szeroko zakrojony program sanitacji dorzeczy głównych rzek, obejmujący kompleksową rozbudowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów.

Misja, cele warunkujące i priorytety

Misją, zawartą w strategii, jest **podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców województwa świętokrzyskiego**. Z kolei za cel generalny przyjęto: *wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej*.

Realizacja misji i celu generalnego będzie się odbywać za pomocą następujących celów warunkujących i priorytetów:

CEL 1. przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa:

- Priorytet 1. tworzenie otoczenia przyjaznego dla rozwoju nowoczesnego biznesu, szczególnie sektora małych i średnich przedsiębiorstw;
- Priorytet 2. wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy;
- Priorytet 3. kształtowanie specjalizacji regionalnej w gospodarce;
- Priorytet 4. kreowanie rozwoju i dywersyfikacji funkcji wyższego rzędu w Kieleckim Obszarze Metropolitalnym oraz racjonalny rozwój miast i centrów gmin województwa;

CEL 2. rozwój zasobów ludzkich

- Priorytet 1. doskonalenie systemu szkolnictwa z uwzględnieniem rynku pracy;
- Priorytet 2. rozwój potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego;
- Priorytet 3. rozwój form kształcenia ustawicznego;
- Priorytet 4. aktywna polityka rynku pracy;
- Priorytet 5. zintegrowana polityka społeczna;
- Priorytet 6. społeczeństwo obywatelskie;

CEL 3. ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury

- Priorytet 1. tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji;
- Priorytet 2. ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego;
- Priorytet 3. tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych;

CEL 4. wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa

- Priorytet 1. instytucjonalne przygotowanie województwa do realizacji polityki rozwoju regionalnego;
- Priorytet 2. wzmocnienie kadr administracji regionalnej i lokalnej;
- Priorytet 3. rozszerzenie współpracy międzyregionalnej z partnerami krajowymi i zagranicznymi;
- Priorytet 4. zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych;
- Priorytet 5. marketing regionalny;

CEL 5. rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej

- Priorytet 1. rozbudowa i podnoszenie standardów infrastruktury społecznej;
- Priorytet 2. podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu;
- Priorytet 3. rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska;
- Priorytet 4. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego;
- Priorytet 5. rozwój systemów informatycznych – szeroko-pasmowego dostępu do Internetu oraz regionalnej zintegrowanej platformy usług elektronicznych;
- Priorytet 6. poprawa stanu infrastruktury mieszkaniowej jako czynnika warunkującego wzrost mobilności zasobów ludzkich i racjonalnego kształtowania ośrodków osadniczych;

CEL 6. aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

- Priorytet 1. wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych;
- Priorytet 2. rozwój i modernizacja produkcji rolnej i przetwórstwa rolno spożywczego;
- Priorytet 3. rozbudowa otoczenia instytucjonalnego rynku rolnego.

Szczególnie ważne znaczenie dla planowania przestrzennego na terenie gminy Ożarów mają: CEL 3, CEL 5 i CEL 6.

Należy zaznaczyć, że trwają prace nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2012 r. W dniu 5 listopada 2012 r. Zarząd Województwa Świętokrzyskiego rozpoczął konsultacje społeczne wstępnego projektu ww. strategii.

9.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA POWIATOWEGO

9.2.1. Strategia rozwoju powiatu opatowskiego (2000 r.)

Misja powiatu opatowskiego została zawarta w następującym sformułowaniu: „**chcemy być wyróżniającym się powiatem pod względem rozwoju przedsiębiorczości, produkcji rolniczej i ogrodniczej, oraz atrakcyjności turystycznej i kulturowej, z poszanowaniem potrzeb mieszkańców i środowiska naturalnego**”.

Strategia wyznacza 5 obszarów strategicznych tj. obszarów najistotniejszych działań powiatu wraz z celami wyznaczonymi w ich obrębie:

1. przedsiębiorczość

CEL 1 tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości

- tworzenie programu rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości;
- powołanie Stowarzyszenia Rozwoju Przedsiębiorczości oraz lokalnego ośrodka informacji i doradztwa;
- przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji i stworzenie bazy danych o terenach i obiektach przeznaczonych na rozwój przedsiębiorczości;
- opracowanie systemu ulg podatkowych dla tworzących nowe miejsca pracy;
- wyłonienie i promocja lokalnych liderów przedsiębiorczości;

CEL 2 rozwój przetwórstwa produktów rolno-spożywczych

- współdziałanie na rzecz rozwoju przetwórstwa mlecznego oraz owoców i warzyw;
- zorganizowanie cyklu szkoleń dla rolników;
- wspomaganie tworzenia małych suszarni, przechowalni, chłodni;
- informacja na temat norm i standardów obecnie obowiązujących w Unii Europejskiej;

CEL 3 rozwój bazy usługowo-handlowej

- pomoc w organizacji systemu dystrybucji produktów rolniczych przez producentów bezpośrednio do zakładów zbiorowego żywienia itp.;
- wspomaganie rozwoju hotelarstwa i małej gastronomii;
- wspieranie działań na rzecz budowy parku i centrum rozrywki rodzinnej;
- wspieranie rozwoju tradycyjnego rzemiosła, między innymi artystycznego i pamiątkarskiego oraz jego promocja;

2. rolnictwo

CEL 1 dostosowanie struktury produkcji do warunków rynkowych i glebowo-klimatycznych

- promocja produktu lokalnego;
- wspieranie rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji rolnej;
- pomoc w wykorzystaniu istniejącego potencjału rozwoju upraw ogrodniczych owoców i warzyw;
- podjęcie działań na rzecz koncentracji i podniesienia towarowości produkcji rolniczej;
- wspieranie działań na rzecz powiększania powierzchni gospodarstw rolnych;

CEL 2 podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników

- pomoc w organizacji szkoleń, kursów dotyczących prowadzenia gospodarstwa w warunkach rynkowych;
- unowocześnienie oraz stworzenie nowych kierunków kształcenia w istniejących placówkach oświatowych;
- utworzenie ośrodka kształcenia ustawicznego;
- organizacja branżowych wizyt dla rolników w kraju i za granicą;

CEL 3 podjęcie działań na rzecz rozwoju rynków zbytu

- utworzenie bazy hurtowego handlu produktami rolnymi w Opatowie;
- pomoc w powoływaniu grup producenckich;
- aktywna współpraca powiatu ze spółkami skupującymi produkty rolne;
- nasilenie działań marketingowych i współpracy z krajami sąsiednimi (Ukraina, Słowacja i inne);
- tworzenie wspólnej marki dla produktów z terenu powiatu;

CEL 4 Podjęcie działań w zakresie zalesiania gruntów słabych klas bonitacyjnych;

3. środowisko społeczne

CEL 1 poprawa porządku i bezpieczeństwa publicznego

- aktywna współpraca i koordynacja działań służb bezpieczeństwa publicznego;
- zabezpieczenie odpowiedniej liczebności służb bezpieczeństwa;
- wprowadzenie systemu monitorowania miejsc szczególnie zagrożonych przestępczością w miastach powiatu opatowskiego;
- aktywne wspieranie pracy wychowawczo-socjalnej z młodzieżą w szkołach;
- organizacja świetlic środowiskowych dla młodzieży;
- organizacja akcji informacyjnych o zagrożeniach, uczestnictwo w organizowanych programach np. „Bezpieczny Powiat Opatowski”;
- wspieranie współpracy administracji terenowej i osiedlowej z dzielnicowymi;

CEL 2 poprawa jakości i dostępności usług medycznych

- dokończenie budowy szpitala powiatowego w Opatowie;

- doposażenie przychodni specjalistycznych w nowoczesny sprzęt diagnostyczny i rehabilitacyjny;
 - dostosowanie godzin pracy przychodni do potrzeb pacjentów;
 - uczestnictwo w programach informacyjno-profilaktycznych;
- CEL 3 dostosowanie warunków i kierunków kształcenia do potrzeb rynku**
- opracowanie strategii rozwoju szkolnictwa średniego w powiecie;
 - monitorowanie potrzeb edukacyjnych i dostosowanie kierunków kształcenia m.in. poprzez intensyfikację kontaktów szkół z lokalnymi zakładami pracy i biurem pracy;
 - sukcesywna restrukturyzacja i modernizacja bazy dydaktycznej i urbanistycznej szkół;
 - wykorzystanie istniejącej bazy i kadry dla potrzeb szkoleniowych działań powiatu;
- CEL 4 polityka prorodzinna i przeciwdziałanie patologiom społecznym**
- wspieranie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i jego współpracy z pomocowymi organizacjami pozarządowymi;
 - współpraca w tworzeniu świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz ośrodków interwencyjno-wychowawczych;
 - profilaktyka w szkołach, budowanie postaw i trenowanie zachowań sprzyjających życiu wolnemu od wspomagających środków chemicznych (alkohol, narkotyki);
 - organizacja cyklicznych imprez rodzinnych połączonych z promocją modelu prawidłowo funkcjonującej rodziny;
 - wspieranie rodzin zastępczych, organizacja Rodzinnego Domu Dziecka;
- CEL 5 podjęcie działań na rzecz integracji niepełnosprawnych w społeczeństwie**
- propagowanie nauczania integracyjnego w placówkach oświatowych wszystkich szczebli;
 - sukcesywna likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkaniach osób niepełnosprawnych;
 - działania na rzecz osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy oraz wspieranie zakładów pracy chronionej istniejących i nowopowstałych;
 - organizacja warsztatów terapii zajęciowej dla niepełnosprawnych oraz rozważenie możliwości utworzenia zakładu aktywności zawodowej (środki PFRON);
 - koordynacja działań przez służby PCPR na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 4. turystyka, kultura i sport**
- CEL 1 rozwój bazy wypoczynkowo-rekreacyjnej**
- wspieranie tworzenia regionalnego ośrodka konferencyjnego;
 - promocja powstających gospodarstw agroturystycznych;
 - organizacja punktu informacji turystycznej;
 - organizacja ścieżek zdrowia, ścieżek rowerowych we współpracy z gminami;
 - promocja idei wypoczynku na świeżym powietrzu „Weekend za miastem”;
 - wspieranie pomysłu budowy parku rozrywki rodzinnej;
- CEL 2 kultywowanie i promocja kultury lokalnej**
- organizacja Dni Kultury Powiatu;
 - pomoc w organizacji cyklicznych imprez prezentujących tradycyjne obrzędy lokalne;
 - promocja rękodzieła miejscowych artystów ludowych, weekendowe kiermasze;
 - działania na rzecz integracji centrów kultury poszczególnych gmin;
- CEL 3 rozwój sportu masowego**
- uaktywnienie i rozwój działalności Uczniowskich Klubów Sportowych;
 - organizowanie rozgrywek, turniejów gminnych i powiatowych;
 - organizacja masowych biegów przełajowych;
- 5. infrastruktura techniczna**
- CEL 1 rozwiązanie problemów gospodarki odpadami**
- podjęcie działań i opracowanie programu utylizacji odpadów komunalnych (spalarni) na bazie Cementowni „Ożarów” S. A.;
 - podjęcie działań na rzecz organizacji systemu selektywnej zbiórki, utylizacji i składowania odpadów na terenie powiatu przy udziale gmin;
 - promocja segregacji odpadów w domach;
 - opracowanie programu edukacji ekologicznej dla szkół, uświadamianie społeczeństwa;
 - wspomaganie budowy składowiska odpadów z pełnym wyposażeniem;
 - wspieranie organizacji zajmujących się edukacją, monitoringiem i zbiórką odpadów;
- CEL 2 modernizacja sieci dróg i ich otoczenia**
- opracowanie planu remontów i modernizacji dróg oraz pozyskiwania środków na te działania;
 - zwiększanie środków na budowy dróg, wykonanie odnow nawierzchni, zwiększenie nośności i szerokości dróg powiatowych kosztem zmniejszenia remontów cząstkowych;
 - aktywne poszukiwanie dodatkowych źródeł finansowania inwestycji;
 - budowa bezpiecznych przejść dla pieszych;
 - udrażnianie rowów i przepustów;
 - efektywne zagospodarowanie pasów przydrożnych;
 - wspieranie budowy autostrady i drogi szybkiego ruchu;
 - współpraca z gminami w celu poprawy stanu dróg poprzez wspólną realizację robót na drogach powiatowych;
- CEL 3 przygotowanie warunków do rozwoju budownictwa komunalnego, przemysłowego i mieszkaniowego**
- utworzenie planu przestrzennego zagospodarowania (plan zbiorczy dla gmin);
 - aktywne działania na rzecz uzbrojenia terenów przeznaczonych pod budownictwo;

- wspieranie lokalnej produkcji materiałów budowlanych;
- zwiększenie ilości mieszkań komunalnych;
- organizacja sprawnej obsługi inwestorów.

Szczególnie ważne znaczenie dla planowania przestrzennego na terenie gminy Ożarów mają: CEL 3 z obszaru strategicznego *przedsiębiorczość*, CEL 1 z obszaru *turystyka, kultura i sport* oraz CEL 1 i CEL 2 z obszaru *infrastruktura techniczna*.

9.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW SZCZEBLA LOKALNEGO

9.3.1. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ożarów do 2020 r. (2004 r.)

Cele rozwoju miasta i gminy Ożarów wynikają z następujących podstawowych przesłanek:

- wzmocnienia oraz pełnego wykorzystania dla dalszego rozwoju miasta i gminy, obecnie występujących, pozytywnych zjawisk, tendencji i procesów społeczno-gospodarczych, czyli silnych stron miasta i gminy;
- konieczności eliminowania słabych stron miasta i gminy lub łagodzenia ich negatywnych skutków dla mieszkańców, gospodarki i środowiska przyrodniczego w postaci zapóźnień, barier i ograniczeń rozwojowych, czyli likwidacji, bądź ograniczenia negatywnych skutków słabych stron miasta i gminy;
- konieczności tworzenia warunków (podstaw) dla zaspokajania różnorodnych potrzeb społecznych i gospodarczych w przyszłości, czyli tworzenia nowych impulsów (możliwości) rozwojowych miasta i gminy – dalszy wzrost jej atrakcyjności lokalizacyjnej dla rozwoju funkcji: osadniczej, gospodarczej i rekreacyjno-wypoczynkowej;
- konieczności systematycznej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju miasta i gminy;
- możliwości pozyskiwania środków pomocowych Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych na współfinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych miasta i gminy.

Stąd też, u podstaw formułowania celów rozwoju miasta i gminy Ożarów leży przekonanie jej władz, że ma ona potencjalne szanse stania się gminą:

- harmonijnie łączącą troskę o jak najlepszy stan środowiska przyrodniczego z postępowaniem cywilizacyjnym;
- atrakcyjną do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także spędzania czasu wolnego przez przyjezdnych (sport, rekreacja, wypoczynek);
- zapewniającą jak najlepszą jakość świadczonych usług społecznych - edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, kultura i sztuka, sport i rekreacja, a także troszczącą się o jak najlepszy stan bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- posiadającą sprawne powiązania komunikacją drogową z otoczeniem, a także zmodernizowany wewnętrzny układ drogowy wraz z urządzeniami zapewniającymi maksymalne bezpieczeństwo pieszych i kierowców;
- prowadzącą aktywną promocję swych walorów;
- rozwijającą partnerską współpracę z zagranicznymi samorządami gminnymi, a także aktywnie współpracującą z władzami powiatu opatowskiego i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład oraz władzami samorządowymi województwa świętokrzyskiego przy rozwiązywaniu wspólnych problemów dla dobra i pomyślności jej mieszkańców;
- współpracującą z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami funkcjonującymi na jej terenie przy rozwiązywaniu wspólnych problemów dla dobra i pomyślności jej mieszkańców.

Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowano generalny cel kierunkowy (misję rozwoju) i strategiczne cele rozwoju miasta i gminy Ożarów: **„zapewnienie jak najlepszego środowiska życia mieszkańcom i korzystnych warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych, przy respektowaniu zasady zrównoważonego rozwoju. Kształtowanie pozytywnego wizerunku gminy Ożarów jako bezpiecznego i przyjaznego miejsca do zamieszkania, lokalizacji działalności gospodarczej i pobytu turystów”**.

Strategiczne cele rozwoju (są one względem siebie równorzędne):

- CEL 1- sfera gospodarcza - tworzenie jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarki lokalnej;
- CEL 2 – sfera społeczna i transportu - stała poprawa jakości świadczonych usług społecznych i rozwój infrastruktury transportowej;
- CEL3 – sfera ekologiczna i przestrzenna - osiągnięcie europejskich standardów stanu środowiska przyrodniczego oraz troska o ład przestrzenny.

Planowane przedsięwzięcia, służące realizacji generalnego celu kierunkowego i strategicznych celów rozwoju miasta i gminy Ożarów zostały ujęte w strategiczne programy działań realizacyjnych. Zawierają one:

- cele operacyjne, określające poszczególne problemy, jakie powinny być rozwiązane, aby zrealizować przyjęte cele strategiczne;
- zadania realizacyjne, określające konkretne przedsięwzięcia, które winny być zrealizowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych.

Przyjęte strategiczne programy działań realizacyjnych wraz z celami operacyjnymi zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Zestawienie strategicznych programów działań realizacyjnych i celów operacyjnych zawartych w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ożarów do 2020 r. (2004 r.)

Strategiczny program działań realizacyjnych	Cele operacyjne
przedsiębiorczość	I. Organizacyjne i finansowe wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
	II. Sprawna, przyjazna i profesjonalna administracja samorządowa
	III. Promocja Gminy Ożarów w kraju i zagranicą oraz wspieranie rozwoju turystyki
środowisko przyrodnicze i infrastruktura techniczna	I. Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych

	II. Budowa wodociągów zbiorowych i sieci kanalizacyjnej oraz oczyszczanie ścieków
	III. Rozbudowa oraz modernizacja urządzeń i obiektów ponadlokalnej infrastruktury technicznej
	IV. Rozbudowa i modernizacja gminnego układu drogowego
usługi społeczne	I. Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki społecznej oraz placówek ochrony zdrowia
	II. Poprawa warunków nauczania, pracy i bezpieczeństwa uczniów w placówkach oświatowych
	III. Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej
	IV. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego
	V. Budowa nowych i modernizacja istniejących gminnych zasobów mieszkaniowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ożarów do 2020 r.(2004 r.)

9.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH DO STUDIUM

W związku z trwającą procedurą sporządzania studium do Urzędu Miejskiego składano wnioski do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarów dla obszaru w granicach administracyjnych gminy.

Do studium złożono łącznie 55 wniosków, z czego:

7 – od instytucji uzgadniających i opiniujących;

3 – od instytucji branżowych;

45 – od osób fizycznych i prawnych³⁶.

Wnioski do studium składane były na podstawie art. 11 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Wnioski dotyczą terenów określonych na podstawie Uchwały Nr V/28/2011 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 1 marca 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ożarów w jej granicach administracyjnych.

Na załączniku graficznym nr 1 oraz schemacie nr 3 oznaczono 44 wnioski, które dotyczą 263 działek ewidencyjnych. Pozostałe 11 wniosków odnosiło się do obszaru gminy i miasta w granicach administracyjnych.

9.4.1. Wnioski instytucji uzgadniających i opiniujących

Tabela 37. Wykaz wniosków instytucji uzgadniających i opiniujących złożonych do studium

Lp.	Data nadania/Dat a wpływu	Wnioskodawca	Treść wniosku
1	04.05.2011/ 09.05.2011	Wojewoda Świętokrzyski, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce	Prośba o: - uwzględnienie nowych przepisów zawartych w zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 130, poz. 871). Art. 4 ust. 2 ww. ustawy stanowi, że do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w stosunku do których podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia lub zmiany planu lub studium, a postępowanie nie zostało zakończone do dnia wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.
2	17.05.2011/ 23.05.2011	Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce	Prośba o: - uwzględnienie informacji związanych z: 1. ochroną przed powodzią wynikające z Art. 88a ustawy Prawo wodne (Ustawa z dnia 18 lipca 2001 z późniejszymi zmianami, Dz. U. z 2005r. Nr 239, poz. 2019), 2. zagadnieniami obronnymi wynikającymi z miejscowych planów w zakresie zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej oraz z rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie sposobu uwzględniania w zagospodarowaniu przestrzennym potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa z dnia 7 maja 2004r. (Dz. U. z 2004r., Nr 125, poz. 1309).
3	29.04.2011/ 04.05.2011	Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Departament Mienia, Geodezji, Kartografii i Planowania Przestrzennego, Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce	Prośba o: uwzględnienie informacji zamieszczonej w „Wyciągu informacyjnym z planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego dla Miasta i Gminy Ożarów”, przesyłanym do Urzędu przy piśmie znak: RRZVI-0723/11/04 z dnia 11.05.2004r.
4*		Zarząd Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach Al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
5		Starostwo Powiatowe w	brak odpowiedzi na zawiadomienie

³⁶ Po roku od wyznaczonego terminu na składanie wniosków wpłynął ponadto jeszcze jeden wniosek. Nie był brany pod uwagę w poniższych analizach.

		Opatowie ul. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	
6*		Zarząd Powiatu Opatowskiego w Opatowie ul. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	brak odpowiedzi na zawiadomienie
7		Burmistrz Miasta i Gminy Annopol ul. Rynek 1, 23-235 Annopol	brak odpowiedzi na zawiadomienie
8		Burmistrz Ćmielowa ul. Ostrowiecka 40, 27-440 Ćmielów	brak odpowiedzi na zawiadomienie
9		Wójt Gminy Dwikozy ul. Spółdzielcza 8, 27-620 Dwikozy	brak odpowiedzi na zawiadomienie
10		Wójt Gminy Tarłów ul. Rynek 2, 27-515 Tarłów	brak odpowiedzi na zawiadomienie
11		Wójt Gminy Wilczyce Wilczyce 174, 27-612 Wilczyce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
12		Wójt Gminy Wojciechowice Wojciechowice 50, 27-532 Wojciechowice	brak odpowiedzi na zawiadomienie
13		Burmistrz Miasta i Gminy Zawichost ul. Żeromskiego 50, 27-630 Zawichost	brak odpowiedzi na zawiadomienie
14		Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Kielcach Delegatura w Sandomierzu ul. Opatowska 9, 27-600 Sandomierz	brak odpowiedzi na zawiadomienie
15	29.04.2011/ 09.05.2011	Wojewódzki Sztab Wojskowy w Kielcach, ul. Wojska Polskiego 251, 25-205 Kielce	brak uwag ponieważ studium nie koliduje z funkcjonowaniem obiektów (urządzeń) wojskowych
16		Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego ul.11 listopada 43, 26-600 Radom	brak odpowiedzi na zawiadomienie
17*		Agencja Wywiadu ul. Miłobędzka 55, 02-634 Warszawa	brak odpowiedzi na zawiadomienie
18		Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach ul. Seminaryjna 12, 25-372 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
19		Komenda Powiatowa Policji w Opatowie ul. Sienkiewicza 30, 27-500 Opatów	brak odpowiedzi na zawiadomienie
20		Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach AL. IX Wieków Kielc 3, 25- 516 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
21		Geolog Wojewódzki ul. Witosza 86, 25-261 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
22	16.05.2011/ 23.05.2011	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie, Zarząd Zlewni Kamiennej i Radomki w Ostrowcu Świętokrzyskim, ul. Sienkiewicza 57, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	Prośba o: - uwzględnienie występujących na terenie gminy obszarów zagrożenia powodziowego, określonych w opracowaniach sporządzonych przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, - uwzględnienie zakazu grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5m od linii brzegu, o którym mowa w art.27 ustawy Prawo wodne, - uwzględnienie stref ochronnych oraz podanie wydajności ujęć wód, - uwzględnienie głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), jeśli swoim zasięgiem wkraczają na objęty opracowywaniem obszar.
23		Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie ul. Marszałka J. Piłsudskiego 22, 31 - 109 Kraków	brak odpowiedzi na zawiadomienie
24	28.04.2011/ 04.05.2011	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach,	Prośba o: - uwzględnienie przepisów zawartych w art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego

		ul. Szymanowskiego 6, 25-361 Kielce	ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 2127, ze zm.), który stanowi że projekt studium zagospodarowania przestrzennego wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje w szczególności: uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko, sporządzenie prognozy i uzyskanie wymaganych ustawą opinii oraz zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu. Procedura udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentów została zawarta w art. 39 w/w ustawy, - przedłożenie, w celu uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie, odpowiednich materiałów w formie tekstowej i graficznej (wersja drukowana) określających w sposób wyczerpujący zakres studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i przyjęte założenia, które będą przedmiotem opracowywanego dokumentu, - uwzględnienie informacji, że teren objęty projektem studium znajduje się częściowo w obszarze specjalnej ochrony siedlisk mającym znaczenie dla Wspólnoty „Przełom Wisły w Małopolsce” PLH060045 oraz w obszarze specjalnej ochrony ptaków „Małopolski Przełom Wisły” PLB140006. Projektowane przeznaczenie i zagospodarowanie musi zapewnić właściwy stan ochrony siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom roślin i zwierząt dla ochrony których obszary te zostały wyznaczone oraz integralność tych obszarów. W związku z lokalizacją terenu objętego projektem dokumentu na obszarach Natura 2000, na podstawie art. 30 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, ze zm.) projekt studium wymaga uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska, - uwzględnienie pozostałych istniejących i projektowanych form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i występujących na obszarze objętym studium, - zapewnienie warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) oraz zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym, w myśl ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, ze zm.). Ustalenia dotyczące warunków realizacji założeń dokumentu, powinny umożliwić uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska.
25		Urząd Komunikacji Elektronicznej Delegatura w Kielcach ul. Urzędnicza 13, 25 – 729 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
26		Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach ul. Sandomierska 81, 25-324 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
27		Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Opatowie ul. Kościuszki 39, 27-500 Opatów	brak odpowiedzi na zawiadomienie
28		Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach Al. IX Wieków Kielc 3, 25 – 955 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
29		Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Kielcach ul. Jagiellońska 68, 25-956 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
30	19.05.2011/ 23.05.2011	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Opatowie, ul. Sempułowskiej 3, 27-500 Opatów	Prośba o: - uwzględnienie przepisu, że zgodnie z art. 1 pkt 6 lit. m, ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U z 2010 r. Nr 130, poz. 871) właściwym organem do uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla spraw wszczętych z dniem wejścia w życie w/w ustawy jest właściwy państwowy wojewódzki inspektor sanitarny. Oznacza to, że stosownie do zapisu art. 1 pkt.6 lit. m, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Opatowie, nie jest właściwym organem do wypowiedzania się w tej

			sprawie.
31*		Świętokrzyski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach ul. Witosa 86, 25-561 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie
32*		Agencja Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Rzeszowie ul. 8 marca 13, 35-957 Rzeszów	brak odpowiedzi na zawiadomienie
33*		Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ostrowiec Świętokrzyski ul. Sudół 216, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	brak odpowiedzi na zawiadomienie

* - instytucja, której uzgodnienie lub opinia nie jest wymagana przy procedurze sporządzania studium

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie

Tabela 38. Wykaz wniosków instytucji branżowych złożonych do studium

Lp.	Data nadania/Data wpływu	Wnioskodawca	Treść wniosku
1	11.05.2011/ 16.05.2011	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Kielcach ul. Paderewskiego 43/45, 25-950 Kielce	Prośba o: - uwzględnienie informacji, że przez teren gminy Ożarów przebiegają drogi krajowe Nr 74 i Nr 79. DK 74: S12 (Sulejów) - Kielce - Opatów - Tarnobrzeg - Stalowa Wola - S19 (Nisko) DK 79 : Warszawa - Kozienice - Zwolen - Sandomierz (do DK 77). Istniejąca droga krajowa Nr 74 ma klasę techniczną GP, projektowana droga krajowa będzie mieć klasę techniczną GP/S tj. powinna być projektowana tak by spełniała parametry drogi S (ekspresowej) oraz należy przewidzieć rezerwy dla potencjalnego „Szlaku Staropolskiego”). Istniejąca droga krajowa Nr 79 ma klasę techniczną G, projektowana droga krajowa DK 79 ma posiadać parametry drogi GP. Dla drogi GP/S 74 na zlecenie GDDKiA Oddział w Lublinie wykonywane jest „Studium Techniczno – Ekonomiczno -Środowiskowe drogi krajowej Nr 74 klasy GP/S 9 z rezerwą terenu dla przyszłego tzw. „Szlaku Staropolskiego” - droga S 46) ETAP II .Opracowanie sporządza firma Arcadis Sp. z o.o. Opracowanie będzie zakończone bez wyboru wariantu trasy i bez wystąpienia z wnioskiem o decyzję środowiskową. Dla drogi DK 79 należy przewidzieć obwodnice miejscowości, - uwzględnienie przepisów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie. (Dz. U. z dnia 14 maja 1999 r.) oraz przepisy ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, - uwzględnienie zakazu bezpośredniej obsługi przyległego terenu z jezdni zasadniczych dróg GP/S 74 i DK 79. Projektowana zabudowa przeznaczona na stały pobyt ludzi w tym zabudowa typu mieszkaniowego powinna być odsunięta na odległość zapewniając spełnienie warunków dotyczących dopuszczalnego poziomu uciążliwości komunikacyjnych.
2	10.05.2011/ 13.05.2011	Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich ul. Jagiellońska 72, 25-602 Kielce	Prośba o: - uwzględnienie zarezerwowanego korytarza szer. 35 m pod perspektywiczną budowę obwodnicy miejscowości Ożarów w klasie drogi G. W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego” przewidziana jest docelowa budowa obwodnicy miejscowości Ożarów (dr. woj. nr 755).
3	17.05.2011/ 23.05.2011	Karpacka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Tarnowie Oddział Zakład Gazowniczy w Sandomierzu ul. K.K. Baczyńskiego 3, 27-600 Sandomierz	Prośba o: - uwzględnienie przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia DN100 zasilającego stację gazową redukcyjno-pomiarową I-go stopnia w m. Ożarów - umożliwiającą, prowadzenie dostaw paliwa gazowego na potrzeby gminy Ożarów, stanowiący odgałęzienie gazociągu wysokiego ciśnienia DN300 relacji Sandomierz - Ostrowiec Świętokrzyski, - uwzględnienie prognozowanego przebiegu gazociągów wysokiego ciśnienia przewidzianych w perspektywie do realizacji - to jest gazociągu wysokiego ciśnienia na potrzeby obiektów Grupy Ożarów S.A. w Karsach oraz gazociągu wysokiego ciśnienia łączącego gazociąg wysokiego ciśnienia DN500 Sandomierz-Ostrowiec Świętokrzyski z gazociągiem wysokiego DN300 Ustług-Zamość, - uwzględnienie informacji, że rozdzielcza sieć gazowa średniego ciśnienia przebiega przez następujące miejscowości: m. Ożarów, Bałtówka, Binkowice, Czachów, Grochocice, Jakubowice, Janików, Jankowice, Janowice, Karsy, Przybysławice, Sobótka, Sobów, Śmiłów, Wyszmontów i Zawada. Pozostałe miejscowości gminy Ożarów są niezgazyfikowane i w chwili obecnej brak jest możliwości dostawy gazu na ich potrzeby, - uwzględnienie informacji, że na potrzeby istniejących i projektowanych obiektów znajdujących na zgazyfikowanych obszarach Gminy Ożarów istnieje możliwość dostawy gazu ziemnego poprzez

			<p>rozbudowę istniejącej sieci gazowej średniego ciśnienia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uwzględnienie informacji, że realizacja przyłączenia do sieci gazowej, w tym rozbudowa sieci gazowej oraz budowa przyłączy realizowana będzie na wniosek zainteresowanych Podmiotów w trybie ustalonym w ustawie z dnia z dnia 10 kwietnia 1997 r. „Prawo Energetyczne” z późniejszymi zmianami (tekst jednolity - Dz. U. z 2006r. Nr 89. poz.625) przy spełnieniu kryteriów technicznych i ekonomicznych związanych z dostawą gazu, - wydzielenie pasów technicznych pod kątem służebności przesyłu na potrzeby projektowanego uzbrojenia podziemnego w myśl ustawy z dnia 30 maja 2008r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny oraz niektórych ustaw, - wprowadzenie definicji strefy kontrolowanej gazociągów, - uwzględnienie informacji, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. z 2001 r. Nr 97 poz. 1055) dla istniejących i projektowanych gazociągów wyznacza się strefę kontrolowaną tj. obszar w którym operator sieci gazowej podejmować będzie czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość gazociągów i ich prawidłową eksploatację. W strefie kontrolowanej nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągów podczas ich eksploatacji. Dopuszcza się za zgodą operatora sieci gazowej, zarządzanie parkingów nad gazociągami. - wyznaczenie następujących strefy kontrolowane: <ol style="list-style-type: none"> 1. o szerokości 1,0 m (po 0,5 m od osi gazociągu) dla istniejących i projektowanych gazociągów niskiego i średniego ciśnienia, 2. o szerokości 30,0 m (po 15,0 m od osi gazociągu) dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia, 3. o szerokości 6,0 m (po 3,0 m od osi gazociągu) dla projektowanych gazociągów wysokiego ciśnienia, - wprowadzenie nakazu zapewnienia dostępu w celu wykonywania bieżących konserwacji i napraw dla urządzeń liniowych uzbrojenia przebiegającego przez tereny działek.
4		Telekomunikacja Polska S. A. Rejon Telekomunikacji w Kielcach ul. Targowa 18, 25-520 Kielce	brak odpowiedzi na zawiadomienie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie

Wnioski złożone przez instytucje branżowe oraz instytucje uzgadniające i opiniujące mają charakter informujący o ewentualnych ograniczeniach oraz możliwościach rozwoju. W przewadze odnoszą się do obszaru całej gminy zawierając ogólne informacje i wskazania do kierunków rozwoju.

9.4.2. Wnioski mieszkańców i właścicieli nieruchomości zainteresowanych zmianą przeznaczenia na obszarze gminy

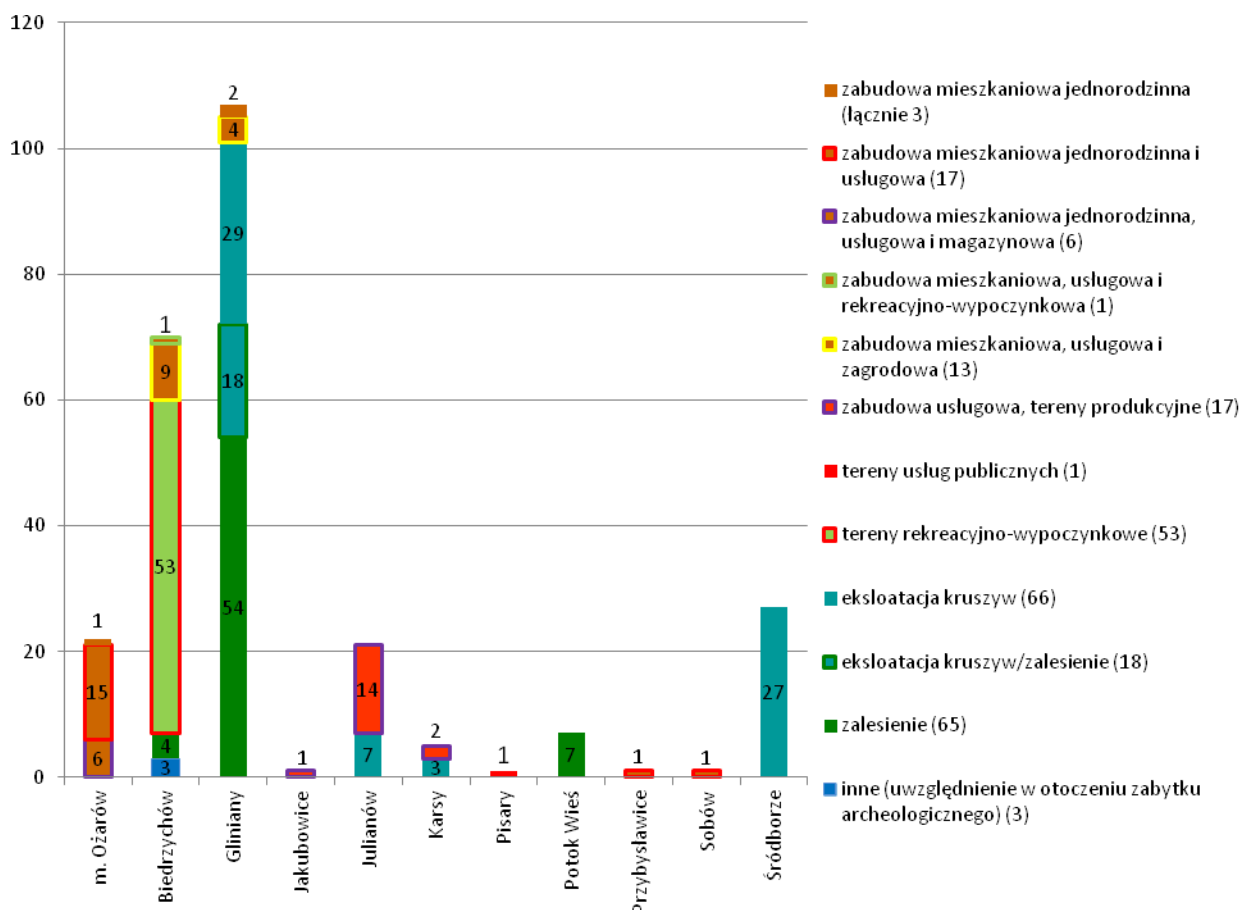
Na podstawie art. 11 pkt.1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 647 ze zm.) do sporządzanego studium wpłynęło 45 wniosków osób fizycznych i prawnych (spółek).

Analizom zostały poddane 44 wnioski. 1 wniosek, dotyczący realizacji elektrowni wiatrowych, nie został wzięty pod uwagę. Planowane elektrownie wiatrowe będą zlokalizowane na terenie obrębów: Binkowice, Janików, Jankowice, Prusy, Suchodółka, Śmiłów i Wyszmontów. Ze względu na trwające badania dotyczące przelotów ptaków i nietoperzy, nie zostały jeszcze wskazane konkretne działki, na których zlokalizowana będzie planowana inwestycja.

Pośród 44 złożonych wniosków, 17 (co stanowi blisko 39% wszystkich złożonych wniosków) zostało złożonych po terminie. Zostały one uwzględnione w poniższych analizach, ze względu na ich wartość przy ustalaniu kierunków rozwoju.

Najwięcej wniosków złożonych przez osoby fizyczne oraz prawne dotyczyło zmiany przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługową – 12 wniosków. Po 8 wniosków dotyczyło zmiany przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową, usługową i zagrodową oraz pod eksploatację kruszyw. Z prośbą o przeznaczenie terenów pod zalesienie złożono 6 wniosków. Kolejną grupę wnioskowanych funkcji stanowią: eksploatacja kruszyw/zalesienie – 3 wnioski (złożyły je 2 różne osoby wnioskując o różne przeznaczenie tych samych działek), zabudowa usługowa i tereny produkcyjne – 3 wnioski, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinną – 3 wnioski, zabudowa jednorodzinną, usługowa i magazynowa – 2 wnioski, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – 2 wnioski oraz inne (tj. uwzględnienie działki w otoczeniu zabytku archeologicznego) – 2 wnioski. Po 1 wniosku złożono na: zabudowę mieszkaniowo-usługową i rekreacyjno-wypoczynkową oraz tereny usług publicznych. Biorąc pod uwagę liczbę działek ewidencyjnych – najczęściej wnioskowano o zmianę przeznaczenia terenu pod eksploatację kruszyw (66 działek), zalesienie (65 działek) oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe (53 działki). Pozostałe wnioskowane funkcje dotyczą znacznie mniejszej liczny działek (od 1 do 17).

Rysunek 20. Złożone wnioski na terenie miasta i gminy Ożarów w rozbiciu na poszczególne funkcje i na obręby geodezyjne (podane wartości odpowiadają liczbie działek, na które złożono wnioski)

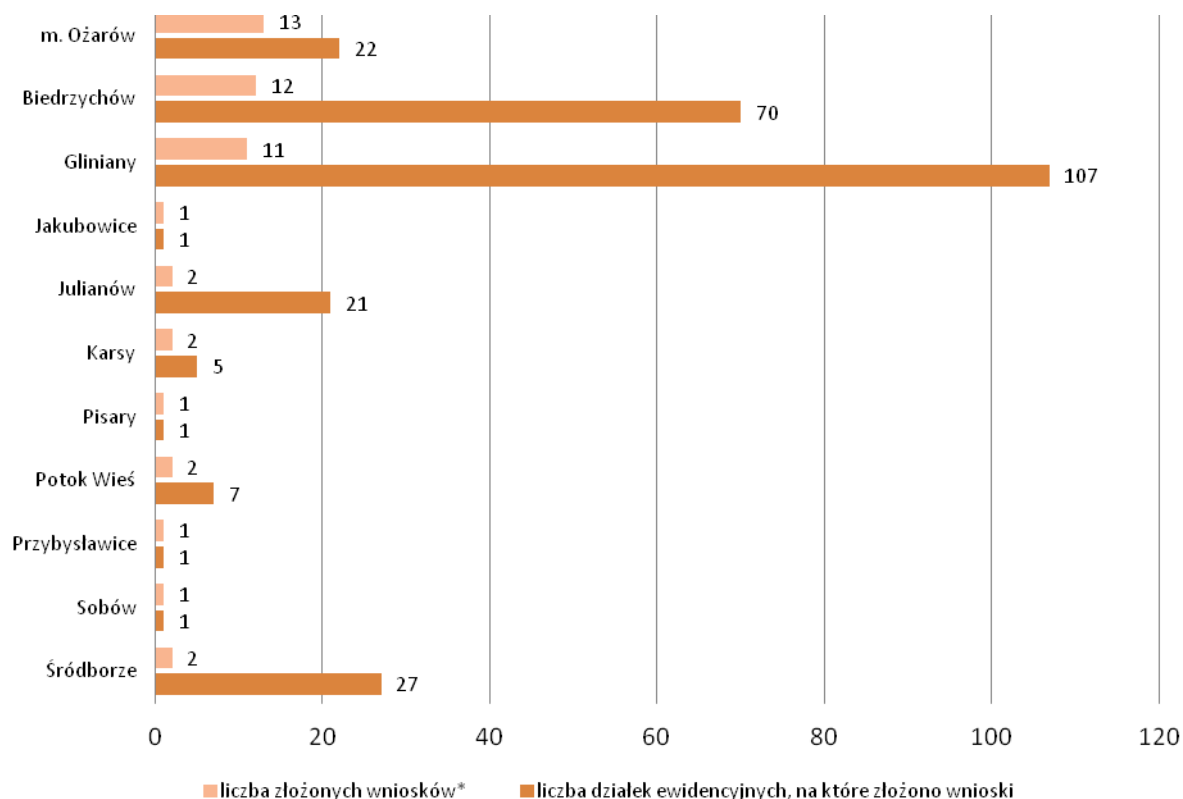
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie

13 wniosków (złożonych łącznie na 22 działki) osób fizycznych oraz prawnych dotyczyło terenu miasta, 12 obrębów Biedzychów (70 działek), 11 obrębów Gliniany (107 działek), po 2 obrębów Julianów (21 działek), Karsy (7 działek), Potok Wieś (7 działek) i Śródborze (27 działek). Po 1 wniosku złożono na działki na następujących obrębach: Jakubowice (1 działka), Pisary (1 działka), Przybysławice (1 działka) i Sobów (1 działka).

W aż 25 obrębach nie złożony został żaden wniosek osób fizycznych oraz prawnych (Binkowice, Czachów, Dębno, Grochocice, Janików, Jankowice, Janowice, Janopol, Janów, Lasocin, Maruszów, Nowe, Potok Kolonia, Prusy, Sobótka, Stróża, Suchodółka, Szymanówka, Śmitów, Wlonice, Wojciechówka, Wólka Chrapanowska, Wyszmontów, Zawada).

Najwięcej wnioskowanych działek znajduje się na terenie obrębów: Gliniany, Biedzychów, Śródborze, Julianów oraz na terenie miasta Ożarów.

Rysunek 21. Złożone wnioski na terenie miasta i gminy Ożarów w rozbiciu na poszczególne obręby geodezyjne (na terenie których znajdują się wnioskowane działki)

* łączna liczba złożonych wyniosła 48 (a nie 44, które poddano analizom), ponieważ niektóre z wniosków dotyczyły działek położonych na więcej niż 1 obrębie geodezyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ożarowie

Na sąsiadujące ze sobą obręby: Gliniany, Julianów i Śródborze wnioskowano głównie o zmianę przeznaczenia terenów pod eksploatację kruszyw oraz pod zalesienie. Jest to związane z występowaniem złóż kopalin w tym rejonie oraz z istniejącym przemysłem wydobywczym (gdzie wiodącą jednostką jest Grupa Ożarów S.A.). Ze względu na planowane przez Grupę Ożarów S.A. powiększanie terenów pod eksploatację kruszyw, widoczne jest zainteresowanie ze strony mieszkańców. Teren stał się nieatrakcyjny pod względem rozwoju funkcji mieszkaniowej, rekreacyjno-wypoczynkowej i rolniczej, co przejawia się w składanych wnioskach. Jedyne wnioski dotyczące zmiany funkcji na tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i zagrodowej oraz tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej zlokalizowane są na terenie miejscowości Gliniany. Blisko miejscowości Julianów zostały także złożone wnioski pod zabudowę usługową i produkcyjną.

Na terenie obrębu Biedzychów widoczne jest zainteresowanie zmianą dotychczasowej funkcji na tereny rekreacyjno-wypoczynkowe oraz pod zabudowę mieszkaniową, usługową i zagrodową. Jest to związane z atrakcyjnym (pod względem krajobrazowym) położeniem obrębu oraz z dużymi możliwościami rozwoju w tej części gminy funkcji turystycznej.

Kolejnym obszarem z największą liczbą wnioskowanych działek jest miasto Ożarów. Większość wniosków dotyczy zmiany przeznaczenia pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną i usługową. Wnioskowane działki zlokalizowane są głównie we wschodniej i południowej części miasta, co może wskazywać na dalszy rozwój miasta w tych kierunkach.

Na pozostałe obręby złożono zdecydowanie mniej wniosków, dlatego trudno jest wnioskować intencje mieszkańców odnośnie przyszłej funkcje i kierunki rozwoju tych obszarów.

10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Miasto i gmina Ożarów zajmują powierzchnię 18 318 ha.

Na obszarze wiejskim zdecydowanie przeważają grunty należące do osób fizycznych (78,33%), w tym około 71% z nich wchodzi w skład gospodarstw rolnych. Około 82% stanowią użytki rolne, w tym prawie 3% to grunty rolne zabudowane. Stosunkowo duży odsetek powierzchni, ponad 17%, zajmują także grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, w tym prawie całkowicie są to lasy należące do osób fizycznych.

Niecałe 14% to grunty Skarbu Państwa poza użytkowaniem wieczystym. W nich najliczniejszą grupę stanowią grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (nieco ponad 6%). Porównując obszary leśne, pod względem zajmowanej powierzchni, można zauważyć, iż lasów prywatnych jest dwukrotnie więcej niż lasów państwowych.

506 ha, co stanowi niecałe 3% gruntów, należy do spółek prawa handlowego oraz partii politycznych i stowarzyszeń. Niecałe 2% zajmują grunty należące do wspólnot gruntowych oraz do Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym. Pozostałe grupy własności, tj. grunty gmin i związków międzygminnych (z wyłączeniem gruntów w użytkowaniu wieczystym oraz przekazane w użytkowanie wieczyste), grunty spółdzielni, grunty kościołów i związków wyznaniowych oraz grunty powiatów i województw (z wyłączeniem gruntów w użytkowaniu) zajmują w sumie 199 ha (nieco ponad 1%).

Na terenie miasta, podobnie jak na obszarze wiejskim gminy Ożarów, najliczniejszą grupę w strukturze własności stanowią osoby fizyczne (nieco ponad 81%). Blisko 60% to grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych. Podobnie jak na obszarze wiejskim najwięcej jest użytków rolnych; grunty leśne stanowią niecałe 2% obszaru. Drugie miejsce, pod względem udziału procentowego, zajmują grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym (nieco ponad 5%). Niecałe 5% zajmują grunty gmin i związków międzygminnych (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste), z czego 4,24% stanowią grunty wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości (z wyłączeniem tych przekazanych w trwały zarząd). 36 ha (4,62%) zajmują grunty Skarbu Państwa poza użytkowaniem wieczystym. W odróżnieniu od obszaru wiejskiego gminy Ożarów zdecydowaną większość stanowią pozostałe grunty Skarbu Państwa. Pozostałe 33 ha (4,24%) to grunty będące własnością gmin i związków międzygminnych (przekazane w użytkowanie wieczyste), grunty spółdzielni, grunty kościołów i związków wyznaniowych, grunty powiatów i województw (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie) oraz grunty należące do spółek prawa handlowego i partii politycznych i stowarzyszeń.

Szczegółowe zestawienia zawierają poniższe tabele.

Tabela 39. Struktura własności gruntów gminy Ożarów stan na dzień 01.01.2012

Grupa lub podgrupa rejestrowa	Wyszczególnienie wchodzące w skład grupy	Powierzchnia ogólna gruntów [ha]	Udział [%]
Grunty SP poza użytkowaniem wieczystym	wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej SP	482	2,75
	w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego LP	1081	6,16
	w trwałym zarządzie państw. jedn. organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	308	1,76
	pozostałe grunty SP	543	3,10
Razem		2414	13,76
Grunty SP w użytkowaniu wieczystym	osób fizycznych	11	0,06
	państwowych osób prawnych	28	0,16
	spółdzielni mieszkaniowych	1	0,01
	pozostałych osób	306	1,74
Razem		346	1,97
Grunty gmin i zw. międzygm. z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie wieczyste	gr. wchodzące w skład gm. zas. nier. z wyłączeniem gr. przekaz. w trwały zarząd	127	0,72
	pozostałe grunty z tej grupy	5	0,03
Razem		132	0,75
Grunty gm. i zw. międzygm. przekaz. w użytkowanie wieczyste	pozostałych osób	1	0,1
	Razem	1	0,1
Grunty osób fizycznych	wchodzące w skład gospodarstw rolnych	12476	71,13
	nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	1262	7,20
	Razem	13738	78,33
Grunty spółdzielni	grunty, które są własnością roln. spółdzielni prod. i ich związków oraz gr. których wł. nie są znani	5	0,03
	Razem	5	0,03
Grunty kościołów i związków wyznaniowych		31	0,18
	Razem	31	0,18
Wspólnoty gruntowe		336	1,92
	Razem	336	1,92
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	gr. powiatów przekazane w trwały zarząd oraz grunty, których wł. nie są znani	11	0,06
	Razem	11	0,06
Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	gr. woj. przekazane w trwały zarząd oraz gr. których wł. nie są znani	19	0,11
	Razem	19	0,11
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych wcześniej	spółek prawa handlowego	502	2,86
	partii politycznych i stowarzyszeń	4	0,02
	Razem	506	2,88
RAZEM	powierzchnia ewidencyjna	17539	100,00
	powierzchnia wyrównawcza	11	
	powierzchnia geodezyjna	17550	

Źródło: GUGiK, 2012

Tabela 40. Struktura własności gruntów miasta Ożarów stan na dzień 01.01.2012

Grupa lub podgrupa rejestrowa	wyszczególnienie wchodzące w skład grupy	Powierzchnia ogólna gruntów [ha]	udział [%]
Grunty Skarbu Państwa poza użytkowaniem wieczystym	wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej SP	7	0,90
	w trwałym zarządzie państw. jedn. organizacyjnych z wyłączeniem gruntów PGL	6	0,77
	pozostałe grunty SP	23	2,95
	Razem	36	4,62
Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym	osób fizycznych	2	0,26
	spółdzielni mieszkaniowych	12	1,54
	pozostałych osób	26	3,34
	Razem	40	5,13
Grunty gm. i zw. międzygm. z wyłączeniem gr. przekaz. w użytkowaniu wieczyste	gr. wchodzące w skład gm. zas. nier. z wyłączeniem gr. przekaz. w trwały zarząd	33	4,24
	gr. gm. i zw. międzygm. przekaz. w trwały zarząd gm. jedn. org.	5	0,64
	Razem	38	4,88
Grunty gmin i zw. międzygm. przekaz. w użytkowanie wieczyste	osób fizycznych	1	0,13
	Razem	1	0,13
Grunty osób fizycznych	wchodzące w skład gospodarstw rolnych	461	59,18
	niewchodzące w skład gospodarstw rolnych	171	21,95
	Razem	632	81,13
Grunty spółdzielni	gr., które są własnością spółdz. mieszk. i ich zw. oraz gr. których wł. nie są znani	3	0,39
	pozostałe grunty z tej grupy	2	0,26
	Razem	5	0,64
Grunty kościołów i związków wyznaniowych		9	1,16
	Razem	9	1,16
Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	gr. wchodzące w skład pow. zas. nier. z wyłączeniem gr. przekaz. w trwały zarząd	3	0,39
	gr. powiatów przekazane w trwały zarząd oraz gr. których wł. nie są znani	4	0,51
	Razem	7	0,90
Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekaz. w użytkowanie	gr. przekazane w trwały zarząd oraz gr. których wł. nie są znani	5	0,64
	Razem	5	0,64
Grunty będące przedmiotem własności i władania osób nie wymienionych wcześniej	spółek prawa handlowego	5	0,64
	partii politycznych i stowarzyszeń	1	0,13
	Razem	6	0,77
RAZEM	powierzchnia ewidencyjna	779	100,00
	powierzchnia wyrównawcza	0	
	powierzchnia geodezyjna	779	

Źródło: GUGiK, 2012

343,06 ha gruntów na obszarze gminy miejsko-wiejskiej Ożarów (blisko 2% ogółu) stanowi mienie komunalne (własność Gminy Ożarów, forma władania lub użytkowania przez Gminę Ożarów), przy czym 15,12% (51,88 ha) tego mienia komunalnego leży na obszarze miasta, a 84,88% (291,18 ha) na obszarze gminy wiejskiej.

Większość z tych gruntów (0,89% na obszarze gminy wiejskiej w odniesieniu do jej obszaru i 0,93% na obszarze miasta w odniesieniu do jego obszaru) stanowią grunty będące we władaniu Skarbu Państwa (na zasadach samoistnego posiadania) w użytkowaniu przez Gminę. Grunty te obejmują tereny dróg. Pomimo podobnego udziału procentowego w ogólnej powierzchni (odpowiednio obszaru wiejskiego i obszaru miasta) należy pamiętać, iż obszar wiejski jest ponad 22-krotnie większy niż miasto Ożarów. Dlatego też podczas, gdy ta forma władania zajmuje nieco ponad 7 ha na obszarze miasta, na obszarze gminy wiejskiej zajmuje już prawie 157 ha.

Drugą grupę pod względem wielkości stanowią grunty będące własnością Gminy (0,72% na obszarze gminy i 4,35% na obszarze miasta). Grunty te obejmują tereny, na których gmina realizuje cele publiczne (szkoły, przedszkola, obiekty kultury oraz drogi). Pod względem zajmowanej powierzchni na obszarze gminy wiejskiej znajduje się prawie 4-krotnie więcej gruntów będących własnością Gminy niż w mieście.

Duży odsetek na terenie miasta (0,68%, nieco ponad 5 ha) zajmują grunty stanowiące własność Gminy w użytkowaniu przez jednostki organizacyjne (Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej).

Pozostałe liczne grupy to:

- 1) na terenie miasta: grunty będące własnością Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym przez Gminę, grunty będące własnością Gminy oddane w użytkowanie wieczyste;
- 2) na terenie gminy: grunty będące własnością Gminy w użytkowaniu przez inne podmioty, grunty będące własnością Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym przez Gminę oraz grunty będące własnością Gminy oddane w użytkowanie wieczyste.

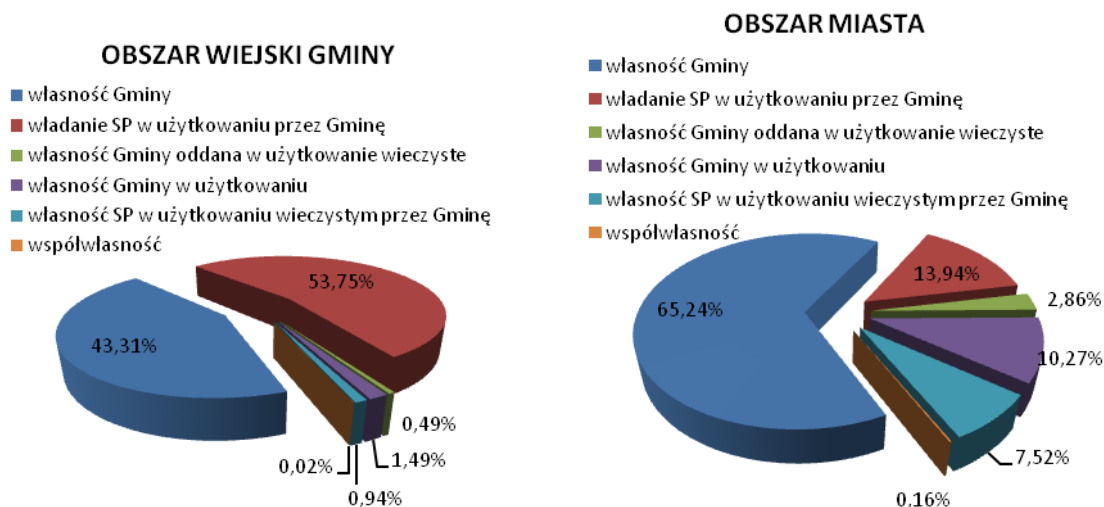
Na obszarze miasta mienie komunalne zajmuje 51,88 ha (6,66% powierzchni miasta), z czego jego struktura przedstawia się następująco:

- ponad 65% stanowią grunty będące własnością Gminy;
- niecałe 14% to grunty będące we władaniu Skarbu Państwa (na zasadach samoistnego posiadania) w użytkowaniu przez Gminę - tereny dróg;
- nieco ponad 10% stanowią grunty stanowiące własność Gminy będące w użytkowaniu innych podmiotów;
- blisko 8% to grunty będące własnością Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym przez Gminę;
- niecałe 3% to grunty Gminy w użytkowaniu wieczystym przez osoby prawne (PGE Dystrybucja Spółka Aukcyjna Lublin) oraz osoby fizyczne.

Na obszarze wiejskim mienie komunalne zajmuje 291,18 ha (1,66% powierzchni gminy), z czego jego struktura przedstawia się następująco:

- prawie 54%, zajmują grunty będące we władaniu Skarbu Państwa (na zasadach samoistnego posiadania) w użytkowaniu przez Gminę - tereny dróg;
- ponad 43% zajmują grunty będące własnością Gminy;
- prawie 1,5 % to grunty stanowiące własność Gminy w użytkowaniu przez osoby prawne (Zarząd Dróg Powiatowych w Opatowie).

Rysunek 22. Struktura mienia komunalnego na obszarze miasta i gminy Ożarów

Źródło: Opracowanie własne na wypisu z rejestru gruntów, 2012 r.

11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

11.1. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY

Z wymienionych w Art.6 Ustawy o ochronie przyrody - form ochrony przyrody (poza ochroną gatunkową) na terenie gminy Ożarów występują: obszary Natura 2000, użytek ekologiczny oraz pomniki przyrody.

11.1.1. Obszary Natura 2000

Na terenie gminy znajdują się dwa obszary Natura 2000. Są to:

- PLB140006 - Małopolski Przełom Wisły (Obszar Specjalnej Ochrony ptaków - OSO);
- PLH060045 - Przełom Wisły w Małopolsce (Obszar spełniający kryteria obszarów o Znaczeniu Wspólnotowym - OZW).

PLB140006 - Małopolski Przełom Wisły (Obszar Specjalnej Ochrony ptaków) obejmuje fragment doliny Wisły pomiędzy Józefowem i Kazimierzem Dolnym. Dolina charakteryzuje się licznymi meandrami, terasy zalewowe i nadzalewowe pokrywają łąki i pastwiska lub zarośla wierzbowe, łęgi i olsy. W nurcie rzeki występują liczne wyspy o różnym pokryciu terenu. Dolinę zamykają wysokie, miejscami 90 m brzegi, często poprzecinane lokalnymi wąwozami wytworzonymi przez wodę w skale wapiennej. Obszar obejmuje ostoję ptasią o randze europejskiej i jest ważnym miejscem bytowania ptaków wodno-błotnych. Na obszarze tym stwierdzono występowanie co najmniej 14 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Znajduje się tu jedno z nielicznych stanowisk lęgowych ostrygojada w kraju.³⁷

Zagrożeniem dla ostoi zgodnie z kartą informacyjną jest zanieczyszczenie środowiska oraz plan regulacji Wisły. W chwili obecnej w obrębie obszaru prowadzi się działania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Wymaga to utrzymania zarówno koryta, jak i urządzeń technicznych w należytych stanie, umożliwiającym

³⁷ Tabelę opisującą występujące na terenie ostoi gatunki ptaków zamieszczono w rozdziale 4.2.6 Świat zwierzęcy

swobodny przepływ wód oraz lodu. Położenie w obrębie obszaru Natura 2000 wymaga dbania o zachowanie dobrego stanu ekologicznego doliny w czasie prowadzenia prac technicznych.

PLH060045 - Przełom Wisły w Małopolsce (Obszar spełniający kryteria obszarów o Znaczeniu Wspólnotowym) obejmuje przełomowy odcinek doliny Wisły pomiędzy ujściem Sanu a miastem Puławy, charakteryzujący się dużymi walorami krajobrazowymi. Wisła na tym odcinku jest rzeką silnie meandrującą. W obrębie doliny pozostały liczne starorzecza, łachy i zastoiska, częściowo zarośnięte zaroślami wierzbowymi lub zbiorowiskami łągowymi. Obszary przyległe są użytkowane ekstensywnie jako łąki i pastwiska. Ściany doliny stanowią strome wapienne i lessowe skarpy, porośnięte murawami kserotermicznymi.

W obrębie ostoi stwierdzono występowanie 10 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (24% powierzchni) oraz 21 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Obszar obejmuje tereny występowania licznych ptaków wodno-błotnych, objętych również ochroną w ramach sieci Natura 2000 (opisany wcześniej obszar „Małopolski Przełom Wisły”).

Podobnie jak w przypadku poprzedniego obszaru główne zagrożenie stanowi zanieczyszczenie wód oraz projekt regulacji koryta rzeki wraz z przebudową jej brzegów. Osobnym zagrożeniem jest postępująca sukcesja i zarastanie muraw kserotermicznych (zastępowanych przez zbiorowiska krzewiaste i drzewa).

11.1.2. Użytek ekologiczny

Na terenie gminy występuje 1 użytek ekologiczny powołany rozporządzeniem nr 19/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (nr obiektu U-061). Użytek położony jest w Leśnictwie Ożarów Nadleśnictwa Ostrowiec Świętokrzyski, w oddz. 236, w sąsiedztwie miejscowości Dębno. Ochroną objęte jest zбочe wąwozu porośnięte roślinnością krzewiastą z niewielką domieszką drzew o łącznej powierzchni 1,97 ha.

Warunki zagospodarowania terenu określa rozporządzenie powołujące.

11.1.3. Pomniki przyrody

Na terenie gminy występuje 12 pomników przyrody. Większość położona jest w obrębie parków podworskich (w Wyszmontowie, Jankowicach i Smitówie), będących obecnie własnością prywatną.

Tabela 41. Pomniki przyrody na terenie miasta i gminy Ożarów

Lp.	Nr ewidencyjny	Miejscowość	Gatunek		Obwód pnia/wysokość
			Nazwa polska	Nazwa łacińska	
1	485	Wyszmontów	Topola kanadyjska	<i>Populus xcanadensis</i>	4,55/26
2	486	Wyszmontów	Klon jawor	<i>Acer pseudoplatanus</i>	3,35/19
3	487	Wyszmontów	Wierzba krucha	<i>Salix fragilis</i>	5,10/21
4	488	Jankowice	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	3,70/18
5	455	Smitów	Grab pospolity	<i>Carpinus betulus</i>	1,0-1,75/19,0-20,0
6	456	Ożarów	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	1,85-2,40/22,0-25,0
7	457	Smitów	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	2,60/22,0
8	460	Ożarów	Wierzba krucha	<i>Salix fragilis</i>	4,10/21,0
9	490	Smitów	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	3,40/24,0
10	491	Smitów	Grab pospolity	<i>Carpinus betulus</i>	3,0/26,0
1411	492	Smitów	Lipa drobnolistna	<i>Tilia cordata</i>	2,30/16
12	626	Grochocice	Żywotnik zachodni	<i>Thuja occidentalis</i>	-

W sąsiedztwie pomników przyrody obowiązują ograniczenia i zakazy zawarte w zarządzeniach Wojewody Tarnobrzskiego Nr 34 z dnia 30 grudnia 1988 i Nr 6 z dnia 28 czerwca 1991 r.

11.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYMAGAŃ DOTYCZĄCYCH OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie sporządził opracowanie „Obszary zagrożenia powodziowego rzeki Wisły w gminie Ożarów”, gdzie wyznaczono obszary zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%, zasięg wielkiej wody o prawdopodobieństwie 5% oraz strefę płytkiego zalewu (0,5 m) od wody 1%.

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy dotyczy terenów położonych w dolinie rzeki Wisły w obszarze międzywala - sołectwa: Nowe, Maruszów. Dodatkowo sołectwa Biedzychów i Dębno leżą w obszarze potencjalnego zagrożenia.

Ponadto część sołectw jest zagrożona podtopieniami wywołanymi obfitymi opadami deszczu (Nowe, Maruszów, Wyszmontów, Jankowice, Pisary i Jakubowice) - województwo świętokrzyskie należy do pięciu najbardziej narażonych na niebezpieczeństwo wezbrań opadowych w okresie od czerwca do sierpnia. Szczególnie narażone są obszary położone w obrębie suchych dolin, dokąd kieruje się woda z intensywnych opadów.

Do najważniejszych zadań z zakresu ochrony przeciwpowodziowej na pozostałych terenach należy odbudowa rowów melioracyjnych i odbudowa cieków wodnych, zapewniające sprawniejszy przepływ wody na terenach w obniżeniach dolinnych.

Ochronie przeciwpowodziowej podlegają głównie tereny położone w dolinie rzeki Wisły, gdzie na długości 5220 m ciągną się wały przeciwpowodziowe (osłaniające łącznie ok. 986 ha).

Zagrożenie wystąpienia powodzi powinno być brane pod uwagę przy wyznaczaniu terenów budowlanych.

11.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW

11.3.1. OBIEKTY I OBSZARY PRAWNEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich:

- uzgadnianie zamierzeń i działań inwestycyjnych, w trybie przepisów odrębnych, z organem ds. ochrony zabytków;
- uzyskanie pozwolenia organu ds. ochrony zabytków dla wszelkich działań inwestorskich realizowanych w obiektach i na nieruchomościach wpisanych do rejestru zabytków.

Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków nieruchomych zamieszczono poniżej.

Tabela 42. Wykaz obiektów nieruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ożarów

Lp.	Numer rejestru/dawny numer	Obiekt	Sołectwo	Adres/ lokalizacja	Materiał	Datowanie
1	A.545/ 421 z 22.01.1957 oraz 443 z 23.06.1967 i 79 (t.) z 20.05.1977	Kościół parafialny pw. św. Wojciecha	<u>Gliniany</u>	w południowo- wschodnim narożniku układu urbanistycznego	drewniany	II połowa XVI w.
2	A.546/ 332 (t.) z 13.06.1988	Cmentarz parafialny	<u>Gliniany</u>	w południowo- wschodniej części wsi, przylega do ogrodzenia kościoła parafialnego	-	I połowa XIX w.
3	A.547/ 378 (t.) z 16.06.1988	Najstarsza część cmentarza parafialnego	<u>Janików</u>	na południowo- zachodnim skraju wsi, przy drodze do Przybysławic	-	I połowa XX w.
4	A.689/1-3	Zespół kościoła parafialnego - kościół św. Anny, - drewniana dzwonnica, - teren przykościelny w gran. ogrodzenia	<u>Janików</u>	w zachodniej części wsi	Kościół kamienny	II połowa XIX w.
5	A.548/ 587 z 11.12.1957	Park dworski	<u>Jankowice</u>	we wsi Jankowice, około 50 m. od drogi Przybysławice- Janików	-	XIX w.
6	A.549/ 354 (t.) z 14.06.1988	Cmentarz parafialny	<u>Lasocin</u>	w południowo- zachodniej części Lasocina, na rozwidleniu dróg do Szymanówki i Czachowa	-	I połowa XIX w.

7	A.550/1-3/ 331 (t.) z 13.06.1988 (cmentarz), 774 z 30.05.1972 oraz 155 (t.) z 16.06.1977 (dzwonnica), 774 z 30.05.1972 oraz 156 (t.) z 16.06.1977 (kaplica)	Zespół kościelny par. pw. św. Stanisława: - cmentarz przy kościelnie, - dzwonnica, - kaplica grobowa Karskich	<u>Ożarów</u>	w południowo- wschodniej części układu urbanistycznego	Dzwonnica drewniana, kaplica cegłana	XVIII/XIX w.
8	A.551/ 333 (t.) z 13.06.1988	Cmentarz parafialny	<u>Ożarów</u>	na południowo- wschód od miasta, przy drodze w kierunku Kraśnika i Zawichostu	-	II połowa XIX w.
9	A.552/ 269 (t.) z 23.07.1982	Cmentarz żydowski	<u>Ożarów</u>	w południowo- wschodniej części miasta, przy drodze do Zawady - Kolonii	-	czynny od XVII do I połowy XX w.
10	A.553/1-4/ 305 (t.) z 27.05.1986:	Zespół dworski, - dwór, - lodownia, - dawne budynki gospodarcze, - park	<u>Pisary</u>	w środkowej części wsi, na terenie parku i w sąsiedztwie dawnego folwarku dworskiego	-	XIX w.
11	A.554/1-2/ 420 z 21.01.1957 oraz 465 z 15.04.1967 i 166 (t.) z 16.06.1977 (kościół), 166 (t.) z 16.06.1977 (dzwonnica)	Zespół kościoła par. pw. Przemienienia Pańskiego: - kościół, - dzwonnica	<u>Przybysławice</u>	w środkowej części wsi, na niewielkim wzniesieniu	Kościół cegłany, dzwonnica kamienna	I połowa XIX w.
12	A.555/1 372 (t.) z 16.06.1988	Cmentarz parafialny	<u>Przybysławice</u>	w południowo- zachodniej części wsi, obok kościoła i zabudowań parafialnych	-	I połowa XIX w.
13	A.556/ 418 z 21.01.1957 oraz 469 z 15.04.1967 i 187 (t.) z 06.07.1977	Kościół par. pw. św. Małgorzaty	<u>Sobótka</u>	w centralnej części wsi, przy głównej drodze	Kościół kamienny	II połowa XVIII w.
14	A.557/ 373 (t.) z 16.06.1988	Cmentarz parafialny	<u>Sobótka</u>	w południowej części wsi, przy drodze Sandomierz- Ożarów	-	I połowa XIX w.
15	A.558/ 511 (t.) z 24.05.1993	Zbiorowa mogiła rozstrzelanych w lipcu i sierpniu 1942 r.	<u>Szymanówka</u>	w lesie, w wąwozie pomiędzy dwoma wyniesieniami, na południowo-wschód od wsi	-	1939-1945
16	A.559/1-4/ nr rej.: 200 (t.) z 30.12.1977 (zespół), 567 z 16.09.1971 (dwór), 621 z 17.12.1957 (park)	Zespół dworski: - dwór, - oficyna, - spichrz, - park	<u>Śmitów</u>	przy drodze między Przybysławicami i Suchodółką	-	XVIII/XIX w.
17	A.560/ 522 z 04.12.1957 oraz 613 z 13.12.1957 i 298 (t.) z 27.05.1986	Park dworski	<u>Wyszmontów</u>	przy krzyżówce dróg Ożarów- Sandomierz i do Zawady	-	I połowa XIX w.

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków, Kielce 2011 r.

Rejestr zabytków archeologicznych na obszarze gminy obejmuje stanowiska archeologiczne zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 43. Wykaz obiektów archeologicznych wpisanych do Rejestru Zabytków położonych na obszarze gminy Ożarów

Lp.	Numer rejestru	Funkcja	Chronologia/kultura	Miejscowość	Nr w miejscowości	Nr obszaru AZP	Nr stanowiska na obszarze AZP	Stan zachowania
1	259/A, dec. z 15.09.1981	kopalnia krzemienia „Wzgórze Kruk”	KMR	<u>Gliniany</u>	1	84-72	43	zaniedbany
2	265/A, dec. z 15.07.1982.	kopalnia krzemienia „Koryczna”	KPL KMR	<u>Wojciechówka</u>	1	84-72	38	dobry
3	495/A, dec. z 13.04.1993	osada osada osada grodzisko	KPL KŁ WS pocz. XI w.	<u>Biedzychów</u>	1	84-74	15	dobry
4	254/A, dec. z 16.06.1980	kopalnia krzemienia, pracownia, osada	KMR	<u>Ożarów</u>	1	85-73	1	dobry
5	572/A, dec. z 18.04.1994	kurhan	?	<u>Jankowice</u>	1	86-73	44	zły

Wykaz stosowanych skrótów: ? - chronologia bądź funkcja nieokreślone, KŁ - kultura łużycka, KMR- kultura mierzanowicka, KPL- kultura pucharów lejkowatych, WS - wczesne średniowiecze.

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków (Kielce 2011 r.) oraz materiały udostępnione przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Delegatura w Sandomierzu

12. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI

12.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z FUNKCJONOWANIA ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

12.1.1. Układ drogowy

Układ drogowy miasta i gminy Ożarów składa się z 251 km dróg publicznych, w tym:

- 31 km dróg krajowych;
- 13 km dróg wojewódzkich;
- 88 km dróg powiatowych;
- 119 km dróg gminnych.

Pod względem funkcjonalnym w układzie drogowym wyróżnia się drogi służące połączeniom ponadlokalnym, tzn. innym niż tylko potrzebom komunikacyjnym gminy, są to drogi krajowe, wojewódzkie, część powiatowych oraz drogi o znaczeniu lokalnym, obsługujące miejscowe potrzeby komunikacyjne, do których zaliczają się pozostałe drogi powiatowe, drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

Miasto i gmina Ożarów znajdują się w zasięgu krajowego i regionalnego układu drogowego województwa świętokrzyskiego. Drogi te wiążą województwo z krajowym oraz europejskim systemem drogowym oraz służą regionalnym potrzebom komunikacyjnym.

Przez teren miasta i gminy przechodzą następujące drogi krajowe i wojewódzkie:

- droga krajowa nr 74 o przebiegu Sulejów (DK nr 12) – Kielce – Łagów – Opatów – Ożarów – Annopol – Kraśnik – Zamość – Hrubieszów – Zosin - granica państwa, droga nr 74 stanowi ważne międzyregionalne połączenie na kierunku wschód – zachód, łączy województwa łódzkie, świętokrzyskie i lubelskie, dla Ożarowa jest to najważniejsze połączenie zewnętrzne na kierunku wschód – zachód z centrum województwa, województwem lubelskim po wschodniej stronie Wisły oraz z siedzibą powiatu w Opatowie;
- droga krajowa nr 79 o przebiegu Warszawa – Kozienice – Zwolen – Ożarów – Sandomierz – Kraków – Katowice – Bytom, droga nr 79 stanowi ważne połączenie międzyregionalne i regionalne dla terenów województw mazowieckiego, świętokrzyskiego i małopolskiego położonych bezpośrednio po zachodniej stronie Wisły, dla Ożarowa stanowi najważniejsze połączenie zewnętrzne i wewnętrzne na osi północ – południe;
- droga wojewódzka nr 755 o przebiegu Ostrowiec Świętokrzyski – Ożarów – Zawichost – (brak mostu na Wiśle) – Kosin (woj. lubelskie), łącząca Ożarów z Ostrowcem Świętokrzyskim i Zawichostem;
- droga wojewódzka nr 777 o przebiegu Sandomierz – Zawichost – DK nr 74 (Annopol).

W dalszej kolejności dla powiązań zewnętrznych, ale także i wewnętrznych gminy istotne są drogi powiatowe:

- nr 0694T o przebiegu Ożarów (ul. Kościuszki) – Gliniany - Teofilów, łącząca Ożarów z terenami gminy Tarłów, w centrum Ożarowa droga łączy się z drogą krajową przy pomocy drogi gminnej - ul. Spacerowej;
- nr 0736T o przebiegu DP 0743T – Bożęcín, łącząca południową część gminy Ożarów z gminą Wilczyce;

- nr 0743T o przebiegu Stodoły (DK 74) – Podgrochocice – Jakubowice (DK79) – Wygoda – Zawichost (DW 755) łącząca gminę Ożarów z sąsiednimi gminami Wojciechowice i Zawichost, wyprowadzająca ruch na drogi krajowe i wojewódzkie oraz stanowiąca uzupełniające połączenie między nimi;
- nr 0746T o przebiegu Jakubowice (DK 79) – Józefków – Czyżów (DW 755), łącząca południową część gminy Ożarów z gminą Zawichost;
- nr 0763T o przebiegu gr. województwa – Ciszycza Górna – Leśne Chałupy – Dorotka – Nowe – Maruszów (DK 74) – Linów (DW 755), obsługująca nadwiślańskie terenów powiatów opatowskiego i sandomierskiego;
- nr 0767T o przebiegu Bidziny (DK 74) – Grochocice – Łopata – Stodoły Wieś (DK 74) – wyprowadzająca ruch z południowo-zachodniej części gminy na drogę krajową nr 74.

Pozostałe drogi powiatowe zapewniają spójność sieci drogowej oraz służą głównie wewnętrznym potrzebom komunikacyjnym gminy, w odniesieniu do części dróg, ograniczenia w ich funkcjonalności wynikają z braku nawierzchni twardych. Do pozostałych dróg powiatowych należą;

- nr 0685T Jakubowice (DK 79) – dojazd do stacji kolejowej;
- nr 0693T Ożarów (ul. Leśna) – Śródborze;
- nr 0695T Potok – Bronisławów (DK 79) – Łubowa;
- nr 0696T Ożarów (ul. Czachowski) – Czachów – Wólka Tartłowska;
- nr 0697T Ożarów (ul. Mazurkiewiczza, DK 79) – Szymanówka (DK 74) – Lasocin – Janów – Nowe;
- nr 0744T Przybysławice (DK 79) – Jankowice – Janików (DW 755);
- nr 0745T Przybysławice (DK 79) – Chrapanów – Suchodółka (DW 755);
- nr 0761T DP 0994T – Karsy (DK 79) – DP 0696T;
- nr 0762T Lasocin – Biedzychów;
- nr 0764T Lasocin – Dębno;
- nr 0765T Lasocin – Wlonice;
- nr 0766T Lasocin – Czachów;
- nr 0768T Sobótka (DK 79) – Bugaj.

Drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe łączą funkcję obsługi ruchu w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych z obsługą zagospodarowania, znajdującego się przy drodze.

Drogi gminne służą bezpośredniej obsłudze zagospodarowania, wyprowadzają ruch na drogi wyższych kategorii i uzupełniają powiązania o lokalnym znaczeniu.

Część zagospodarowania gminy obsługiwana jest przez drogi niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych. Są to drogi wewnętrzne na terenach mieszkaniowych, rolnych i leśnych.

Przebiegi istniejących dróg publicznych i kierunki powiązań zewnętrznych, przedstawiono na załączniku graficznym nr 1.

Sieć dróg publicznych i wewnętrznych jest dobrze rozwinięta i dobrze udostępnia zagospodarowanie gminy, a także umożliwia wyprowadzenie ruchu na drogi wyższych kategorii i klas.

Drogi o nawierzchni twardej stanowią 76% długości dróg publicznych. Drogi krajowe i wojewódzkie posiadają nawierzchnie twarde. Nawierzchnie twarde posiada 86% dróg powiatowych i 60% dróg gminnych.

Wskaźniki gęstości dróg twardych wynoszą:

- w gminie 103 km/100 km² i 158 km/10 tys. Mieszkańców;
- w województwie świętokrzyskim 104 km/100 km² i 93 km/10 tys. Mieszkańców;
- w kraju 83 km/100 km² i 62 km/10 tys. mieszkańców.

Przy średniej gęstości zaludnienia 70 osób/km² w mieście i gminie (w tym 42 osoby/100 km² na terenach wiejskich), 110 osób/km² w województwie świętokrzyskim i 125 osób/km² w Polsce, oznacza to dobrą dostępność do sieci dróg utwardzonych.

Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej obsługują najważniejsze połączenia zewnętrzne i wewnętrzne gminy oraz rejony o największej koncentracji zabudowy. Drogi o nawierzchni twardej nieulepszonej i gruntowej obsługują głównie tereny zabudowy jednorodzinnej i ekstensywnie zagospodarowane – rozproszonej zabudowy, rolne i leśne.

Wszystkie drogi o nawierzchni twardej są jednoprzestrzenne i posiadają po jednym pasie ruchu w każdym kierunku, poza dwujezdniowym krótkim fragmentem drogi nr 79 w centrum Ożarowa.

Charakterystykę wyposażenia układu drogowego w nawierzchnie przedstawiono w tabeli „Długość i nawierzchnie poszczególnych kategorii dróg publicznych”.

Tabela 44. Długość i nawierzchnie poszczególnych kategorii dróg publicznych.

Lp.	Drogi	Długość	Nawierzchnie	
			Twarde	Gruntowe
1	Krajowe	31	31	-
2	Wojewódzkie	13	13	-
3	Powiatowe	88	76	12
4	Gminne	119	70	49
5	Ogółem	251	190	104

Dane dotyczące obecnego poziomu ruchu przedstawiono w tabeli „Pomiary ruchu”. Informacje pochodzą z Generalnego Pomiaru Ruchu przeprowadzonego w 2010 r. W tabeli przedstawiono również oszacowanie ruchu w 50-tej godzinie w roku, przyjmowanego jako miarodajny dla określania przepustowości dróg zamiejskich. W zależności od charakteru drogi, ruch ten waha się w granicach 8 - 14% SDR (Średniego Dobowego Ruchu).

Tabela 45. Pomiary ruchu

Lp.	Numer drogi	Odcinek	SDR 2010	Udział proc. pojazdów ciężarowych	Ruch w 50-tej godzinie
1	74	Opatów - Wyszmontów	5.079	41	600
2	74	Ożarów (obwodnica)	2.909	48	400
3	74	Bałtówka – Maruszów	4.706	43	600
4	74	Maruszów – Annapol	8.623	33	1.100
5	79	Czekarzewice - Ożarów	5.482	42	700
6	79	Ożarów – Wyszmontów	5.399	33	700
7	79	Wyszmontów – Sandomierz	3.909	35	500
8	755	Ostrowiec - Ożarów	5.235	14	700
9	755	Bałtówka - Zawichost	1.019	14	100
10	777	Zawichost - Maruszów	2.425	27	300

Największy ruch występuje na dojeździe do mostu na Wiśle w ciągu drogi nr 74. W dalszej kolejności na pozostałych odcinkach dróg krajowych i odcinku drogi wojewódzkiej nr 755 w kierunku Ostrowca. Wszystkie drogi krajowe i wojewódzkie posiadają jeszcze rezerwy przepustowości, która dla zamiejskich dróg jednoprzestrzennych posiadających po jednym pasie ruchu w każdym kierunku, przyjmuje się na poziomie ok. 2000 pojazdów/h. Istotną kwestią jest natomiast znaczny udział ruchu pojazdów ciężarowych na drogach krajowych (33 – 48 %), co przy ogólnodostępnym charakterze istniejących dróg i różnorodnych funkcjach przez nie pełnionych (poza obwodnicą wschodnią Ożarowa), negatywnie wpływa na warunki ruchu i jego bezpieczeństwo.

Dla dróg powiatowych i gminnych brak jest danych o ruchu. Poza ważniejszymi drogami w mieście i jego bezpośrednim otoczeniu jest on stosunkowo niewielki.

Klasy dróg w stanie istniejącym przedstawiono na załączniku graficznym nr 1. Przy klasyfikacji wykorzystano Zarządzenia Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad nr 80 z dnia 18.12.2008 r. i nr 83 z dnia 24.12.2009 r. w sprawie klas istniejących dróg krajowych oraz dane i informacje udostępnione przez zarządców dróg. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.99.43.430). Przez klasę drogi rozumie się przyporządkowanie drodze odpowiednich parametrów technicznych, wynikających z jej cech funkcjonalnych. Zasadniczym problemem przy określaniu klas dróg istniejących jest niepełne dostosowanie parametrów technicznych dróg do funkcji przez nie pełnionych. Większy ruch i zakres obsługi ruchu ponadlokalnego, szczególnie międzyregionalnego, wymagają lepszych parametrów technicznych i ograniczenia obsługi zagospodarowania – dostępności do drogi.

W stanie istniejącym droga krajowa nr 74 jest drogą klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP), droga nr 79 klasy głównej (G). Drogi te obsługują przede wszystkim ruch ponadlokalny – krajowy i regionalny, ale także lokalny i w ograniczonym zakresie przyległe zagospodarowanie, z wyjątkiem obwodnicy Ożarowa, która jest drogą ograniczonej dostępności. Drogi krajowe, poza obwodnicą Ożarowa i północnym odcinkiem drogi nr 79, nie spełniają obecnie w pełni wymagań dla dróg klasy GP i G z uwagi na zbyt małe odległości między skrzyżowaniami i nadmierny zakres przyległego zagospodarowania, t.j. dużą liczbę zjazdów do przyległych nieruchomości.

Drogi wojewódzkie zaliczone są obecnie do klasy dróg głównych (G), drogi te obsługują ruch regionalny i lokalny. Odległości między skrzyżowaniami i zakres obsługi zagospodarowania w większości odpowiadają wymaganiom dla dróg tej klasy, poza odcinkiem w mieście.

Drogi powiatowe z uwagi na ich obecne parametry techniczne i użytkowe oraz funkcje w sieci, mają klasę dróg zbiorczych (Z) i lokalnych(L). Odległości między skrzyżowaniami dróg zbiorczych i zakres obsługi zagospodarowania w większości odpowiadają wymaganiom dla tej klasy drogi. Większość tych dróg w stanie istniejącym posiada niedostatecznie szerokie pasy drogowe dla rozbudowy do wymaganych parametrów oraz wyposażenia ich w chodniki i ścieżki rowerowe.

Drogi gminne posiadają klasy dróg lokalnych i dojazdowych, poza krótkim odcinkiem ulicy Spacerowej, która łącząc drogę powiatową nr 0694T z drogą krajową nr 79 powinna być drogą klasy zbiorczej (Z). Podstawowym problemem jest niedostateczne wyposażenie tych dróg w nawierzchnie twarde oraz zbyt małe szerokości jezdni i pasów drogowych, co utrudnia budowę jednocześnie jezdni i chodników.

12.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega pierwszorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 25 Łódź Kaliska – Dębica, ze stacją Jakubowice oraz bocznicą do cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A..

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 marca 2007r. w sprawie wykazu linii kolejowych o znaczeniu państwowym (Dz. U. 07.61.412), linia nr 25 na odcinku Skarżysko Kamienna - Ocice znajduje się w wykazie linii kolejowych, które ze względów gospodarczych, społecznych, obronnych lub ekologicznych mają znaczenie państwowe.

Linia nr 25 prowadzi ruch pociągów osobowych i towarowych, przy czym pociągi osobowe nie zatrzymują się obecnie na stacji Jakubowice.

Z uwagi na przebieg, lokalizację stacji i przystanków oraz ofertę przewozową, kolej nie pełni obecnie żadnej roli w obsłudze mieszkańców gminy oraz ograniczoną rolę w obsłudze przewozów towarowych, poza Grupą Ożarów S.A. posiadającą własną bocznicę.

Linia kolejowa nr 25 na odcinku Skarżysko Kamienna – Ocice jest obecnie modernizowana. Zakończenie prac przewidywane jest w 2015 r.

12.1.3. Komunikacja publiczna autobusowa

Głównym węzłem komunikacji autobusowej jest nowy dworzec w Ożarowie, skąd w dniu powszednim, w ciągu doby odjeżdża ponad 120 autobusów. Najwięcej kursów prowadzonych jest przede wszystkim drogami krajowymi i wojewódzkimi do Ostrowca Świętokrzyskiego, Opatowa, Lublina i Kielc. Oferta przewozowa dostosowana jest do istniejącego zapotrzebowania.

Komunikacja autobusowa zapewnia zadawalające warunki obsługi przede wszystkim dla terenów położonych wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich, w mniejszym stopniu wzdłuż dróg powiatowych z nawierzchnią twardą.

12.1.4. Transport ładunków

Największym źródłem i celem ruchu towarowego jest cementownia należąca do Grupy Ożarów S.A., obsługiwana przy pomocy własnej boczniczy kolejowej oraz transportu samochodowego, wykorzystującego dla dojazdu drogę krajową nr 79. Pozostałe obiekty, wymagające obsługi towarowej są rozproszone i nie generują znaczącego ruchu. Znaczący jest natomiast udział tranzytowego ruchu ciężarowego na drogach krajowych, przebiegających przez gminę.

12.1.5. Ruch pieszy i rowerowy

Na terenie miasta, na odcinkach zabudowy drogi wyposażone są w chodniki dla pieszych. Poza miastem w chodniki wyposażone są odcinki drogi krajowej nr 79 oraz niektóre odcinki dróg powiatowych, przechodzące przez tereny intensywnej zabudowy. Większość dróg zamiejskich w gminie nie posiada wydzielonych chodników dla pieszych. Stanowi to poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych.

W gminie brak jest wydzielonych ścieżek rowerowych.

Przez teren gminy przebiega znakowany zielony szlak rowerowy im. W. Gombrowicza, w części południowej przez Przybysławice, Jakubowice, Sobótkę, Pisary, w części północnej przez Lasocin, Janopol, Czachów i Wlonice. Szlak ten wykorzystuje jezdnie dróg publicznych, w tym drogi nr 79 oraz dróg powiatowych i gminnych.

Przez wschodnią część gminy tj. przez Maruszów, Dębno, Lasocin, Janów, Nowe i Biedzychów, przebiega Nadwiślański Szlak Artystyczny, przeznaczony dla pieszych i rowerzystów, wykorzystujący istniejące drogi powiatowe.

12.1.6. Parkowanie pojazdów

W gminie Ożarów brak jest istotnych problemów z parkowaniem pojazdów.

12.2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU KOMUNIKACJI WYNIKAJĄCE Z UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH, DOTYCZĄCYCH USTALEŃ PLANISTYCZNYCH, STRATEGII, PLANÓW ROZWOJU ORAZ WNIOSKÓW DO STUDIUM

Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju (przyjęta przez Sejm 17 listopada 2011 r. M.P. 01.21.432) oraz Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 (przyjęta przez Radę Ministrów w grudniu 2011 r.) nie przewidują dróg ekspresowych, przebiegających przez gminę Ożarów. Natomiast w KPZK 2030 wśród linii kolejowych przewidzianych do modernizacji do prędkości 120 – 200 km/h do 2020r., wymieniono linię kolejową nr 25.

Z pisma Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddziału w Kielcach GDDKiA-O/KI-P5-js-439-36/10 z dnia 11 maja 2011 r. wynika, że:

- projektowana droga krajowa nr 74 będzie miała klasę techniczną GP/S t.j. powinna być projektowana tak, aby spełniała parametry drogi ekspresowej (S) oraz należy przewidzieć rezerwę dla potencjalnego „Szlaku Staropolskiego”, wiąże się to m.in. z zakazem obsługi przyległego terenu z jezdni zasadniczych tej drogi, powyższe oznacza, że droga ta w obszarze gminy Ożarów na znacznych odcinkach powinna mieć wyznaczony nowy przebieg, pozwalający na ominięcie istniejących terenów zabudowy (m.in. Szymanówki, Dębna i Maruszowa) oraz ustalone nowe zasady powiązań z pozostałym układem drogowym, poprzez wyznaczenie nowych lokalizacji węzłów i skrzyżowań;
- opracowane *Studium techniczno – ekonomiczne – środowiskowe drogi krajowej nr 74 klasy GP/S z rezerwą terenu dla przyszłego tzw. Szlaku Staropolskiego – droga S46* zostanie zakończone bez wyboru wariantu trasy i bez wystąpienia z wnioskiem o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji, która w sposób ostateczny określiłaby przebieg drogi nr 74 i Szlaku Staropolskiego, zgodnie z powyższym opracowaniem projektowana droga będzie posiadała dwie jezdnie oraz węzły z wybranymi drogami niższych klas, w obszarze gminy Ożarów tylko w jednym wariantie przewiduje się wykorzystanie fragmentu istniejącej obwodnicy Ożarowa, pozostałe odcinki w tym wariantie oraz wszystkie pozostałe warianty przewidują przebieg drogi całkowicie w nowym korytarzu przez rejon pomiędzy Przybysławicami i Ożarowem dla grupy wariantów oraz w jednym wariantie na południe od Sobótki, w ciągu drogi przewidziano węzły drogowe z istniejącą drogą krajową nr 79 oraz drogami wojewódzkimi nr 755 i 777;
- projektowana droga krajowa nr 79 ma posiadać parametry drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP), dla drogi tej należy przewidzieć obwodnice miejscowości oraz wprowadza się zakaz bezpośredniej obsługi przyległego terenu z jezdni zasadniczych, powyższe oznacza w szczególności, że droga ta w obszarze gminy Ożarów na znacznych odcinkach powinna mieć wyznaczony nowy przebieg, pozwalający na ominięcie terenów zabudowy (m.in. Ożarowa, Wyszmontowa, Przybysławic, Jakubowic i Sobótki) oraz ustalone nowe zasady powiązań z pozostałym układem drogowym, poprzez wyznaczenie nowych lokalizacji węzłów i skrzyżowań;

- projektowana zabudowa przeznaczona na stały pobyt ludzi, w tym zabudowa typu mieszkaniowego, powinna być odsunięta na odległość zapewniającą spełnienie warunków dotyczących dopuszczalnego poziomu uciążliwości komunikacyjnych.

Obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz.U. 2004.128.1334, zm. Dz.U.2009.187.1446) nie ustala przebiegu żadnej z dróg tych klas w obszarze gminy Ożarów. W szczególności w rozporządzeniu nie występuje droga ekspresowa S 46, natomiast droga S74, począwszy od Opatowa, przebiegać będzie w kierunku Stalowej Woli, zamiast Kraśnika, do którego biegnie istniejąca droga nr 74.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego (przyjęty uchwałą Nr XXIX/399/02 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 kwietnia 2002 r.) wskazuje na Ożarów, jako regionalny węzeł komunikacyjny, w którym zbiegają dwa korytarze transportowe o znaczeniu międzyregionalnym: Lublin – Kielce z drogą krajową nr 74 oraz Skarżysko Kamienna – Ostrowiec Świętokrzyski – Ożarów z drogą wojewódzką nr 755 i linią kolejową nr 25. Wśród celów polityki przestrzennej w zakresie komunikacji drogowej wymienia się m.in.: powiązanie województwa z korytarzami paneuropejskimi i ośrodkami metropolitalnymi, dostosowanie tras do prognozowanego ruchu, eliminację lub ograniczenie ruchu tranzytowego w obszarach zabudowanych, poprawę dostępności, parametrów technicznych oraz bezpieczeństwa ruchu, ograniczanie uciążliwości ruchu dla mieszkańców i środowiska. W zakresie rozbudowy dróg krajowych, oprócz zrealizowanej obwodnicy Ożarowa w ciągu drogi nr 74, *Plan* wskazuje na konieczność modernizacji drogi nr 79 docelowo do klasy głównej ruchu przyspieszonego (GP), wraz z budową obwodnicy Ożarowa. Zgodnie z *Planem* drogi wojewódzkiej wymagają modernizacji dla uzyskania parametrów dróg klasy głównej (G) oraz budowy obwodnic, w tym Ożarowa w ciągu drogi nr 755. W zakresie komunikacji kolejowej przewidziano sukcesywną modernizację linii znaczenia państwowego.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do 2020 roku (przyjęta uchwałą XLII/508/06 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 października 2006 r.) wśród celów rozwoju wymienia rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej, a wśród priorytetów podnoszenie standardów i stworzenie spójnego układu komunikacyjnego oraz gospodarki przestrzennej stymulującej rozwój regionu, w szczególności poprzez usprawnienie sieci powiązań drogowych, radykalną poprawę stanu dróg wszystkich kategorii, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz modernizację transportu kolejowego.

Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w piśmie ŚZDW-N6-5426/221/2011 z dnia 10 maja 2011 r. wnioskuje o zarezerwowanie korytarza szerokości 35,0 m pod perspektywiczną budowę obwodnicy Ożarowa w klasie drogi G, zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego*, w którym przewidziano docelową obwodnicę miejscowości Ożarów w ciągu drogi wojewódzkiej nr 755.

Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Opatowskiego przyjęty w 2004 r. przewiduje m.in. stałą modernizację dróg powiatowych.

Zgodnie ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Ożarów, przyjętą uchwałą Nr XXIV/159/2004 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 16 listopada 2004 r. jednym z celów rozwoju jest rozwój infrastruktury transportowej, w ramach którego przewidziano m.in. budowę i modernizację dróg gminnych oraz budowę ścieżek rowerowych.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ożarów, przyjęta uchwałą nr XVVIII/114/2008 Rady Miejskiej w Ożarowie z dnia 30 stycznia 2008 r. w kierunkach rozwoju komunikacji za konieczne uznaje wyprowadzenie ruchu z miasta poprzez budowę obwodnic, w tym celu zaprojektowano obwodnicę po zachodniej stronie miasta w ciągu drogi krajowej nr 79, przebiegającą całkowicie w nowym korytarzu, nawiązującym do bocznicy kolejowej oraz częściową obwodnicę po wschodniej stronie miasta, wykorzystującą istniejącą drogę gminną nr 41, łączącą drogę wojewódzką nr 755 z drogą powiatową nr 0696T. Na rysunku nie wskazano natomiast przebiegu docelowego przebiegu południowej obwodnicy miasta w ciągu drogi wojewódzkiej nr 755, o której jest mowa w opisie kierunków rozwoju. W *Studium* nie odniesiono się do możliwości wykorzystania w tym celu korytarza projektowanej drogi po południowej stronie miasta, której przebieg został ustalony w planie miejscowym miasta z 2000 r.

W kierunkach rozwoju przewidziano dla drogi nr 79 docelową klasę głównej ruchu przyspieszonego (GP), pozostawiając ją w istniejącym przebiegu m.in. przez tereny zabudowy i zachowując istniejące parametry techniczne i powiązania z pozostałą siecią drogową, których zachowanie przy tej klasie jest niemożliwe. Ponadto ustalono modernizację dróg wojewódzkich do klasy drogi głównej (G) oraz modernizację dróg powiatowych.

Dla potrzeb ruchu rowerowego przewidziano tzw. główne pasma przebiegu ścieżek rowerowych o charakterze rekreacyjnym i turystycznym, nie uwzględniając potrzeb związanych z wykorzystywaniem roweru w codziennych podróżach i zapewnienia bezpiecznych warunków dla tych podróży.

12.3. OCENA FUNKCJONOWANIA I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU SYSTEMU TRANSPORTOWEGO GMINY

Do podstawowych problemów funkcjonowania systemu transportowego gminy należą:

- nie w pełni zhierarchizowany układ drogowy – drogi krajowe i wojewódzkie o dużym udziale ruchu tranzytowego, których podstawowym zadaniem, wynikającym z ich funkcji w sieci drogowej powinno być prowadzenie ruchu, przede wszystkim ponadlokalnego, obsługują jednocześnie przyległą zabudowę, powoduje to niejednorodność ruchu pod względem struktury rodzajowej pojazdów i prędkości, zakłócenia jego płynności i zagrożenie bezpieczeństwa;

- zagrożenie bezpieczeństwa ruchu, wynikające z dużej dostępności do dróg wyższych klas i konfliktów będących skutkiem wspólnego wykorzystywania jezdni przez wszystkich użytkowników, a w szczególności „niechronionych uczestników ruchu” (pieszych i rowerzystów), zmuszonych do korzystania z jezdni ze względu na brak chodników i ścieżek rowerowych;
- okresowe przeciążenia układu drogowego w centrum miasta;
- nie w pełni ukształtowany układ dróg obwodowych Ożarowa – brak obejść w ciągach dróg krajowej nr 79 i wojewódzkiej nr 755;
- trudności w poprawie parametrów technicznych i użytkowych dróg wojewódzkich i powiatowych na terenach zabudowy, w zakresie ograniczenia dostępności do drogi i obsługi przyległego zagospodarowania z uwagi na niedostateczną szerokość pasa drogowego (brak możliwości poszerzenia jezdni, budowy jezdni serwisowych /zbiorczych/ lub dodatkowych pasów ruchu dla obsługi zagospodarowania bez poszerzenia istniejących pasów drogowych) oraz zwiększenia odległości pomiędzy skrzyżowaniami, poprzez ograniczenie ich liczby, ponieważ spowodowałoby to znaczne utrudnienia w dostępie do zagospodarowania lub wręcz uniemożliwiło z uwagi na brak dróg alternatywnych;
- braki w wyposażeniu w nawierzchnie twarde ulepszone części dróg powiatowych i gminnych;
- trudny dostęp do komunikacji autobusowej poza jej głównymi trasami przebiegającymi drogami wojewódzkimi i częścią powiatowych,

Uwarunkowaniami sprzyjającymi rozwojowi gminy są:

- korzystne położenie gminy pod względem komunikacyjnym – na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych;
- dogodne połączenia drogowe z innymi miastami województwa i terenami sąsiednimi;
- planowana budowa drogi nr 74;
- dobrze rozwinięta sieć dróg, zapewniająca powiązania zewnętrzne i wewnętrzne oraz dojazd do zagospodarowania - dobra dostępność komunikacyjna poszczególnych terenów w gminie;
- dobry układ drogowy i gęstość sieci odpowiednie do struktury osadniczej;
- wysoki udział dróg o nawierzchni twardej, wśród dróg o podstawowym znaczeniu dla gminy;
- możliwość uzyskania środków na rozwój infrastruktury z funduszy Unii Europejskiej;
- możliwości przestrzenne rozbudowy dróg oraz chodników i ścieżek rowerowych na terenach otwartych – poza terenami zwartej zabudowy.

Zagrożeniami dla rozwoju mogą być:

- nadmierny wzrost ruchu drogowego, za którym nie będzie nadążała rozbudowa układu drogowego;
- rozpraszanie zabudowy, powodujące wzrost zapotrzebowania na transport;
- opóźnienia w rozbudowie i modernizacji układu drogowego;
- wstrzymywanie inwestycji drogowych;
- pogarszanie się jakości obsługi komunikacją publiczną, szczególnie dostępności do niej;
- niedostatek środków finansowych na rozwój i utrzymanie sieci drogowej oraz komunikacji publicznej, w tym na wkład własny, konieczny do uzyskania wsparcia ze środków Unii Europejskiej;
- konflikty społeczne i ekologiczne, ujawniające się przy modernizacji i rozbudowie układu drogowego.

Wnioski

Obecny system transportowy gminy dość dobrze zaspakaja podstawowe potrzeby komunikacyjne mieszkańców i gospodarki.

Istotnym problemem są natomiast szeroko rozumiane standardy funkcjonowania tego systemu i obsługi jego użytkowników, obejmujące wyposażenie i stan infrastruktury, dostępność do dróg i przystanków oraz poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego. Rozwiązanie tych problemów wymaga podjęcia szeregu działań modernizacyjnych i inwestycyjnych, zgodnie z właściwościami właścicieli i zarządców poszczególnych podsystemów poprzez ich rozbudowę i modernizację.

W zakresie uwarunkowań wynikających z diagnozy dotychczasowego rozwoju systemu transportowego oraz planowanego jego rozwoju, określonego w dokumentach krajowych i wojewódzkich, jak również wnioskowanego przez zarządców dróg, w kierunkach rozwoju systemu transportowego gminy, określonych w *Studium* powinny być uwzględnione w szczególności:

- zapewnienie możliwości przestrzennych dla:
 - budowy drogi nr 74, klasy głównej ruchu przyspieszonego na parametrach drogi ekspresowej (GP/S), całkowicie lub częściowo w nowym korytarzu, przy czym problemem jest brak jednoznacznych ustaleń dla przebiegu tej drogi, co może oznaczać konieczność przyjęcia ustaleń wariantowych,
 - budowy obwodnicy Ożarowa w ciągu drogi nr 79, klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP), co jest możliwe przy pomocy obejścia miasta od strony zachodniej, nawiązującego do bocznic kolejowej,
 - rozbudowy drogi nr 79 do drogi klasy głównej ruchu przyspieszonego (GP), co wobec uwarunkowań wynikających z obecnego przebiegu tej drogi, jej powiązań z pozostałą siecią drogową oraz obsługi terenów przyległych, wymagać będzie wyznaczenia w *Studium* przebiegu lub przebiegów wariantowych, co najmniej dla południowego odcinka tej drogi w sołectwach Przybysławice, Jakubowice i Sobótka, przy braku jakichkolwiek wcześniejszych analiz w tym zakresie, zarówno w gminie Ożarów, jak i w gminach sąsiednich - Wojciechowice i Wilczyce, w których obszarach zmiany i konsekwencje tych zmian również mogą mieć miejsce,
 - przebudowy i rozbudowy dróg wojewódzkich do parametrów dróg głównych (G), co wymagać będzie w szczególności rozstrzygnięcia potrzeby budowy południowej obwodnicy Ożarowa, w świetle planowanej zachodniej obwodnicy miasta i istniejącej wschodniej, mogących zapewnić możliwość przejazdu na

- kierunku wschód – zachód z pominięciem centrum miasta, dotyczyć by to mogło np. pojazdów ciężkich i z ładunkami niebezpiecznymi,
- przebudowy i rozbudowy dróg powiatowych do parametrów dróg klasy zbiorczej (Z) i lokalnej (L),
- przebudowy i rozbudowy linii kolejowej nr 25 do prędkości 120 – 200 km/h;
- budowa nowych dróg gminnych dla obsługi nowego zagospodarowania;
- przebudowa i rozbudowa istniejących dróg gminnych, przede wszystkim wyposażenie ich w nawierzchnie twarde ulepszone;
- przystosowanie dróg różnych kategorii do prowadzenia komunikacji autobusowej;
- budowa ścieżek rowerowych dla codziennych potrzeb i rekreacji;
- budowa chodników dla pieszych;
- zapewnienie warunków dla parkowania pojazdów.

13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI – infrastruktura techniczna

13.1. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie miasta i gminy Ożarów prowadzi Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowie.

Źródła wody pitnej w gminie Ożarów stanowią wyłącznie udokumentowane zasoby wód podziemnych. Ich wielkość gwarantuje pokrycie pełnych potrzeb gminy (zaopatrywane jest miasto Ożarów oraz wszystkie sołectwa), a nadwyżki są kierowane do odbiorców na terenach gmin sąsiednich (gmina Zawichost oraz gmina Wojciechowice).

13.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Miasto Ożarów oraz wszystkie miejscowości w gminie posiadają zorganizowane systemy wodociągowe zapewniające dostawę wody w odpowiedniej ilości i jakości. Nie występują w tym zakresie niedobory w infrastrukturze³⁸.

System zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Ożarów oparty jest na 12 komunalnych ujęciach wód podziemnych wraz ze stacjami uzdatniania wody (hydroforniami). Pobór wód podziemnych odbywa się z ujęć wody zlokalizowanych w:

- **Ożarów przy ulicy Mazurkiewiczza - ujęcie Nr I** - za pomocą 2 studni głębinowych (Nr I (studnia zasadnicza) Nr Ia (studnia awaryjna)) ujmującego wody z utworów kredy, stanowiące awaryjne ujęcie dla zabezpieczenia potrzeby zaopatrzenia w wodę wodociągu gminnego nr II w ilości $Q_{maxh} = Q_e = 73 \text{ m}^3/\text{h}$ dla potrzeb wodociągu miasta Ożarów oraz miejscowości Stróża, Śródborze, Korycizna i Wojciechówka; o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 73,5 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 16,0 \text{ m}$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.;
- **Ożarów przy ulicy Kościuszki - ujęcie Nr II** - za pomocą 3 studni głębinowych (S-2 (studnia zasadnicza) S-1 (studnia awaryjna), S-3 (studnia awaryjna)) ujmującego wody z utworów jurajskich w ilości $Q_{maxh} = Q_e = 88,515 \text{ m}^3/\text{h}$, dla potrzeb wodociągu miasta Ożarów oraz miejscowości Stróża, Śródborze, Korycizna i Wojciechówka; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 88,5 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 15,0 \text{ m}$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.;
- **miejscowości Potok** (gmina Ożarów) za pomocą 1 studni głębinowej S-1 ujmującej wody z utworów kredy w ilości $Q_{\text{śrd}} = 10 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 15 \text{ m}^3/\text{d}$ dla potrzeb wodociągu miejscowości Potok; o zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 15,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 9,0 \text{ m}$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.;
- **miejscowości Julianów** (gmina Ożarów) za pomocą 1 studni głębinowej S-1 ujmującej wody z utworów jurajskich w ilości $Q_{\text{śrd}} = 20 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 18 \text{ m}^3/\text{d}$ dla potrzeb wodociągu miejscowości Julianów; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 27,9 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 20,5 \text{ m}$; pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.;
- **miejscowości Janów** (gmina Ożarów) za pomocą 1 studni głębinowej S-1 ujmującego wody z utworów kredy w ilości $Q_{\text{śrd}} = 22 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 30 \text{ m}^3/\text{d}$ dla potrzeb wodociągu miejscowości Janów; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 20,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 3,0 \text{ m}$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.;
- **miejscowości Glinianów** (gmina Ożarów) za pomocą 1 studni głębinowej S-1 ujmującej wody z utworów jurajskich w ilości $Q_{\text{śrd}} = 49 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 67 \text{ m}^3/\text{d}$ dla potrzeb wodociągu miejscowości Gliniany; o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 4,8 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 26,0 \text{ m}$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.;
- **miejscowości Nowe** (gmina Ożarów) za pomocą 1 studni głębinowej S-1 ujmującej wody z utworów kredy w ilości $Q_{\text{śrd}} = 119 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 164 \text{ m}^3/\text{d}$ dla potrzeb wodociągu miejscowości Nowe, Biedzychów, Dębno i Maruszów; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 132,0 \text{ m}^3/\text{h}$, przy depresji $Se = 15,5 \text{ m}$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.11.2028r.;
- **miejscowości Czachów** (gmina Ożarów) za pomocą 2 studni głębinowych S-1 (studnia podstawowa) i S-2 (studnia awaryjna) ujmujących wody z utworów kredy w ilości $Q_{\text{śrd}} = 198 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxh}} = 25 \text{ m}^3/\text{d}$ dla potrzeb wodociągu miejscowości: Czachów, Karsy, Wlonice, Lasocin, Szymanówka; zatwierdzone zasoby

³⁸ część przysiółków nie została objęta systemem wodociągowym ze względu na skrajne położenie i małą ilość mieszkańców. Korzysta się tam z ujęć przydomowych, w których jakość wody nie budzi zastrzeżeń.

- eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 25,1$ m³/h, przy depresji $Se = 17,5$ m, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2027r.;
- **miejsowości Lasocin** (gmina Ożarów) za pomocą 2 studni wierconych S-1 (studnia podstawowa) i S-1A (studnia awaryjna) ujmujących wody z utworów jurajskich w ilości $Q_{\text{śrd}} = 58,6$ m³/d, $Q_{\text{maxh}} = 5,42$ m³/d dla potrzeb wodociągu miejscowości: Lasocin; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 45$ m³/h, przy depresji $Se = 2,0$ m, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2027r.;
 - **miejsowości Śmitów** (gmina Ożarów) za pomocą 3 studni głębinowych S-1 (studnia podstawowa), S-2A (studnia podstawowa) i S-2 (studnia awaryjna) ujmujących wody z utworów jurajskich w ilości $Q_{\text{śrd}} = 536$ m³/d, $Q_{\text{maxh}} = 60$ m³/d dla potrzeb wodociągu miejscowości: Śmitów; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 93,1$ m³/h, przy depresji $Se = 4,5 - 16,8$ m, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 30.09.2025r.;
 - **miejsowości Szymanówka** (gmina Ożarów) za pomocą 2 studni wierconych, eksploatowanych naprzemiennie, S-1 (studnia podstawowa), S-1A (studnia awaryjna) ujmujących wody z utworów kredy w ilości $Q_{\text{śrd}} = 27$ m³/d, $Q_{\text{maxh}} = 2,84$ m³/d dla potrzeb awaryjnego zabezpieczenia zaopatrzenia w wodę miejscowości: Szymanówka i Kruków; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 14,5$ m³/h, przy depresji $Se = 7,1$ m, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.02.2026r.;
 - **miejsowości Polesie-Zawada** (gmina Ożarów) za pomocą 2 studni głębinowych S-2 (studnia podstawowa) i S-1 (studnia awaryjna) ujmujących wody z utworów kredy w ilości $Q_{\text{śrh}} = 20$ m³/d, $Q_{\text{maxd}} = 480$ m³/d dla potrzeb wodociągu miejscowości: Polesie i Zawada; zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. "B" w wysokości $Q_e = 42$ m³/h, przy depresji $Se = 12$, pozwolenie wodnoprawne ważne do dnia 31.12.2025r.

Wszystkie ujęcia wód posiadają strefy ochrony bezpośredniej.

Ujęcie wody pitnej Nr II w Ożarowie posiada ustanowioną także strefę ochronny pośredniej - Decyzją Starosty Opatowskiego ROŚ.I.- 6226/1/99/ak z dnia 22.12. 1999r. Zasięg strefy zamieszczono na załączniku graficznym nr 1.

W zasięgu strefy obowiązują ograniczenia określone w pkt II.1 i pkt II.2 ww. decyzji, w tym m.in.: dla strefy ochrony pośredniej:

- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych;
- zakaz urządzania parkingów dla ponad 500 samochodów;
- przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
- lokalizowania zakładów przemysłowych i dużych farm chowu zwierząt;
- lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- lokalizowania nowych ujęć wody w zasięgu dwukrotnego leja depresji studni zasadniczej;
- lokalizowania nowych cmentarzy i miejsc grzebania zwierząt.

Ujęcia komunalne położone w miejscowościach gminnych nie posiadają strefy ochrony pośredniej.

Podstawowe elementy układu wodociągowego gminy Ożarów tj. ujęcia wód, stacje uzdatniania i zbiorniki wyrównawcze, zapewniają odbiorcom dostawę odpowiedniej ilości i jakości wody.

Ogółem długość sieci wodociągowej wynosi ok. 270 km. Większość wodociągów pracuje w systemie jednostopniowym (bez zbiorników wyrównawczych). Najstarsze wodociągi budowane były z rur azbestowych (Lasocin, Szymanówka, Julianów, stara część Ożarowa) odcinkami z rur żeliwnych i stalowych. Ogólnie w gminie istnieje około 15,4 km sieci wodociągowej zbudowanej właśnie z tych materiałów. W najbliższym okresie planowana jest ich wymiana na współcześnie stosowane materiały. Prace modernizacyjne uwzględniają także systematyczną wymianę zasuw, tak aby ograniczyć straty wody do minimum oraz maksymalnie skrócić czas konieczny na remonty sieci.

Woda pitna ze wszystkich opisanych powyżej źródeł zaopatrzenia jest systematycznie badana, zgodnie z częstotliwością ustaloną przez PSSE.

W chwili obecnej źródła zaopatrzenia w wodę pokrywają popyt (99,9% ogółu mieszkańców).

W związku z rozwojem terenów górniczych w północnej części gminy należy liczyć się z wyłączeniem z eksploatacji ujęcia wód podziemnych w Potoku. Należy się liczyć także z reorganizacją sieci tak aby ograniczyć ilość wiejskich ujęć wód podziemnych i hydroforni - połączenie wodociągów i zostawienie około 4-6 podniosłoby jakość dostarczanej wody, ułatwiło zarządzanie i kontrolę oraz zmniejszyłoby koszty pozyskania i dostawy wody. Realizacja tego przedsięwzięcia jest przewidywana w dłuższym horyzoncie czasowym.

13.1.2. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków

Kanalizacja sanitarna

Ścieki z obszaru miasta i części obszaru gminy odprowadzane są do zlewni ściekowej (aglomeracji) Ożarów z mechaniczno-biologiczną oczyszczalnią w Ożarowie. Zlewnia ustanowiona i zatwierdzona jest w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych przez Ministerstwo Środowiska i Wojewodę Świętokrzyskiego (Rozporządzenie nr 11/2005 z dnia 7 kwietnia 2005 w sprawie wyznaczenia aglomeracji Ożarów oraz Rozporządzenie nr 58/2005 z dnia 21 czerwca 2005 zmieniające rozporządzenie w sprawie wyznaczenia aglomeracji Ożarów) i swoim zasięgiem obejmuje: miasto Ożarów oraz wsie: Czachów, Karsy, Sobów, Struża, Zawada-Podlesie, Wyszmontów, Tominy.

Miasto i częściowo miejscowości gminne (Czachów, Sobów i Karsy) posiadają uporządkowane systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych. Wspomniany systemem odprowadzania ścieków funkcjonuje jako grawitacyjny (Ożarów) oraz grawitacyjno – tłoczny (Czachów, Sobów, Karsy).

Na pozostałym obszarze gminy odprowadzanie ścieków opiera się na zbiornikach bezodpływowych i wywozie ścieków wozami asenizacyjnymi oraz przydomowych oczyszczalniach ścieków.

Aktualnie Gmina Ożarów realizuje zadanie polegające na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Ożarów w ramach uzyskanego dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 dla działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. Gmina Ożarów jest objęta „Programem budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” przyjętym uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 3 listopada 2008r.

Miejska oczyszczalnia o przepustowości (zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym Starosty Opatowskiego ROŚ.1 - 62223-19/2005ak z dnia 06.09.2005) 1 080,0 m³/śrd (Q_{max}=115,0 m³/h) przyjmuje wszystkie ścieki z miasta i 3 miejscowości gminnych (Czachów, Sobów, Karsy). Odbiornikiem wód oczyszczonych jest kanał Ożarów-Wisła w km 18+238 brzegu prawego prowadzącego wody do rzeki Wisły. Oczyszczalnia nie posiada strefy ochrony sanitarnej.

W styczniu 2012 r. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowie przejął zakładową oczyszczalnię ścieków w Śmiłowie, będącą wcześniej własnością Kutnowskiej Hodowli Buraka Cukrowego Sp. z o.o. w Kutnie, Oddział Stacji Hodowli Roślin w Śmiłowie. Dopuszczona ilość zrzutu oczyszczonych wód wynosi Q_{śrd} = 29m³/d, Q_{maxd} = 37m³/d. Odbiornikiem wód oczyszczonych jest rów melioracyjny R-A w km 0+370 brzegu lewego prowadzącego wody do cieków bez nazwy "Od Janowic". Oczyszczalnia nie posiada strefy ochrony sanitarnej.

Ogółem długość sieci kanalizacyjnej wynosi około 50 km, z czego 13,8 km na terenie miasta. Na obszarze gminy Ożarów przetrut ścieków do miejskiej oczyszczalni w Ożarowie zapewniają 3 przepompownie ścieków (Karsy - 2szt., Czachów - 1szt.).

Kanalizacja deszczowa i system odwadniania

Na terenie miasta i gminy Ożarów funkcjonują system odwadniania, którego elementami są:

- naturalne ciek wodne,
- rowy odwadniające (melioracyjne),
- 1 kanał burzowy w mieście Ożarów oraz nieliczne kanały kanalizacji deszczowej.

Bezpośrednim odbiornikiem wód opadowych z terenów utwardzonych miasta Ożarów rowy i dalej rzeka Wisła. Wody opadowe poprzez osadniki zlokalizowane na sieci są oczyszczane z zanieczyszczeń mineralnych - piasku i częściowo z zanieczyszczeń organicznych - liści gałęzi.

Przy długotrwałych i intensywnych opadach deszczu istniejący system kanalizacji deszczowej nie zapewnia skutecznego odprowadzenia wód opadowych (średnice rurociągów są za małe do obsługiwanej zlewni). Stan techniczny kanałów deszczowych, szczególnie w centrum miasta, jest bardzo zły.

Wody deszczowe z terenów nieobjętych kanalizacją deszczową trafiają do cieków, gruntu lub do kanalizacji sanitarnej. W tym ostatnim przypadku powodują one duże przeciążenie sieci w czasie i po intensywnych opadach deszczu.

13.2. GOSPODARKA ODPADAMI

Miasto i gmina Ożarów posiadają uregulowaną gospodarkę odpadami stałymi, prowadzoną zgodnie z Aktualizacją planu gospodarki odpadami dla Gminy Ożarów (2006 r.) - załącznik do uchwały Nr XLIII/310/2006 Rady Miejskiej w Ożarowie.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów jest ich deponowanie na składowiskach. Na terenie gminy Ożarów aktualnie nie ma czynnego składowiska odpadów. Składowisko odpadów w Julianowie zostało zamknięte i zrehabilitowane (pow. 4,5 ha).

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012-2018 przewiduje, że gmina Ożarów została zakwalifikowana do regionu 1, który jest i będzie obsługiwany przez Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów (RZZO) Janczyce³⁹, gm. Baćkowice (utworzony w 2005 r.). W latach 2012 - 2015 planowana jest rozbudowa Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Janczycach.

Na terenie inwestycyjnym Grupy Ożarów S.A. zlokalizowane są instalacje służące do odzysku i unieszkodliwiania odpadów tj. współspalarnia odpadów - wpał klinkieru oraz młynowia cementu. Warto też wspomnieć, że w sąsiedztwie znajduje się instalacja do segregacji odpadów i produkcji paliw alternatywnych (Mo-BRUK S.A.).

Wywóz stałych niesegregowanych odpadów komunalnych z terenu miasta i gminy Ożarów prowadzony jest w sposób zorganizowany przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na działalność w tym zakresie.

³⁹ Rolą zakładu jest kompleksowe przetworzenie odpadów komunalnych pochodzących z regionu, na którym zakłady te są zlokalizowane. RZZO są zobowiązane do zapewnienia:

- mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
- przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów,
- składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno – biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Na terenie gminy Ożarów funkcjonuje system zbiórki selektywnej odpadów "u źródła" (w budownictwie jednorodzinym i zagrodowym) oraz "gniazd" w budownictwie wielorodzinnym. System obejmuje zestawy pojemników przeznaczonych na poszczególne rodzaje odpadów nadających się do odzysku i recyklingu. Istniejący system został wprowadzony i jest obsługiwany przez firmy, które zapewniają dalsze rozdysponowanie odpadów zebranych na drodze zbiórki selektywnej.

Postępowanie z pozostałymi odpadami, w tym niebezpiecznymi, określa aktualny WPGO, GPGO i przepisy odrębne.

13.3. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII

Przez gminę nie przebiegają linie przesyłowe.

Miasto Ożarów oraz tereny wiejskie gminy zasilane są w energię elektryczną w układzie podstawowym i rezerwowym siecią linii elektroenergetycznych napowietrznych oraz kablowych o napięciu roboczym 15 kV. Na terenie gminy zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 11/15 kV "Ożarów Miasto" (z dwoma transformatorami po 16 MVA każdy) zasilana dwoma liniami dwutorowymi 110 kV relacji Ożarów Miasto - Gorzyce i Sandomierz - Ostrowiec oraz Ożarów Miasto - Gorzyce i Ożarów Miasto Ostrowiec. GPZ "Ożarów Miasto" połączony jest również z GPZ "Annopol" linią 110kV relacji Ożarów Miasto - Annopol.

Ponadto na terenie cementowni należącej do Grupy Ożarów S.A. znajduje się GPZ 110/6 kV z dwoma transformatorami po 40 MVA każdy oraz jednym transformatorem o mocy 63MVA, wykorzystywany wyłącznie dla potrzeb tego zakładu. Obiekt ten zasilany jest od strony północnej z rozdzielni Ostrowiec Św. dwoma liniami 110 kV.

Na terenie gminy planowana jest budowa napowietrznej linii 110 kV Ożarów Miasto - Ożarów Cementownia (w przypadku potrzeby zwiększenia pewności zasilania obiektów Grupy Ożarów S.A.).

Zasilanie w energię elektryczną przy obecnych potrzebach miasta i gminy jest wystarczające. GPZ Ożarów Miasto posiada rezerwy mocy, które są wystarczające dla pokrycia zapotrzebowania na moc elektryczną. Prognozowany przyrost poziomu zapotrzebowania na moc elektryczną na przedmiotowym obszarze nie daje podstaw do budowy nowych punktów zasilania.

Istniejący układ sieci SN gwarantuje wysoki poziom niezawodności zasilania odbiorców na obszarze miasta Ożarów, gdzie sieć pracuje w układzie pierścieniowym.

Stan techniczny sieci energetycznej wysokiego, średniego i niskiego napięcia można ocenić jako dobry. W najbliższych latach zaplanowano wymianę 20 szt. stacji transformatorowych SN/nn typu ŻH-15B, a także remont linii napowietrznych nN w miejscowościach Przybysławice, Wyszmontów, Biedzychów i Sobótka. Wymianę ww. stacji transformatorowych oraz remont linii nN przewidziano w latach 2012-2015. Na etapie modernizacji linii napowietrznych niskiego i średniego napięcia, przewody gołe będą sukcesywnie zastępowane przewodami izolowanymi. Pozwoli to ograniczyć ilości przerw w dostawie energii elektrycznej⁴⁰, szczególnie na terenach zadrzewionych.

Przy zagospodarowaniu terenu należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z przebiegu istniejącej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej spełniając wymagania Polskich Norm oraz aktualnie obowiązujących przepisów.

W przypadku wystąpienia kolizji projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami elektroenergetycznymi należy sieci te przystosować do nowych warunków pracy określonych przez dysponenta sieci.

Wyklucza się z zadrzewiania obszary pod liniami elektroenergetycznymi w pasach:

- dla linii 110 kV - 20 m (po 10 m w obie strony od osi linii),

- dla linii SN - 11 m (po 5,5 m w obie strony od osi linii),

oraz w pasach przeznaczonych dla infrastruktury elektroenergetycznej.

Odnawialne źródła energii w przyszłości będą stanowiły kilkunasto procentowy udział w krajowej produkcji energii. W przypadku Ożarowa największe znaczenie ma energia słońca⁴¹, bioenergia (biomasa) oraz energia z odpadów komunalnych. W przypadku energii z pozostałych źródeł, w tym energii wiatru, nie istnieją korzystne

⁴⁰ Planowane przerwy w dostarczaniu energii elektrycznej są spowodowane potrzebami eksploatacyjnymi, tj. koniecznością przeprowadzenia remontów i konserwacji urządzeń elektroenergetycznych. Natomiast nieplanowane przerwy w dostawie energii elektrycznej wynikają z sytuacji awaryjnych, a mianowicie: przerwy w okresie zimowym były spowodowane nadmiernym oblodzeniem, obfitymi opadami śniegu i przewracaniem się drzew na linie elektroenergetyczne. W okresie letnim ubiegłego roku głównymi przyczynami wystąpienia przerw trwających około 3 godzin były upały oraz nadmierna aktywność ptaków. Na stosunkowo częste wyłączenia linii 15 kV Ożarów - Tarłów ma wpływ odcinek leśny pomiędzy stacjami transf. „Karsy 1” i „Mo - Bruk”.

⁴¹ Potencjalna wielkość promieniowania słonecznego dostępnego w ciągu roku na terenie województwa świętokrzyskiego wynosi 1000 – 1100 kWh/m²/rok. Pozyskiwanie energii słonecznej za pomocą kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych na terenie województwa stanowi niewielką część energii pozyskiwanej z OZE. Ma charakter lokalny i służy głównie jako uzupełnienie innych źródeł energii. Spowodowane jest to tym, że warunki meteorologiczne w naszym regionie charakteryzują się nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego. Charakter rozkładu gęstości strumienia energii promieniowania słonecznego i jego struktura wskazują na pewne ograniczenia w możliwości jego wykorzystania, zwłaszcza w okresie zimowym. Uznać należy, że pozyskiwanie i wykorzystanie energii słonecznej w chwili obecnej w województwie świętokrzyskim jest niewielkie. Można jednak zaryzykować tezę, że jest to jeden z bardziej przyszłościowych kierunków pozyskiwania energii z OZE zwłaszcza w zakresie fotowoltaiki oraz energetyki lokalnej.

warunki do ich wykorzystania⁴². Mimo tego faktu gmina zamierza zabezpieczyć teren pod lokalizację farmy wiatrowej.

13.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Przez teren gminy Ożarów przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN100 4,0 MPa zasilający stację gazową redukcyjno-pomiarową I-go stopnia położoną w m. Ożarów oraz gazociąg wysokiego ciśnienia DN80 4,0 MPa zasilający stację gazową redukcyjno-pomiarową I-go stopnia położoną w m. Dąbie gm. Zawichost - stanowiące odgałęzienia gazociągu wysokiego ciśnienia DN300 4,0 MPa relacji Sandomierz-Ostrowiec Świętokrzyski.

Gazociąg wysokiego ciśnienia DN100 zasilający stację gazową redukcyjno-pomiarową położoną w m. Ożarów przeznaczony jest w perspektywie do przebudowy.

Źródło dostawy gazu na potrzeby istniejących i potencjalnych odbiorców gazu na terenie miasta i gminy Ożarów stanowi stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia położona w m. Ożarów dz. 1768/4 (SRP Ożarów) o przepustowości 1600 nm³/h oraz stacja gazowa redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia położona w m. Sobótka gm. Ożarów dz. 234/2 (SRP Sobótka) o przepustowości 1600 nm³/h.

Stopień wykorzystania SRP Ożarów w 2011 roku kształtował się na poziomie 27,2 %, natomiast stopień wykorzystania SRP Sobótka w 2011 roku wyniósł 5,4 %.

Karpacka Spółka Gazownictwa sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy w Sandomierzu na terenie miasta i gminy Ożarów posiada rozdzielczą sieć gazową w następujących miejscowościach: m. Ożarów, Bałtówka, Binkowice, Czachów, Grochocice, Jakubowice, Janików, Jankowice, Janowice, Karsy, Przybysławice, Sobótka, Sobów, Śmiłów, Wyszmontów i Zawada. Pozostałe miejscowości gminy Ożarów są niezgazyfikowane.

KSG sp. z o.o., Oddział Zakład Gazowniczy w Sandomierzu na terenie miasta i gminy Ożarów posiada sieć gazową o następującej charakterystyce:

Miasto Ożarów

gazociągi wysokiego ciśnienia	-	1,24 km
gazociągi średniego ciśnienia	-	35,71 m
w tym przyłącza gazowe średniego ciśnienia 10,5 km - 176 szt.		
gazociągi niskiego ciśnienia	-	30,77 km
w tym przyłącza gazowe niskiego ciśnienia 5,14 km - 195 szt.		

Gmina Ożarów

gazociągi wysokiego ciśnienia	-	8,24 km
gazociągi średniego ciśnienia	-	73,84 m
w tym przyłącza gazowe średniego ciśnienia-12,5 km - 626 szt.		
gazociągi niskiego ciśnienia	-	brak

Stan techniczny sieci gazowej rozdzielczej na terenie miasta i gminy Ożarów jest dobry.
Na terenie miasta i gminy Ożarów brak jest odbiorców podlegających ograniczeniu mocy.

Dla istniejących i projektowanych gazociągów wyznacza się strefę kontrolowaną tj. obszar, w którym operator sieci gazowej podejmować będzie czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość gazociągów i ich prawidłową eksploatację. W strefie kontrolowanej nie należy wznosić budynków, urządzać stałych składów i magazynów, sadzić drzew oraz nie powinna być podejmowana żadna działalność mogąca zagrozić trwałości gazociągów podczas ich eksploatacji. Dopuszcza się za zgodą operatora sieci gazowej, urządzenie parkingów nad gazociągami.

Od gazociągów obowiązują następujące strefy kontrolowane:

- szerokości 30,0 m (po 15,0 m od osi gazociągu) dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia
 - szerokości 6,0 m (po 3,0 m od osi gazociągu) dla projektowanych gazociągów wysokiego ciśnienia
 - szerokości 1,0 m (po 0,5 m od osi gazociągu) dla projektowanych gazociągów niskiego i średniego ciśnienia
- lokalizacja innych obiektów w stosunku do istniejących gazociągów niskiego i średniego ciśnienia wykonanych przed 30-07-2001 r. winna odpowiadać wymogom Rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14-11-1995r. „W sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe” (D. Ust. z 1995 r. Nr 139 poz. 686).

W najbliższym czasie planowana jest przebudowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN100 zasilającego SRP Ożarów. Ponadto planuje się realizację następujących gazociągów (przewidzianych w perspektywie do realizacji):

- gazociągu wysokiego ciśnienia na potrzeby obiektów Grupy Ożarów S. A. w Karsach,
- gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 Sandomierz - Ostrowiec Świętokrzyski,

⁴² Przy obecnych warunkach ekonomicznych i technicznych, za teren przydatny do wykorzystania energii wiatru uznaje się taki teren, dla którego średnia roczna prędkość wiatru na wysokości 70 m nad poziomem gruntu jest nie mniejsza niż 6 m/s. Zgodnie z danymi IMiGW w Krakowie, według pomiarów prowadzonych w stacjach meteorologicznych w Sandomierzu i w Sukowie, średnia roczna prędkość wiatru wynosi odpowiednio 3,7 m/s oraz 2,6 m/s. Z uwagi na to uznać należy, że możliwości pozyskiwania energii wiatrowej na terenie województwa świętokrzyskiego nie są znaczące. Jedną z podstawowych wad elektrowni wiatrowych jest niemożność pracy ciągłej tych siłowni. Spowodowane jest to niestałością wiatrów wiejących na terenie województwa świętokrzyskiego, a zatem pozyskiwanie energii elektrycznej z farm wiatrowych może stanowić jedynie uzupełnienie innych źródeł energii, które są w stanie produkować energię w sposób ciągły. Dodatkowym czynnikiem przemawiającym przeciwko instalowaniu na naszym terenie wież elektrowni wiatrowych jest ich uciążliwość dla środowiska. Powodują niekorzystne zmiany w krajobrazie, są hałaśliwe oraz zakłócają sezonowe migracje ptaków.

- gazociągu wysokiego ciśnienia łączącego gazociąg wysokiego ciśnienia DN500 Sandomierz-Ostrowiec Świętokrzyski z gazociągiem wysokiego DN300 Ustług-Zamość.

13.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ

Na terenie gminy zorganizowane systemy ciepłownicze posiadają: Grupa Ożarów S.A. i miasto Ożarów. Istniejący na terenie Ożarowa system ciepłowniczy, zasilany z ciepłowni o wydajności 7,5 Qcal/h posiada możliwości dalszego rozwoju. Trafna lokalizacja ciepłowni umożliwia jej rozbudowę do wielkości odpowiadającej potrzebom miasta. Po rozbudowie ciepłowni i przesyłanej sieci ciepłowniczej, planuje się doprowadzenie ciepła z miejskiego systemu ciepłowniczego do rejonów miasta o zwartej intensywnej zabudowie i do obiektów wyróżniających się znaczną kubaturą i dużym zapotrzebowaniem ciepła.

Na terenie miasta funkcjonuje kotłownia Spółdzielni Mieszkaniowej w Ożarowie opalana miałem węglowym zasilająca Os. Wzgórza, kotłownia gazowa zasilająca Urząd Miasta, Dom Kultury, Salę Widowiskową, Ośrodek Zdrowia, budynek mieszkalny wielorodzinny komunalny oraz kotłownia gazowa w Zespole Szkół Ogólnokształcących ogrzewająca tylko tą szkołę.

Rozbudowa systemu ciepłowniczego Ożarowa pozwoli na zlikwidowanie kilku małych, o niskiej sprawności kotłowni lokalnych i ogrzewania piecowego w wielu domach.

Z punktu widzenia gospodarczego, ekonomicznego i ochrony środowiska wskazanym jest utworzenie systemu ciepłowniczego na terenie Lasocina. Miejscowość ta wyróżnia się koncentracją obiektów użyteczności publicznej i obsługi rolnictwa o stosunkowo dużych kubaturach oraz zwartą zabudową mieszkaniową.

13.6. TELEKOMUNIKACJA

Telefonia przewodowa obejmuje teren całego miasta i gminy, zaspokajając w 100% potrzeby mieszkańców w zakresie łączności. Wszystkie miejscowości gminy są podłączone do sieci telefonicznej, jednak stopień strefonizowania obszaru gminy zależy od odległości obiektów od centrali telefonicznej i w mniejszym stopniu innych uwarunkowań (zainteresowanie i możliwości ekonomiczne mieszkańców).

Usługi telekomunikacyjne zapewnia również system telefonii bezprzewodowej wszystkich operatorów sieci komórkowej. Na terenie gminy istnieje także możliwość korzystania z sieci przywoławczej "POLPAGER", która poprzez wykorzystanie radiowych nadajników UKF obejmuje swoim zasięgiem prawie cały kraj. Inne możliwości nawiązania łączności drogą radiową to sieć radiotelefoniczna użytku publicznego w paśmie 160 MHz, której operatorem jest Telekomunikacja Polska S.A. Na terenie gminy istnieją również systemy radiotelefonicznej łączności niepublicznej (między in. Administracji Lasów Państwowych, Kolei Państwowych i inne). Istnieją tu także dobre możliwości odbierania programów radiowych i telewizyjnych.

Na obszarze miasta i gminy zapewniony jest też ogólny dostęp do Internetu, poprzez sygnał z kilku anten.